શામળ ગ્રંથાવલિ

સામાન્ય સંપાદક :

હરિવલ્લભ ચૂનીલાલ ભાયાણી

ભૂતપૂર્વ અધ્યક્ષ, ગુજરાતી તથા
પ્રાકૃત વિભાગ, ભારતીય વિદ્યા ભવન, મુંબઈ

ગ્રંથ ૩

નંદબત્રીસી અને કસ્તુરચંદની વારતા

ભારતીય વિદ્યા ભવન પ્રકાશિત

શામળ ગ્રંથાવલિ

અદ્યાવધિ પ્રકાશિત

૧. સિંહાસનબત્રીસી (વાર્તા ૧૮ થી ૨૨) (૧૯૬૦)
સંપાદક : હ. ચૂ. ભાયાણી

૨. વેતાલપચ્ચીસી (સિંહાસનબત્રીસી, વાર્તા ૩૨) (૧૯૬૨)
સંપાદક : અં. સ. પટેલ

૩. નંદબત્રીસી અને કસ્તુરચંદની વારતા (૧૯૬૭)
સંપાદક : ઇંદિરા મરચંટ, રમેશ જાની

આગામી પ્રકાશનો

સૂડાબહોતેરી, ચંદ્રચંદ્રાવતી

*

પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્ય અને ભાષા વિષયક અન્ય ભવન-પ્રકાશનો

ભરતેશ્વર બાહુબલિ રાસ (સં. મુનિ જિનવિજય) (૧૯૪૨)

(અનુવાદક કે. કા. શાસ્ત્રી) (૧૯૪૨)

(પ્રથમ ખંડ) (કનૈયાલાલ મુનશી) (૧૯૬૭)

વાગ્વ્યાપાર (હ. ચુ. ભાયાણી) (૧૯૫૪) (અપ્રાપ્ય)

મદનમોહના (સં. હ. ચુ. ભાયાણી) (૧૯૫૫)

ભાલણકૃત કાદંબરી (પૂર્વભાગ) (કે. કા. શાસ્ત્રી) (૧૯૫૩)

નરસિંહ યુગના કવિઓ (કનૈયાલાલ મુનશી) (૧૯૬૨)

ભારતીય વિદ્યા સંશોધન ગ્રંથમાળા-૨૪

શામળ ગ્રંથાવલિ-૩

શામળ ભટ કૃત

નંદબત્રીસી અને કસ્તુરચંદની વારતા

[અનેક હસ્તપ્રતોને આધારે સંપાદિત
મૂળપાઠ તથા વિવિધ પાઠાંતરો સહિત]

૧. નંદબત્રીસી
સંપાદક : ઇંદિરા મરચંટ,
એમ. એ.

૨. કસ્તુરચંદની વારતા
સંપાદક . ડૉ. રમેશ જાની,
એમ. એ, પીએચ. ડી.

ભારતીય વિદ્યા ભવન, મુંબઈ

૧૯૬૭

પ્રાક્કથન

મહારાજા સર પ્રતાપસિંહ ગાયકવાડે ૧૯૪૮માં ભારતીય વિદ્યા ભવનને કરેલા અનુદાનને પરિણામે પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની જે પ્રશિષ્ટ કૃતિઓનું સંપાદન કરવામાં આવ્યું હતું, તેમાંથી આ પહેલાં શામળ ભટની 'સિંહાસનબત્રીસી'ની ૧૮ થી ૨૨ વાર્તા આ જ ગ્રંથમાળામાં ૧૯૬૦માં પ્રગટ કરવામાં આવી હતી. તે પછી 'સિંહાસનબત્રીસી'ની ૩૨ મી વાર્તા–'વેતાલપચીસી'ની પચ્ચીસ કથાઓ–૧૯૬૨ માં પ્રગટ કરવામાં આવી.

સદ્‌ગત સાક્ષરવર્ય રામનારાયણ પાઠકના સામાન્ય સંપાદકત્વ નીચે ભારતીય વિદ્યા ભવને શામળ ગ્રંથાવલિના સંપાદનકાર્યની યોજના હાથ ધરેલી. તે અનુસાર શ્રીમતી ઈંદિરાબહેન મરચંટે "નંદબત્રીસી" તથા ડૉ. રમેશ જાનીએ "કસ્તુરચંદની વારતા" અનુક્રમે સંપાદિત કરી છે અને એ ઉભય પ્રસ્તુત ગ્રંથદ્વારા પ્રકાશિત થાય છે.

સંપાદન માટે હસ્તપ્રતો સુલભ કરી આપી તેમનો ઉપયોગ કરવા દેવા બદલ અમે નીચેની સંસ્થાઓના અને તેમના સંચાલકોના આભારી છીએ:

ફાર્બસ ગુજરાતી સભા, મુંબઈ; ભાંડારકર પ્રાચ્ય વિદ્યા સંશોધન મંદિર, પૂના; ગુજરાત વિદ્યા સભા, અમદાવાદ.

અહીં એ પણ ઉલ્લેખ કરવો જોઈએ કે ભવનના કુલપતિ ડૉ. કનૈયાલાલ મુનશીનો પ્રાચીન સાહિત્યોદ્ધાર અને સંશોધનમાં જે ઊંડો ને સતત રસ રહ્યો છે, તેણે શામળ ગ્રંથાવલિની યોજનાના પ્રધાન પ્રેરક ને પોષક બળ તરીકે કામ કર્યું છે.

ગ્રંથાવલિના આગામી ગ્રંથો 'સુડાબહોતરી' અને 'ચંદ્રચંદ્રાવતી'ની વાર્તાઓ યથાવકાશ પ્રગટ કરવાની યોજના છે.

હરિવલ્લભ ચૂ. ભાયાણી

અનુક્રમ

卐

આ પ્રતમાં આપણને ઘણી વિશિષ્ટતા જોવા મળે છે. જે તે સમયે બોલાતી ભાષા અને લેખનપદ્ધતિને કારણે હશે. જેમાંની કેટલીક વિશિષ્ટતા નીચે મુજબ છે:

૧. 'ખ'ની જગ્યાએ 'ષ'નો ઉપયોગ. દા. ત. "ષરી વાતમાંહે શાનો ષાર;" "પ્રતાપ દેષાડે તે તો પીર."

૨. 'ક્ષ'ની જગ્યાએ 'ષ'નો ઉપયોગ. દા. ત. "ષુધાવંત ને શાંનુ વંન;" "ષત્રી તે જે રણમાં પડે."

૩. 'ળ'ની જગ્યાએ 'લ'નો ઉપયોગ. દા. ત. "કુડલને લોભે ચુકીઓ;" "મુજ આગલ અના નહી થાયે."

૪. 'શ'ની જગ્યાએ 'સ'નો ઉપયોગ. દા. ત. "રામાસુ લાગો રગ"

૫ 'છ'ની જગ્યાએ 'ષ'(ખ) નો ઉપયોગ. દા. ત. "નીચ પાસ ષેદાવુ શીશ"

૬ ભૂતકૃદંતવગેરેમાં 'ય' કારનો અભાવ. દા ત. "હતા તે મનમાં નવ ગણી;" "લાગુ તમ ઘેર"

૭. કેટલીક વાર કોમળ અનુસ્વારનો લોપ. દા. ત. 'હું'ની જગ્યાએ' 'હુ;' 'છુ'ની જગ્યાએ 'છુ'

૮. કેટલીક વાર તીવ્ર અનુસ્વારનો લોપ દા. ત. 'કુંડલ'ની જગ્યાએ 'કુડલ.'

૯. અનુનાસિક વ્યંજન પૂર્વેનો સ્વર સાનુસ્વાર. દા. ત. 'કામ' ની જગ્યાએ 'કાંમ;' 'જાણ'ની જગ્યાએ 'જાંણ'.

૧૦. 'ઈ' પહેલાં 'હ' કારનો પ્રક્ષેપ—જે આ ક પ્રતની ખાસ વિશિષ્ટતા છે. દા. ત. 'ઈશ્વર'ની જગ્યાએ 'હીશ્વર', 'જોઈ'ની જગ્યાએ 'જોહી,' 'કાઈક'ની જગ્યાએ 'કાંહીક.'

ઉપર બતાવી છે તેવી વિશિષ્ટતા અથવા તેવા પ્રયોગ કેટલીક વાર અન્ય પ્રતોમાં પણ મળ્યા છે. છતાં હકારનો પ્રક્ષેપ તે તો ફક્ત ક ની જ વિશિષ્ટતા છે.

ખ. આ પ્રત ગુ. વ. સો. ની નં. ૭૬૭ છે આ પ્રતમાં કામાવતીની વાર્તા, પૃષ્ઠ ૧ થી ૯૬ સુધી. નંદબત્રીસીની વાર્તા પૃષ્ઠ ૯૭ થી ૧૪૫ (૧ થી ૪૮) સુધી અને પદ્માવતીની વાર્તા અધૂરી છે. આ પ્રતની આ ત્રણે વાર્તાઓ એક જ વ્યકિતના હાથે લખાઈ હોય તેમ હસ્તાક્ષરો જોતાં લાગે છે. કામાવતીની વાર્તા ઉતાર્યાની સાલ ૧૮૬૧ આપી છે. નંદબત્રીસી કયારે ઉતારી તે લખ્યું નથી પણ તે પણ એ જ અરસામાં લખાઈ હશે એમ માની શકાય. આ પ્રત ખૂબ જ સ્પષ્ટ અને સરસ રીતે ગુજરાતી લિપિમાં લખેલી છે. આ પ્રતમા ઘણી જગ્યાએ 'ઉ'ની જગ્યાએ 'અુ' લખેલા છે.

શ્રી. કાલેલકર આપણી લિપિમાં જે ફેરફાર કરવા ઈચ્છે છે તેમાંનો એક આ પ્રતમાં મળે છે. અલબત્ત 'ઈ' ની જગ્યાએ 'અી' નથી.

ગ. આ પ્રત ગુ. વ. સો. ની નં. ૮૦૬ છે. તે સં. ૧૮૯૨ માં લખાયેલી છે. આ પ્રતમાં શરુઆતમાં નરસિંહ મહેતાના પદો છે. ત્યાર પછી 'નંદબત્રીસી' ની વાર્તા છે. આ વાર્તાનાં ૭૨ પાનાં પછી વળી પાછા લગભગ ૯૨ પાનાંમાં નરસિંહ મહેતાનાં કાવ્યો ચાતુરી, હુંડી તેમ જ અન્ય પદો આવે છે. અને પછી અધૂરી રહેલી 'નંદબત્રીસી' આગળ લખી સંપૂર્ણ કરી છે તે પછી પણ નરસિંહનાં પદો, કૃષ્ણદાસનાં પદ, મીરાના પદ વગેરે આવે છે. વળી આ પ્રત **ખ.** જેટલી શુદ્ધ ને સ્પષ્ટ નથી. તેમાં **ક** અને **ખ** પ્રતો કરતાં જોડણી અને શબ્દમાં ઘણો ફેર છે.

ઘ. આ પ્રત ગુ વ સો ની ન ૮૬૨ છે. તે સ. ૧૮૬૨ માં લખાયેલી છે. આ પ્રતમાં **નાકર**નુ **ઓ**ખાહરણ, કહાનની ચાતુરી, **વજી**આની **સી**તાવેલ અને **શામળ**ની **નં**દબત્રીસી છે. 'નંદબત્રીસી' ની વાર્તાની થોડીક કડીઓ પાના ફાટી ગયાં હોવાથી મળતી નથી. એટલે અંશે તે તૂટક છે. **ઘ.** મા. **ખ. ગ** કે **ङ. ચ.** પ્રત કરતા ઘણાં ચરણો જુદા છે. કાં તો ઘણા ચરણો છે જ નહીં બીજી બધી પ્રતો કરતાં આ પ્રત ઘણી વાર જુદી પડી જાય છે. છતા કેટલીક વખત **ક.** પ્રતને મળતા પાઠો પણ જ્યારે બીજી પ્રતમાં નથી મળતા ત્યારે આમા મળી આવે છે.

ङ આ પ્રત ફાર્બસ ગુજરાતી સભા પાસે નંદબત્રીસીની જે પ્રતો છે તેમાંની એક અખંડિત પ્રત છે; તેનો નંબર ૭૨ છે. સં. ૧૮૯૮ માં લખાયેલી આ પ્રતમાં 'નંદબત્રીસી' ઉપરાત રણછોડ વગેરેનાં થોડાં પદ અને વલ્લભનો શણગારનો ગરબો વગેરે છે. આમાંના અક્ષરો ખરાબ છે. વળી તે દેવનાગરી લિપિમાં લખાયા છે. આ પ્રતમાં **ખ.** અને **ગ** બંને પ્રતનાં બધા ચરણો ભેળસેળ થઈને આવે છે. તેથી મુખ્ય પ્રત કરતાં તેમાં પકિતઓ ઘણી વધારે છે.

ચ. આ પ્રત ગુ વ સો ની નં. ૨૫૮ છે. આ પ્રત પણ ૧૮૯૮ માં લખાયેલી છે. આ પ્રતમાંના અક્ષરો સારા નથી. પણ તે લખાઈ છે તો ગુજરાતી લિપિમાં જ. તેમાં ફકત 'નંદબત્રીસી' ની વાર્તા જ છે. આ પ્રતમાં ખ. ગ. કે ઘ. કરતાં ઘણાં ચરણોમાં ફેર છે. આ પ્રતમાં 'સ' અને 'શ' બંનેની જગ્યાએ 'સ' જ લખેલો છે. એટલે કયાં 'સ' ગણવો ને કયાં 'શ' ગણવો તેનો આધાર વાચક પર રહે છે.

ડાબી બાજુના પૂંઠા પર:

અમદાવાદ નેટીવ લાઈબ્રેરી

ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઈટીએ સ્થાપી.

સને : ૧૮૪૯

સંવત : ૧૯૦૫

જમણી બાજુના પૂંઠા પર:

वात कस्तुसानि० नं० सांनल हस्त

આદિ: વાર્તા ૨૩ મી. પુતળી સંકેડસ્યા. શ્રી ગણેશાય નમ: અથ વાર્તા કસ્તરચંદની અથવા ભદ્રાની લખી છે. (વાચનામાં નોંધ્યું છે.)

અંત: વાચનામાં નોંધ્યો છે.

કલક (=કલંક) પૃ. ૩૩. મુસ્તગ (=મસ્તક). પૃ. ૩૩; પેટમાંહે પૃ. ૩૪. કારજ્ય=(કારજ) પૃ. ૩૪. કીધુ=(=ધું) પૃ. ૩૪. કેહે=(કહે) પૃ ૩૪. પાડાપાડીનુ=(=નું). પૃ. ૩૫. ભોજન (=ભોજન) પૃ. ૩૭. જાયો (=જાઓ)– પૃ. ૩૭ આવ્યા છુ (=છુ) પૃ ૩૭. કાંહાંથી (=કયાંથી) પૃ. ૩૯. તે તુ=(તે તો) પૃ. ૪૦. જમ=(જેમ) પૃ. ૪૦. કાવીયુ (=કહાવીઉં) ૪૨. જાગ્ય=(જગ્યા) પૃ. ૪૪. કલાંણ=(કલ્યાણ) ૪૭.

ગ. પ્રત. ગુજરાત વિદ્યાસભાની. ક્રમાંક ૬૬૫.

આરંભ }
અંત } વાચનામા નોધ્યા છે.

પત્રસંખ્યા: ૩૮ પત્ર પૂરાં. પાછળથી બંધાવેલાં. પ્રત અક્ષત છે, તૂટ: નથી. પાનાં ફાટેલાં નથી. પાનાની કોર ઘસાઈ ગયેલી. કાગળ ધીમે ધીમે ખવાત જાય એવો ભય

લખાવટ. સામાન્ય: અક્ષરોનો મરોડ વચ્ચે વચ્ચે કયાંક બગડી જાય છે. છેલ્લ કેટલાંક પૃષ્ઠો પર (કાગળ હલકા હોવાથી?) બન્ને બાજુ અક્ષર ફૂટી નીકળ્ય છે. છતાં થોડીક મહેનતે બન્ને બાજુઓ વાંચી શકાય છે.

લખ્યા સાલ. સંવત ૧૮૭૬ 'માહગસર વદી ૯ ભૃગુવાસરે.'

લેખનની વિશિષ્ટતા લિપિ અર્વાચીન ગુજરાતી લિપિને ઘણી મળતી છે શિરોરેખા એક છેડેથી બીજે છેડે પહોંચી જાય છે. ઉ. ત. 'ક' (क નહીં) કોઈ વાર 'क પણ ખરો. 'ખ' (ख નહી). પરંતુ 'અ'ને માટે ત્રાણુ–પાખિયો 'અ' વાપરવામ આવ્યો છે. 'જ'ને માટે પણ દેવનાગરી 'ज'નો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે પત્રાંક્યાંક કયાય લખવામા આવ્યો નથી. ચોપડા આકારમાં (ઊભી લખાવટ શ્લોકાંક પણ નથી.

શબ્દો: વ્રતમાંન, લાએક લખ્યાંણ; કૈઈલાસમા, નમુકર **ગઓ** સોનાર પ્રાકરમ, વાણીઓ, પદંમણી; શુણ, લખસણો (=લક્ષણો), ઘેહેર, અપરગપા (=અપરપાર), સી કરીએ પેહેર? (=શી કરીએ પેર?), સરીર, સેઠ સેઠાંણી, વીમાં હીદ્ર તણુ (=વિમાન ઈદ્ર તણુ), કેહે (=કહે); આણી ઘડી ખેસકુસળ, ખાર (ખાય); થઆં (=થયા), કલંગ (=કલક), પૈહરમા (પિયરમાં), સોભે (=શોભે), બ (=બાઈ), સીઆલુઆં (=શિયાળવા), કુઅરી (=કુંવરી), ગ્રભ (=ગરભ, ગર્ભ); (=તુ), આંણદમા (=આનંદમાં). થઉ (=થયુ). સહુ કો મં દેસો ખોડ (=મા).

ઘ. પ્રત. ગુ વિ. સભા ક્રમાંક ૫૫૪.

ડાબી બાજુના પૂંઠા પર:

અમદાવાદ નેટીવ લાઈબ્રેરી ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઈટીએ સ્થાપી. સને : ૧૮૪૯ સવત : ૧૯૦૫

જમણી બાજુના પૂંઠા પર:

वात कस्तुसानि० क० गांमळ कृत्य

આદિ: વાર્તા ૨૩ મી. પુતળી સંકટહરણા. શ્રી ગણેશાય નમ: અથ વારતા કસ્તરચંદની અથવા ભદ્રાની લખી છે. (વાચનામાં નોંધ્યુ છે.)

અંત : વાચનામાં નોંધ્યો છે.

પ્રતવર્ણન: પાનાં નોટબુકની માફક લખાયેલાં અને બાંધેલાં છે. પણ પોથીનાં પત્રોની માફક બે બાજુનાં પૃષ્ઠો મળીને એક જ પાનું ગણવામાં આવ્યું છે. સંખ્યાંક ડાબી બાજુએ લખવામાં આવ્યો છે. એમ કુલ ૪૨½ પત્રો છે. આજની ગણત્રીએ કુલ પૃષ્ઠો આમ ૮૫ થાય.

૪૨ મા પૃષ્ઠ પર (અંતભાગમાં): કાલીદાસ કવીયે કહ્યુ સંસકતમાંહિ સુજાણ। કવી સામલ કોહોડે કહ્યું પ્રાકત માંહ્ય પુરાંણ॥

લેખનની વિશિષ્ટતા: રીત્યે (પૃ ૧). ઇશપત્ય (પૃ. ૧). નુન્ય, મુંન્ય (પૃ. ૧). જાણે (પૃ. ૧). ગંગા સમાંન્ય (પૃ. ૩). સાંમલ (પૃ. ૪) કુઅર (પૃ. ૬). કોય (=કોઈ) (પૃ. ૫) કસ્તર (પૃ. ૯) કયાંહાં (પૃ. ૧૨). જાંહાં (પૃ. ૧૩). પરભાત્ય (પૃ. ૧૫) હલુઆ. (=હળવા) (પૃ. ૧૬). ગાયો ('=ગાઓ') પૃ ૧૬. તાહારે (=ત્યારે) પૃ. ૧૯. આવા (=આવ્યા) પૃ. ૨૧. નવ્ય (=નવ, નહીં) પૃ. ૨૨. સુ કેહેસો (=શું કહેશો?) (પૃ. ૨૫); ચડુ (=ચડ્યુ) પૃ. ૨૬. વતાંન (પૃ. ૩૩); કહ્યુ (=કહ્યું) પૃ. ૩૫. પૃ. ૩૭. વપરીત (વિપરીત) પૃ ૩૮. નાગ (=ન્યાય) પૃ. ૩૯. સુંપાંઆં (=સોપ્યાં) પૃ. ૪૧. સોતાવગતા (=શ્રોતાવકતા) (પૃ ૪૩).

ચ. પ્રત ગુ. વિ. સભાની પ્રત. છાપેલી. ક્રમાંક ૫૭૫.

પહેલુ પાનું:

ભદ્રાની વારતા

—:૦:—

દોહોરાચોપાઈછપાથી શામલક્વીની

કીધેલી

આ પ્રાંતના લોકોને વાસ્તે

લલુભાઈ અમીચદે પોતાના છાપખાના

માં છાપી

અમદાવાદ

સને ૧૮૫૯ સવત ૧૯૧૫

છાપખાનાનું ઠેકાણુ અમદાવાદ મધેરા

અપરમાંઆકાસેઠના કુવાની પોળ પાસે

લલુભાઈ અમીચદનુ છાપખાનું

પ્રતવર્ણન: કુલ પૃષ્ઠસંખ્યા : ૮૧.

કુલ શ્લોક ૮૯૬. ગુજરાતી લિપિમાં લખ્યુ હોવા છતાં સળગ શિરોરેખા છાપવામાં આવી છે. આ પ્રત શીલાપ્રેસમાં છપાયેલી છે. શબ્દો વચ્ચે જગ્યા રાખ્યા સિવાય લખાણ છપાયેલુ છે, મૂળ હસ્તપ્રત જે પ્રમાણે હશે તે પ્રમાણે જ. શબ્દો કે વાક્યરચનાઓમાં સુધારાવધારા કે પાઠાન્તરો વગેરે નોધવામા આવ્યુ છે. પ્રસ્તાવના નથી. સપાદકનું નામ નથી. માત્ર મુદ્રણાલયનુ નામ મુખપૃષ્ઠ પર છાપવામાં આવ્યુ છે. વચ્ચેનાં ૯ થી ૧૨ પૃષ્ઠો તથા ૩૩ થી ૪૦ છપાયા વગરનાં કોરાં છે.

લેખનરીતિ: નુંન (=નૂન્ય પૃ ૧), ભુતભવીસવરતમાન (પૃ. ૧), જોતીગ (પૃ. ૧), રાઅ (=રાય. પૃ. ૩). અવનીપત (=અવનિપતિ પૃ. ૩). વાંહાણ (પૃ. ૭). બુધ્ય (પૃ. ૭). પ્રાણીપ્રત્ય (=પ્રણિપાત) પૃ ૮; આવા (=આવ્યાં પૃ ૮). પાણી (પૃ. ૧૩). કોઅ (=કોઈ પૃ. ૧૭). જેહેને (પૃ ૧૭). માહારાજન (પૃ. ૨૧). તન (=૪૧). રોઆં (= રોયાં પૃ. ૪૧). આવ્ય (=આવ પૃ. ૪૭) વગેરે.

આ પ્રત શિલાપ્રત છે. એને હસ્તપ્રતનું સ્થાન ન આપી શકાય. પરંતુ ઉપર્યુક્ત કેટલાક શબ્દોને કારણે સંપાદકે મૂળની જેમ જ પ્રત છપાવી લાગે છે—ખાસ કરીને અનુસ્વરિત કે યશ્રુતિવાળા શબ્દોને કારણે.

છ. પ્રત. ગુ. વિ. સભા ક્રમાંક ૪૬૪.

હસ્તપ્રત અત્યંત તૂટક હાલતમા છે. એનાં શરૂઆતનાં પાનાં અડધાંપડધાં તૂટી ગયેલાં, કાળા પડી ગયેલા અને કોઈ કોઈ સ્થળે વાચવાં અત્યંત મુશ્કેલ થઈ પડે એવા છે. વચમાં પણ ઘણાં પૃષ્ઠોની એ સ્થિતિ છે.

પહેલા નવ પત્રો અત્યંત બરડ અને કેટલાંક તો ટુકડે ટુકડા થઈ ગયેલાં છે. બાકીના પ્રમાણમાં ઠીક.

કુલ પત્રો. પર. (પ૧½) (પ૧ પૂરાં અને પર મું એક બાજુનું).

લેખનરીતિ: બાણીયો. જાન (પૃ. ૧૦); હીમત્ય (પૃ. ૧૯) ભરુ (=ભર્યું પૃ. ૧૫) પ્રીત્યે (=પ્રીતે). આવ્યો પાન (પૃ. ૧૯) કયાહા (=કયાં પૃ. ૨૧) આચરત (પૃ. ૨૪). ચેહેન (પૃ. ૨૫) કાગ્યની (પૃ. ૨૬). બાધુ (=બધુ પૃ. ૩૨). પરત્યક્ષ (પૃ. ૩૨).

સુદરી (પૃ. ૩૪) ગુણ્યકાપણુ (પૃ. ૩૫). અમકરતાં (=એમ કરતાં) જાંણતો (પૃ. ૪૦) મુકો (=મૂક્યો) (પૃ. ૪૨) તાહા (પૃ. ૪૬) સાહાંમુ (પૃ. ૪૩). હવડાં (પૃ. ૪૮). પુાકા (પૃ. ૪૩) જોગ્યાણી (પૃ. ૪૯), (=કારણ કસુ (=કારણ કશુ) (પૃ. ૪૯), પરવાન (પૃ. ૫૦), દરસન (પૃ. ૫૧).

નંદબત્રીસી

ચોપૈ

શ્રી ગુણપતને નામું શીશ   આરાધૂ ઉમાયાપત ઈશ
શ્રી સારદા રહુ કર જોડ   પુરો માત માહારા મન-કોડ   ૧
શ્રી ધીગડમલ મોટો દેવ   સૂરનાયક આદ્યે સહુ સેવ
બટુકનાથ મોટો માહારાજ   જેહ પ્રતાપ થકી રેહે લાજ   ૨
નોધારાની વાહારે ચડે   વીકટ કાંમમાં આવી અડે
તેહની કરુણા છે અત ઘણી   કહુ કથા નંદબત્રીસી તણી   ૩
આદ્ય શક્તી તણો પરતાપ   અધીક વર દે આપોઆપ
બ્રાંમણ ભાટ ચારણ જે વરણ   કવીજન કેરાં વંદુ ચરણ   ૪
પ્રબંધ ચાહતુરી સૂખવીલાસ   કર જોડી કવી કેહે સાંમલદાસ   ૫

દુહો

પશ્ચીમ દશ નંદનનગર   નંદસેન રાજાંન
રાજભાર અધીકા રખે   વૈરોચન પરધાંન   ૬
તે રાજા ઘણુ સાધવી   ભોજ સમો દાતાર
કોક સમાંને રૂપ છે   અરજંણનો અવતાર   ૭
કાંમશાહાસ્ત્ર જાંણે ઘણુ   ચતુરશીરોમણી હોયે
હોસ રાગ નાટક વીખે   નહી સમોવડ કોયે   ૮
મહાભક્ત મહારાજનો   કાંમ સમાને રુપ
અવીદ્યા એકે નહી   સીલ સમાં તા ભુપ   ૯
મગરપચારી મલપતો   તેહમાં ઈશ્વરનું તેજ
દાંનદાયક લાયક ભલો   હરીહર ઉપર હેજ   ૧૦
પ્રતાપવંત પરધાંન છે   જે રાજ તણો સીર ભાર
વરણ અષ્ટાદશ સર્વ છે   દક્ષ ઘણા દાતાર   ૧૧
નગર અતી રલીઆંમણુ -   જાંણે ઉદયો ભાંણુ
પંડીત આદ્ય પરજા સહુ   સકલ લોક સુજાંણ   ૧૨

ઘેર ઘેર મંડપ દ્રાક્ષનાં   વારુ એલચીવંન
પાંન ફૂલ વંન વાડીયાં   અંનેક શોભાયે અંન ૧૩
કમલ ખીલાં સરોવર વીખે   બોલે ચાત્રુક મોર
શરુયા શબ્દ સોહાંમણા   મેનાં હંસ ચકોર ૧૪
શંમરાજ સરીખડુ   કોહોને નવ ગંજે કોયે
આંનંદઉછવ અતી ઘણો   ઘેર ઘેર મંગલ હોય ૧૫

ચોપૈ

એક સમે પોતે રાજંન   મહીપતીએ વીચારુ મન
તેહે સમે ગઈ છે મધરાત   આલોચ કરે છે રુદયા સાથ ૧૬
બાધા ગાંમની ચરચા જોવુ   માહારા મંનનો સંદેહે ખોઉ
નેક બદી કેહવી બોલાયે   ન્યા અન્યા કેહેવો તોલાયે ૧૭
જોવુ પરજા સૂખી કે દુખી   સુણુ વાત જોવુ બહુમુખી
જોવાકારણ થયો તયાર   ભીડા અંગ કવચ હથીઆર ૧૮
ખાંડુ ખેડુ કરમાં ધરી   ચાલો રાજા વેગે કરી
આપ એકલો પંથે પલો   ગઢમઢ જોઈને તે વલો ૧૯
ચઉટુ ચાવડી જોયો ચોક   જોયાં ઘડ મેડી ને ગોખ
મેહેલા કૂંચી શેરી પોલ   જોઈ હાટ દુકાંની ઓલ ૨૦
જોયાં વ્યાપારીનાં હાટ   જોઈ દશે દીશ વર વાટ
જોયુ ગાંમ પછે આવ્યો બાર   દીઠુ સરોવર સુધ વાર ૨૧
તે વેલાં એક ધોબી ધૂવે   તેહને રાજા દ્રષ્ટે જુયે
કરે વીચાર નગરનો ધણી   આ વેલા કૂણ ધોયા તણી ૨૨
ભુત પ્રેત કે વંતર હસે   બોલાવતાં અલોપજ થસ્યે
શને શને તે પાસે ગયો   એટલે ધોબી ધોતો રહો ૨૩
સંઘાતે બોલા બે જણા   ભય લાગા મન માંહે ઘણા
'કૂણ' કહી દીધો સાદ   માહોમાહોમાં લાગો વાદ ૨૪
રાજાયે જાંણુ 'કો ધોબી મુયો   જીવ અવગતે ભુત હુયો'
ધોબીએ જાંણુ 'કો આવો પ્રેત   કપટે કરે મુજ સાથે હેત' ૨૫

દુહો

રાજા કેહે 'તુ કોણ છે રે   આ વેલાં આ દીસ
બોલ સાચુ ઉતાવલો   નહી તો ખેદુ શીસ ૨૬
ભુત ભાગો બીહુ નહી   ડાહાકણ કાહાડુ દૂર
રાખસને રોલુ અમો   રે તુજને કરસુ ચૂર ૨૭
તારે પરીહટ બોલીયો   આંણી મનમાં તાપ
'કોહો ભાગો (?) બીતો નથી   સું છે ભુતાંનો બાપ' ૨૮
રાજા કેહે 'પરથમ કહુ   હુ તો માહારુ નાંમ
પછે તુ તાહારુ કેહે   તો થાયે આપરણુ કાંમ ૨૯

છપૈ કવીત્ર

કરુ રંકને રાયે, રાયેને રંક કરીજે
માહારે વશ સહુ કોયે, કોયે વશ અમો ન રહીજે
અનમી એહુ અહંકાર, સાર વાત દલમાં દાખુ
પુત્ર મીત્ર સહુ જંન, અન વસ લેખે રાખુ
મારણ પાલણ માંની અમો, પણ પરદેહ જીવ ઘાલુ નહિ
લખ જીવથી નીકલુ રે, તે એકલો આવો અહી ૩૦

ચોપૈ

પરીહટે વીચારુ મન   'એ તો માહારો નંદરાજંન
ચતુરશીરોમણ એ છે રાયે   હું પણ એહની છુ પરજાયે ૩૧
એણે નાંમ સમસ્યા કહું   લખણ જોતામાં મેં લહુ
હું પણ માહારી રાખુ માંમ   કહું પટંતરે માહારું નામ' ૩૨

છપૈ

ધરે અંગ રાયે રંક, રંક રાજા શો દીસે,
શોભે શાહ સૂલતાંન, માંન પાંમે મન હીસે
એક વશાનો જંન, ધરે કરુ લાખ વશાનો
જેહને જેહવુ કરમ, મરમ તેહને તેહ દશાનો

જેહે ઢાંકણ જગતાં વીખે, અંગ સમારે તાહરુ
તેહને નીત અમો સંમારીયે રે, સમજ નામ તે માહારુ' ૩૩

ચોપૈ

માંહોમાંહે ઓલખાયા બેહે મન તણો ભાંગો સંદેહ
હરખ બેહુના મનમાં થયો રાજાની તે પાસે ગયો ૩૪
'કોહો આ વેલા સૂ છે કાજ એકલા કંમ આવા માહારાજ
નથી સાથી હાથી ઘોડલા નથી ભાથા પાયક જોડલા ૩૫
રુપ અનુપ સકોમલ જાત કાલ અંધારી માઝંમ રાત'
'સૂણ પરીહટ' રાજા એમ કહે કહુ સંખેપે મનમાં લેહે ૩૬
નગ્રચરચા જોવા આવીયો માટે સાહે નથી લાવીયો
મધ્યરાતે બેઠો તુ ધૂવે બીક મનમાં કોહીની નવ જુયે ૩૭
તેહ વાત સંભલાવો મુને તો સીરપાવો દેવુ હૂ તુને.'
કેહે પરીહટ 'સાંભલજો રાયે સમજીને લેજો મનમાંહે ૩૮
કહુ સમસ્યા તે મન ધરો સુણી વાત ને પાછા ફરો ૩૯

છપૈ કવીત્ર

લીયો લંક લપેટ, ઠેઠ નહી રાંમ હિ આપણ
હરણ શીત તે કાંમ, નાંસ નહી પ્રતી રાવણ
હણા કૂરવ જે વેર, પેર મંન જોય વીચારી
કાંમનીને મંન નેહે, દેહે શોભાં જે નારી
એક દંતધાવંનનાં બે કરો રે, તેહને નાંમે નાંમમાં
તેહ સમારણ કારણે, હુ ઉભો છુ કાંમમાં' ૪૦

ચોપૈ

'દાઢે ન સમારે શા માટ અરધી રાત કમ આવ્યો છે ઘાટ
અચરત મુજને છે ઘણુ રાતે (દાડે?) બીક તાહારે કોહો તણુ. ૪૧

છપૈ કવીત્ર

'દો લોયણ ખટ ચરણ, વરણ તો શાંમશરીખો
ઘોર નાદ મુખ સાદ, વાદ પુરુખાંયે પરીખો
પુષ્પ પ્રેમલ નીશદીશ, શીર મોટુ સખ (?) અંગપે
મુખ કમલ કો જાત, ભાત અનેરી અંગપે
સૂઘડ નારીના સ્વેદનો, મોદ પ્રેમલ અતી અતી ઘણો
માટે આવો આ સમે, રે ભો મુજને છે તેહે તણો' ૪૨

ચોપૈ

રાજા મનમાં રીઝો ઘણુ પ્રેમ વચન સૂણ પરીહટ તણુ
'કોહો ભાઈ એહેવી તો નાર મે તે નવ દીઠી સંસાર ૪૩
જેહનો પ્રેમલ પટફૂલ પાસ દેખી ભમર ઉતરે આકાશ
એહેવી નાર રાણી કોહો તણી સંભલવાની ઇચ્છા ઘણી ૪૪
તેહ સંભલાવો માહારા વીર હેઉ તો નવ ખંચે ધીર'
કેહે પરીહટ 'સાંભલ રે રાયે માહારે મૂખ તો નહી કેહેવાયે ૪૫
સતીની નંદા ન કરુ હુ આપ સ્રી નંદે સ્રીહત્યા પાપ
સમાસ્યા અમો કીજીયે એધાંણે ઓલખી લીજીયે' ૪૬

છપૈ કવીત્ર

વરણ સહુથી રંક, અંક રાજાથી ઝાઝો
જાત શીરોમણી-શાંણ, રાંણ માંને જસ આઝો
તમને જીતે તેહ, તેહ તમ નવ જીત્યાયે
તેહે વચન તમને ન એણ(?) રંજીત હો રાયે
ભોગી તમ સમરથ તણો, આદ્ય અધિકાર અધીકે ઘણે
પારજાતીક પ્રેમલ સમી, પદમની નારી ઘેર તેહ તણે ૪૭

ચોપૈ

આપ ઘરમાં આવે કોયે કાંમ તેહનુ જેહ કેહવાયે નાંમ
રાંધાં અંનને જે કેહેવાયે તેહનુ નાંમ વીચારો રાયે ૪૮

એ બે મલી કર એક વીચાર સે કહી તે તેહેની ઘરનાર
પંખી ઊડે જેહેને જોર તે વાતનો એક લો અંકોર ૪૯
જેહને આધારે રેહે છે પ્રાંણ ચેત નાંમ રે ચતુરસુજાંણ
એ બે મલી કર એક જે પેર સે કહી તે સ્ત્રી તેહને ઘેર ૫૦
ચેતો રાજા સરવે લહુ ધોબીયે વચન જે કહું
તેહેના મનનો લીધો પાર કરો પરીહટને તે જુહાર ૫૧
મન સમઝો અસ્ત્રીના નામમાં પાછો ફરી આવો ગાંમમાં
થયો મન રોમાંચીત અંગ તે રાંમા-શુ લાગો રંગ ૫૨
જે નરને નારી-સ્નેહ તેહ તણો તો પરવશ દેહ
મોહો પાંમો મંન આકુલ થયો રાજમોહોલમાં રાજા ગયો ૫૩
નાવે નીંદ નવ ભાવે અન્ન વૃહે વ્યાકુલ થયુ છે મંન ૫૪

શ્લોક

દર્શનાત્ હરતે ચિત્તં સ્પર્શનાત્ હરતે બલં
સંભોગાત હરતે વીર્યં નારી પ્રત્યક્ષ રાક્ષસી ૫૫

ચોપૈ

પ્રીત પરનારી સાથે થઇ કીરત તો આગલથી ગઈ
કુલ તણી તો ગઈ છે લાજ ગયુ જે કરવુ ઘરકાજ ૫૬
ઈજત આબરૂ તેહેની ગઈ નાત મુરજાદ તે શાની રહી
પરીયાં સાતનુ નાંમ જ ગયુ સુખ શરીરનુ વેહતુ થયુ ૫૭
પ્રીત પરનારી-સૂ જેણે કરી રૂઠો દૈવ તેહેને તો હરી ૫૮

છપૈ

કાંન સણી તબ કરોડ, લાખ મુલ નજરે દેખી
બોલી તબ હજાર, સાર શત પરખે પેખી
નજર ભઈ રસબસ, દસ મુલ તબ થે હોઈ
આલીંઘન તબ એક, છેક ચુંબન ઘટ જોઈ

સંતોખીને શાંનુ દુખ   નીરધનને તે સાંનુ સુખ
દાતાને મંન તે શાંનુ ધંન   સૂરાને તે શાંનુ તંન ૮૪
કરપીને તે કીરત કસી   સતી સ્ત્રીને શાંની હસી
સ્ત્રી વીના તે શાંનો ભોગ   સુધ ચીત વીના શે યોગ ૮૫
મંગણ થયા તારે સૂ માંન   ખુધાવંતને શાંનુ જ્ઞાંન
દળદરીને ડહાપણ કસૂ   પુત્ર નહી તો શાંનુ વસૂ ૮૬
પીતા પાખી તે શાંનાં લાડ   પરઠણ કરે તેહેમાં શો પાડ
નાત નહી તો શાંની રીત   હેત નહીં તો શાની પ્રીત ૮૭
ગુણ નહી તારે શાંનુ રુપ   પરજા પીડે તે શાંનો ભુપ
વીવેક નહી તો શાની વીદ્યાયે   ચાલે નહી તો શાંનો દાયે ૮૮
હરી જાણે તો સો સંસાર   ખરી વાતમાંહે શાનો ખાર
શીખી વાત તે શાંની નવી   કહુ કહે તે શાંનો કવી ૮૯
હુનર પાખી શાંનો નર   ખુરુણા(?)પાખી તે શાંનુ ઘર
કરમ વીના શો ઉદ્દમ જેહે   રત વીના તે શાંનો મેહે ૯૦
માટે જારને ભયે નહી મંન   નીરભેથી ચાલો રાજંન
દરબાર પરધાંન તણો જે ઠોર   ગયો રાયે જતે એક પોહોર ૯૧
વજ્રમેહેલ છે લોહોના બાર   તીહાં આવી કીધો કરનો પ્રાહાર
ધીર પ્રતીહારિ જાગીયો   મન માંહે બીવાને લાગીયો ૯૨
'કુણ છે રે ભાઇ માઝમ રાત   જે હોયે તે આવ્યજે પરભાત
ખોટી થાયે તો લાગે વાર   નહી ઉઘાડુ માહારુ બાર' ૯૩
તે સમે બોલો નંદરાજ   મનમાંહે ધરતો બહુ લાજ
'ઉઘાડ ભાઇ, હુ નંદનરેસ   પરધાંન ઘેર કરવો પરવ્યેશ ૯૪
ઘણુ જરુર અધૂરુ કાંમ   માટે આવો છુ હુ આ ઠાંમ
તુ ઉઘાડી ચરણે લાગ   વરદાંન જેહે ગમે તે માગ' ૯૫

દુહો

તાહારે બોલો પોલીયો   'સાંભલીયે રાજાંન
બાર નહી ઉઘાડીયે   મે વરતુ તાહારુ મંન ૯૬

વણીક તે જે નહી આકરો ગાંસ તે જેહમાં હોયે કરો
નદી તે જેહેમાં હોયે નીર પ્રતાપ દેખાડે તે તો પીર ૭૨
નારી તે જે ચાલે નમી વાત તે જે સહુને ગમી
પટેલ તે જે પ્રમાણે પંચ જાંણ પુરુખ તે જાંણે સંચ ૭૩
માહારો વજીર ખાસો છે તુ જા આ વેલા કહુ છુ હું'
કેહે પરધાંન 'સાંભલ પુરપતિ રોસ ન ધરસો રાજા રતિ
જે રાજા બોલા તે હા જે નીરધન બોલે તે ના ૭૪
જે પાસો પડો તે દાય જે બોલુ પાલે તે સાહે
પંચ પ્રમાણ કરે તે ન્યાય આચાર-ભ્રષ્ટ તે તો અન્યાયે ૭૫
જે મારે મરે તે ઘાય જે નાઠે જડે તે રાહ
ભુખો જે ગમે તે ખાય બેહેકો જેહ ગમે તે ગાયે ૭૬
અચાલે થયુ તે થાયે ઓશાડ જેહ ગમે તે પાયે
જે પ્રથવી પાલે તે રાયે પાંન કરાવે તે તો માયે ૭૭
મારે રાજા બોલા તે ખરુ મુજથી તે કેમ જાયે પરુ'
વચન પરધાંન ચઢાવુ શીશ ઉઠો તે વેલાં તે દીશ ૭૮
સેન સોઢાડું પોતા તણુ લીધૂ ધન અનરગલ ઘણુ
પરધાંન ચાલી કછે ગયો અધીપતીને મન ઉલટ થયો ૭૯
અરુણ અસ્ત પડી તવ રાત રાયે વીચારુ રુદયા સાથ
બીજા કોહોને ન કહી વાંણ ચાલો આપ રુદેમાં જાંણ ૮૦

લોક

કામાતુરાણાં ન ભયં ન લજ્જા હ્યર્થાતુરાણાં ન ચ બંધુમિત્ર
ચિંતાતુરાણાં ન સુખં ન નિદ્રા ક્ષુધાતુરાણાં ન બલં ન તેજઃ ૮૧

ચોપૈ

કો નર ને વલી કો નાર જારને મ ન તે શો વીચાર
ગુણકાને શાની લાજ આલસૂને તે શાનુ કાજ ૮૨
ભંગીને મન શાની નાત વસનીને તે શાની જાત
અકરમીને તે ઉદમ કસુ સૂણને મન તે સાંનુ હસુ ૮૩

સંતોખીને શાંનુ દુખ નીરધનને તે સાંનુ સુખ
દાતાને મંન તે શાંનુ ધંન સૂરાને તે શાંનુ તંન ૮૪
કરપીને તે કીરત કસી સતી સ્રીને શાંની હસી
સ્રી વીના તે શાંનો ભોગ સુધ ચીત વીના શે યોગ ૮૫
મંગણ થયા તારે સૂ માંન ખુધાવંતને શાંનુ જ્ઞાંન
દળદરીને ડહાપણ કસૂ પુત્ર નહી તો શાંનુ વસૂ ૮૬
પીતા પાખી તે શાંનાં લાડ પરઠણ કરે તેહેમાં શો પાડ
નાત નહી તો શાંની રીત હેત નહીં તો શાની પ્રીત ૮૭
ગુણ નહી તારે શાંનુ રુપ પરજા પીડે તે શાંનો ભુપ
વીવેક નહી તો શાની વીદ્યાયે ચાલે નહી તો શાંનો દાયે ૮૮
હરી જાણે તો સો સંસાર ખરી વાતમાંહે શાનો ખાર
શીખી વાત તે શાંની નવી કહુ કહે તે શાંનો કવી ૮૯
હુનર પાખી શાંનો નર ખુરુણા(?)પાખી તે શાંનુ ઘર
કરમ વીના શો ઉદમ જેહે રત વીના તે શાંનો મેહે ૯૦
માટે જારને ભયે નહી મંન નીરભેથી ચાલો રાજંન
દરબાર પરધાંન તણો જે ઠોર ગયો રાયે જતે એક પોહોર ૯૧
વજામેહેલ છે લોહોના બાર તીહાં આવી કીધો કરનો પ્રાહાર
ધીર પ્રતીહારિ જાગીયો મન માંહે બીવાને લાગીયો ૯૨
'કુણ છે રે ભાઇ માઝમ રાત જે હોયે તે આવ્યજે પરભાત
ખોટી થાયે તો લાગે વાર નહી ઉઘાડુ માહારુ બાર' ૯૩
તે સમે બોલો નંદરાજ મનમાંહે ધરતો બહુ લાજ
'ઉઘાડ ભાઈ, હુ નંદનરેસ પરધાંન ઘેર કરવો પરવ્યેશ ૯૪
ઘણુ જરુર અધૂરુ કાંમ માટે આવો છુ હુ આ ઠાંમ
તુ ઉઘાડી ચરણે લાગ વરદાંન જેહે ગમે તે માગ' ૯૫

દુહો

તાહારે બોલો પોલીયો 'સાંભલીયે રાજાંન
બાર નહી ઉઘાડીયે મે વરતુ તાહારુ મંન ૯૬

આ વેલાં તસ્કર નીકલે રમવા જાયે જાર
માટે જાયો પાછા ફરી રાખી પોતાનો ભાર ૯૭
પરધાંન ઘેર માહારો નહી સ્રી સાથે સૂ કાંમ
અરધી રાતે એકલા તેહેનુ તે સૂ નાંમ' ૯૮

ચોપૈ

રાજા કેહે 'સો મન ઘાટ શીઘ્ર થઇ તુ બાર ઉઘાડ
હૂ જમ જમ રાખુ છુ ભાર તમ તમ તુ લગાડે છે વાર ૯૯
હવડાં વાત કરુ છુ સેહેલ નહીતર ચીરાવુ એ મેહેલ
પરધાંનના તો પ્રાંણ જ લેવુ ભારે ડંડ દુખ તુજને દેવુ ૧૦૦
તારે તાહારુ સૂ છે જોર નગર વસે તે માહારો ચોર
જો રુડુ ચીતવે ખાવંન તણુ તો રાખો માંન અમારુ ઘણુ ૧૦૧
જો રાખે દોહોણી ને દુધ તો આંણો હૈડામાં બુધ
તુ મનમાં આંણે છે ભેદ માહારે મંન નથી કાંઈ ખેદ ૧૦૨
મુરખ મીત્ર વેરી નાંમ વણસાડીસ ખાવંનતુ કાંમ
મનમાં ડાહાપણુ હોયે આજ ઉઘાડ સરસે તાહારુ કાજ.' ૧૦૩

દુહો

કહે પ્રતીહાર 'રાજા સૂણો બીહાવો નહી જાવુ
એક લાલચ બીજો વનો તેણે પરસંન થાવુ ૧૦૪
રાજા એક જેહેને કબજ બીજો તક તે રાયે
ત્રીજો રાજા ગરજ છે ચોથો ઓસીયાલ કહેવાયે' ૧૦૫
કુંડલ કાડા કાંનથી જેહેનુ મુલ નવ ટંકા ક્રોડ
આપા હાથ પ્રતીહારને એ અમુલખ જોડ ૧૦૬

ચોપૈ

રુવ દેખીને નારી ચલે રુવ દેખી સહુ લોભે ભલે
રુવ દેખીને કરે બહુ પ્રીત રુવ દેખી ચાલે સહુ રીત ૧૦૭

દ્રવે લાભ ને દ્રવે હાંણુ   દ્રવે આસ આસંક ને આંણુ
દ્રવે જીવ જાયે ને રહે   દ્રવે ઘેલાને ડાહો કહે ૧૦૮
દ્રવે કાયર દ્રવે સૂર   દ્રવે મેલો ને દ્રવે નુર
દ્રવે ચોર ને દ્રવે સાહા   દ્રવે રંક ને દ્રવે રાયે ૧૦૯
દ્રવે કરપી ને દ્રવે દાતાર   દ્રવે ઉગાર ને દ્રવે માર
દ્રવથી શત્રુ દ્રવથી મીત્ર   દ્રવ નીચ ને દ્રવ પવીત્ર ૧૧૦
કુંડલ જવ દીઠુ પ્રતીહાર   તવ તેણે ઉઘાડાં બાર
ગયો મોહોલમાં તે રાજંન   દીઠુ જેહવુ દંદ્રાસંન ૧૧૧
જેહેવી રવીમંડલ ઉદ્દોત   જેહવી ચીંતામણુની જ્યોત
દીઠુ પાંજરુ પોપટ તણુ   પંચરંગ પીલુ છે ઘણુ ૧૧૨
તે હેઠે માંડો છે પાટ   રાજા ચાલો આવો વાટ
હેઠી બેઠી છે કાંમની   નહી ભુતલ એહવી ભાંમની ૧૧૩
ચંદ્રવદની મૃગનેણી વંક   સીહાકાર કટીનો લંક
હંસગાંમની ગજગાંમની   શરદની જેહેવી જાંમની ૧૧૪
જેહેવી પુષ્પલતાની વેલ   જેહેવી વાડી મધ્યે કેલ
જેહેવી ચંપક કેરી કલી   જેહવી વીદ્દુત નભમાં ભલી ૧૧૫
જેહેવી રત્નકમલ દીવડી   સ્વય વીધાતા હાથે ઘડી ૧૧૬

દુહો

ચપલ નેન અંબુજ જસૂ   ચત્રુવાકની જોડ
કનક કલસ ઉર વીબે   નહી એકે માંહ ખોડ ૧૧૭
કેલપત્ર પૃષ્ઠ સભ   ઉદર તો પોયણ-પાંન
ગ્રીવા પોત-કપોત સી   આપીત ઉજલ વાંન ૧૧૮
નખ શીખ શોભા નીરખતાં   ચતુરા ચતુર સૂજાંણ
વૃહે વેધ રાજા હતો   વાગુ મોહોનુ બાંણ ૧૧૯
પાખાણ લોહ થકી અગન   અગન માંહે જમ ધ્રત
અનંગ વાધો બહુ અંગમાં   થયો આકલો તરત ૧૨૦

ધરમ કરમ સરવ વીસરુ થયુ કાંમવશ અંગ
બીજુ કાંઈ સૂઝે નહી રામા સૂ લાગો રંગ ૧૨૧
વીસરો ગુરુ વીસરો પ્રભુ વીસરી લાજ કૂલ-નેમ
વીસરાં ઘર પુર મેડીયાં પ્રેમદા સુ લાગો પ્રેમ ૧૨૨
આવો નીકટ તે નીરખતાં ભયભીત કાંમ ઘનઘોર
દ્રષ્ટ ન ચુકે તે થકા જેમ ચંદ્ર ચકોર ૧૨૩

ચોપૈ

પોપટ પદમની બેઠાં જાંહે મોહોલે મહીપત આવો તાંહે
સમઝો પોપટ સમઝી નાર ચતુર મલીને કરો વીચાર ૧૨૪
આવતાં માંહે વરતુ છે મંન 'કાંસ-આકલો એ રાજંન
ઈશ્વર આપણી રાખે લાજ તો સરે કૂલ કેરુ કાજ' ૧૨૫
પોપટ કહે 'ન ધરશો બીક હુ દેઈશ રાજાને સીખ' ૧૨૬

દુહો

કેહે પોપટ 'ભલે આવીયા પ્રથવીપત ભુપાલ
આનંદકંદ નંદરાયજી પરજા તણા પ્રતીપાલ ૧૨૭
તમો તાત છો જગતના પરધાંન તમારો પુત્ર
હુ જાણુ છુ આવા તમો નાહાલવા ને ઘરસુત્ર ૧૨૮
પુત્ર નથી ઘેર તમ-તણો હાજર એહેની નાર
તેહ છે તાહારે આસરે તમ પુત્રીને ઠાર ૧૨૯
ખબર જોવી તમને ઘટે એહ તમારાં તંન
પ્રજા પુત્ર તાહારાં સહુ તુ મોટો રાજંન ૧૩૦
બાઈ આવી બેસો બારણે એ આપણા છે રાજ
સાસરવાસો આપવો આવ્યા છે તે કાજ ૧૩૧
આપણુ એહનાં છોકરાં એહે આપણા તાત
ગીતા પાસ બેસો તમો કહો મંનડાની વાત' ૧૩૨

નારી બોલાં આંણી ધીર 'સાંભલીયે સૂક માહારા વીર
હલુયા રહી બોલો આ દીશ ચડસે નંદ રાજાને રીસ ૧૩૩
હુકમ સીર એહેનો લીજીયે પછે આપ ઉતર દીજીયે
એ છે ધરમ તણો અવતાર એ છે નોધારાનો આધાર ૧૩૪
એ છે ચૌદ વીદ્યા ગુણ જાંણ મોહોડે શાં કરીવાં વીખાંણ
માહા ચતુર છે માટે સાંખસે મુરખ તો મારી નાંખસે ૧૩૫
માટે છાંનો રેહે રે ભ્રાત ઝાઝી શાંને કરવી વાત
નીસાલગરણાં સરસતીને કશાં કંચન આગલ કેહેવાં કંસાં ૧૩૬
હનુમાંન આગલ શો થેકડો કરોડ આગલે શો એકડો
જાંણે ચૌદ તેહને સો ચાર સત આધાર આગલ શો ભાર ૧૩૭
પુત્ર આગલે બીજી સી પ્રીત વેર આગલે બીજાં સાં ગીત
શીવ આગલ બીજો શો દેવ બ્રંહ્મ આગલ બીજી સી સેવ ૧૩૮
રાંમ આગલ બીજુ સૂં નાંસ પુન્ય આગલે બીજું સૂ કાંમ
માત આગલ બીજુ સુ હેત સ્વાટીક આગલ બીજું સૂ સ્વેત ૧૩૯
એહને વશ વરતે સહુ લોક એ આગલ ડાહાપણ તે ફોક.' ૧૪૦

દુહો

તારે પોપટ બોલીયો 'સાંભલ માહારી બેહેન
માબાપ આગલ છાજસે જહેવુ કરીસુ ચેહેન ૧૪૧
સંતાન અધીક અંના કરે સંન ન ધરે માબાપ
એહેવુ જાંણી હુ કહુ વેદ-પુરાંણે છાપ ૧૪૨

ચોપૈ

જો વાડ થઈને ચીભડાં ગલે તો મોધી વસ્ત કોહોને નવ મલે
જો ખલુ ખાતુ હોયે અંન તો જીવે નહી એકે જંન ૧૪૩
જો કલ્પતરુ કેરી ખાયે તો તેહનો ચોર કમ પેદા થાયે
મા મારે પય પીતાં બાલ જો સતવાદી બોલે આલ ૧૪૪
રાજા થઈને લુટી લેયે તો પરજા કોહો આગલ કેહે
રામ જપંતાં નરકે જસે તો કહુ તે કોહોનુ થસે ૧૪૫

બાપ કરે બેટી સૂ જાર   એહ વાતનો કુણ પ્રીછે પાર
વાહાર થઈને આવે ધાડ   તેમાં કોહોની કરીયે આડ ૧૪૬
મેહ વરસંતે પથર પડે   તેહેનો વાંક કોહોને સીર ચડે
ધણીને વીખ દે ઘરની નાર   તેહ તણો કોણ પ્રીછે પાર ૧૪૭
પુષ્પહાર વલગે થઇ સાપ   કૂણ જાલવે આપે આપ
અમૃત જાંણી આપણ પીજીયે   વીખ થાયે તો દોસ કોહોને દીજીયે ૧૪૮
કુંડલ કરડી ખાયે કાંન   કોહો આગલ જહી કરીયે જાણ
ચંદણ જાણી ધરીયે અંગ આપ   અગની થાયે તો પુરણ પાપ ૧૪૯
મોટો જાંણી જઇએ કો સરણ   ઘાત દે તો પાંમીજે મરણ
ઘર દીવાંન જો ચાડી ખાયે   તેહેનુ દુખ તે કાંહાં કેહેવાયે ૧૫૦
રક્ષનારો જો ચોરી કરે   તો ભંડાર કેહી પેરે ભરે
ગરીબને દુખ દે કો લંડ   તો રાજા તેહેને દે ડંડ ૧૫૧
જો રાજા લુટી લે આપ   તો રાજા પરજા બેહુનાં પાપ'
  પોપટ પદમની વાતો કરે   રાજા નંદ રુદેમાં ધરે ૧૫૨
જે ભયભીત થઈ આવીયો   કાંઈ ગ્નાંન રુદેમાં લાવીયો
એકે વાતે ન સૂઝે ઘાટ   પ્રથવીપત બેઠો જહી પાટ ૧૫૩
આસ્વાગત ઘણુ દીધાં માંન   હાજર કીધાં ફોફલ પાંન
બોલો સૂક 'સાંભલ સુદરી   બોલ તાત-સૂ હેતે કરી ૧૫૪
પેટની પુત્રી કરી થાપસે   મનમાગુ અધીપત આપસે
પસલી લાવા આપણે ઘેર   કરો સજાઈ રુડી પેર ૧૫૫
ભ્રાત તાત ને મુસાલ   આપણ ઉપર છે અધીકો વહાલ
એહે નોધારાનો આધાર   એહેને સીર પ્રથવીનો ભાર ૧૫૬
બેટા બેહન ને તુ ભાંણેજ   તુજ ઉપર અદકુ છે હેજ' ૧૫૭

દુહો

નારી મુખ આંસુ કરી   સુક સૂ કીધી વાત
'કદાચ કામાતુર હસે તો   કરસે તાહારી ઘાત ૧૫૮

ચોપૈ

જોબંનનો જેહને હોયે મદ	બીજો કાંમ-આકુલ તો અંધ
ત્રીજો તો ધનમદ જેહેને	ચોથો કેફ જેહેની દેહને ૧૫૯
પંચમો અંધ જુવો આદરો	છઠો અંધ જે કોપે ભરો
સાતમો અંધ ચાંપાંણો જેહ	આઠમો અંધ વસનીનો દેહ ૧૬૦
એટલા મંન વીચાર ન કરે	એહને છેડે તે નીશ્ચે મરે' ૧૬૧

દુહો

વચન આપ રુદે ધરૂ	સૂક કેહે 'સાંભલ વાત
કાંમ જોબંન મદ સૂં કરે	એહ આપરણો તાત ૧૬૨
અગનાંન અબલા તુ સમી	મે નવ દીઠી કોયે
કરુ વાત પટંતરે	તે મંન પ્રીછી જોયે ૧૬૩

ચોપૈ

જો રાજા આવે કપટે કરી	તો એહેને કુણ પુછે છે ફરી
ગાંમ પરધાંનને શીદ મોકલે	આપે સીદ આવે એકલે ૧૬૪
એહ કરતાં સઘલુ છે સેહલ	ખરે બપોરે લુટે મેહલ
પરધાંનને કારાગ્રહ રખે	કૂણ જોરાવર છે એ પખે ૧૬૫
હા ના બીજો કુણ કેહેનાર	એહેને કુણ મેહેણુ દેનાર
પણ એહેને માથે બલીયો ધરમ	તેણે કરે કમ કૂડો કરમ ૧૬૬
અધીપતી કરે કુડુ કાંમ	કમ વસે પછે તેહેનુ ગાંમ
મુકે નંદ પોતાનું સત	તો પરજાની સી થાયે ગત ૧૬૭
ચુકે ન દરાજાનો દેહે	તો વ્રુટી કરે કમ મેહે
ભુડી દ્રષ્ટ જો તુજ સૂ અડે	તો બાર વરસ અનાવ્રુષ્ટ પડે ૧૬૮
વણ-વાંક રાજા દે દંડ	તો તો ત્રુટી પડે બ્રંમંડ
જો નંદરાય ચડાવે આલ	તો પ્રથવી જાયે પાતાલ ૧૬૯
રાયે મન તુજ વીભલ અડે	તો દીગપાલ ડોલી હેઠા પડે
ગંગા જો દખણમાં જાંણ	પશ્ચમ દશે ઉગે ભાંણુ ૧૭૦

કદીય કોયક કાલે એ થાયે પણ અધરમ ન ચાલે એ નંદરાય
સાંભલ વાત કહુ જે હું કાંને સાંભળ કામની તુ ૧૭૧
કોણેક પટંતરે કરો વીખાંણ તાંહાંથી થયું રાજાને જાંણ
મુખ જોયાનું એહેને મંન જમ જનક જુયે તનયાનું તંન ૧૭૨
આપણ સહુનો રાખવાને ભાર પરધાંનને કાડો છે બાર
જોવા કારણ આવ્યા એહ આપરણે દુધે વુઠો મેહે ૧૭૩
આલસૂને ઘેર આવ્યાં છે ગંગ આપરણે હરખ રુડેરો રંગ
દો માન સજાઈ પેર ભલે પધારા આપરણે ઘેર' ૧૭૪
સૂભ વચન સૂક કેરુ લહુ તાંહાંથી ગનાંન રાજાને થયુ
બેઠો આસન હેતે કરી પાસે ઉભી છે સુંદરી ૧૭૫
સાંનની કેહે 'સાંભલ માહારાજ અમ સરખુ કાંઈ કહોને કાજ
દરસન રાય થયુ તાહારુ પવીત્ર થયુ મંદીર માહારુ ૧૭૬
અમો આસરે છુ તમ તણે અમને ચીંતવો હેતે ઘણે
એહેવુ કહી સજાઈ કરે મંદીર માંહે આપે પરવરે ૧૭૭
કરવા માંડો ઉતમ પાક રસોઈ બત્રીસા ચોસઠ સાક
ઉનાં તાજાં ખાટાં કાયરાં મીઠાં મધૂરાં અતી સાયરાં ૧૭૮
કસ્તૂરી-લેપ કીધા છે શરીર નાહાવા કારણ સુકૂ નીર
મરજંન કીધુ આપ નરેસ મંદીર માંહે કીધો પરવેશ ૧૭૯
માંડી થાલ તે કંચન તણી પીસા પાક સાંમગરી ઘણી
જથા પેરે પામો ભોજંન મન ઘણુ રીઝો રાજંન ૧૮૦
પ્રભાતવેલા થઈ જાહારે સ્ત્રી સાંસુ જોયુ તાહારે
તારે ઓયે વરતુ મંન કાંઈક કામી છે રાજંન ૧૮૧
ત્રાંબા તો તોલડીથી પીસો ભાત રાતો રંગ દીધો તે સાથ
બીજે પીસો રુપા થકી દીધો રંગ પીલો વલતકી ૧૮૨
ત્રીજે કાડો સોનાની માટ લીલો રંગ દીધો તે ઘાટ
ચોથો કાડો પીતલને સંગ તાંહા કસુંબા દીધો રંગ ૧૮૩

પ્રીસો પાંચમો મૃતીકા ઠાંમ તે ઉપર દીધો રંગ શાંમ
જોયો ભાત પંચરંગી તણો રાજા અચરત પાંમો ઘણો ૧૮૪
જુયા રંગ ને ખુબી અનુપ તે જોઈ વીસ્મે પાંમો ભુપ
ભરે કોલીયો આંણીને વાદ તેનો તે લાગે સુખ સ્વાદ ૧૮૫
ભરે કોલીયો રંગ વશેખ સ્વાદ આવે તેનો તે એક
શાંમ સ્વેત કસૂંબી ખાયે સુખમાં એકની એક સજાયે ૧૮૬
હાથમાં તાટ દીઠાનુ સૂખ ટલી ગયું જવ મેહેલૂ સુખ
દેખતાંમાં શોભા છે ઘણી ખાયે એક સ્વાદ તે તણી ૧૮૭
સ્ત્રી સાંમુ જોઈને હસો સ્ત્રીને કાંઈક કપટ જ વશો
ધોલી ધેનનુ દોહુ દુધ પ્રીસુ પય કાલીનું શુધ ૧૮૮
કાબરી ગાય દોહી તે વાર રાતીનુ પ્રીસુ તે ઠાર
ધેન તણા જુયા છે વરણ દુધ તણો તો એક આચરણ ૧૮૯
વાટી સાકર ભુકો કરો પાંચે રંગે—(?) ધરો
જાંહાં જુયે તાહાં લાગે ગલૂ મનનુ કારણ સરવે ટલૂ ૧૯૦
કાલી ધોલી ને ઉજલી માંડી મૃતકા કેરી સાટલી
એક નદીનાં તેહેમાં નીર એક સ્વાદ પામો શરીર ૧૯૧
સુભ શીખામણ દીધી એહ મન તણો ભાગો સંદેહ
અરધૂ મંન પોપટથી ગલૂ અરધ નારીના ગુણથી ટલ્યુ ૧૯૨
ઉઠો ભોજંન પુરુ કરી આપાં બીડાં હાથે સુંદરી
કાઢી અમુલ અંગુઠી એક આપી પદમનીને કરી વિવેક ૧૯૩
મનમાં નાંણો બીજો ભરમ રાખો ઈશ્વિરે એનો ધરમ
કૂઅરી પોતે મોઢે કીધ્ય વીટી પસલી સાંહે દીધ ૧૯૪
પ્રીત ધરીને પાછો વલો પ્રતીહારને પ્રેમેથી મલો
'પ્રતીહાર બાર ઉઘાડ તાહારુ પાછુ કૂંડલ આપો માહારું' ૧૯૫

દુહો

કેહે પ્રતીહાર ' રાજા સૂણો કાહાવો ચતુર સૂજાંણ
સઘલુ ડાહાપણ તમ કને પણ કહી તે વાત અજાંણ ૧૯૬

આપી કૂંડલ તમો ગયા   માહારા મંદીર મોઝાર
પાછુ માગો પાછા વલે   એ કાંહાંનો વેહેવાર' ૧૯૭
'જે કામે કૂંડલ આપીયુ   કરો'તો પુર પરવેશ
તે કાંમ કરા-વણ હુ વલો   માટે તે પાછુ લેશ ૧૯૮

ચોપૈ

કહે પ્રતીહાર 'સાંભલ રે રાયે   મુજ આગલ અંના નહી થાયે
વચન-ભ્રષ્ટ થસો જો તમો   તો પાછુ કૂંડલ આપુ અમો ૧૯૯
વલી કહુ બીજુ દ્રષ્ટાંત   જો અધીપતીથી છો એકાંત
જારે પુરણ તરખા થઈ   ઘાલો ઢોર તલાવે જઈ ૨૦૦
કો પીસે ને કો નહી પીયે   પણ સહુ કોનો પીયાવો લીયે
ધણ હાકી ગોવાલો જાયે   કો ચરે કો તરણ ન ખાયે ૨૦૧
તો શો વનચરનો તેહેમાં વાંક   લે ચરાઈ આડે આંક
ગાંમ જમાડી રુડી પેર   કરે નોહોતરાં ઘેરે ઘેર ૨૦૨
કોહોને નવ લાગી હોય ભુખ   કોહોને તાવ કાહોને દેહ દુઃખ
કોયક લાભે ગાંમ પરવરે.   તેહેમાં જમાડનારો સૂ કરે ૨૦૩
ખેતર સાંથવાને આપીયુ   ગુણવંત કરી તેહેનુ થાપીયુ
પડતર રાખ કે બમણું વાવ   પરઠા પરમાંણે માહારુ લાવ્ય ૨૦૪
રાખો ચાકર મનસા ધરી   દીધાં દાઘ (?) પોતાનો કરી
મેહલ બેસાડી કે દે કાંમ   માસ થયે પુરો દે દાંમ ૨૦૫
પુત્રી પરણાવે પોતા તણી   પરઠણ પેરાંમણી આપે ઘણી
પછે રાડે કે ભુખે મરે   વેવીસાલીયો તેહેમાં સૂ કરે ૨૦૬
ગુરુ ભણાવે આણી હેત   શીખવે શાહાસ્ત્રના ભેદ સમેત
વીસરે કે વીદ્યા નવ ફલે   તો ગુરુ ઉપર સૂ રીસે બલે ૨૦૭
કથા સંભલાવે કોડે કરી   ઓલખાવી દે આપે હરી
પાંહાંણ જેવુ પલળે નહી રહે   વાસ વાણી શીદ નંદી પદે ૨૦૮
એહેવાં ક્રોડ હજારાં જેહ   રાજાજી કોહો તો કહુ તેહ
હુ સુ જાંણુ શે કાંમે ગયા   સરો અરથ કે અમથા રહા ૨૦૯

વ્યાપાર કરવા વ્યાપારી જાયે   ખુહે પુજી કે લાભ જ થાયે
ધોરી તુરી લે તે દ્રવ અડે (?)   ભાર વેહે કે ગલીયો પડે ૨૧૦
એહ વાતમાં હુ નહી જમાંન   હુ બેઠો રહુ માહારે કાંમ
બાર ઉઘાડી જાવા દેયુ   તેટલા માટે કૂંડલ લેયુ ૨૧૧
કરે અજારો બાંધવા મોટ   થાયે ખમણા કે આવે ખોટ
રાખુ બાહાર તારે સુ કરો   તે વેલાં તો પાછા ફેરો ૨૧૨
મે તો માહારો ધરમ મુકીયો   કુંડલને લોભે ચુકીયો
તે કુંડલ કમ આપુ જાયે   જાયો ઘેર સમજો મન સાથે ૨૧૩
સમજો રાજા આવું વાહાલ   કૂંડલ ઉપરે આપી શાલ
અરુણ ઉદે થયો જાહેરે   મોહોલે મહીપત આવો તાહરે ૨૧૪
રાજા પોપટ ત્રીજી નાર   ચોથો એક જાણે પ્રતીહાર
બીજો કો નવ જાણે અંન   એમ કરતાં થયા બહુ દન ૨૧૫

દુહો

પખ પાંચ પુરણ થઈ   આવો વૈરોચન પરધાંન
લાવો ઘોડા અવનવા   મહીપતે દીધાં માંન ૨૧૬
તોરી જોયા તરતીબ સૂ   હરખુ રાયનું મંન
પરધાંનજી મંદીર પરવરો   હુકમ કરો રાજંન ૨૧૭
મલપંતો મોહોલે આવીયો   પ્રતીહારે દીધાં માંન
કૂંડલ જે નવ ક્રોડના   તે દીઠાં તેહેને કાંન ૨૧૮
દીઠી સાલ સવા લાખની   ઓઢી પ્રતીહારે અંગ
પ્રલે થયો તે દેખતા   પરધાંન ઘણુ મનભંગ ૨૧૯

ચોપૈ

'પાપી પ્રતીહાર સાભલ રે તું   બાર સોપી ગયો છું હું
કાંહાં રઝલો સૂ કીધાં કાંમ   કમ મુકો તે તાહારો ઠામ ૨૨૦
જાચક કે તસકર તુ થયો   લુણહરામ થઈને રહો'
તે પ્રતીહારે જોડા હાથ   બોલો પોતાના સ્વામી સાથ ૨૨૧

'આસંનથી હેઠો ઉચો અડુ તો તમ સાનીધે સૂલી ચડુ
તસકર વીદા મે નવ કીધ જાચીક થઈને દાંન ન લીધ ૨૨૨
માહારુ પ્રતીહારનુ કાંમ જતા આવતાનુ પુછુ નાંમ
રંકને જાવા નવ દેયુ ચાલ કોહોની લેખે નવ લેયુ ૨૨૩
જે પરતે નવ ચાલે તમો તેહેને કમ વારી રાખુ અમો
જે હાથી હરા[યો] થાયે તે કાચે તાંતણે કમ બંધાયે ૨૨૪
પીપલાની તે કેવી વાડ છીલોજીની (?) કેહેવી આડ
આંમે જેહ લખુ તે થાયે સેહેલુ તે અમારુ જાય ૨૨૫
વાત કહુ તો ચુગલી કહેવાયુ છાંનુ રાખે તરકટ પરઠાયુ
મન માંહે વીચારો આંક માર ગરદણુ જો હોયે વાંક' ૨૨૬

દુહો

રાખી રીસ રુદયા વીખે આવો સંદર માંહે
પોપટ ને પ્રેમાં પદમની વાટ જુયે છે તાંહાં ૨૨૭
વૈરોચનને નીરખીયો કરતાંત શરીખો કાલ
રીસે ભમર અતી રાતડાં મુખ દીઠુ વીકરાલ ૨૨૮
તે સસઆ પોપટ પદમની પાગ નમાવુ શીસ
'કૂસલ કલાંણ છે આપણે તજો રુદેથી રીસ' ૨૨૯
કહે પોપટ 'અવીને નથી રખે ધરો મન ભરમ
તાહેરા પુન-પ્રતાપથી ઈશ્વરે રાખો છે ધરમ' ૨૩૦
કરો પરણાંમ તે પદમની પ્રીત પતીની સાથ
એટલે વીટી નંદની તે દીઠી જમણે હાથ ૨૩૧
અગનઝાલ અદકી હતી ઉપરે રેડુ ગૃત
રાલ ગંધક અગની મલો ભડકો થઈ ઉઠો તરત ૨૩૨
ખાયે ન અંન પાંણી નહી નહી નીદ્ર નહી લાગ
એકે વાત ન ઉકલે પડો રુદયામાં દાગ ૨૩૩

ચોપૈ

કહે પોપટ નાંમીને શીશ 'તજો રાજ રુદેથી રીસ
સમઝો ગ્નાન આણીને પેર નથી ખાંપણ લાગુ તમ ઘેર ૨૩૪
તે વાતે પરતીગના કરુ મ્રુ વાચા સત વાચા ધરુ
પરથમ જેહ હકીગત થઈ સૂક સ્રીયે માંડીને કહી ૨૩૫
ઈશ્વરે રાખુ છે આપ જુઠુ બોલે બ્રંમહત્યા પાપ
સમઝાવો રાજા બોહો રીત પુરાંણ શાહાસ્ત્ર તણી જે પ્રીત ૨૩૬
જારે આવો તે જનક જ થયો પસલી આપીને મંદીર ગયો
તે વાતે સુરજ સાખીયો સતી ધરમ ઈશ્વરે રાખીયો ૨૩૭
સાચા બોલ બોલુ તમ સાથ કોહો તો અગની ઘાલુ હાથ
સૂક અસ્રી કહ્યા બહુ ભેદ ખોટે મન ન મુકો ખેદ ૨૩૮
જમ જમ પેલો વાતો કરે તમ તમ રોસ અદકેરો ધરે
એહને મારુ કે હુ મરુ ભારે રીસ રદે કમ ધરુ ૨૩૯
'એહેને મારુ તો કોપે રાયે પરધાંનવટુ પોતાનુ જાયે
હલુયે હલુયે વેર લેઈસૂ દાયો રાજાને દેઈસૂ ૨૪૦
ગુણ કે અવગુણ ઓસાંકલ થાયે પીત્રી પંડ તારે તો સાહે'
એહવો મન માંહે રાખો ક્રોધ નવ માનો તેહેનો પ્રતિબોધ ૨૪૧
'હલા પોપટ મુરખ તુ મુઢ જુઠી વાત કરે છે ગુઢ
મુને કાડી મહેલો જે દંન તે દાડે વરતું મે મંન ૨૪૨
આપી કૂંડલ આવો રાત કાંને સાભલી તાહારી વાત
કાંમ-આંધલાં જેહેનાં ચેહેન દ્રષ્ટ આવી નવ મુકે એન ૨૪૩
ભાઈ બાપની વાતો કરી મુજ આગલ કેહેવાની ખરી
મુરખ સ્રી-જીતો હોયે નાહો તેહેના મોહો આગલ ગુણ ગાયો ૨૪૪
કોડી થાયે કુડી નવ થાયે સુરી થઈને બાલે કાયે
દખણી થઈને ઝાઝુ રુયે દેહ પાડીને જીવ જ ખુયે ૨૪૫
વલી સમ અદકેરા ખાયે મરણાંતે જુઠી નવ થાયે
ભાંમની-નેહ સાંને ભરથાર તેહનુ નામ મોટો ગુમાર ૨૪૬

દુહો

પરતગના માંનુ નહી જે બોલો બહુ બાઠ
જમ લીહી લોઢા ઉપરે જેમ પટકુલે ગાંઠ' ૨૪૭
અંનેક ઉપાયે તેહેને કોહો પણ પથર ઉપર નીર
'ઈશ્વર આંણુ માંનુ નહી હૈડુ ન ધરે ધીર ૨૪૮
એહ પાંણી સગ નહી ચડે જો સો મણ બાલો કાઠ
હુ ડાહો માંનુ નહી તે સ્ત્રીચરીત્રના ઠાઠ ૨૪૯

ચોપૈ

સ્ત્રીના સમ, વસનીની પ્રીત દ્યુત સાચું, ભંગીની રીત
ઓરમાઆ હેત, ગુણકાની લાજ દુશ્મન હેત ને વેઠીયુ કાજ ૨૫૦
સદપાંની ડાહો, કાગ પવિત્ર વસીઅર અમૃત ને રાજા મીત્ર
સંદેશે ઉલગ, પાલક પુત સ્વરગ પાંમે ઉપાસે ભુત ૨૫૧
જારની મા પટલની હા નારીરત નાંએ (?) ફોકટ વા
એટલાં વાંના માંને જેહે તેહને મુરખ જાંણો દેહે' ૨૫૨
કેહે સુક 'એહે તો સાચુ કહુ દૃષ્ટ ભરીને મેં તો લહુ
સરવ સરખુ નથી તાંહાં કોયે કહુ પટંતરે તે તુ જોય ૨૫૩
એક શંખ નદીમાં પડો એક દખણાવંત સિર ચડો
એક તુંબી જે તરને સાથ બીજુ ભીખારીને હાથ ૨૫૪
એક પાખાણુ એ દેહેરે પુજાયે બીજો પરીહટ શલા થાયે
એક મણી કરોડાં કાંમ બીજો મણી તો દે દસ દાંસ ૨૫૫
એક અશ્વ અનોપમ દીઠ બીજો દદાસો ફૂટે પીઠ
એક નારી હોયે સંખણી બીજી પદમની ને ચીત્રણી ૨૫૬
એક બ્રાહ્મણ તો ખેતી કરે બીજો વેદ ચારે ઉચ્ચરે
એક કાષ્ટ કેરડા તણુ બીજુ બાવના ચંદન તણુ ૨૫૭
એક જલ સરોવર-તીર બીજુ ગંગા જલનાં નીર
એક મોતી કાચનું કેહેવાયે બીજુ મુગતાફલ લાખ સવાયે ૨૫૮

એક બંધવ દુરબલ હવાલ બીજો તો બેસે સુખપાલ
એક સુત્ર સવારીયે શેર(?) બીજુ મોધુ બેસે સેર (?) ૨૫૯
એક તીલ ઘાંણી પીલાયે બીજો શીવ સમીપે જાયે
એક ફુલ અમરત-ફુલ હાર બીજા પુર ખુર(?) કંટક-સાર ૨૬૦
ડાબો કર કૂડો કેહેવાયે બીજા કરથી ભોજંન થાયે
એક પરથવી પર હવન જ હોયે બીજે ઠાંસ ન જાયે કોયે ૨૬૧
એક ધોરી સરકારે ઘેર એક કઠીયારાને ઘેર
એક વાંણવટી વ્યાપાર બીજો શીર ઉપાડે ભાર ૨૬૨
નાગરવેલ તણુ એક પાંન બીજુ બદરી કેરુ રાંણુ
સુભ ફુલ રુડું તે સહકાર બીજુ કાચકી કહુ અપાર ૨૬૩
નાંમ એક છે પણ ગુણ ઘણાં એક રાજા બીજાં રંક જ તણા' ૨૬૪

દુહો

કહે પરધાંન 'તુ સુ કહે પણ આ તલે નહી તેલ
માહારુ માંન માને નહી મીથા લવરી સેહેલ ૨૬૫
પડો દાઝ રુદયા વીખે તન ટલે આણી જાત
તસ અખર છઠી તણા જસ પટોલે ભાત ૨૬૬
પરહરી પોતે પદમની તે ગઈ પીતાને ઘેર
વરસ એક તો વહી ગયુ કોણે ન જાંણી પેર ૨૬૭
રાજા ભોલવાઇ ગયો વજીર તણે મન વેર
હાડવેરે જે વેધાયો રાખુ હૈડે ઝેર ૨૬૮
વરસ એક તો વહી ગયુ થયુ રાયને જાણ
મુજ માટે એ પરણી મેહેલી પીહર પ્રમાંણ ૨૬૯
પરસપેરે ઘણુ પ્રીછવો વૈરોચંન પરધાંન
હેત દેખાડે અતી ઘણુ દે ભરી સભામાં માંન ૨૭૦
પણ તેણે મંન માંનુ નહી તેડી નહી તે નાર
એક દીવસ નંદરાયજી કીધો મન વીચાર ૨૭૧

રાય પરધાંન બે નીકલા રમવાને શીકાર
સેન સાથે બીજુ નહી ઘેર નાંહોનો રાજકુમાર ૨૭૨
રમી શીકાર પાછા વલા નેનવતી જે ગાંમ
નેનસુખ વેહેપારીયો આવા બે તે ઠાંમ ૨૭૩
તે સસરો પરધાંનનો આવી લાગો પાયે
હેત ભાવ અદકા કરા બહુવીધ કરો પસાયે ૨૭૪
'ધન ધરતિ ધન ગાંમ એ ધન આવા રાજાંન
ધન ભાગ એ માહારુ ધન આવા પરધાંન' ૨૭૫
ઢાલા પાટ કંચન તણા વેરાં પુષ્પ ચોહો પાસ
કુમકુમ છડા દેવરાવીયા રંગા મોહોલ અવાસ ૨૭૬
તરીયા તોરણ બાંધીયા મોતી પુરા ચોક
દુધે ઉંબર ધોઈયા અજુઆલા એમ ગોખ ૨૭૭
ચંદન કસ્તુરી અરઘજા મરદંન કરાં શરીર
ફુલેલ તેલ મરદન કરાં નાવણ કાજે નીર ૨૭૮
ભોજંન કીધાં ભાવતાં શાક પાક મેવા પકવાંન
મુખવાસ લવંગ ને એલચી બીડા બાસઠ પાંન ૨૭૯
ભોજન કરીને ઉઠીયા ઢાલા ઢોલ એકાંત
ઢાલા પાસા સોગઠાં ભાજવા મનની ભ્રાંત ૨૮૦
સસરો સેવા કાંસમાં સ્ત્રીને દીપક હાથ
રાયે પરધાંન તે ઠાંમ છે ચારે શોભીત સાથ ૨૮૧
રાયે પરધાંન ભીરુ થયા જોવા સરખી જાત
એક મેરાં નેનાવતી જોડે તેહેનો તાત ૨૮૨
લાગી ઝડ પાસા તણી સહુને મન છે ખેદ
પેહેલી વાત સસરે કરી ભાજવા મંનનો ભેદ ૨૮૩
'પોહોબાર પડે જેહેને કરે તે સત સાચો હોયે
ન પડે તે જુઠો જાંણવો ખેદ ન કરસો કોયે' ૨૮૪

જામાત્ર કહે 'સાચા તમો   નાંખો પાસા આ ઠાર
તમારુ કુલ છે નીરમલૂ   હવડાં પડસે પોહોબાર' ૨૮૫
(**સસરો**)–'ગંગોદક નીરમલ જસૂ   જેહવુ પવીત્ર છે વાર
તેહેવુ કૂલ હોયે માહારુ   તો પડ પાસા પોબાર' ॥૧॥૨૮૬
(**રાજા**)–'હંસ ગયો સરવર વીખે   દીઠુ અમૃત વાર
પીધા વણ પાછો વલો   રે પડ પાસા પોહોબાર' ॥૨॥૨૮૭
(**પ્રધાન**)–'જે વાટે કેસરી ગયો   અતી રજ તરણ અપાર
સૂકે ખડ તે સો વસા   પડ પાસા પોહોબાર' ॥૩॥૨૮૮
(**પદ્મિની**)–'સીહ-મુછ ભોયંગ-મણી કરપી-ધન   સતી નાર
પરહરે પ્રાણ પરહથ જસે   પડ પાસા પોહોબાર' ॥૪॥૨૮૯

ચોપૈ

ત્રણ તણાં પડા પોહોબાર   પરધાંન મંન કરો વીચાર
જોતામાં તે ઝાંખો થયો   પણયેષુ (?) રહીને બોલ જ કહો ૨૯૦
'બીજી વાર નાંખે દા પડે   તો માહારે મંન અચરત અડે'
લીધા પાસા સસરે હાથમાં   નાખા સહુ દેખે સાથમાં ૨૯૧
(**સસરો**)–'અંબે અંબફલ ઉતરે   કદલી કેળાં સાર
બરાસ ન છંડે વાસના   રે પડ પાસા પોહોબાર' ॥૧॥૨૯૨
(**રાજા**)–'મહા પરતો જાંણે દેવનો   ગયા ગુંજણ તે ઠાર
દરશણ પણ સ્પરશણ નહી   પડ પાસા પોહોબાર' ॥૨॥૨૯૩
(**પ્રધાન**)–'અમલ હી અમલી પીયે   જુએ આંખ જો જાર
અગને ઘૃત ન ઉકલે તો   પડ પાસા પોહોબાર' ॥૩॥૨૯૪
(**પદ્મિની**)–'તેજી તાજણ સેહે નહી   સુરો ન સહે માર
કવેણ સતી સેહે નહી   રે પડ પાસા પોહોબાર' ૨૯૫

ચોપૈ

એહેવી વાત સંભલાવી કરણ   પોહોબાર પડા નાંખા જણ ત્રણ
પાંણીથી પાતલો થઈ ગયો   બલીયો થવાને બોલ જ કહો ૨૯૬

'ત્રીજી વાર પડે પોહોબાર તો રે અચરત એહ અપાર' ૨૯૭

દુહો

(સસરો)–'સીત સમાંને સુંદરી દીધી ધરસ વીચાર
સોવૃણ શાંમ લગે નહી રે પડ પાસા પોહોબાર' ॥૧॥૨૯૮
(રાજા)–'અમૃત પ્રીસૂ થાલમાં કરવા અમ્રત આર
દાખુ પણ ચાખુ નહી પડ પાસા પોહોબાર' ॥૨॥૨૯૯
(પ્રધાન)–'મીની આગલ પયે રેહે અગન રેહે જો ઠાર
ભુખા આગલ ભોજન રેહે તો પડ પાસા પોહોબાર' ॥૩॥૩૦૦
(પદ્મિની)–'ઈશ્વર બેલી સાચનો નોધારાં આધાર
રાખે સત સતી તણુ તો પડ પાસા પોહોબાર' ॥૪॥૩૦૧
પો પડા બાર ત્રણે જાહેરે વજીર હલુયો પડો તાહારે
ઓસીયાલો થઈને બોલીયો પરદો આપ સનનો ખોલીયો ૩૦૨
'કેહેવાયે છે તે વેદ જ ચાર ફરી નાંખો સહુયે પોહોબાર
ચોથું વચન કોહોથી નવ ફરે' સસરો વહુ તેનું તો કરે ૩૦૩

દુહો

(સસરો)–'સંસારમાંહે સત વડુ પ્રીછે નહી કો પાર
તે સત હોયે જો મુજ ઘરે તો પડ પાસા પોબાર' ॥૧॥૩૦૪
(રાજા)–'અમુલક દીઠુ અવનવુ લોભે ગઓ તે ઠાર
દીઠુ પણ લીધુ નહી પડ પાસા પોહોબાર' ॥૨॥૩૦૫
(પ્રધાન)–'બગ આગે મેડક રહે શીયહ આગે હાર(?)
હંસ આગે મોતી રહે તો પડ પાસા પોબાર' ॥૩॥૩૦૬
(પદ્મિની)–'સત અસત ન આચરે સતી જીપે નહી જાર
સૂરજ સાથી તેહનો તો પડ પાસા પોહોબાર' ॥૪॥૩૦૭

ચોપૈ

પોહોબાર પડા ત્રણે જણ તણા ન પડા પ્રધાંને નાખા ઘણા
તે પરધાંન ઝંખો તે ઠાર તોહે મન માંહે રાખો ખાર ૩૦૮

શસ્ત્ર તણા ઘા રુઝે સહી   ઘરણીના ઘા રુઝે નહી
રમતાં જમતાં વીતી રાત   પેહે ફુટે થયો પરભાત ૩૦૯
નારી તેડાનો કરો વાયદો   મન માંહે રાખો કાયદો
રાખુ ઝેર તો તેણે ચીંત   અશ્વ સજી બે ચાલ્યા પંથ ૩૧૦
માહા ભયાનક વનમાં જાયે   નથી પાસ બીજો કો સાહે
આવા વાવડી કેરે તીર   નીરમલ તે માંહે છે નીર ૩૧૧
પાસે ચાંપાનુ છે ઝાડ   ઉતરા છાંહો તલે ટાઆડ(?)
રત તો ઉષ્મકાલ તણી   તરખા લાગે સહુને ઘણી ૩૧૨
રાજા પેઠો પીવાને નીર   લખુ કવીત ભિતે તેની તીર ૩૧૩

દુહો

‘હણે વાઘ સહુ જંતને   માંસઆહારી કેહેવાયે
મન વીસવાસ રાખો સહુ   પણ આપ બચાં નવ ખાય’ ૩૧૪
એમ લખિ પાછો વલો   આવો જલથી બાર
પરધાંન જલ પીવો ગયો   લખા અખર તે ઠાર ૩૧૫
વાંચા અખર ખીજો ઘણુ   ‘એ સુ લખીયો આંક
આપડાહા થાય ઘણુ   પરનો કાડે વાંક’ ૩૧૬
‘ભુખાને સંન ભાવ સો   અણાથને શી આથ્ય
જાર મન શી દીકરી   વિલસે માબેહેન સાથ’ ૩૧૭
પાણી પી પાછો વલો   લખા આંક પરધાંન
બીજી વાર પીવા ગયો   રીઝીને રાજાંન ૩૧૮
અખર વાચા પરધાંનના   પોતે લખીયો લેખ
‘સમઝી નાં’ણીસ બરબરો   દુખ ન ધરસો રેખ ૩૧૯
ગયંદ વસ અંકૂસને   નારી વશ છે શરસ
અરણુવ વસ સુરજાદ છે   તમ રાજને વસ ધરમ’ ૩૨૦

ચોપૈ

એહેવુ લખી આવો રાજંન   જલ પીવા પેઠો પરધાંન
તે વાંચી ઉતર આપે લખો   ક્રોધ અતીસે મનમાં રખો ૩૨૧

દુહો

'માહા તરસો જાયે તલાવમાં દેખે અમૃત તોયે
જોયે તરસ છીપે નહી પાછા વલે નહી કોયે' ૩૨૨

ચોપૈ

એહવુ લખી આવો પરધાંન દીધાં મહીપતે બહુ માંન
વાંચી અખર ચીતમાં ચીંત પાછુ લખીયુ એક કવીત્ત ૩૨૩

દુહો

'રતનજડીત્ર હોયે મોજડી પણ શીશ ન બાંધે નેટ
પાલી રુડી કનકની કોયે ન મારે પેટ' ૩૨૪

ચોપૈ

એહવુ કરી બાહારે આવીયો બાર રુદે અદકો લાવીયો
વલી રાયે લખુ એક મરમ આંણી હેત અદકેરુ પરમ ૩૨૫
તે વચંન પરધાંને વાંચીયુ અદકુ દુખ રદે સાંચીયુ
વલી લખુ આંણીને દુખ 'સૂ મુને ઉપજાવે સુખ ૩૨૬

દુહો

'હેતે સુ વીખ પીજીયે અમૃત કોયે ન ખાયે
પેટે પાલી મારીયે વેળા તેહેવી રખાયે' ૩૨૭
તે વાંચી રાજા લખે છેલો અખર આંક
'ડાહા ચીતમાં નવ ધરે જો માંહાં પડો હોયે વાંક ૩૨૮
મુરખ તો માંને નહી માંને ચતુર સુજાંણ
સત ગયુ તેહનુ સબ ગયુ બોલે વેદ પુરાંણ ૩૨૯
સત આધાર રહી મેદીની સત દીવાકર સુર
તે સત જેણે મુકીયુ તે ગયો વહંતે પુર ૩૩૦
રાખીયે પટંતરો પાંદડે તેહ જાંણે વહેવાર
તે પરદો ભાગી જસે તારે ભાગસે ભાર' ૩૩૧

તેહ વજીરે વાંચીયુ લખીયુ છેલુ ભેદ
'અજા સુ કરે બાપડુ સીંહ સુ રાખી ખેદ ૩૩૨
શીલ શત ડાહાપણ ગયુ ગયુ મમતાને માંમ
સત પાંણી વેહતે ગયુ જારે પ્રગટુ કાંમ ૩૩૩
પુત્ર મીત્ર વાહાલુ નથી નહી દમડો ને દાંમ
પંડીત પરધાન વાહાલુ નહી જારે પ્રગટો કાંમ ૩૩૪
નાત જાતનો ભય નહી નહી ગોત્રજ ગુણ-ગાંમ
રાજા પરજાનો ભય નહી જારે પ્રગટો કાંમ ૩૩૫
અલખાંમણી આખી મેદીની અલખાંમણો ઇષ્ટ શીવ શાંમ
અલખાંમણો આપે આતમા જારે પ્રગટો કાંમ ૩૩૬
સુખ નહી સુતાં સેજડી અસુખ તો આઠે જાંમ
નવ ભોજન નીદ્રા નહી જારે પ્રગટો કાંમ ૩૩૭
ગમે ન ઘર પુર મેડીયા ગમે ન ધવલહર ધામ
ગમે ન વાત વીદ્યા તણી જારે પ્રગટો કાંમ' ૩૩૮

ચોપૈ

એહેવાં લખાં પરધાંને વરત તેહે રાજાયે વાંચાં તરત
મોહોડે કો કોહોને નવ કહે લખી પટંતરે છાંનો રહે ૩૩૯
રાજા કેહે 'લખુ એક વાર જો મુરખ મુકે અહંકાર' ૩૪૦

દુહો

'કમલ નીત જલમાં રહે નેક ન લોપે નીર
કાંમ ન ભેદે તેહને જેહેનુ સુદ્ધ શરીર ૩૪૧
જીભને ચીગટ નવ અડે સોને નાં અડે શામ
ગુણ અવગુણ નવ અડે ગાંનીને ન ભેદે કાંમ ૩૪૨
અગન બાલે સરવને પણ મંન બાલુ નવ જાયે
કામ તો જીતે સરવને પણ ગાંની નવ જીતાયે ૩૪૨ ક
વહાલુ પાખંડ અજાંણને હરીજંનને વહાલો રાંમ
ધરમી વાહાલો ધરમ છે કાંમીને વાહાલો કાંમ' ૩૪૩

ચોપૈ

રાયે લખી આવ્યો બારણે પ્રીત પરધાંન તણે કારણે
લખો પરધાંને એક જ બોલ ઉતારવા રાજાનુ તોલ ૩૪૪

દુહો

'ઉસયા સીવ જીતો નહી જીતો નહી શ્રી રાંમ
બ્રંમાદીક જીતો નહી રે એહ અજીત છે કાંમ ૩૪૫
જીતો નહી રવી ચંદ્રમા જીતો નહી શીવ શાંમ
જીતો નહી શ્રી વ્યાસજી એહ અજીત છે કાંમ ૩૪૬
જીતો નહી માહા મુનીવરે જીતો નહી કો લોક
હુ જીતુ કહે કાંમને જે સહુ જાંણો ફોક ૩૪૭
ભણવુ લખવુ કવી ચાતુરી સહેલ વાત છે એહે
કાંમદહન મન-વશાકરણ ગગન-ચડણ દુખ તેહે ૩૪૮
મુરખ તે જીતુ કેહે માંને તેહેનાં પાપ
સહુને મન ભેદી રહો એહ અજીત છે આપ ૩૪૯
કો ડાહો થઈ બોલસે રાખી પોતાનો ભાર
તેહેને લેજો ઓલખી તે મુરખનો સરદાર ૩૫૦
હવે અપર રખે લખો ડાહા થઈને આપ'
પરધાન કહે 'માનુ અમો તો બ્રહ્મહત્યાદીક પાપ' ૩૫૧

ચોપૈ

બેઠા બે જણ ઠાંમે ઠરી હેત પ્રીત સુ વાતો કરી
મહીપત હેત દેખાડે ઘણાં બોધ ન માને પાપી તે તણા ૩૫૨
કોડ વાર કહુ સુ કથી કપટ રાજાને મન નથી
સુતો રાજા તેણે દીસ પરધાંનને બોલે મુકુ શીસ ૩૫૩
ભરનીદ્રા થઈ જાહારે વજીર વીચાર કરે તાહારે
આહરુપરુ અદકેરુ જોયે મનુષ્ય નામ ન દીઠુ કોયે ૩૫૪

પુરવ વેર મનમાં ભાવીચુ   ઝેર આંખ માંહે આવીચુ
કાઢી પાલી ને મંન ચલે   વાહી પાપીયે રાજાને ગલે ૩૫૫
દુષ્ટ પરધાંન તે થયો અજાંણુ   મારો રાજા ચતુર સુજાંણુ
ઘાલો ઉંડો ભુમાં ઘણી   હત્યા તે મનમાં નવ ગણી ૩૫૬
ચાંપે બેઠો માલી ચડી   દીઠુ કષ્ટે અચરત અડી
મનમાં તે થરથર ધ્રુજીયો   સઘળી વાત સાચી સુજીયો ૩૫૭
આવો પરધાંન પોતે ગામમાં   અતી ઉલટ ને આનંદમાં
પરથમ વેર રાજાને ગયો   ખબર પુછીને સાચો થયો ૩૫૮
'સુતા કે બેઠા છે રાયે   ગયા વાડીયે કે મોહોલા માહે
નીકલા એકઠા જુજુયા વલા   પાંચ દીવસ થયાં નથી મલા' ૩૫૯
મલી વરણ અઢારે લોક   મહીપત વીયોગે પામા સોક
રાંણી પુત્ર બહુ દુખ જ ધરુ   જેહે કરવુ ઘટે તે કરુ ૩૬૦
સહુને ચીંતા વ્યાપી ઘણી   આસા મુકી રાજા તણી
થયો વાટ જોતે એક માસ   થયાં નીરાશ ને મુકી આસ ૩૬૧
કાંઈક શોક કરો મન તાજ્ય   તે પુત્રને બેસારો રાજ
વજીર મોહોટો ને નાંહાનો રાય   કારભાર એમ ચાલો જાયે ૩૬૨
આવો માલી પોતે ઘેર   પોતે કહી નહી કોહોને પેર
'મોટાં માણસની વાત નવ કરુ   વણખુટે તે શાને મરુ' ૩૬૩
કોહોને વાત જણાવી નહી   આપ રુદેમાંહે તે ગ્રહી
ચેતો પોપટ પોતાને મંન   'એ પાપીયે મારો રાજન ૩૬૪
સૂ કરુ જો લુણ જ ખાચુ   નહી તો હવડાં ચેતાવા જાચુ
અનેક પાપ બીજુ છે ઘણુ   નહી કો લુણહરામી તણુ ૩૬૫
એહનુ કરુ ભોગવસે એહ   એહ વાતમા તો નહી સંદેહ'
એમ કરતે સંવછર થચુ   તાહા સુધી તો છાનુ રહુ ૩૬૬
છાનુ ન રહે દેહમાનુ દુખ   છાંનો ન રહે જે લાગી ભુખ
છાનો ન રહે નારીનો પ્રીત   છાનો ન રહે જે ઘરનો રીત ૩૬૭

છાંનુ ન રહે જે અમલ જ પીયે — છાંનુ ન રહે જે દાંન જ દીયે
છાંની ન રહે વાંસાની ખાજ — છાંની ન રહે ભીતરની દાજ્ય ૩૬૮
છાંની ન રહે કીરત કો તણી — છાંની ન રહે જે વીદ્યા ભણી
છાંનો ન રહે દાતા ઝુઝાર — છાંનો ન રહે રાગે ગાનાર ૩૬૯
છાંનો નવ રહે દેવાંસી દેહે — છાંનો ન રહે વરસો મેહે
છાંની ન રહે ખસબોઈ જેહ — ઉતમ મધમ કેરી તેહ ૩૭૦
છાંનુ ન રહે કોહોનુ આપ — છાંનુ ન રહે હડકાયુ પાપ ૩૭૧

દુહો

ચાંપાં લેઈ માલી ગયો — વજીર તણે તે ઘેર
'કસ તુ મોડો આવીયો' — પ્રહાર કરો બહુ પેર ૩૭૨
પ્રહાર કરો તે અતી ઘણો — ચડી ઘણેરી રીસ
'આજ થકી ચુકી જસો તો — તો બેદીશ તાહારુ શીશ' ૩૭૩

ચોપૈ

આવ્યો ઘેર માલી વન તણો — વ્યાપો ક્રોધ રુદેમાં ઘણો
પેહેલી વાત થઈ જેટલી — કાંમની આગલ કહી તેટલી ૩૭૪
'એહ વજીર પાપી કેહેવાયે — મારો આપણો એણે રાયે
ચાંપે બેઠાં મેં તો લહુ — આટલે દાઢે તુજને કહુ' ૩૭૫
સ્ત્રી કેહે 'રાજા પાસે જાયું — એ વધાઈ આગલથી ખાયુ
લેવરાવુ હવડાં એ વેર — સાંભી કમ રહુ ઝાઝુ ઝેર' ૩૭૬
તે માલીયે ઘસીયા હાથ — 'સ્ત્રીદ કરો મે સ્ત્રીનો સાથ
રાંક વરણ ન જીરવે ધંન — ન જીરવે કાચી લંઘન અંન ૩૭૭
કાયરને મન ન રહે ધીર — મીની-ઉદરમાં ન રહે ખીર
પારો પેટ ન રહે ટુકડો — જેવો બેહેચરનો કુકડો ૩૭૮
વનીતા પેટમાં ન રહે વાત — શાહાસ્ત્રે સાખ તેહેની સાખ્યાત'
માલીની વારી નવ રહી — એકાંત રાણી પાસે ગઈ ૩૭૯

કહો સરવ પેહેલો દ્દષ્ટાંત ભાગી મન તણી તો ભ્રાંત
'ચંપા હેઠે દાટો છે રાયે હજી અસ્ત પડાં તેહ માહે' ૩૮૦
તેહે રાંણીનુ માંનુ મંન તેડો પાસ પોતાનો તંન
સઘલી વાત સમઝાવો સૂત્ર સઘલી પેર પ્રીછો તે પુત્ર ૩૮૧
અંતકરણમાં આંણી રીસ પગની ઝાલ લાગી જઈ શીશ
તેડો વજીર આવો છે તાંહે 'કુહે રે રાજા માહારો કાંહે ૩૮૨
રખે વચન જુઠુ તુ કરે એમે કાલ ખુટો તે મરે
નહી મુકૂ તુજને આ દીશ નીચ પાસ ખેદાવુ શીશ' ૩૮૩
તેહે પરધાંન નાંમુકરી ગયો કોડી થયે કૂડો નવ થયો
તેહેને સાથ તેડીને પલે ગયા ઝાડ ચાંપાને તલે ૩૮૪
દાટાં'તાં તે કાઢાં અસ્ત સાચી નીકલી સઘલી વસ્ત
નગરલોકે દીઠુ દ્દષ્ટ સહુકો પાંમા મનમાં કષ્ટ ૩૮૫
નાંખાં અસ્ત ગંગાની તીર આવો કૂઅર તાહાં રણધીર
પરધાંન ને બાંધી આણીયો પીતા તણો ખુની જાંણીયો ૩૮૬
'સાચુ બોલ ઉભો અઘાટ રાજા તેં મારો શા માટ
આહામે મરનારો તો મરે જુઠી વાત તે શાહાંને કરે ૩૮૭
'સાંભલ રે રાજાના પુત્ર તુજ આગલ કહુ સાચો સૂત્ર
મુજને ઘોડા લેવા મોકલો માહારે મોહોલે આવો એકલો ૩૮૮
માહારી જુવતી સૂ રમીયો જાર તે માટે આવ્યો મુજ ખાર
નારી પોપટ ત્રીજો રાયે માહારે મોઢે નામુકરી જાયે ૩૮૯
તે તો વૈર હૈઇડે ધારીયો તાહારો પીતા તો મે મારીયો' ૩૯૦

દુહો

કહે કૂઅર 'પરધાંન સૂણ એહેવો નહી મુજ બાપ
પ્રીત દેખાડે તુ ખરી તો ખુન કરુ હુ માપ' ૩૯૧
પોપટ આંણો પાંજરે થકી દીધી હત્યા ચાર
'કોહોનો પખ રાખીસ માં કેહે વારુ વહેવાર' ૩૯૨

સૂક કેહે 'મે પેહેલુ કહ્યુ પણ માંનુ નહી પરધાંન
સ કેહીયે એ ફરી ફરી એહેને હૈડે નહી સાંન ૩૯૩

ચોપૈ

મહીપતે મંસ માંનની સૂ ધરુ એહેને કાઢી મેહેલો તે ખરુ
કુંડલ આપુ તે તો પ્રતીહાર આવો રાજા એ રાજદુવાર ૩૯૪
તાંહાં મે તો કહા પ્રતીબોધ નાંણો નંદરાજાયે ક્રોધ
સમઝો સતવાદી મન માંહે ગલુ આપ અંતકરણ તાંહે ૩૯૫
આવુ જ્ઞાંન મનડામાં ગલો પસલીમાં વીટી આપી વલો
ઘેર પરધાંન આવો જાહરે સાચાં ઇધાંણ દીઠાં તાહારે ૩૯૬
મે તારે સમઝાવો મરમ ઈશ્વરે રાખો છે ધરમ
એહ મુરખ નવ માંને ખરુ જેહેનુ મનડુ ઝેરે ભરુ ૩૯૭
દુરબલ પરોણે કૂણ રાંધે ખીર કાંબલીયે કૂણ ખાલે ચીર
એ તો સાચુ બોલા અમો મન જાંણો તે કરજો તમો' ૩૯૮

દુહો

કેહે વજીર 'મે મારીયો પોપટને અદકો પ્રહાર
તે માટે મુને મારવા આજ કાડે છે ખાર ૩૯૯
આજ હુ સંકટમાં પડો જે કરશો તે સહેસ
વણ-વાંકે જો મારસો તો વેર પરલોકે લેસ' ૪૦૦

ચોપૈ

કેહે કૂઅર 'સાંભલ રે તુ ખરા વીના નહી મારુ હુ'
તેડી આંણી પરધાંનની નાર તેહને મન દીધી હત્યા ચાર ૪૦૧
'જો સાચુ બોલે વેહેવાર તો ઉગરે તાહારો ભરથાર' ૪૦૨

દુહો

'સતી સત જો ચુક્સે તો શેષ ધરે કમ ભાર'
બ્રહ્માંડ બાધૂ ત્રુટી પડે જે રહ્યુ છે સત-આધાર ૪૦૩

સતનો સુરજ્ય સાખીયો   સત બોલી સહુ કોયે
સતી સત ચુકે નહી   જો ફૂલ ઉજ્વલ હોયે ૪૦૪
કોહો તો અગન ઉપાસીયે   કોહો તો રાંધૂં ખીર
હસ્તી બાંધૂ કાચે તાંતણે   રાખુ હૈડે ધીર' ૪૦૫

ચોપૈ

કહે પરધાંન 'જેહેને માથે પડે   તે વણ-પાગે મેરુ ચડે
રાંધે અંન અગનીમાં જાયે   તે સતી નહી સૂરી કેહેવાયે ૪૦૬
જે કાચે તાંતણે બાધે ગજ   તે અસ્ત્રીચરીત કેહેવાયે ધજ
માટે એ જુઠી છે નાર   ગમે તો વણ-વાંક માર' ૪૦૭
મલી ખલક જોવાને ઘણી   સ્ત્રી ચાલી તે સલીતા ભણી
વજીરને વનીતાયે કહુ   લાખ પ્રકારે તે નવ લહુ ૪૦૮
'તું કમ માંને જે સાચી વાત   વીસ્વ સાંભલે તમ કહે વાત
અગની વીના હુ બાલુ દેહે   જો તારો જાતો હોય સંદેહે' ૪૦૯
પરધાંન કહે 'તારે તો સાચ   માંનુ વનીતા તાહારી વાચ'
રેત તણો કીધો અંબાર   સ્નાંન કરી બેઠી તે નાર ૪૧૦
સકલ લોક કરે છે હાસ   અગની ઈંધાંણ નથી કાંઈ પાસ
સ્તુત કીધી શ્રી સૂરજ તણી   'તુ નોધારાં કેરો ધણી ૪૧૧
તુ દીન તણો બંધૂ કેહેવાયે   બુડતાંને બાહે તું સાહે
ત્રીગુણ દેવ તમો છો આપ   જગત જસ પુરણ પરતાપ ૪૧૨
લોક ચડાવે અદકૂ આલ   ઉતાર મુજ માથેથી ગાલ
જુઠી હઉ તો નીરમુખ મેહેલ   નહી તો સહુ સતીમાં ભેલ' ૪૧૩
શામા સ્તુતી સૂરજની કરે   સકલ મેદની દ્રષ્ટે ભરે
અંત્રખ-થકી સૂરી નર જોયે   તેહેને દ્રષ્ટે ન દેખે કોયે ૪૧૪
બ્રમા વીષ્ણુ રુદ્ર માહારાજ   મન ધરે કાંમની ને કાજ
ધગધગી નેત્ર થયા અંગાર   માહા ભયાનક ઉઠી ઝાલ ૪૧૫
દીઠુ અચરત લોકે ઘણુ   ધ્રૂજું અંગ વજીર જ તણુ

કાંમની કેહે 'સાંભલ રે કંથ — હવે માનું છે તાહારુ ચીંત ૪૧૬
વલી અચરત સંદેહે હોય — તુ બોલ જે મન માંહે હોય'
તારે દુષ્ટ બોલો તે વાંણ — 'સાંભલ નારી તુહ અજાંણ ૪૧૭

અગનીનુ ઉપાસંન હસે — તાહારી કાયા પ્રલે થસે
એણે સાચુ નવ માંનુ હુ — વણ-અગની દેહ બાલે તુ ૪૧૮

ખરુ માંનુ હુ તાહારું મંન — જારે જીવે એહે રાજંન
સાચો જો પરમેશ્વર હસે — તો રાજા ઉઠી બેઠો થસે ૪૧૯

સજીવન થાયે રાજાનો આંક — બાધૂ ગાંમ જાંણે તમ વાંક
કૂડો હતો તે મારો અમો — વણ-મોતે મારો છો, તમો' ૪૨૦

દુષ્ટ તણી વાંણી મન ધરી — નારી અગન થકી નીસરી
લાગી ઝાલ મનમાંહે ઘણી — સ્તુત કીધી તાંહાં ધરતી તણી ૪૨૧

'તુજ સરખી ગરુઈ નહી કોયે — હું તો તાહરે શરણે હોયે
સહુ કોનુ તું ખુદુ ખમે — ધરમી અધરમી સહુ તુજમાં શમે ૪૨૨

તમ થકી શષ્ટી-મંડાંણ — પંચામાભુત તે તુ પરમાંણ
તુ બ્રંમા તુ વીષ્ણુ રુપ — તુ શકતી ને શીવ સ્વરૂપ ૪૨૩

તનથી ઉત્પત પ્રલે તુજ માંહે — તુ નોધાંરાંની બે બાંહે
વગર-વાંકે ચડે છે આલ — સતવાદી રાજાને શીર ગાલ ૪૨૪

સાખાત દેવાંસી દેહને — માથે મેહેણૂ લાગે તેહેને
શીતાને શીર મેહેણૂ ચડું — વગર-વાંકે સંકટ પડું ૪૨૫

એક ન સૂઝો તેહેને લાગ — દીધો વેહેર આપો તેં માગ
આ પાપી નવ મુકે કેડો — આપો વેહેર તુજ માંહે તેડો ૪૨૬

નીકલંકને નવ તેડો આપ — તુજ ઉપર થાયે તે તુજને પાપ
આ વેલાં તો તુ એક આહે — દે વેહેર તો કામ જ થાયે' ૪૨૭

ધરતી થઈ ગઈ બે ભાગ — નારી પાંમી રુડો લાગ
ઉતરે ધરતીમાં જેટલે — કૌતક એક થયુ તેટલે ૪૨૮

દુહા

શેષનાગ પ્રથવીપતી તેણે વીચારુ આપ
'નીકલંક કલંક થઈ આવસે તો મારે સિર પાપ' ૪૨૯
અવધૂત થઈ આવીયો કારમુ કોયે સરુપ
કાંમનીનો કર ઝાલીયો વીસમે પામો ભુપ ૪૩૦
'મરે સા માટે માનની કેહે રે તાહારુ દુખ
જખ મારે આ લોક સહુ કમ પાંમે આ સૂખ' ૪૩૧
'વણ-વાંકે રાજા હણો તે કમ જીવે આપ
કલંક ન ઉતરે માહારુ શમે નહી મુજ તાપ' ૪૩૨
કાંમની અવધૂત મેદની આવાં ચંપા ઝાડ
કાઢો અસ્તનો કરકડો ગયો એકાંતે આડ ૪૩૩
અમ્રત અસ્ત અડાડીયુ સજીવન થયો તે રાય
જલ પી વાવેથી નીસરો અવધૂત અલોપી થાય ૪૩૪

ચોપૈ

શેષનાગે શીખા કહી ધરતી તો મલીને રઈ
જયે જયે શબદ થયો જેટલે રાજા મુખ બોલો તેટલે ૪૩૫
'શા માટે મલો સહુ સાથ વજીર તણા કમ બાંધા હાથ'
કૂઅર વાત માંડીને કહી ખરી ખબર રાજાને થઈ ૪૩૬
ગાજતે વાજતે આવા ઘેર પ્રીછો પરધાંનની સરવે પેર
સલી દેવા માંડો તેહે ઉગારો રાજાયે નેહે ૪૩૭
'એહ ગરીબનો શાંહાંનો વાંક પડો દાઘ અખરનો આંક'
પરધાન પાગ લાગો તે ઘણો 'મેં અપરાધ કરો તમ તણો ૪૩૮
હવે મેલ માહારો તો ગયો' નીકલંક તે રાજા તો થયો
નીરમલ થઈ નારીની દેહ સહુને હુયે વુડા મેહે ૪૩૯
જુગમાં વરતો જયજયકાર રાખો ઈશ્વરે સહુનો ભાર
રખે કરો પરનારી-સંગ અલેખે દુખ પાંમે તે અંગ ૪૪૦

રાવણ દસ સીસ કીધાં તાજ્ય   ખોહુ લંકા ઘડનું રાજ
સ્ત્રીથી ખાંપણ લાગુ ચંદ્ર   સ્ત્રીથી સહસ્ર ભગ પાંમો ઈંદ્ર ૪૪૧
સ્ત્રીથી કેચક સોયે શમા   સ્ત્રી થકી પાંડવ વંનમાં ભમા
સ્ત્રીથી દુખ પાંમા બહુ ઘણા   સ્ત્રીથી કૌરવ સરવે હણા ૪૪૨
નારીને પાગે લાગીયે   દુર રહી મેહેનત માગીયે
સ્ત્રી આરાસૂર અંબા ધણી   તે સૂ પ્રીતી રાખીજે ઘણી ૪૪૩
પાંચ પદારથ તેથી મલે   પાતીક પાંચ જનમનાં બલે
સ્ત્રીની કેડ તો નવ કીજીયે   સ્ત્રીનો અંત તો નવ લીજીયે ૪૪૪
રાજા સતવાદી માહા સુખ   દ્રષ્ટે જોતો પાંમો એ દુખ
સત હતુ તો આખર તરો   જસ જુગ બાધાંમાં વીસ્તરો ૪૪૫
કાંન સણ સાંનો ના કોયે   ડાહા ચતુર તે જુગતે જોયે
દ્રષ્ટે જોયુ તે પરમાંણ   પ્રીછે પુઠ તે નાંમ અજાંણ ૪૪૬

દુહો

નંદરાય તણી કથા   ડાહાપણ ચાતુરી ભેદ
શ્રોતા વગતા જન સહુ   ખોડ મ દેશો ખેદ ૪૪૭
શ્રીય નગર સોહાંમણુ   વેગનપૂર ગુણ-ધાંમ
શ્રી ગોડ માલવી વીપ્રસૂભ   સાંમલજી કલો નાંમ ૪૪૮
સૂત શ્રી વીરેસ્વર તણો   ખરી તેહની ખાત
પુરણ માતર પરગણે   વીખાંણ થઈ છે વાત ૪૪૯
શીહુજ ગાંમ શીરોમણી   પુરભુમી પવીત્ર
વીરેસ્વરજી વીસ્વપતી   દેવાધીદેવ માહા મીત્ર ૪૫૦
નવે ખંડમાં નાંમ સૂભ   પરતખ પરતો આપ
તાંદુલનો મોદીક ચડે   પુરણ જસ પરતાપ ૪૫૧
ધાદ સાજો તીલંગથી (?)   વડો વીરેસર દેવ
સુર સનકાદીક આદ્ય સહુ   સદા કરે છે સેવ ૪૫૨

કણબી કરણ સમો વસે ભોજ સમો દાતાર
સકલ કલા ગુણ ચાતુરી લખણ વીસ ને બાર ૪૫૩
અ – અઢાર (?) લેઉયાં માહે જસ લાખીણી લાજ
કાયુજી કૂલ કલ્પવૃખ છે જેહ કરે પર-કાજ ૪૫૪
વાસણ-વંશે અંશપત મનજી સૂત મેહેરાંણ
રખીદાસ રાજસ વડો બાધા વીશ્વ વીખાણ ૪૫૫
તેણે તેડુ મોકલૂ તેડો સાંમલ કવીરાજ
પુરાંણ કરાં પ્રીતે ઘણાં શાહાસ્ર અનુસારે આજ ૪૫૬
ઉપગાર કરો તેહેને અતી ઘણો વસૂધા વસ ધનધાંન
ખાનપાંન સંપત સૂખી મનસા સીધે માંન ૪૫૭
સીહાસંનબત્રીસની કથા કહી બત્રીસ
નંદ તણી વધતી કથા કહી દીધી આસીસ ૪૫૮
સુંદર-સૂત શ્રી વીરજી રહીજા-સૂત કલાંણ
મનજી-સુત રખીદાસનું માહારાજ રાજ મેહેરાંણ ૪૫૯
કાયૂજી કેરા વંશને સદાસરવદા સૂખ
દીર્ઘાયુ રાણા દસોંદને ભટાં ભાગી ભૂખ ૪૬૦
સભ સૂત તે સૂરશંઘનો ગુણસાગર ગુમાન
પસાય કરો તેહને પ્રીત-સૂ તે રખીદાસ મેહેરાંણ ૪૬૧
ગાય શીખે ને સાંભલે મનનાં પોહોચે કોડ
સાંમલ કેહે સહુ બોલજો જય જય શ્રીરણછોડ ૪૬૨

કસ્તુરચંદની વારતા

કવિ શામળભટ કૃત સિંહાસનબત્રીશીની ૨૩ મી વાર્તા

(કહેનાર પૂતળી સંકટહરણા)

છપય

શ્રી ગુરુ વંદું ચર્ણ શરણ રહું શુભ રીત્યેં
બ્રહ્મા વીશ્નું નેં ઈશ દેશપત્ય પુજું પ્રીતેં
શ્રીપત ગુણપત્ય સત્ય મનથી માન જ માગું
આદ્ય શક્ત ઉમયા આય પાય લક્ષ્મીનેં લાગું
કવિ લક્ષધા કોટિધા મયા કરો માગું મતિ
સાંમલ કહેં સિધ પાંમીઇં જો સાર કરેં મા સરસ્વતિ ૧

દુહા

અન્નપૂર્ણા તું ઈશ્વરી આદ્ય શક્તિ અનુપ
શેષ શારદા સ્તુતિ કરેં ભમે બોલતા ભુપ ૨
શ્રી શારદા સુખદેયણી બુધી બોધ ગુણ દેય
મત્ય આપે તું માવડી નિરમલ વાણી નેહ ૩

ચોપઈ

શ્રી ગરુજીના વંદુ ચરણ આરાધું શ્રી અસરણશર્ણ
રામકથારસ પરમ પવિત્ર વર્ણવું એહવું વિક્રમચરીત્ર ૪
તે સાંભલતાં પાતિક જાય નરનારિ સહુ પાવન થાય
ચાલેં ચાતુરી રુડી રીત્ય પરમારથ-ઉપર બહુ પ્રીત્ય ૫
અનેક ભાત્યના બીજા ભેદ પવિત્ર જાંણે પાંચમો વેદ
માહરાજાધીરાજા રાજસ્વરૂપ ભોજરાજ ભડ ભારે ભુપ ૬
અલખત્યની નહી એકે તુન્ય માઘ સરીખા મોટા મુન્ય
મોટા મહીપત્યનાં શુભ માંન કાલીદાસ સરીખા પરધાંન ૭

અગસનીગસ લક્ષણ જે લહે ભુત ભવીસ્ય વર્ત્તમાંન જ કહેં
દેવરૂપ દાતા દરસન પોતે કાલી છે પરસન ૮
પાંચ સે પંડિત નવ સેં વ્યાસ તેર સે જ્યોતિક પ્રીત્યે પાસ
દેશ દેશ ને ગામોગામ આવે ગુણીજન ઠાંમે ઠાંમ ૯
નવી વાત તણી દેં શાખ સહજ વાતમાં આપેં લાખ
ભંડાર–થકી જો પાછો ફરેં તો હુકમ લાખ અઢીનો કરેં ૧૦
એહવાં કરેં નિત્ય નૌતમ કાંમ બમણભોજ ધરાવ્યું નામ ૧૧

છપય

દીવ્ય દેવાંસી દેહ મેહ જેહેવો વ્યરૂઓ દાંનેં
કરણ સમો દાતાર સાર સાયર મહિપત્ય માંનેં
સસીવત નીરમલ નાંસ કાંમ હરીચંદરા શત્ય
પુરણ રવીપ્રતાપ આપ બલરાઉ પ્રણીપત્ય
જોડ જુધીષ્ટર સરીખડો લાયક લક્ષણમાં લહેં
ભોજ ભલો ભડ ભુપતિ સામલજી કવિ કહેં ૧૨

ચોપઈ

કોટિ લોક આવેં નીત્ય કવી લાવેં વાતો નીત્ય નવનવી
ખરી વાત તણો જે ખોજ ભરતખંડમાં ભારે ભોજ ૧૩
લાવ્યો એક સિંહાસન વડું રત્ન અમુલક હીરે જડ્યુ ૧૪

છપય

એક સમે કૈલાસવાસ દેવાધિદેવા
બ્રમા વીશ્નુ નેં ઇંદ્ર ચંદ્ર સુરજ કરેં સેવા
વિશ્વકર્મા લાવ્યો ભેટ ઠેઠ બેઠા જિહાં જોગી
સ્રષ્ટી સરજણહાર ભાર સકલ ગુંણભોગી
સહેંલ સરગ સોભા જિહાં એહવું આસન આપ્યું અતિ
રાજરાજેશ્વર રાજીયા આદ્ય પુરુષ ઉમયાપતિ ૧૫

કોયક સંભવકાલ ઈન્દ્ર કૈલાસે આવ્યો
પાત્ર ચિંતામણી-માંહિં પુજા લાખેણી લાવ્યો
અતિ વિધ્ય પુજ્યા ઈશ શીસ નમાવ્યું ચરણે
અનેક પધ્યતી પાઠ સાખ્ય સંભલાવી કરણે
સહસ્ર વરસ સહેંજે ગયાં વચન થીર કરી થાપીયું
પ્રસન્ન શ્રી પરિબ્રહ્મ થયા અતિ શુભ આસન આપીયું ૧૬
સુરપત્ય આવ્યો ઘેર્ય પેરથી વેદના વાંચ્યો
શીવપુંજનપરતાપ આપ એ આસન પાંમ્યો
આપવંશમાં અંસ અંશપત્ય હુઓ ઉજેણે
સકલ કલા ગુણ સંચ પંચડંડ જીત્યા તેણેં
દુખભંજન દાવે કરો સોભ્યો સકલ સુર-સાથમાં
મઘવા રીજ્યો મહીપત્ય-પરેં હેતેં સીહાસન હાથમાં ૧૭
મહીપત રીઝું મન પુણ્ય પુજન પરમાંણું
નગર ઉજેણી-માંહે તિહાં એ આસન આણ્યું
અતિસેં માલ અમુલ્ય કોટીધા રત્ન કરાવ્યાં
બત્રીસ પુતલી પત્ર છત્ર પંચડંડ ધરાવ્યાં
આઉખ-સુધી અલખત કરી સ્વર્ગસુખ સહેજે થયુ
અધિપત્ય ઇંદ્રલોકે ગયો આસન અવનીમાં રહ્યું ૧૮
કોયક કાલેં ભોજ વધ્યો વિક્રમને વંસે
દેવરૂપી દાતાર અધીક પ્રતાપિક અંશેં
રાંમ-સરીખા રાજ કરેં એ રીત્યેં
ધરમ-તણી ચરચાએ પ્રજા પાલે બહુ પ્રીતેં
કોયક ભાગ્ય અનુસાર ભુપત્ય સુખ મન ભાવિયો
ભુપત્ય કાહાડ્યુ ભોમ્યથી અધિપત્ય આસન લાવીયો ૧૯
એક વીપ્ર સોનાર મીત્ર બે બાલે વેશે
ગરથ કમાવા કાંમ ગાંમ ગયા પરદેશેં

સોની સાથે રત્ન વતન મોકલીયાં ભ્રમેં
મુકરી ગયો સોનાર કરી મન કુડે કર્મેં
દેવ આવ્યો તે દેશમાં રદ્દ બદલ રાઢેં થયા
ન્યા ચુકાવા નરપત્ય-કનેં ગુંણ જાંણી તે બેં ગયા ૨૦
જુઠેં દીધી સાખ્ય રાય વીપ્ર-સું રુઠો
કાહાડયો વીપ્ર વીદેશ યોગ કરીને જુઠો
ઘડ પાછલ ગોવાલ વચન ન્યાય વાતેં કીધાં
સોની દીધો દંડ રતન બ્રાંમણનેં દીધાં.
પ્રધાંનેં કહ્યું પટંતરેં ભોજેં જુગતેં જાણીયું
ભોમી ખોદાવી ભોજ નૃપ સભા સીહાસન આંણીયુ ૨૧

ચોપાઈ

સમહુરત રાજાઇ સોધીયું પ્રીત્ય કરી આસન પુજીયું
ચતુર પરઠે છે જમણો ચર્ણ ગેબી શબ્દ સાંભળીયો કર્ણ ૨૨
સંકટહરણા છે જેહનું નાંમ બોલી પુતલી તેણેં ઠાંમ
'ભોજ મ કર્ય સિંહાસન ભાર વીક્રમ સરીખો નહી દાતાર ૨૩
કોટી કાંમ પરમારથ કરેં તે આસન ઉપર પગ ધરેં
બાકી બીજો કરેં સંજોગ પ્રાંણ તજેં કેં વ્યાપેં રોગ ૨૪
સત્યવાદી જાંણ્યા છો તમ્યો આગલથી ચેતાવું અમ્યો'
કહે ભોજ 'તે કેહેવો રાય વાંચો વીક્રમનો મહીમાય ૨૫
તેણેં કેહવું પાક્રમ કર્યું? દુખ પારકુ કેહવું હરૂં?
કેહવો વાસ નેં કેહવા લોક? કેઈ પરે સમાવ્યો સોક?' ૨૬
સંકટહરણા કહેં: સુંણ ભોજ ખરી વાત-તણો જે ખોજ ૨૭

છપય

માલવમુખ્ય ઉજેણ તેણેં તીરથ કહેં વાંણી
ગંગ-સમાને ક્ષીપ્ર પવીત્ર જલ પુરણ-પાણી

બોલેં બાવન વીર સીધ ચોરાસી ચાલેં
ચોસઠ જોગણી-સાથ માત હરસીધી માહાલે
કાલેશ્વર મહાજતિ જ્યોતિલંગ વસેં જિહાં
રાજ કરેં વીક્રમ વડો મેઘ માગ્યા વરસેં તિહાં ૨૮

ચોપઈ

સીધવડ મોટો ગંભીર	ચેટક ચોરાસી તે તીર
રેહેં વાસ હેંસહુ જે રીધ્ય	વાસ વસેં નરપત્યનેં નીધ્ય ૨૯
જીત્યો જાંણું વડહથ વીર	રાખ્યું નામ અનમીનું નીર
સ્વર્ગ પાતાલ સુધી પરવરેં	લઘુલાઘવી વીદ્યા કરેં ૩૦
પરકાયા જાંણેં પરવેસ	દુખ ન વ્યાપે તેહનેં દેસ
નારાયણનું સુહઢેં તુર	હરસીધ હાજર રહેં હજુર ૩૧
ઇંદ્રપુરી જેહવી એ અંક	લક્ષણ જોતેં બીજી લંક
વરણ અઢાર વસેં જે વાસ	વસંત બાંધે બારે માસ ૩૨

છપય

આવસત એક લાખ સાખ્ય સહસ દેં સારી
અગ્નીહોત્ર અચુત અચુત અજાચક ભારી
સવા લક્ષ તો સાસ્ત્ર વાંણી વખાંણેં વેદેં
સાઠ સહસ્ર સુજાણ ભખેં ભારથ ઘણું ભેદેં
જોતિક જાંણુ પુરાંણુ અતિલાયક છેં લક્ષણ દસેં
અતિસુખ આદરભાવથી વીસ લક્ષ વીપ્ર જ વસેં ૩૩

ચોપઈ

નિરમલ સહુ માંનવનાં મન	અધિપત્ય પુરેં સહુનેં અન
કરમ અનુસારેં તે પુરેં લોક	નહી કોહનેં વ્યાધી ને શોક ૩૪
વણીક-તણી સી કહું વીવેક	એક-થકી તો અધીકા એક
કેટલાક વાંહણવટી છે દેશ	કે વ્યાપારી નગરનીવેશ ૩૫
સત્ય-ધર્મની વોહોરેં વાત	લાભ ન લેં બ્રાંમણ નેં ભાટ ૩૬

છપ્પય

સહસ્ર કોટીધ્વજ પાંચ જે ઘર લક્ષ્મી વાસેં
સદાવ્રતની સાક્ષ અધિપત્ય તવ અતિ આસેં
લક્ષણવંતા લક્ષ સાત વણજ કરંતા વાદેં
સહસ્રપતી સહુ લોક આદ્ય અકંચન આદેં
નવકોડ નાંણાવટી નાંણુ પરખેં નાંણીયા
સાહુકાર લખ્ય સત્તર કહું વણજ કરેં તે વાંણીયા 37

ચોપઇ

ખેડુજનને રુડો લાગ રાજા પાંમેં દસમો ભાગ
અગ્યાર લક્ષ એહવાં હલ ફરેં કરખી-કરમ કોડેં થૈ કરેં 38
મહીપત્ય માંગણ કરેં જે ઠાઠ બાર સહસ્ર બુધસાગર ભાટ
ચૌદ સહસ્ર ચારણ ચાતુરી અકલવંત અતિ આતુરી 39
ચારસેં ચકલાં ચોરાસી વાટ સાત સત તંબોલી હાટ
બસેં બાર દરવાજા કોટ બાણું બારી અધકી ઓટ 40
પરા પંચાણું પુઠેં હોય સંખ્યા પાર ન પાંમે કોય
અધકી સોભા સમરીધ્ય ઘણી એહવો આપ ઉજેણી-ધણી 41
લસકર-સંખ્યા એતિ લહું કહે કવી સંખેપેં કહું 42

છપ્પય

હેંડોલેં ગજ એક લાખ હુંસેથીં હોડેં ચાલે
ધજા નેજા નવ રંગ સંગ મદ ઝરતા માહાલે
પાખર પનર સહસ્ર વીસ પર વાજાં વાજેં
સાઠ સહસ્ર પુરુષ સુર ઘણા ભારખાંનાં ગાજેં
સાથી સતર સહસ્ર પર વળા લોહાર બીજી ઘણી
હલમલતા એ હાથીયા તરતીબ એ સેન વીક્રમ-તણી 43
અશ્વ લાખ અઢાર અબલખ અતિ અરાઠી
વીસ લક્ષ વેડાંગ ઉપર સુર પરાઠી

મુલતાન કછી કેકાંણ ઘણા ઘણ મોલે ઘોડા
ગંગાજલ ગંભીર નીર નીરવાંણે જોડા
જર પાખર ઝવેંર જડયાં વાંક વેડાંગ વખાંણીઇં
કવી સાંમલ કરી કલ્પના લખ્ય પાંચઠ પરમાણીઇં ૪૪
પાંચ સહસ્ર પરધાંન દાંન દેવેં જે દાયક
સતર સહસ્ર રણસુર પુર-લખ્યણ ગુંણ-લાયક
સામંત સોલ હજાર રાઉ એક અયુત ભણીજેં
બાર સહસ બલવંત ઘણા ગુંણવંત ગણીજેં
દુણા દસ હજારથી દીવાન ડાહ્યા દાખીઇં
વીજીર વીસ હજાર વીધ ભડ ભુપતી વીક્રમ ભાખીઇં ૪૫
અપછરા અપરંપાર નાટક-ચેકટ વીધવીધ્ય
ખાસ ખેલ રંગરેલ મેલ રાજસ-ગુંણ રીધ્ય રીધ્ય
જાચક કરેં ઝકોલ લેં મોહો-માગ્યાં માંગણ
ચાઉરી ચારણ ભાટ ઠાઠ અહરનીશ આંગણ
સુખસાગર અરણવ-અકલ આનંદ-કંદ અત ઘણો
રાંમરાજ સરીખડું સાંમલ કહેં સુખ વીક્રમ-તણુ ૪૬

ચોપઇ

મુડામાં મુઠી હોઇ જિમ કરેં વખાંણ કવિતા તો તિમ
ભરતખંડ-તણો એ ભુપ રાજતેજ રઢીયાલુ રુપ ૪૭
દેસ પરદેસી દુખીયા જેહ આવિ દુઃખ રાયનેં કહેં તેહ
ભુપતિ ભાગેં તેહની ભુખ કરેં સહજ વાતમાં સુખ ૪૮
ત્રંબાવતી નગરી ગુંણગામ નિરમલ ચ્યાર તેહનાં છેં નામ
કનકાવતિ નેં રુપાવતિ ત્રીજું નાંમ તે ત્રંબાવતી ૪૯
ખંભાવતી ચોથું એ નાંમ આદ્ય ભોમી દેવસ્થલ-ઠાંમ
મહિસાગરનાં ભારે ભરણ અનેક તીરથનાં આભર્ણ ૫૦
કોટિધજ અલખત છેં અતી લેખા વીના ઝાઝા લખપતી
વાહણવટી વારુ વ્યાપાર અલખત બીજી અપરંપાર ૫૧

વીદેશ-થકિ આવે બહુ વાંહણ અતિસેં સોભા ઉદયો ભાંણ
કવલચંદસા નગરનો સેઠ ડાહ્યો સપુત એક દંતો પેટ ૫૨
હીરાવતી ઘેંર નારિ સતિ પતિવ્રતા ધર્મ નીત્યેં પાલતી
ઘણા પુન્યના ઉગ્યા સુત્ર પાંમ્યાં પદ્મની પ્રેમેં પુત્ર ૫૩
બત્રીસલક્ષણ ચતુર સુજાંણ ભારે રુપ ભલપણનો ભાંણ
કુંકુલોલ સરખી છે કાય લક્ષણ ગુણ-કેરો તે રાય ૫૪
સાહવટ-ન્યાવટ-કેરું નુર પુન્ય-પ્રતાપ-તણો એ પુર
જાંણે કો દેવાંસી દેહ નારાયણ ઉપર છે નેહ ૫૫

છપય

ચૌદ વિદ્યા ગુંણ જાંણ પ્રમાંણ તેં પંચે કીધો
બત્રીસ લખ્ખણ બુધ પ્રેમરસ પ્રીતેં પીધો
અતિ કોમલ અંગ રંગ શુભ રુડી વાતેં
બીડી બહેક બરાસ ખાસ ખરી ખુબી કરેં ખાંત્યેં
કલા બહોતરી બુધ્ય લહેં ચાતુર ચીત ચાહેં ઘણું
કુલદીપક કુલતારણ કસ્તુર નાંમ તે તન-તણું ૫૬

ચોપઇ

તાત-તણેં ઘેંર અલખત ઘણી સી તરતીબ કહું તે-તણી
દેવસબ્દ સંભલાવેં સાદ વાજેં ભુંગલ ગેંબી નાદ ૫૭
છપન કોડ ટંકા ઘેંર રોક વશવરતી નગરના સહુ લોક
દેશવિદેશ દુકાનો ઘણી આવે ઉપજ બંદર-તણી ૫૮

છપય

વાંણોતર સેં વીસ પાંચ સત પારખ જાંણું
પરમુલક પરદેશ વિવધ વેપાર વખાંણું
હાથી ઘોડા ગરથ ઘણો તે ઘેંર ગાજેં
છપન ઉપર નાદ ભુંગલ ગેંબી વાજે
વાંહણ વિદેશ વસેં ઘણાં દેશ દેશ કોઠી કરેં
દીસેં સેઠ દેશાવરી વણજ કોટી એહવા કરેં ૫૯

નાવેં ડાપણ કીધ નાવે વિદ્યા ભણંતે
નાવે કરતે કુડ નાવે ગુણ ગાંણ ગણંતે
નાવેં ગયેં વિદેશ નાવેં વેઠે દેહ દુખેં
નાવેં ઉપાડયેં ભાર નાવેં તજ્યેં સુખ ભુખેં
નાવેં પ્રાક્રમ પરશેવ નાવેં લાભ લંચા થકી
સાંમલ કહેં લક્ષ્મી લહેંર એ આવે કર્મ સંચા-થકી ૬૦
તેડી કહી ન જાઇ ઘણું ઘણું મેંનત માગેં
ચિતમાં એહનેં ચાહ પ્રણીપત્ય પાએ લાગેં
કૌસેર કરેં નવ રહેં નવિ જાઇ વાવરતાં દાઢિ
દેઈઇ ઘણેરી ગાલ ન જાઇ હાકિ કાઢી
આસ કરો રખે એહની માણીસ મમતા મરમની
શાંમલ કહેં લક્ષ્મીલહેંર કબુલ રેખજ કર્મની ૬૧

ચોપઇ

લીલા લક્ષ્મી તેહનેં લહેંર ઘણીક દોલત બાંધી ઘેંર
કોડ પ્રકારેં છેં કલોલ સુતનેં વરસ થયાં છેં સોલ ૬૨
આવેં જિહાં જીહાં વીહવાની વાત ખોલા પાથરેં મા ને તાત
ઘણુંક શ્રીફલ આવેં ઘેંર પુત્ર ન કરેં પરણ્યાની પેંર્ય ૬૩
સો પચાસ ઠેકાંણું ઠાંમ નાંમ અક્ષર કહેં નિજ ભાંમ
પીતા કહેં 'તું કહેં જેહનેં પુત્ર પરણાવું હું તેહનેં' ૬૪
પુત્ર કહેં 'સાંભલ રેં તાત નહી કરુ વિવાની વાત
નારિ જાત્ય નિચ બુધ્ય ઘણી સંગત્ય નહી કરું તેહ-તણી ૬૫

છપય

એક નમેંરી નાર્ય ભરથારને ભોલવેં ભાવેં
એક જુવતી કરેં જાર ખાર રાખેં દિલ દાવેં
એક વિનીતા દેં વીખ દુખ દાવાનલ દાઝેં
એક કરેં અન્ય ભોગ જોગ ડરથી ઘર ભાજેં
સુંદર નારિ સલક્ષણી તારણ તરણ બાહેં બલેં
સાંમલ કહેં સંસારમાં મહેંલા ભાગ્ય-થકી મલેં ૬૬

ચોપઈ

મનમાંની મલે જો નાર   સફલ પુરુષ-તણો અવતાર
વચન પોતાનું પ્રીતેં પલેં   એહવી માનની કીહાંથી મલે? ૬૭
રાંમા મલે જો એહવી રીત્ય   તો હું તેહનેં પરણું પ્રીત્ય'
તન-પ્રતેં બોલ્યો તે તાત   'સાંભલ્ય રે સુત માહરી વાત ૬૮
આગલથી કિમ કાંમ્યની કલેં   જો આ પ્રેમદા પ્રીતેં પલેં
પુરુષપારખું તેહેં કસ્યુ   તાહરા દિલમાં રુડું વસ્યું ૬૯

છપ્પય

આધેં અસાડેં મેહ તાહરેં તો વિશ્વ વખાંણેં
પાછલ પાડેં દુકાલ તેહ કુંણ જુગતેં જાંણેં
મોતિ મુઘાં અમુલ્ય વેહ પાડતાં ભાજેં
કરસણ હોય કઆર પછેં ભેલાડેં ભાજેં
ગરભ ગોપ્યો નેં લાભ સુત વહુ વછેરો જાંણિઇં
સાંમલ કહેં કહું તે કરો નવ નીપનાં કોડ વખાંણીઇં ૭૦

ચોપઈ

આગળથી કુંણ કન્યા કલેં   જે સતિ થઈ સ્વાંમિ-સ્યુ બલેં
કુંવર તે વાતે કરો   વનીતા એક રુડી જોઇને વરો ૭૧
પુત્ર કહેં 'સાંભલ રેં તાત   કહું એક વીનીતાની વાત
લખું ઘાહો એક જાંણિ મન   કહું અરથ તેહનો નહી અન્ય ૭૨
તે ઘાહો જે પુરો કરેં   તે વનીતા મુઝ-સાથેં વરેં'
એહ વાત સહુને દિલ વસી   અજર એહમાં કરવી કસી ૭૩
પંડયો ખોખલો ડાહ્યો ઘણો   કલગોર પોતાના ઘર-તણો
દેશ દેશ વિદેશેં ફરો   લખું ઘાહો તે પુરણ કરો ૭૪

દુહા

કર ડાબામાં કાંમિની   સંગ બેઠો રહેં સુંણ
જિમ કિરણ દિનકર-તણી   રાખી સકેં તે કુંણ? ૭૫

છપય

રણમાં ઝુઝણ જાવ વાઘ-સું બાથે વલગેં
હસ્તિ-દંતુસલ હાથ કરી લેં અલવ અલગેં
ચઢેં મેર ગીર-માહ સીહ જઈ સાહીનેં બેંસેં
મણીધર-મણી મરોડ હોડેં અરણવમાં પેંસેં
અગમનીગમ લખ્ખણ લહેં ત્રોહો વેલા તનથી તકેં
સાંમલ કહેં સોધિ જુયો નારિ રાખી નર કો ન સકેં ૭૬

ચોપઈ

લખ્યુ આપ હાથેં જે પત્ર સુપ્યુ બ્રાહ્મણ-હાથે તત્ર
માંન દેઈ તેહનેં મોકલ્યો ખરો ડાહ્યો પંડ્યો ખોખલો ૭૭
પ્રથમ પશ્ચમ જોયેં દેશ જિહાં નારિ નવજોવન વેશ
પનઘટ જેનેં ઉભો રહ્યો ઘાહો કાંમની-આગલ કહ્યો ૭૮
કોય સાખ્ય પુરી નવિ કરેં ભ્રાંમણ બાધેં ભમતો ફરેં
લોલણી કઠીયાંણી સર્વ જુઈ નારિ આંણિનેં ગર્વ ૭૯
મહેરાંણ સુધી પરખીયા નારિ નેહ ધરી નીરખીયા
જોયો ઉતરપંથ અનંત જોઈ કાંમીની કરમજવંત ૮૦
જગનાથ કેદારેં કોડ જોઈ જુવતી જુગતેં જોડ
કોથી ઘાહો પુરો નવી થાય જોતો જાતો ભ્રાંમણ જાય ૮૧
જોયા પુરવના વાસીઈ કાંમીની જોઈ જઈ કાસીઈ
અંતરવેદ જોયો છેં અતિ માંનની જિહાં નિરમલ-મતી ૮૨
શ્વેતબંધ રામેશ્વર નાંમ જોઈ કાંમીની ઠાંમોઠાંમ
જાગ્ય જાગ્યની જુગતેં જોય પુરો ઘાહો કરેં નહી કોય ૮૩
પાછો ફરીનેં પંથે પલ્યો પોતાના પુર-સનમુખ વલ્યો
ગંધવતી ગાંધારું ગાંમ આવ્યો ખોખલો તેણેં ઠાંમ ૮૪
જોતો'તો મારગની વાટ બેંઠો એક વણીકનેં હાટ
ઘડી એકએં સુખીયો થયો તે વણીકનેં બોલ જ કહ્યો ૮૫

'ત્રંબાવતી રહી કેટલે ? જાવું જરૂર જ તેટલે'
તારે વણીકે નમાવ્યું સીસ 'રહ્યા કોસ હવે તો વીસ' ૮૬
તાહરે વીપ્રે મુંકયો નીશ્વાસ 'અરે દૈવ ન પોહોતિ આસ
ફોગટ દેશવિદેશે ફર્યો એકે અરથ માહરો નવિ સર્યો ૮૭
અરે પ્રભુ સી કરીઇ પેંર? નીરાશ થૈ જાવું છે ઘેંર'
ઈમ હાથ બે કરમે અડયાં નયણે તેહને આંસું વહ્યાં ૮૮
હાટ વણીક તે સાહમું જોય 'ઘેંર જાતાં સ્યા માટે રોય? ૮૯

છપય

મંદિર જાતાં રોય જે મારગમાં લુંટયો
મંદિર જાતાં રોય જેહ-પર રાજા રુઠો
મ દિર જાતાં રોય જેહ ઘર નાર કુ-નારી
મંદિર જાતાં રોય જે સીર રણ બહુ ભારી
મંદિર જાતાં રોય જે નર હોઇ કલક્ષણા
કહે સાંમલ મંદિર જાતાં સુખ પાંમે તે સલખ્ખણા ૯૦

દુહા

વીપ્ર કહે 'સુંણ વાંણિયા ત્રંબાવતી ગુંણ ગાંમ
દંત-કુવલનો દિકરો કસ્તુરચંદ શુભ નાંમ ૯૧
ખેંલ સવાપાસેરની કસ્તુરી નિત્ય ઘોલ
પનર ચરુ પાંણિ ભરે અહરનિશ કરે અંઘોલ ૯૨
તેણે હાથ ધાહો લખ્યો કરે પુરો જે પેંચ
તેહને પરણે પ્રીત-સ્યુ રાખે પોતાને ઘેંર ૯૩
કાગલ લેઇ હું નીસર્યો દેશ નીહાલ્યા ચાર
એહ ધાહો પુરણ કરે તે નવિ નીરખી નાર ૯૪
છેક નીરાશ થૈ રહ્યો સાચ્ચું કહું છું આજ
માઠું લાગે મંદિર જતાં કાંય સર્યું નહી કાજ' ૯૫

વણીક-પુત્રી વરસ તેરની બેઠી મંદિર-માંહ
તેણીઈ કાંને સાંભલ્યું તરુણી બોલી ત્યાંહ ૯૬
'જોઉં તે કાગલ કિહાં? સ્યો લખીયો છે ઘાહો?
પુરો કરું હું પ્રીત-સ્યુ મંદિર મલપતા જાયો ૯૭
પરણ્યા-ઉપર પ્રીત નહી નહી ધન દેખીને ધીર
કહેંસ્યેં કોય મલી નહી નર ઉતારું નીર ૯૮
કહેંજ્યો જઈ કસ્તુરને પરણ્ય ગમેં તો નાર
પુરો ઘાહો તારો કરું ઉતારું અહંકાર ૯૯
સંગ લીઇ સુખેં ફરો છેક ધરીને છાક
મનઅંકુસ કુલહાથીયો રાખેં આપોઆપ' ૧૦૦
રુખી રીઝયો રુદયા-વિખેં તિલક કંકુનું કિધ
ગોલ પાંન તે વિંચીયાં શ્રીફલ સાહામું લીધ ૧૦૧
વીહવા કિધો વેગેં કરી પ્રીત ઘણેરી પેર
તરતીબેં આવ્યો ત્રંબાવતી ઘણા હેતથી ઘેંર ૧૦૨

દેશ ફર્યો તે દુખ કહ્યું 'ફર્યો ઘણેરો ફોક
ચતુરા જોઈ દેશ ચ્યારની લક્ષણવંતા લોક ૧૦૩
ગંધાર-માંહે આવીયા વીરચંદને વાસ
પ્રીતેં તે ઘર પદ્મની બેઠી હુંતિ પાસ ૧૦૪
ભાગ્યસાલ ભાવીક ઘણું ભદ્રા તેહનું નાંમ
પુરો ઘાહો તેણીંઇ કર્યો રુપેં કોટિક કાંમ ૧૦૫
રુપે રંભા સારખી દેહેં દમયંતિ હોય
ગુંણસાગર કો ગોરડી કલી ન સકેં કોય ૧૦૬
કાંમા કુંકુમલોલ-સી કંચન જેહવી કાય
વિવેક નાવેં વરણ્યેં દિઠેં તેહ મજાય ૧૦૭

છપય

વેણી વાસુક નાગ માગ સવા ગજ કેસેં
ભરજોવન વરસ તેર વપુ સુંદર વર વેશેં

ઇંદુ-આકારેં વદન મદન-મોહન માહામુલ્યેં
અંબુજ-દલ-શાં નેંન એન અમૃત અમુલેં
જાંણે કાંમ-કટારિયો દંતબીજ દાડમકલી
ભાગ્ય સુભાગ્ય ભદ્રા ભલી માહાભાગ્ય-થકી તુઝનેં મલી ૧૦૮
ભૃગુટી ધનુષકમાંન અલીવંકો અતિ અનુપેં
ચતુરા ચંચલ ચારુ ચીબુક રંભા શુભ રુપે
અધુર પ્રવાલી અતિ રંગ અંગ ઉજ્વલ પુર પાંણિ
રસના રંગ અમુલ્ય કોયલવત મધુર વર વાંણી
આનંદકંદ અતિ સુખદાયક વાયક ન જાઇં કલી (?)
કસ્તુરચંદ કરમ તાહરેં માંનની એ મહીપત્ય મલી ૧૦૯
કંઠેં એકાવલ હાર નારિ નક્ષત્ર-સરિખી
ઉદર તો પોયણપાંન જાંણમેં નહી નરખી
પ્રગટ્યા ઉર અંકોર જોર મદ જોવન જોરો
મહેંમત ગજ મછરાલ ચાલ્ય એ તરુણી-તોરો
નાભિ ગંભીર નારિ-તણી શુભ દક્ષણાવત-સારીખી
સાંમલ કહે ભદ્રા ભલી પ્રીત ધરી મેં પારખી ૧૧૦
ચાલંતી ગજચાલ શાંમા સોભેં સીહલંકી
કેલપત્ર પ્રમાંણ વંક વાસના વંકી
કુંભસ્થલ ગજરાજ જેહવા ગુદ ભાંમી ભારી (?)
જંઘા કદલીસ્થંભ સોભા જોતાં અતિ સારી
પદ્મ આકારેં પગ-આંગુલી નખ રંગ જુગતેં જડી
ભદ્રા ભોલી ભામીની ઘણીક વિધ્ય વીધીઇં ઘડી' ૧૧૧

ચોપઈ

રુપ સાંભલી તે નારી-તણું   કસ્તુરચંદ મન હરખ્યો ઘણુ
દંતકુવલ આગલ દાખીઉ   બ્રામણ ભાવ કરી ભાખીઉ ૧૧૨
ભાગી ભાવઠ તે બ્રાંમણ-તણી   ઘણા હેત વધાઇ ઘણી
વસંત વીસ હજારાં તણો   મોકલ્યો માલ બીજો બહુ ઘણો ૧૧૩

મેવા મીઠાઈ અપર પાર ઘણા સોભિતા શુભ સણગાર
જરકસી જરદોજી હીર નારિકુંજરના નૌતમ ચીર ૧૧૪
લાહો જસ લાખીણો લીધ વસ્ત્ર મોકલી વીવા કિધ
લીધું લગન લાખીણું આજ કરવા માંડ્યાં વિવાના કાજ ૧૧૫
ગંધાર બાધેં ઉલટ ઘણો કસ્તુર આવસેં દંતા-તણો
જીહનેં ઘેંર માહાલક્ષ્મી વસેં વાજેં ભુંગલ મહીમા મસમસેં ૧૧૬
ફરેં દેશ વિક્રમની આણ ખરી વાત અમૃતની ખાંણ્ય
કર્મં-અનુસારેં કરેં સહુ રાજ્ય ચુગલ ચોરી એ તો તિહાં તાજ્ય ૧૧૭
વગર-વાંક ન દેં કો દંડ જોર જુલમ નહી કો પાખંડ
પ્રજા સુખીઇ રાજા સુખી દુખી રહીયત તો રાજા દુખી ૧૧૮
કોડપતિ દેખેં જાહરેં મહીપત્યમન હરખેં તાહરેં
વીરમચ દસા જેં વાણિઓ અધીક સાંમાન તેણેં આંણિયો ૧૧૯
રુડો મંદિર મંડપ રચ્યો મહામનોહર મહિમા મચ્યો
જુગત્ય ઝાઝીથી આવી જાંન મનગમતાં દિધાં શુભ માંન ૧૨૦
મીઠા મેવા બત્રીસ પાક તરતીબ ઘણેરે સુંદર સાક
વણીક વીસા શ્રીમાલી નાત્ય જુગ બાધેં જાંણિતી જાત્ય ૧૨૧
નિતી ચાલ્ય કુલ-રીતેં કરી વારુ કન્યા વરરાઇ વરી
કરી ભગત્ય ભલેરે ભાત્ય રાખી જાંન દિવસ ઘર સાત ૧૨૨

દુહા

કસ્તુર કહેં 'કન્યા સુંણો રહો પીહર પ્રમાંણ
તેડવા આવું તો આવજ્યો ચતુરા ચતુર સુજાંણ' ૧૨૩
પાંચ લાખ રુપીયા પરઠીવ્યા તેહને મન એ સહેલ
'કાંમ કરજે તું કાંમિની મોટા કર્યં ઇહાં મહેલ ૧૨૪
કરો મહેલ કસ્તુરીયા ગુંણ ગંધારે ગાંમ
મહિમા વધસ્યેં માંનની થસ્યેં આપણું નામ ૧૨૫
નવ ટંકા નવ કોડના ઉપાવેં અવાસ
પ્રીતેં રહેંજે પીહરમાં માતપીતાનેં પાસ ૧૨૬

શીવદેહરું સોહાંમણું | કરાવજ્યો એ કાંમ
સણગ કરાવો મહેંલમાં | જેહવો અમ ઘર ઠાંમ ૧૨૭
અવલ મહેંલ કર્યાં અમ્યો | શીવપ્રસાદ તીહાં હોય
સણગ લંગ-હેઠલ કરી | તે અવર ન જાંણેં કોય' ૧૨૮

ચોપઈ

દિધાં માંનનીઇ બહુ માંન | જુગત્ય કરી જોડાવી જાંન
વનીતા પીહર મેહલી વસ્ત | ત્રંબાવતી આવ્યા તે તરત ૧૨૯
વાત વીસારેં નાંખી આપ | એક દીવસ બેંઠો બાપ
કુંયર કર જોડીનેં રહેં | પીતા-પ્રતેં વચન ઈમ કહેં ૧૩૦
'મેં માંની ગુપ્ત જાતરા | સાથે નથી લેવી માતરા
કપરી બાધા રાખી અમ્યો | જાઉં તિહાં હુકમ દ્યો તમ્યો ૧૩૧
ન કરસ્યો માહરી ચિંતા લેશ | પંથ વેગલો છેં પરદેશ
અણુઆંણા પગ નહી કો સાથ | એહવી હુંશ ધરું છું હાથ ૧૩૨
જેણેં જાતરા ન કરી સાર | અફલ ગયો તેહનો અવતાર'
પીતા કહેં 'વહેંલા આવજ્યો | કુશલ વાત નીત્યે કહાવજ્યો ૧૩૩
કસ્તુરીનાં જે મર્દન કરો | તે પાલેં પંથે કીમ પરવરો'
કહેં પુત્ર 'આવીસ્યુ કાલ્ય | હુકમ પીતાજી મુઝને આલ્ય' ૧૩૪
હુકમ હેતે કરીનેં દિધ | કર્યો પંથ કુંયરેં તે સીધ
રાખ્યો વાટુવો છાંનો માલ | મન વનીતા જોયાનું વાહાલ ૧૩૫

કરી જાતરા ભારે ભુપ | બદલાયુ રઢીયાલું રુપ
વેશપાલટો વીરુવો વંક | રાજરુપ થયુ તે રંક ૧૩૬
જુનાં વસ્ત્ર આભુષણ નહી અંગ | સાથેં નહી કો એહનેં સંગ
ગંધાર-ગામ-વચે આવ્યો વાટ | બેંઠો વીરચંદસાનેં હાટ ૧૩૭
તાલેવંત બેંઠો જાહરેં | થયો લાભ તેહનેં તાહરેં
મોટો જાંણી દીધું માંન | મુખ-આગલ મેલ્યાં બહુ પાંન ૧૩૮
'કિહાથી આવ્યા નેં કિહાં જાઓ? | સ્યા વણજમાં ધંધેં ધાયો?'
'વિરચંદસા સાંભલ્ય સેઠ | ત્રંબાવતી નગરી મુઝ નેઠ ૧૩૯

દંતકુવલનો મહિમા ઘણો   હું વાણોતર તે ઘર-તણો
કાંયક વચન વાંધાનું પડ્યુ   તે માટે નીસરવું પડ્યું ૧૪૦
જાંણું સરવ વેંપાર વીવેક   રાખું અનમી-કેરી ટેક
જે દે તે કરું હું કાંમ   દુબલીસા તેં માહરું નાંમ ૧૪૧
દાણો પાંણી હસેં તે જીહાં   રહેસ્યું ચ્યાર દાહડા જઇ તીહાં'
વાંણોતર વેંપારીનો જાંણીયો   બોલ્યો વીરચંદસા વાંણીયો ૧૪૨
'પ્રીછું હું તમારી પેંર   સુખેં રહો અમારેં ઘેંર
કબુલ વચન તાહરું કીજીઇ   મસીયારો કહો તે દિજીઇ' ૧૪૩
'માહારું પણ રહ્યાનું મન   કરું કાંમ જમું તુજ અન
દાંમ મસારો હું નહી લેઉં   જે રલુ તે તમનેં દેઉ' ૧૪૪

નવા મહેલ નવા વેપાર   નવો વાંણોતર રાખો ઠાર
મંદિર-માંહે ગયો તે બાપ   બેઠી ભદ્રાવતી જીહાં આપ ૧૪૫
'વાંણોતર તાહરા સસરા-તણો   નાંમ દુબલી ડાહ્યો ઘણો
રાખ્યો વણજ નવા કારણેં   એ પેલો બેઠો બારણેં' ૧૪૬
તે રામાઇ જોયું રુપ   દીઠું ભાંમીનીઇ ભારેં ભુપ
'વિશ વશા તો માહારો કંથ"   ચિતની કાંઇ ચેતી ચીંત ૧૪૭
ફંદ રચી રુડો લાવીયો   પારખું જોવા પોતેં આવીયો
જોવું કરમ લખ્યુ તે થાય   રાખ્યો હેતેં મંદિર-માંહ ૧૪૮
કર્યું ભોજન ઠેકાંણેં ઠર્યો   વિચાર આપ હૃદયમાં ધર્યો
'ગરીબ ઘેર નીત સ્યુ ખાઇસ્યું?   મોટા માંણસ કિમ થાઇસ્યુ?' ૧૪૯
ગયો આપ ચહુટાનેં ઠોર   આપી તંબોલીનેં મોહોર
હાટ દુકાંન કંદોઇ જિહાં   મોહોર પચવીસ આપી જૈ તીહાં ૧૫૦
પસ્તાગ(?) વસેં સાથ   બે પાંચ મોહોર આપી તે હાથ
બાબત સહુ મનમાં ધરેં   રાતેં પોચંતા રંઝે કરેં ૧૫૧
સેઠ પાસેં ન માગેં કોય   તેહની સાંની ચિંતા હોય?
ખાય પીએ ને મોજો કરે   સેર બાધામાં સેજે ફરે ૧૫૨

છપય

જર તે માત નેં તાત ભ્રાત તે જરનેં જાંણો
ડાહાપણ ચાતુરી દાંમ કામ શુભ રંજીત રાંણો
સગાં સહોદર સરવ દ્રવ્ય તે ધીરજય ધારી
અંગરુપ અનુપ સ્વરુપ શુભ વણજવ્યાપારી
જગ વસ તે જર-થકી ગરથ-માંહેં છેં ગુણ ઘણો
સાંમલ કહેં સ્વર્ગેં સંચરેં જો જોર હોઇ જર-તણો ૧૫૩
જરનેં વશ જગત રાય પણ જરથી રીઝે
જુવતી જર વશ હોય જોય જશ જરથી લીજેં
જરેં સજન સનમાંન જરેં જસ દાંન દેવાવે
જરથી પામેં જોખ શાંમા શુભકુલની આવે
જર જુગદોસવત જાણવો જર સકલ સોભા સહી
સાંમલ કહે જર જોરથી જીવ ઉપાય કરેં નહી ૧૫૪

ચોપઈ

જેહનેં દેહ વશેં છે દામ કરેં ચિંતવ્યાં તે ઉર કાંમ
રહ્યો દુબલી ઠાંમેં ઠરી જરજોર રુદયમાં ધરી ૧૫૫
કરે દલાલી વણજ વ્યાપાર રાખેં સેઠ-તણોબહુ ભાર
ગાંમપતિ સુધી થૈ વાત સઘલેં ચાલી વારુ બ્યાત ૧૫૬
'વાણોંતર દુબલી દંતા-તણો કરે વણજ એ ગાંમે ઘણો
આપે નિત્ય રાજાને માલ નાંમ દુબલીસા દલાલ' ૧૫૭

દુહા

લાખો વણજારો લખપતિ મહિમા-કેરી મોટ
લાવ્યો માલ અસંખ્ય લખ્ખ પાંચ લાખીણી પોઠ ૧૫૮
મજીઠ સોરંગી કરમજી કસુંબો ને કથીર
વસાંણાં વીધ્યવીધ્ય પેંરના ધાતુ ધાંન નેં હીર ૧૫૯
જેહનું અરથ હોઇ જેહ-તણું તે વ્યાપારી જોય
વોહોરત વોહોરેં વાંણીયા કરમ-અનુસારે ખોય ૧૬૦

પોઠ પડી લાખા-તણી તીહાંથી જોજન ત્રણ
કહે દુબલી સેઠને 'કહું વાત સુંણો કરણ ૧૬૧
આપણે અરથ જ કેટલો? તેટલા પોઠી લેઉં
સાંહામો જૈને અહી કરું દલથી બાંનું દેયુ' ૧૬૨
વિરચંદ કહે 'વીશ લ્યો કે લીજે ચ્યાલીશ
સરજ્યુ હોય જો કરમમાં આપે લાભ જુગદીશ ૧૬૩
મન તો સો લીધા તણું હુંશ ઘણેરી હાંમ
ઉધારે ધીરે નહી દેઈ કીહાંથી દાંમ?' ૧૬૪

ચોપઈ

પહેંરી પોશાગ સરુપે સહેંલ જોડાવી એક વારુ વહેંલ
ન રહ્યો એક ઘડી તાકવા બેંઠો આપ હાથે હાકવા ૧૬૫
ઘડી ચ્યાર કરી તીહાં ચોટ આવ્યો જીહાં લાખીણી પોઠ
લાખો ડેરા તાંણી પડ્યો આપ દુબલી તીહાં જૈ અડ્યો ૧૬૬
જુહાર કરીને બેંઠો પાસ ડેરે વણજારાને વાસ
નાયકે લાયક દીઠો દેહ કરી હેત બોલાવ્યો તેહ ૧૬૭
'કવણ વેપાર કવણ તુઝ ગાંમ? કવણ કાજ કવણ તુઝ નાંમ?' ૧૬૮

દુહા

બુધ્ય ઘણેંથી બોલીયો 'સાંભલ નાયક નેટ
નગર ત્રંબાવતી-તણો દંતકુવલ મુઝ સેઠ ૧૬૯
વણજ અરથ વ્યાપારનો આવ્યો છું આ ગાંમ
નાયક તેં જે પુછીયું તે દુબલીસા માહરું નાંમ' ૧૭૦
લાખો કહે 'દંતા-તણા થે વાંણોતર આજ
સોદો કર્ય કાંઈ સામટો કહે અમ સરીખું કાજ' ૧૭૧
પાંચ લાખ પોઠી-તણો પુછે પાડ પરપંચ
લાખો તો લહે નહી સાહુકારનો સંચ ૧૭૨
નંગ જડ્યાં નવ લાખનાં પુહુંચી એક અમુલ્ય
સુપી લાખાને સહજમાં સાટામાં સમતુલ્ય ૧૭૩

ખરો પાઠ ખાસેં ધર્યો વચન દેઈનેં વૃત
સોદો કિધો સાંમટો તોલ ઘણેરે તરત ૧૭૪
કર્યો કબાલો દેખતાં લોભેં લખીયો લેખ
દાંમ આપેં એ દુબલી વોહોરત માલ વીશેખ ૧૭૫
વોહોર્યો માલ એ મુલથી ખોટ લાભ કેં ખાય
વેચેં માલ એ દુબલી તાહરેં માલ વેચાય ૧૭૬
જોડી વેહેંલ નેં ચાલીયો કહ્યો નાયકનેં નાંમ
'લાવે પોઠી ગુંદરેં મંડાવું જેણેં દાંમ' ૧૭૭

ચોપઇ

આવ્યો દુબલી પોતેં ઘેંર કહી સેઠ-આગલ સર્વ પેંર
'પાંચ લાખ પોઠી વોહોર્યા અમ્યો તેહનો લાભ લેજયોજી તમ્યો' ૧૭૮
સાંભલતાંમાં માહાદુખ થયુ પેંહેર્યું પાગરુણ નીસરી ગયુ
'જોયુ હવેં ડાહાપણ તાહરું ઘાલ્યુ ઘર તેં તો માહરું ૧૭૯
પાપી સી કરીસેં પેંર્ય એ પુરવેં દંતાનેં ઘેંર્ય
જેહનેં વણજારો ધીરેં દાંમ એ તો ક્રોડપતિનું કાંમ ૧૮૦
ઉતાવલો ખપેં નહી માલ માહારા સ્યા થાસ્યેં હવાલ?
કુંવરી-પાસેં ઘરેંણું ઘણું લુટી લેં વણજારો તેહ-તણું ૧૮૧
કસ્તુરીનો ઘાલ્યો કેંહેંલ વેચાવશેં દંતાના મેહેંલ
છઈયાં છોકરાં વેચાવશેં પોઠી લેઈ કાલેં આવશેં ૧૮૨
હવેં સ્યુ કરું નેં કિહાં જાયુ? તાહરો સેઠ હું તો નહી થાયુ
કર્ય છુટકો કેં નાસી જાયો ડાહ્યા છો દેખાડો દાયો' ૧૮૩

દુહા

કહેં દુબલી 'તું સેઠ સુણ વિરચંદ વડહથ
બેશ ગાજીનેં બારણેં સાહ થઇ સમરથ ૧૮૪
જો મહીમા તું માહરો દેઉં ઘણેરો દાંમ
નાંમ તો માહરું દુબલી પણ કરું છું માતું કાંમ' ૧૮૫

ચોપઇ

એહવી વાત કરેં જે ઘડી આવી પોઠ ભાગોલેં પડી
ઠાંમ ઠાંમના ગયા દલાલ વેચાથો લેવાનેં માલ ૧૮૬
લાખો ડેરા તાંણિ પડ્યો સહુ વેંપારી જૈ તીહાં અડ્યો
જેહને સોદો જોઇઇં જેહ જોવા માંડ્યો તેણેં તેહ ૧૮૭
'કહેં લાખો કાં જુયો અજાંણ પોઠી વેચાંણા પરમાંણ
જો માલ એ લેવો ચાહો તો દુબલીસા પાસેં જાવો' ૧૮૮
સહુ વ્યાપારીએ ઘસીયા હાથ બોલ્યા વણજારાનેં સાથ
'આપી દુબલીનેં સ્યુ લેશ પાછી લેં પરાંણેં પરવેશ ૧૮૯
તાહારું ડાપણ કહું સ્યુ કથી? એ દંતાનો વાંણોતર નથી
કાહાડી મેંહેંલ્યો છેં બારણેં રહ્યો પેટ-તણેં કારણેં ૧૯૦
વીરચંદ વેપારી ઘણું વોહોરત પોઠી પનર-તણું
તેહનેં ઘેંર મજુરી કરેં પાખંડી થૈ પેટ જ ભરેં ૧૯૧
એહથી કીમ પોઠી લેવાય? ભારે સોદો તે કિમ થાય?' ૧૯૨

દુહા

લાખો હસીયો હુંસથી 'કાં રે ચુગલી ખાયો?
જો કાંઇ સોદો સાટવો તો દુબલી-કનેં જાયો ૧૯૩
દાંમ આગલથી આપીયો બાંધ્યો ગાંઠે રોક
પછેં પોઠી વોહોરાવીયા કરો નંઘા તે ફોક' ૧૯૪
માહાજન મલીયા એકઠા પ્રીતેં આવ્યા પાસ
સહસ્સ બેચ્યારેક સામટા વિરચંદનેં વાસ ૧૯૫
'હલ્યા દુબલી હઠ કરી કિમ કરેં એ કાંમ?
સ્યુ કર બાંધીસ સરવનો રહેસ એકલો ગાંમ? ૧૯૬
બંધ કરીસ્યેં સહુ મલી સહુનેં દેસ્યુ સીખ
વોહોરે વસ્ત નહી તાહરી તો માગેસ ઝાઝી ભીખ' ૧૯૭
કર તાડી કહેં દુબલી 'વેંચવાની નહેં વસ્ત
ત્રંબાવતી એ તો જસ્યેં ચઢેં વાંહાંણ સમસ્ત' ૧૯૮

વીચ્યાર કર્યો વેંપારીએ ‘દંત-કેરો દાંમ
એ પાલેં અચરજ કસ્યુ કરી સકેં એ કાંમ ૧૯૯
રડીએ જઈ રાજા કને કરીએ એહેનુ સુલ
લુટી લેસે લખપતી ફજેત થસે એ કુલ’ ૧૯૯ ક
શાણો એક સમજુ હતો રૂડી જેહેની શાખ
‘તોલ નહી એ તમ તણુ વાત અહીથી રાખ ૧૯૯ ખ
જાસુ જો દરબારમાં કરસુ ઝાઝુ જોર
મેહેસુલ ભરસે એ માલનુ તેહેનો માંને તોર ૧૯૯ ગ
બોલબાલા એહના થસે જસે આપણી લાજ
માટે મલીયે એહને કરીયે એહવું કાજ ૧૯૯ ઘ

કર જોડી વેપારી રહ્યા દીન બોલ દુબલીનેં કહ્યા
‘ઉઠળમાં ઘાહાલ્યો તેં આભ વેચ ગમે તે લેઇનેં લાભ’ ૨૦૦
‘નહીં હુસ કરું મોટીઇ સવા રુપીયો લેવું પોઠીઇં
એ તો લાભ લે તું આ ઘડી કાલ્ય વેચું તે લેવું અઢી’ ૨૦૧
કો દસ વીશ નેં કો દશ બાર લખ્યા લેખ ન લાગી વાર
બસેં ચ્યાર સેં કો સેં પાંચ જેહનેં જેહવી હેંમત આંચ ૨૦૨
બેં ચ્યાર દશ દિવસમાં સરવ વેચી માલ ઘડ્યો છેં દ્રવ્ય
લાખેં કોડિ નવ્ય ઝાલી હાથ મે સમઝું દુબલી રેં સાથ ૨૦૩
વિરચ્ય દનેં ઘર લક્ષ્મી ઘણી ઠાંમઠાંમ થેલી હેમ-તણી
નહી ઉણાય્ય તેહનેં કસી માહાલક્ષ્મી આવિનેં વશી ૨૦૪
કલકલાટ નારાયણ નુર જાણે ઘરમાં ઉગ્યો સુર
જીહાં જુઇ તિહાં દિસે હેમ પંચ પદારથ જેહવી પ્રેમ ૨૦૫
દુબલી દેશપતિવત થયો શેઠજી શેઠજી સેઠેં કહ્યો ૨૦૬

છપય

ગુંણનેં આગલ ભુપ-સરીખા રહેં કર જોડી
ગુંણનેં આગલ રુપ રુવે નિત આધુ ઓઢી

ગુણને આગલ ગરથ ઘણેરા ફેરા ખાઇ
ગુણ-આગલ દાતાર માંન માગવા જાઇ
ગુંણને માંન ઘણાં કરે જે માંન નહી રુપને
શાંમલ કહે ગુણે સહુ રાચજ્યો રખે રાચો કો રુપને ૨૦૭
ઇંદ્રવારણાં હોય કાય ખાંતે નવ્ય ખાય
આવલ-કેરાં ફુલ તેણે નવી સીવ પુજાય
ઝાકલ-કેરાં નીર તેણે તો તરસ ન ભાંગે
બગલા ઉજલ હોય જોય રહે હંસ અલગે
કહુરા તે મોતી સારીખા નવિ આભુષણ ઓપે અસ્યો
સાંમલ કહે સાખી જુયો ગુણ-વીણ રુપ રિઝે કસ્યો ૨૦૮

દુહા

નાંમે રૂપે ન રાચિઇ જો ગુંણ-હીણો હોય
કનક નાંમ ધંતુરનું કડાં ન પેંહેરે કોય ૨૦૯
નાંમ ધરાવ્યુ દુબલી કરુ તો માતું કાંમ
ગરથે ઘર ભરી આપીયુ ઠાલો નહી કો ઠાંમ ૨૧૦

છપય

ધનપાલ અણુંઆંણે પાય રાજા ભીખંતો દિઠો-
સુરત દેખે આંખ્ય ડાહ્યો રહે નિત્ય રુઠો
રણછોડ ભરંતો વાજ્ય કલ્યાંણ કાંમ કરંતો
અવિચલ જે હોય ઇંદ્ર અજરામર એહ મરંતો
હીરો માંણક મોતી રતન જે કથીર દેખે નહી
સાંમલ કહે સંસારમાં કારણ નાંમ રહ્યું કંહી ૨૧૧

ચોપઇ

મેલ જાંણે નહી મરમને અડચ્યુ એક આવી કરમને
ગરથ કમાઇને ઘર ભર્યું વલતું કાંમ તેણે સ્યું કર્યું ૨૧૨
લાખા-સાથે લાખીણી પ્રીત કીધી ઘણી રાજસની રીત્ય
લાખો નાયક પોતે આપ આવ્યો ઘેર નીરખે તે છાપ ૨૧૩

મલ્યા-પાખી નવ્ય રહેં એક ઘડી　　મેલ્યું મન તે-સાથેં જડી
સેઠ સેઠાંણી બેંઠાં જીહાં　　આવ્યો દુબલી પારખ તીહાં ૨૧૪
'રીસ ન કરો તો કહું એક વાત　　જે મુઝનેં સુઝેં સાક્ષાત
લાખો ઘેંર આવેં છેં સંગ　　પેહેંરીઇં અતી આભુષણ અંગ ૨૧૫
પેંહેરીઇં વાગા વસ્ત્ર જ સાર　　દેખાડીઇં અલખત અપાર
ભદ્રા-આગલ ભાગો ભ્રાંત્ય　　કહો વાત તે કહું એકાંત્ય ૨૧૬
ઘરાંણું તાહરેં છેં ઘણું　　ઝવેરેં જડયુ છેં સસરા-તણું
તે પેંહેંરીનેં ગોખેં બેંસ　　સ્યું આખો દાહો રહેં ઘરમાં પેંશી? ૨૧૭
દેખેં વૈભવ ઘરનો ઠાંમ　　તો ધીરેં ઉધારેં દાંમ
પુંજી થોડી ઘરમાં હોય　　તોહેં બાહર ન જાંણેં કોય ૨૧૮
લાખો માલ સુંપીનેં જશેં　　બમણો દ્રવ્ય વ્યાપારેં થસ્યે''
પોતાનો થઈનેં કહી પ્રીત્ય　　માંન્યુ સાચું રુડી રીત્ય ૨૧૯
ભદ્રા ભાંમિની સમઝી તીહાં　　કાંઈક કપટ એહના દિલ-માંહાં
ભલું લખ્યું હસ્યે તે થશેં　　આપ હાથથી મેહેલું જશેં ૨૨૦
નિત્ય નવા પેંહેંરેં સણગાર　　આવી માલીઇં બેંસેં બાહાર
તેહનું રુપ તે કુંણ જ કલેં　　જિમ હીરો કુંદનમાં ભલેં ૨૨૧

એક દિવસ લાખો લખપતિ　　બેંઠો ચોક-માંહેં માહામતિ
ડાહી વાત દુબલીનેં સાથ　　એક એકનો ઝાલી હાથ ૨૨૨
'હવેં દુબલી આપો દાંમ　　જઇઇ અમ્યો અમારેં કાંમ'
દુબલીઇં દેખાડ્યો હાથ　　સાંન કરી વણઝારા-સાથ ૨૨૩
સોંહંતું માલીયુ કીધું સાખ　　ખરચ થયુ પુરા પંચ લાખ
લાખેં ઉચું જોયુ જેટલેં　　નક્ષત્ર એક દિઠું તેટલેં ૨૨૪
જાંણે માનસરોવર બેંઠો હંશ　　જાંણે કોઈક ઇંદ્રાણી-અંશ
નીચી આંખ્ય તેણેં નવ થાય　　નયન-બાણના વાગા ઘાય ૨૨૫
કાલોઘેહલો તે થઈ ગયો　　સવા પોહોર સુધી તીહાં રહ્યો
'નસું દુબલી તાહરેં પાગ　　દિઠી અલૌકિક મેં આ જાગ ૨૨૬

કુંણ રુપરંભા એ આહાર? કુંણ પુરુષ પનોતા-કેરી નાર'
એહનું મુખ નીરખેં જન જેહ ધન ભાગ્ય તેહની તો દેહ' ૨૨૭
કહેં દુબલી 'છાંના રહો રખેં વાત મુઝને એ કહો
દંતા સેઠની સોભા ઘણી એ વહુ કુંયર કસ્તુર જ તણી ૨૨૮
ભદ્રા ભાગ્યવતી નીજ નાંમ આપણા સરખા ઘેંર લાખ ગુલાંમ
સવા પાસેર કસ્તુરી અંગ નિત્ય નાહેં એ સોભા સંગ ૨૨૯
કોટપતિ જોવાની જાત્ર તે આગલ આપણ કુંણ માત્ર
માગો તે દાંમ ગણિ લિજીઇં સિધ કાંમ તાહરું કિજીઇં' ૨૩૦
લાખેં લાજ તજીનેં કહ્યૂં મેં તો નવિ જાઇજી રહ્યૂં
દુબલી તાહરો ચાકર રહું માહરો જીવ પ્રાંણ તે તો તું' ૨૩૧
દુબલી કહેં 'હવડાં તો જાયો પેટ ભરીનેં રોટા ખાયો'
ગયો લાખોજી ડેરો જીહાં રહ્યો જીવ તે માલીયા-માંહાં ૨૩૨

બિજે દિવસ થયો એક પોહોર આવ્યો નાયક તેણેં ઠોર
પોહોચી લાવ્યો પરઠણની સાથ સુંપી દુબલી-કેરે હાથ ૨૩૩
'હવેં જીવ માહારો જાય છેં ચિત એહનેં મલવા ચાહેં છેં'
દુબલી કહેં 'કહું તે કરો ખત પાછાં મુઝ હાથે ધરો ૨૩૪
મેંનત કરું તમારી વતી જોર કરેં જો તાહરી રતિ'
લીધાં ખત તે વોલાવીયો સેઠાંણી-પાસેં આવીયો ૨૩૫
'વાત કાંમની કહું છું નેટ સારી રિત્યેં સમઝાવો સેઠ
કરો આજ કહું તે અમ્યો ભદ્રાનેં સમજાવો તમ્યો ૨૩૬
લાખાનેં લાગો છેં રંગ કરસેં સાંમા-કેરો સંગ
રહેંશેં રંગેં એક જ રાત્ય પંથ ઉઠી જાશેં પરભાત્ય ૨૩૭
એહમાં જ્યાંન તે કેટલું થશે સઘલો માલ આપીનેં જશે'
ખાયો પીયો અલખત જોગવો ભોગ ઘણા ભારે ભોગવો ૨૩૮
હું કહું છું તમારેં અરથ ઘણો આપણ પાંમીસ્યું ગરથ'
જોડ્યા તે જુવતિઇ હાથ બોલી દુબલીસા-કેરે સાથ ૨૩૯
'કદાચિત સાસરેં જાંણેં વાત તાહારે થાય માહા ઉતપાત' ૨૪૦

દુહા

હું છુ તેહના ઘર-તણો પ્રીછું સઘલી પેંયેં અરથ
ઘણાં કાંગ એહવાં કર્યાં તાહારેં જોઝ્યા ગરથ ૨૪૧
ઉપર વેંપારી ઉજલા અંતર અધિકો મેલ
હું કહું તે કારજ કરો હુંદરનો છેં ખેલ ૨૪૨

છપય

ઝારી તે જલપાત્ર જાત્ર તે જોવા સરખી
ઉગટેં નહી એક દિન પ્રીત્ય જુયો તે પરખી
ઉપર કમલ અનુપ રુપ તેણેં બહુ કાંટા
નારિ નિરમલ જોય હોય અંતર બહુ આંટા
વેંપારી વરણાગીયો ઘણા દાંમ નિત્યેં ગણેં
દેવું તે દિલમાં લહેં કવિ સાંમલ ભાવેં ભણેં ૨૪૩

ઉપર ઉજલા મેંલા-માંહેં ઘેંર ઘેંર ઇડાં નેં ત્યાંહ
અતિશે લોભ-અરણવમાં પડ્યાં માંનની પાસ માડી જૈ અડ્યાં ૨૪૪
કંગાલપણેં જઈનેં કરગરી ભદ્રા-આગલ નવ્ય ભ્રાંત્ય જ કરી
'દોહીલા દાહા તે વાંમીઇ અનરગલ લખમી પાંમીઈં ૨૪૫
લક્ષણ કહેંતાંમાં લાજીઇ તું કહે તો ભેદ તેહનો ભાજીઇ'
સમઝી ભદ્રા ઘાયડ ઘણાં 'કરતુત સરવ એ દુબલી-તણાં ૨૪૬
એહ કરેં તે કરવા દેયુ માલ સરવ ખુચિનેં લેયું
આસંક-વિના તે સાંનિ આડ્ય રોગ-વિના સિ જોવી નાડ્ય? ૨૪૭
વાંક-વીના નરપત્ય સ્યુ કરેં? છત્ય-વીના તસ્કર સ્યુ હરેં?
વિદ્યા-વિના શી કાહાડેં ખોટ? ઉદ્યમ-વીના સિ બાંધેં સોટ? ૨૪૮
નિરમલને સ્યું કરેં કલંક? માગ્યા આગલ સેનો અંક?
એ તો લોભ લક્ષણ લાવિયાં કાલાવાલા કરવા આવીયાં ૨૪૯
હઇયડું હસ્યેં પોતાનું હાથ તો જાર જાય દારાનેં સાથ ૨૫૦

છપ્પય

લોભેં ઘટેં કુલ-લાજ મટેં ઓસાંની લોભેં
લોભેં (?) વેહેંવાર-ભાર સોભા સુખ સાંની ?
લોભેં લક્ષણ જાય અન્યા અતિ અધર્મેં
લોભેં સત સંતાપ છાપ કલંક કરમેં
માંન સનમાંન લજા ઘટેં સાચેં પાંમેં શુલ
સાંમલ કહેં સહુ માંનજ્યો લોભ તે પાપનું મુલ ૨૫૧

ચોપઈ

આસ્યાઇ આવી છેં એહ દાંમણી-સી દેખીતી દેહ
કાંયક માગવાને કારણેં બાઈ આવ્યાં માહરેં બારણેં ૨૫૨

છપ્પય

થરથર ધ્રુજે ગાત્ર દેહની સુધ્ય વીસારેં
ઘટેં નેત્રનું તેજ હેજ મન-કેરું હારેં
રુંધાઇ બોલતાં કંઠ દાંમણું દિસે દેહેં
બોલે હલુયા બોલ નરમ થઇ ઝાઝું નેહેં
જેટલાં ચિહ્ન મરવા-તણાં અંગ અંગમાં લાગતાં
સાંમલ કહેં નિચ્ય માંણસ-કને થાય માગણને માગતાં' ૨૫૩

ચોપઈ

'અરે માત જે માગેં તું આ જીહ્વાથી ના ન કહું હું'
કુંયરીને તેડી એકાંત્ય ભાગી મન-કેરી તે ભ્રાંત્ય ૨૫૪
નીચું જોઇ નારિ તે રહી ક્ષણું એક રહીને હા તે કહી
'સરતું હોય તમારું કાજ તેહને તેડી આવો આજ' ૨૫૫
માહાહરખેં ઉઠી માવડી 'ભલેં ડાહી થે તું આવડી'
સંખેપે માં સ્વાંસીનેં કહ્યું સાચું લક્ષણ જોતાં લહ્યું ૨૫૬

છપ્પય

ગરજેં જાય સહુ ગાંમ ગરજેં ભાર સીર લેં છેં
ગરજેં વઢે રણ-માંહેં દાંમ ગરજથી દે છેં

ગરજે કરે વ્યાપાર ગરજે ખેતી કરે ખ્યાંતે
ગરજે ગુંણીકા નાંર્ય ભુપ ભોગવે ભ્રાંતે
ગરજ-થકી ગલ્યું નહી ગરજ લોક લખ્યણ લહે
કહે સાંમલ વશ ગરજને કવરણને કાકો કહે ૨૫૭

ચોપઈ

નારિ આવિ ઠાંમે નેટ 'સાંભલ દુબલી ડાહ્યા સેઠ
ફરો વાયદો રુડી પેંર રાત્યેં આવે એણે ઘેંર' ૨૫૮
દુબલીબાઈ દિલ દાખીયુ તે લાખા-આગલ ભાખીયું
સામગ્રીનો શુભ સંયોગ ભાવંતા લીધા સહુ ભોગ ૨૫૯
બણીઠણી તે મેહેલે ચઢ્યો અચરજ દુબલીને મન અડયો
પુરણ જોયો એહનો પ્રતાપ કિમ રાખે પોતાનું આપ? ૨૬૦
નીશાચરચા જોવા નેટ કીધી કાંસની-કેરી કેડ
નવટુંક મેહેલ મોટેરા ઘણું સ્યું વખાંણ કરું તેહ તણું? ૨૬૧
દશ હજાર દીપકની જોત્ય દીવાલીવત કર્યો ઉદ્યોત
કરી લહેર બહુ લીલવીલાસ કસ્તુરીનો બહેક બરાસ ૨૬૨
સોભા ઇન્દ્રપુરી-આકાર નવે ટુંકમાં સોભા સાર
સાસાઇ વિચ્યારું 'સાંહામી જાયું રાખું આપ તો સુખણી થાયુ' ૨૬૩
ચોસાલ ગયો લાખો જાહરે સાંસા શનમુખ આવી તાહરે
લાખો લલકાઈ બોલાવીયો ભાંમીની-બોલ મન ભાવીયો ૨૬૪
'અરે લાખાજી તું લાયકો નીરમલ કહાવે છે નાયકો
ભલે આવ્યો આ પ્રથવી-પીઠ ડાહાપણ તાહરૂં દિલ દીઠ ૨૬૫

છપય

પ્રીતે ચાવો પાંન ગાંન શુભ સુંણો કે ગાયો
રમત રમો શુભરંગ અંગ અમલ વશ થાયો
નેંહ વજાડો નાદ સાદ સુણુ શુભ કાંને
જંત્ર કરો જોડ મોડ તે મેલવ માંને
બાંત્યે બેસો ખુરસીઇ જ્યોત્ય ઝાઝી દીપક છડાં'
અમલ અરોગી આવીઇ તેહ સેજ તરુણી તીહાં ૨૬૬

ચોપઈ

શુભ સેંગીયા વછનાગ જ તણી   જેહમાં કૈફ અદકેરી ઘણી
મગમગ જેવડી દોય જ દીધ   લાખે તે પાંણી પરે પીધ ૨૬૭
મીઠાઈ અમૃત આગલ ધરી   આરોગ્યો પુરણ પેટ જ ભરી
લાગી લહેર ધાયડની ઘણી   અકલ ભુલ્યો તે ઉઠયા તણી ૨૬૮
ઝોકાં ખાય તે સાહાસું જોય   માંનની દેખીને મન મોહોય
તરુણીઇ મેહલ્યો એક તંત્ર   જુગતે હાથમાં લીધો જંત્ર ૨૬૯
વાજે તાત તાલબધ તિહાં   લાખો રસ લાખીણો પીઇ જીહાં
શાંમા તો સાચિ સમસેર   નાંખ્યો વેહનમાં લીધો ઘેર ૨૭૦
પોહોડો ખુરસીઇં તે તરત   જાંણે મુલથી પાંમ્યો મરત
જોર રહ્યું નહી જાતમાં   શાંમા પોહોતી મંદીર સાતમાં ૨૭૧
પોહોર દીવસ રહ્યો જાહરે   લાખો ઝબકી જાગ્યો તાહરે
પાઘ સમારી નાહાલી નેટ   હુંસ-થકી ઉતરીયો હેઠ ૨૭૨
ગયો ડેરે જાંણીતો જન   લાખે આપ વીચાર્યું મન
'ગયો માલ ઘણેરો ગરથ   સરો નહી માહરો કો અરથ' ૨૭૩
બંધવને સુંપી માતરા   'માહરે ગુપ્ત જવું જાતરા'
પોઠી લેઈ વણજારો ગયો   લાખો જાતરા ઠાંમે થયો ૨૭૪
વનીતા વાહ્યો બોહોલા વેંણ   ચિત્રટેંબે(?) લીધું લેંણ
માન ગયો પોતે વાસીઇં   કબુલ વાત ગયો કાસીઇં ૨૭૫

પારખ દુબલી ઘરમાં ગયો   તેણે બોલ બાલાને કહ્યો
'અમ્યો જસ્યુ અમારે ગામ   કરો એક અમારું કાંમ ૨૭૬
લાખાથી લીધો તેં લાહો   તે દેખાડો મુઝને દાયો'
પાંચ નંગ નવ-લાખાં તણાં   દેખાડયાં લખ-મુલી ઘણાં ૨૭૭
'એક ઘડી દેખાડો સેજ   પ્રીતે પુંહુંચી આપું હેજ'
'દુબલી એ ગમી તુંને વાત   ચઢો મેડીઇં રીઝી રાત્ય' ૨૭૮
પ્રીતે પુંહુંચી લીધી હાથ   સંકેત સરીખો છે તેહને સાથ
ચઢયો દુબલી મેહલી માપ   'શાંમા કેમ્ય રાખે છે આપ' ૨૭૯

જીહા શંસાની હુંતિ સેજ   તરુણ ઉગ્યા જેહવું તેજ
સાહપુત્ર ચઢયો જાહરેં   કૌતુક એક થયુ તાહરેં ૨૮૦
જગતમાત કોયક જોગણી   ભવાંની રુપ ભારે ભોગણી
વજાકછોટો વાલ્યો કસી   મસ્તક જટા લાંબીણી લસી ૨૮૧
વિભુત ઓપે આપેં અંગ   પીતાંબર પલવટ રુડો રંગ
સીંદુર મુખ ઉપર ઓપીતું   ત્રિશુલ કર-માંહે સોભીતું ૨૮૨
સાક્ષાતકાર ઉમયા કે આપ   તેજપુંજ પ્રૌઢ પ્રતાપ
દીઠું દુબલીઇં તાહરેં   તરત પગે લાગો તાહરેં ૨૮૩
"હવડાં પ્રાંણ માહરા હારસ્યે   ત્રિશુલ વડે મુઝને મારસ્યે"
થરથરથર તે તીહાં ધ્રુજીયો   બાબત કારમી તે બુઝીયો ૨૮૪
રક્ત આંખ્ય ભ્રમર બહુ ચઢી   નાઠો દુબલી તેણી ઘડી
દેહમાંથી ચૈતન્ય ગયું   પેશાબ પાંગુરણાં-માંહે થયું ૨૮૫
આવ્યો તરત તડેડી તાવ   સ્યો એ બાબત બન્યો બનાવ?
કર્યો વિચ્યાર મન રાખી આપ   'ઇણીઇં એમ જ રાખ્યુ માપ' ૨૮૬

પછે કર્યો કારમો કાસદ એક   વીરચંદ-આગલ કહી વીવેક
હતેં સાહે જાંણ્યો ઇહાં મુંને   તેણે ઠબકો કાહાડ્યો તુંનેં ૨૮૭
ખાવો પીવો નીત્ય હેતેં ઘણે   હું જાઇસ ઘર્ય દંતા-તણે'
આજ્ઞા માગી મન ભાવીયો   પીતા-તણેં સંદીર આવીયો ૨૮૮
સુંદર મુખ દિઠાં સુત-તણાં   દિધાં વધાંમણાં દેવીને ઘણાં
અમુલ્ય આભુષણ પેંહર્યાં અંગ   રાજતેજ થયો અતિ રંગ ૨૮૯
ઝગમગ જ્યોત્ય જેહવો જાજુલ્ય   કુંયર જાંણે કમલનું ફૂલ
ધોરી ધવલ નેં વેગડ વેંહેલ   વિમાન ઇંદ્ર-તણું તો સહેલ ૨૯૦
નથી સાથ સેવક કે સહાય   નારી તેડવા તે નર જાય
પીતા કહે 'સાંભલ રે પુત્ર   તુઝ વડે માહરેં સઘલું ઘરસુત્ર ૨૯૧
એકલા આપ ન જૈઇઇ કોઈ   વાટે વિઘ્ન અનેરાં હોય'
કહ્યું પીતાજીનું નવી કર્યું   જાવા સાસરે મનડું ધર્યું ૨૯૨

મેહલ્યા બલદ રેડીને ઠાંમ ઉતર્યો જઈ ગધારે ગાંમ
ગઈ નગર વધાઇ નેટ આવ્યો કસ્તુર નગરનો સેઠ ૨૯૩
ફૂલ વેરાવ્યાં વારુ વાટ ઘણા ઢલાવ્યા કંચનપાટ
વગડાવ્યાં બહુ જંગી ઢોલ કર્યાં અવારણાં અતિ અમોલ ૨૯૪
સાક પાક સુખ-સાગર ઘણાં તરતીબ કર્યાં તાજા તે-તણાં
સેઠ કહે 'રહું નહી બાહાર્ય સીઘ્ર કરી બોલાવો નાર્ય' ૨૯૫
સાસરવાસો શુભ સજ કરી બોલાવી વેગે સુંદરી
એક વેંહેલમાં બેઠાં બેહુ નરનારીને ઝાઝો નેહ ૨૯૬
રાતિ ઘડી બે ગઇ જાહરે ખેડી વેહેલ સેઠે તાહરે
ધનમદ જોવનમદ જેહને બીક ન રાખે તે દેહને ૨૯૭

ઉગમતે સુર મંદિર જસ્યુ આપ વીચ્યારે મનમાં અસ્યુ
જાણુ વરખડી કેરુ અડયુ નેઉર ડાબા પગનુ પડયુ ૨૯૮
'રાખો વેંહેલ જુત તાહરુ નેઉર આંણિ આપો માહરું'
કહે કસ્તુર 'શાંભલ્ય કાંમની વીષમ વાટ જાઇ જામીની ૨૯૯
એહવાં નેઉર ઘરમાં ઘણાં નિત્ય નવાં પેહેરો તેહ તણાં
એક નેઉર-કેરે કાજ નહી ઉતરું હેઠો હું આજ' ૩૦૦
નારિ હઠ લેઈ તે રહી ગદગદ કંઠે ગલગલી થઈ
તે દેખીને આવી દયા રાખી વેહેલ તે લેવા ગયા ૩૦૧
વનીતા વેહેલ રહી વાટમાં ચાલ્યો ચતુર ચીલે ઘાટમાં
નેહુર જે ઠેકાંણે પડયુ તરત એક તસ્કરને જડયું ૩૦૨
લેઈ હાથમાં તે આવિયો ભાંમીનીના મનમાં ભાવીયો
બેઠો હાવા થૈને ધણી હાકી વેહેલ મેંહેવાસ જ ભણી ૩૦૩
જાલાં ઝાંખરાં કાદવ નીર તસ્કર લેઈ ચાલ્યો તે તીર
ઉજેસ થયો વાહાંણે જાહરે દીઠો ભુત જેહવો તાહરે ૩૦૪
હણે લીયુ ને કુટે પેટ 'કિહાં ગયો માહરો જે સેઠ?' ૩૦૫

સાહાલક્ષ્મીવત દીઠી નેટ અચરત પાંમ્યો દતો સેઠ
'કહે રે બાઇ દેવી તું કુંણ? આટલે દાઠે દિઠી ઉણ' ૩૩૧
કર જોડી તે ઉભી રહી કાં'ણી સસરા-આગલ કહી
'ભદ્રા નામ જાણો છો સહુ દંતકુવલ-તણી કુલવહુ ૩૩૨
સપુત સેઠ દીલથી ડાહરો કુલદીપક તારણ તાહરો
દેહરેં મુંને દેખાડી વાટ ગયા ગુપ્ત જાત્રાનેં માટ' ૩૩૩
'ભલેં પધાર્યાં વહુજી તમ્યો પોહોતી સ્ત્રી રલીયાત તે અમ્યો
અમુલ્ય મોતિ વધાવીયાં પ્રેમે મંદિરમાં પધરાવીયાં ૩૩૪

એહ વાત ઇહાંથી રહી હવે રાજાની સી ગતિ થઈ?
રાજા ઘેંર જુઇ છેં વાટ 'રાંણિ તે નાવ્યાં સા માટ?' ૩૩૫
છડી અસવારી દેહરેં ગયો બોલ તે દાસીનેં કહ્યો
'અકલ કિમ ગઈ તાહરી? સુંની રાંણી મુંકી માહરી' ૩૩૬
કમાડ ઉઘાડી પેઠો માંહે માંનવજાત નહી કો ત્યાંહે
સગુણ સીવદેહરે સાક્ષાત તે તો કોય ન જાણે વાત ૩૩૭
તેણેં વિચાર્યું મનમાં વલી "નારિ માહાદેવ ગણેશે ગલી
કે અંતરીખ કો દેવેં હરી શુભ રુપ શુભગ સુંદરી" ૩૩૮
કુંયરને સુંપ્યુ સહુ રાજ્ય સુખ કિધું સંસારી તાજ્ય
કાસી ગયો કરવત-કારણેં થયા ચ્યાર એકઠા બારણેં ૩૩૯
'સાચુ પાપ પ્રકાસો દિસ તાહરે કરવત મેહલુ સીસ'
કહે કરવતીયો 'ખોટી થાવો બોલો સાચું કે મંદિર જાવો' ૩૪૦

દુહા

લાખો કહે 'કહું લખ્ય વરાં દુખની સાંથેં મોટ
એક નારિનેં કારણેં ખોહી પાંચ લાખીણી પોઠ ૩૪૧
મલ્યો એક ડાહ્યો દુબલી મળી નમેંહેંરી નાર્ય
પુખ ખાધા વના કર બલ્યા હોઉં બેઠો હાર્ય ૩૪૨
માટે કરવત દીજીઇ દેહ દુખથી દેવું
ગરથ પાંચ લાખ પોઠી-તણો તે નારી હું લેવું' ૩૪૩

પછેં તસ્કર તે વેસાં કહેં   '[illegible]
ઝેર જડયું મુંને તેહનું   [illegible]
તે મેં દિઠિ એકલી   આવ્યું ઝેર [illegible]
અજાણેં અણુઉલખેં   સ્યાંમા [illegible]
અધિપત્ય ચંપાવતી-તણો   [illegible]
નારીને તે લેઈ ગયો   [illegible]
ઝેહર ગયું કુવતી ગઈ   માટેં આવ્યો [illegible]
કરવત મુકાવું કોટ પર   [illegible]
રાજા બોલ્યો રીસ[illegible]   '[illegible]
તે મેં લીધી માનતી   [illegible]
વનિતા વૃત ધરી રહી   [illegible]
ખટ માસે ખાંત્યેં કરી   [illegible]
સ્યાંમા કહે "જીવ પુરુષ   [illegible]
પછે [illegible] રહું   [illegible]"
પુજા કરવા ગઈ પ્રેમદા   [illegible]
ઓલાવી ખાંત્યે કરી   [illegible]
અચિરત એ તો અતિ થયું   [illegible]
માટેં કરવત [illegible]   આવ્યો છુ આ ઠાર' [illegible]
સમજયો સેઠ હિરદા-વિષેં   એ તસ્કર ! [illegible]
જીવતો નર [illegible]   વનીતા પોહોતી [illegible]

'કસ્તુરચંદને નારી વરી એ માહરી પેટ તણી દીકરી'
કાસી-માંહેં કોઠીનો ઠાંમ પ્રગટ કર્યું પોતાનું નાંમ ૩૫૮
વય કર્યા તિહાં અનરગલ ગરથ જોડાવ્યા ઝગસગતા રથ
કર્યાં પુંણ્ય વીપ્રવાસીઈ મુંકાવ્યા કર ઝાઝા કાસીઇ ૩૫૯
ચ્યારેં એકઠા પંથે પલ્યા દંત સેઠ-ઘર આવી મલ્યા
રાજા-ઘેંચ થયું છે જાંણ ગડગડીયાં હરખેં નીશાંણ ૩૬૦
ચ્યાર એકઠા રંગે રમેં ભદ્રા રાંધેં જુગતેં જમેં
ચ્યાર બારણાં ચ્યાર સણગાર ચતુરા નારી જાંણે ચ્યાર ૩૬૧
પાંચ લાખ પોઠીનો ઠાંમ અપાવ્યો લાખાનેં કિધું કાંમ
બેં નેઉર તણો જે ગરથ આપ્યો તસ્કરનેં સાચો અરથ ૩૬૨

રાજા ઘેંર પોતાનેં ગયા દંતસેઠ તો સુખીયા થયા
નવટંકા મણી-જડીયા મહેંલ સોભા ઇંદ્રાસનની સહેંલ ૩૬૩
નવમી મેડીઇ નર નેં નાર કરેં કલોલ વનિતા વહેંવાર
રાત્ય દિવસ ન જાણે કોય આનંદ-લીલા અધકી હોય ૩૬૪
ઉપર સુઇ ને ઉપર જમેં રામા-સાથેં રંગેં રમેં
પોતાની દાસીનેં દાસ પ્રીતેં માણસ રાખેં પાસ ૩૬૫
વ્યાપાર વણજ સુખ કેં દુખ દેખી સકે નહી કો સુખ
માહાલક્ષ્મીની જેહનેં મોટ તેહને સી ચિંતા કેં ખોટ? ૩૬૬
વિતાં વરસ રમતાં ઇમ ચ્યાર સુખસાગરમાં નર નેં નાર્ય
દિવસ એક આવ્યુ શુભ પરવ લોક આવ્યા મહીસાગર સરવ ૩૬૭
નારિ દંતા સેઠજ તણી પ્રીતેં સાથ પડોસણ ઘણી
રથ બેંસી આવ્યાં બારણેં મહીસાંગર નાહવા-કારણેં ૩૬૮
વાતો કરેં માંહોમાંહેં સહુ કો કહેં 'રાંધી મુંકેં વહુ'
કોય કહેં 'વહુ પાંણિ ગલેં' કોય કહેં 'વહુ રુડું દલે' ૩૬૯
કોય કહેં 'દાઢી લાગે પાય' કોય કહે 'બહુ ઢોલેં વાય'
કોય કહેં 'વહુ ચાંપે ચરણ' સાંભલ્યું સેઠાણીઇ કરણ ૩૭૦

તાહરેં તેહને અચરજ અડયુ   અખંડ આંખે આંસુ પડયું
'શ્રીવંત છો તમને સ્યું દુખ?   સઘલી વાતનું તમનેં સુખ ૩૭૧
તમ ઘેંર તો દાસી છેં ઘણી   એ વાતો અમ ગરીબ જ તણી'
કહેં સેઠાંણી 'સાંભલ્ય બેહેંને   માહરી કુલવહુનાં ચેંહેન ૩૭૨
આવિ જે દાઢેં ઘરસુત્ર   નથી દિઠો મે નયણેં પુત્ર
નિત્ય ઉઠી પાએ લાગતો   મુઝ પાસે ખાવા માગતો ૩૭૩
ઠરતી આંખ દેખીનેં તન   ત્રપત થતું તિહાં માહરું મન
તેહવો પુત્ર ન દેખું દ્રષ્ટ   એહથી તે બીજુ સ્યું કષ્ટ?' ૩૭૪
દાસી એક હતી તેણીઇં લહ્યું   સેઠસેઠાંણી-આગલ કહ્યુ
'ઘણેં દુખેં રોતાં'તાં માત'   કહી માંડી સરવેં તે વાત ૩૭૫
કહેં ભદ્રા 'સાંભલ્ય ભરતાર   ઉતરો અટારીથી આવો હાર
સંતોખો જઈ મા નેં બાપ   'પછેં આવજ્યો આપોઆપ ૩૭૬
વેંપારવણજમાં ઘાલો મન   જમો છો બાપ રલ્યાનું અન
નર રુડાનેં એ નવ્ય ઘટેં   રોજગાર-વીણ માન જ ઘટેં' ૩૭૭

ચટ આલસ મરડી ઉઠીયો   જિમ મદગલ ગયંદ છુટીયો
આવ્યો હેઠ તે આપોઆપ   બેંઠાં છે જિહાં માં ને બાપ ૩૭૮
'પીતા મનેં આજ્ઞા દિજીઇં   જે કાંમ દ્યો તે કિજીઇં'
કહેં પીતા 'સુખીયા થાવો   કરમ કબુલ્યા છો બેંઠા ખાવો ૩૭૯
હજી લાડકવાયા છો તમ્યો   તમ જેવડા હતાજી અમ્યો
કરતા તાહરેં ભારે કાંમ   વીસ ક્રોડ જોડયા'તા દાંમ ૩૮૦
ઠાંમ ઠાંમ લખમી જે હોય   ચોરી થકી નથી આવી કોય
રલ્યા થકી મલ્યો છેં ગરથ   બેંસી રહેં સરેં નહી અરથ' ૩૮૧

છપય

જિમ સીહનેં માથેં શૃંગ સાપ પોતેં પખાલો
સુરનેં હાથેં સસ્ત્ર વાઘ વીકારી ગાલો

સાગરને પરઠ્યુ પુર હીરો જિમ કુંદન જડીયો
ઇન્દ્રપુત્ર અધિકાર વલી વરઘોડે ચઢીયો
જિમ હુશાડો હાથિયો કવિ કુણે વખાંણીયો
સામલ કહેં વાચેં એટલો વ્યાપાર ચઢે જિમ વાંણિયો ૩૮૨

ચોપઈ

રાખ્યા વાંણોતર આપેં ઘણા ખાસ ખેલ ઘણું પોતા તણા
વાહાંણ વીસથી બમણાં લીધ માલ ભરાવા તયારી કિધ ૩૮૩
કાલાં કાપડ મોંઘે મુલ્ય અતિસેં માલ ભર્યાં અતુલ્ય
જાવેં જાત્રા મનસા ધરી વાહુણમાં ભારે વસ્તો ભરી ૩૮૪
સઢ પુરાવી નાંખ્યા દોર વાગા નેહેં નીશાંણેં ઠોર
'કાંમિની કહ્યું અમારું કરો મુઝ આવ્યા-વણ નવી ઉતરો ૩૮૫
ખાવો પીવો મેડી-માલીઇં ઝાંખો નિત્ય બેંઠાં જાલીઇં'
ઉતર્યો આગન્યા માગી આપ આવ્યો જિહાં બેંઠાં માબાપ ૩૮૬
કર જોડીનેં ઉભો રહ્યો હેત-બોલ માબાપેંને કહ્યો
'વ્યાપાર કરતાં કિમ વારીઇં? તમ વીણ જીવત કીમ ઠારીઇં? ૩૮૭
વેંહેંલા વલજ્યો માહરા પુત્ર આ સર્વ રીધ્ય તાહરું ઘરસુત્ર'
પુષ્પ નક્ષત્રેં સાંધી પ્રીત ચઢો વાહુણમાં રુડી રીત ૩૮૮

શુભ શુકન રુડી વાંણીઇં ભાલ્યાં વાંહણ કાલેં પાંણીઇં
અગાધ્ય જલ અરણવનાં નીર રહેં ધીરજવંતાનેં ધીર ૩૮૯
એક બેં દિવસ કરતાંમાં વાત થયા નિરમલ મસવાડા સાત
દેસ વિદેશ પરદેશેં ગયો તિહાં તો એક અચંભો થયો ૩૯૦
રુડી રાત્ય તે સરદજ તણી શુભ પુન્યમ તે સ્વાતિ-તણી
એહ જોગ જે દાઢેં હુવો સ્યુ કૌતિક થયુ તે જુવો ૩૯૧
અરણવ-વચેં આવ્યો છેં બેટ છીપ્યાં વાંહણ પણ તે-તલે હેઠ
તેહ બેટ-તણેં બારણેં ઉતર્યાં સહુ ભોજન-કારણેં ૩૯૨
જેહવા અઇરાવત હોઇં ગજ પુર્યાં છેં સઢ ફરુકે ધજ
ઠાંમ ઠાંમ સુતા સહુ જાત પોહોરો ડોઢ ગઇ છેં રાત્ય ૩૯૩

નથી જાગતું માનવ કોય   એકલો સેઠ આપોપે જોય
બેઠો છેં જ્યોતિ દિપકની કરી   માંડે છે નાંમું હઇયડે ધરી ૩૯૪
તન મન ધન મેલ્યુ છેં જ્યાંહે   નથી જીવ બીજા કો માંહે
એક હંસની બીજો હંસ   પંખી પણ દેવતાઈ અંશ ૩૯૫
અંતરીખ પંખ વડે પરવરે   અમુલક મુંઘાં મોતિ ચરે
માનસરોવર ગુણ ગંભીર   રહે હંસ સહુ તેહની તીર ૩૯૬
સ્ફટિકમણીની તેહને પાલ્ય   વરખ દેવવલ્લીની જાલ
વરસેં મોતિનો તિહાં મેહ   ઉજ્વલ હંસ-તણો છે દેહ ૩૯૭
હંશ નરનારિની જોડય   કાયા જોતેં પોહોચેં કોડય
સમુદ્રબેટ મોતિની ખાંણ્ય   ચારા-કાજ ગયા નિરવાંણ્ય ૩૯૮
પાછા માંનસરોવર જાય   આવ્યા અરધા અરણવમાંય
થાકિ પંખણી ઉડેં પાખ   દીઠાં વાંહણ ઝીણ્યાં તે આંખ્ય ૩૯૯

કહેં હંસની 'સાંભલ્ય હંશ   પ્રાંણજીવન અધિપતિઅંશ
ઘડી એક જો બેસો વાંહાણ   તો સુખ પાંમેં સાહુરો પ્રાણ' ૪૦૦
બેં બેંઠાં તે ઠામેં ઠરી   શુભ વચન બોલી સુંદરી
'જાંણે સ્વરગ તણી છેં સેંર   દિવ્ય જલ દરીયાની લહેંર ૪૦૧
અતિ ઉજ્વલ દિસેં છેં રાત્ય   કહો આ વેલાની કોઈક વાત
કહો દિવસ? કિયુ છેં પરવ?   સોભા સ્વરગ-તણી છેં સરવ' ૪૦૨
કહેં હંસ 'સાભલ્ય કાંમ્યની   જુગતેં આજ રુડી જાંમ્યની
શરદ પુન્યમનેં સ્વાતિ હોય   સહીસા-કલી એકેં નહી કોય ૪૦૩
નરનારિ કરેં જે સંગ   હોય રીઝમાં રુડેં રંગ
એક નાડેં એક સાડેં સુત્ર   પડેં બિંદુ પરઠેં જો પુત્ર ૪૦૪

છપય

પડેં બિંદુ જો નારિ તાર અરણવ ઉદ્યોતિ
સવાલક્ષ સોહંત ઠરેં તિહાં મુંઘાં મોતિ
કેલે હોય કપુર સુગ ઘણુ-મુલી ઘોડો
બત્રીસ લક્ષણ વરદ પદ્મની જુગતેં જોડો

નિરમલ ચિત નરનારિનું ઉદરેં ગર્ભ આવી અડેં
પુરુષ પ્રતાપીક પ્રગટેં છિક ખાતેં મોતી જડેં ૪૦૫

ચોપઈ

હાથણિ સાંહાંસું હાથી જોય ભદ્રજાતિક આ વેલાં હોય
શરદપુનમ સ્વાતિ કહેંવાય અકલીત મહિમા તે ન કલાય' ૪૦૬
હુંશેં એ વાત માંડીનેં કહી વાંહણવટીઇં લેખામાં લહી
તાંણી ઉંડો મુકયો નિશ્વાશ જિમ થયો કોય નેટ નીરાસ ૪૦૭
ઇંમ નીશાસા મુકયા ત્રણ્ય હંસ હંસની સાંભલેં કણ્ણ
'સ્યા માટેં એણેં મુકયો નિશ્વાશ જિમ ચતુર પુરુષ ચુકેં આશ' ૪૦૮
કહેં હંશ 'પુછો એહનેં સ્યુ દુખ પ્રગટયું છેં દેંહનેં?'
બોલ્યો હંસ તે વેલા વાંણ્ય 'સાંભલ સાહપુત્ર સુજાંણ ૪૦૯
સ્યા માટેં મુકયો નિશ્વાસ? પ્રીતેં સાંભલું તાહરેં પાસ
જુઠી વાત કહેં જો આપ તો તુઝને બ્રમહત્યાનું પાપ' ૪૧૦
સાહપુત્ર જોડીનેં હાથ બોલ્યો હુંશેં હંસનેં સાથ
'પ્રેમદા તમ્યો વખાંણી પેંર્ય તેહવી ગુંણવંતી માહારેં ઘેર ૪૧૧
એ છેં સાડેં નાડેં એક એહવી વનીતા ઘેંર વિવેક
તમ્યો રાત્ય વખાંણિ આજ કહેંતાં વાત આવે છેં લાજ ૪૧૨
એહ રિત્ય કાંસ્યની કિમ મલેં? પ્રીત વચન માહરું કિંમ પલેં?'
કહેં હંસ 'ઝુરેં સ્યા માટ વનીતા દુર છેં કેટલી વાટ?' ૪૧૩
સાહપુત્ર કહેં 'સાંભલ્ય વીર અગાધ્ય તો અરણવનાં નીર
કહું સી વેગલાની વાત? પાંણીમાં પરવર્યા મહીના સાત ૪૧૪

દુહા

ત્રંબકસેન ત્રંબાવતી મહીસંગમ માહામોલ
ગુજરદેશ ગુંણ-આગલો અતિ વેગલો અતોલ' ૪૧૫
હંસની કહેં રે 'હંસ સુણિ પુછેં ઉશંકલ થાવો
આ વેલા તમ્યો એહનેં મંદિર મધ્યે લેઈ જાવો ૪૧૬

મલેં જો એહની માનની   ભગત ઘણેંથી ભાવ
ઉડય અકલ ઘણેં કરી   ઉગતા પહેંલો આવ્ય'   ૪૧૭
હંસ તે બોલ્યો હેતથી   'ઉડય આલશ તજ્ય આજ
બેંસ્ય પીઠ બાધુર થઈ   કર્ય મન રુડાં કાજ   ૪૧૮
પ્રતિજ્ઞા પ્રૌઢિ કરી   ખોટિ ન કરો ખ્યાંત
પલકમાં પાછા વલો   કાંમિની જોઈ કાંત્ય'   ૪૧૯
હંસની રહી તિહાં હોડીઇં   અતીશ ઉડયો હંશ
કસ્તુર કોટ ઉપર ચઢયો   વારુ દેવાંશી અંશ   ૪૨૦
આકાશ આગલથી ચઢયો   નિરખ્યું તેંણેં ગાંમ
ધનુષતણી પરેં ઉતર્યો   આવ્યો તેણેં ઠાંમ   ૪૨૧
'કહેં રે મેંહેલ તાહરા કીહાં?   ઉલખ્ય આપેં આજ
પેંશ મંદિરમાં પ્રિતથી   કર્ય કાંમીનીથી કાજ'   ૪૨૨

નવટુંકના નવલાખના   રુડા રાતે રંગ
દિપક આઠ અટારીઇં   શોભા રુડો સંગ   ૪૨૩
માંનની બેંઠી માલીઇં   જુવતી જંતર વાહેં
અકસ્માત ઉભો રહ્યો   વનિતા વિસ્મેં થાય   ૪૨૪
શ્યાંમા જાંણે સ્વપ્ન છેં   કેં ચેટક કો ચોર
કૌતિક કાંયક કારિમું   અભિનવો અંકોર   ૪૨૫
કબુલ સેઠ કસ્તુર એ   અધિપતિ માહરો આપ
જુવતિ જોઇ રહી તીહાં   પંખીનો પ્રતાપ   ૪૨૬

ચોપઈ

સાહ કહેં 'સાંભલ સુંદરી   સ્યુ ભાલેં છેં દ્રષ્ટેં ભરી?
માસ સાતની વાટેં ગયો   નેહ આજ મુઝનેં તાહરો થયો   ૪૨૭
પંખી-આગલ્ય કહી મેં પ્રીત્ય   શાંમા મેહલી રુડી રીત્ય
એહ પંખીની પીઠેં ચઢી   આવ્યો છું ઇહાં આ ઘડી'   ૪૨૮
નારિ કહેં 'ભલેં આવીયા   માહારે મન તમ્યો ભાવીયા'
થયાં કામાતુર નર નેં નાર   તે વેલાં કીધા વેહેવાર   ૪૨૯

નારિ કહેં 'નર સાંભલ્ય નેટ પુરણ ગરભ રહ્યો મુઝ પેટ
હવેં નહી જવાઇજી તમ્યો તજસ્યું પ્રાંણ વણખુટેં અમ્યો ૪૩૦
મા-બાપ તમારાનેં જૈ મલો પછેં પંથ તમારેં પલો'
હંસ કહેં 'ખોટી થાયુ છું હું માહરેં મારગ જાયું છું' ૪૩૧
દાસી હુંતિ તીહાં દશ બાર રાખી સાખ પછેં તિણ ઠાર
તેંહ નારિ ન મુંકેં હાથ 'સાહુપુત્ર મનેં તેડો સાથ' ૪૩૨
હંસેં તે સખીયો સાથમાં આપ્યાં ઓતિ બેં હાથમાં
નારિ જોવા ગઈ દિપક પાસ ઉડ્યો હંસ તેડી આકાસ ૪૩૩
નાવી વાટમાં ઉની આંચ આવ્યો જવ ઘટીકા રહી પાંચ
ખેંમ-કુશલેં મુંક્યો વાંહાંણ 'સાંભલ વાંણ તું ચતુર સુજાંણ' ૪૩૪
પ્રણાંમ કરી તે હંસ જ ગયો પ્રાતુસ્કાલ એ રીત્યેં થયો ૪૩૫

દુહા

સહુ પુર્યા સવારમાં વાયા વાયસ વાય
વાંણયપુત્ર વેંહેંવારિયો જુગતેં જાવેં જાય ૪૩૬
જાવે જે કો નર ગયો નાવેં મંદિર-માંય
આવેં રલી જાવા-થકિ તો પરિયાના પરિયા ખાય ૪૩૭
જોયે જોખ ઘણી જુઇ ચઢયો વેંપારિ વાંહાંણ
અધિકું સ્યું રુડું એહ-થકી ? જિહાં રતનની ખાંણય ૪૩૮
વેંચેં વસ્તુ સાહાસુલ્યથી પુરણ લાભથી પેય
માનની મેહલી માલીઇ તેહની તે સી પેય ? ૪૩૯
ગુણવંતીનેં ગરભ વાધીયો ભારે કરમનો ભુપ
વનીતાનેં ઘણું વાધીયું રાજ-તેજ રીધ્ય રુપ ૪૪૦

પંચ માસ પુરણ થયા નણદિ આવિ ત્યાંહ
ઉચી ચઢી અટારીઇ ભાભી ભદ્રા જ્યાંહ ૪૪૧
રુપ દિઠું રંભા સમું નમીયાં દિઠાં નેંન
ઉદર તે ઉનત નીરખીયું ચંચલ દીઠાં ચેંહેંન ૪૪૨

'ભાભી તેં ભલું કર્યું એ લખ્યાણ-સ્યુ આજ
બોલ્યાં બોહોતર બાપનાં કુલ દંતાનેં લાજ ૪૪૩
ભાઈ પરણ્યા'તા ભાવથી ઘાહો લખીનેં ગરજ
તે તેં તાહરુ પાલીયું કાંમિની વાલ્યુ કરજ ૪૪૪
સેંવાસ્ર તેં સારૂં કર્યું? ગરભ વધાર્યો ઘેંર
વિર ગયાં તો વરસ થયું પોહોઢી કીધી પેંર ૪૪૫
સ્યું કહેંસ્યો સસરા-આગલેં? સ્યુ કહેંસ્યો મા નેં બાપ?
ગુંણેં ઘાહો પુરો કર્યો તે તમેં પાલ્યુ આપ!' ૪૪૬
નારિ કહેં 'નણદિ સુંણો પુહો પ્રીતેં દાસ
હંસે ચઢીનેં હેતથી પીયુ આવ્યો પાસ' ૪૪૭
સાખ્ય પુરી સહુ દાસીએ લાગુ દાવાનલ દુખ
'માંનસેં તાહરી માવડી' કહીનેં મરડયુ મુખ ૪૪૮
'બોલ સુઝેં છેં બાદલા તેહ કરોનેં તાજ્ય
મુખ બોલો છો માહરેં લેસ તો મનમાં લાજ્ય!' ૪૪૯

છપય

વીપ્ર સીર એ વાંક આંક ભલે નવી ભણીયો
વેંપારી સીર વાંક રંક કહેં વાંણીયો રણીયો
રાજા સીર એ વાંક જે વાંક વીના લખ્ય લુટેં
જાચિક સીર એ વાંક જે રાઠ કરે કેં રુઠેં
ચાતુરનેં વાંક ચોરી-તણો ઘણા લોક સીર ગાલનો
વડો વાંક વનીતા સીરેં સામલ કહેં અધિક આલનો ૪૫૦
બાલ્ય પ્રદેશી પ્રીત્ય બાલ્ય વાત આડીની
બાલ્ય રાંડની રીત્ય બાલ્ય બુધ્ય ચોર ચાડીની
બાલ્ય ભીખમાં ભોગ બાલ્ય જોર જુઠાનું
બાલ્ય દેહ જે રોગ બાલ્ય રાંક રુઠાનુ
બાલ્ય જીવ્યું જે બાપડા બાલ્ય હિમત્ય હરાંમીની
સાંમલ કહેં બાલ્ય તે નારિનેં કલંક ચઢયુ જે કાંમીની ૪૫૧

નારિ કહેં 'નર સાંભલ્ય નેટ પુરણ ગરભ રહ્યો મુઝ પેટ
હવેં નહી જવાઇજી તમ્યો તજસ્યું પ્રાંણુ વણુખુટેં અરયો ૪૩૦
મા-બાપ તમારાનેં જૈ મલો પછેં પંથ તમારેં પલો'
હંસ કહેં 'ખોટી થાયુ છું હું માહરેં મારગ જાયુ છું' ૪૩૧
દાસી હુંતિ તીહાં દશ બાર રાખી સાખ પછેં તિણુ ઠાર
તેહ નારિ ન મુંકેં હાથ 'સાહુપુત્ર મનેં તેડો સાથ' ૪૩૨
હંસેં તે સખીયો સાથમાં આપ્યાં મોતિ બેં હાથમાં
નારિ જોવા ગઈ દિપક પાસ ઉડ્યો હંસ તેડી આકાસ ૪૩૩
નાવી વાટમાં ઉની આંચ આવ્યો જવ ઘટીકા રહી પાંચ
ખેમ-કુશલેં મુંક્યો વાંહાંણુ 'સાંભલ વાંણુ તું ચતુર સુજાંણુ' ૪૩૪
પ્રણુાંમ કરી તે હંસ જ ગયો પ્રાતુસ્કાલ એ રીત્યેં થયો ૪૩૫

દુહા

સઢ પુર્યાં સવારમાં વાયા વાયસ વાય
વાંણ્યપુત્ર વેંહેંવારિયો જુગતેં જાવેં જાય ૪૩૬
જાવે જે કો નર ગયો નાવેં મંદિર-માંય
આવેં રલી જાવા-થકિ તો પરિયાના પરિયા ખાય ૪૩૭
જોયે જોખ ઘણી જુઇ ચઢયો વેંપારિ વાંહાંણુ
અધિકું સ્યું રુડું એહ-થકી ? જિહાં રતનની ખાંણ્ય ૪૩૮
વેંચેં વસ્તુ માહાસુલ્યથી પુરણ લાભથી પેય
માનની મેહલી માલીઇ તેહની તે શી પેય ? ૪૩૯
ગુણવંતીનેં ગરભ વાધીયો ભારે કરમનો ભુપ
વનીતાનેં ઘણું વાધીયુ રાજ-તેજ રીધ્ય રુપ ૪૪૦

પંચ માસ પુરણ થયા નણદિ આવિ ત્યાંહ
ઉચી ચઢી અટારીઇ ભાભી ભદ્રા જ્યાંહ ૪૪૧
રુપ દિઠું રંભા સમું નમીયાં દિઠાં નેંન
ઉદર તે ઉનત નીરખીયું ચંચલ દીઠાં ચેંહેંન ૪૪૨

'ભાભી તેં ભલું કર્યુ" એ લખ્યણ-સ્યુ આજ
બોલ્યાં બોહોતર બાપનાં કુલ દંતાનેં લાજ ૪૪૩
ભાઈ પરણ્યા'તા ભાવથી ઘાહો લખીનેં ગરજ
તે તેં તાહરુ પાલીયું કાંમિની વાલ્યુ કરજ ૪૪૪
સેંવાસ્ર તેં સારું કર્યુ ? ગરભ વધાર્યો ઘેંર
વિર ગયાં તો વરસ થયું પોહોઢી કીધી પેંર ૪૪૫
સ્યું કહેંસ્યો સસરા-આગલેં ? સ્યુ કહેંસ્યો મા નેં બાપ?
ગુંણેં ઘાહો પુરો કર્યો તે તમેં પાલ્યુ આપ !' ૪૪૬
નારિ કહેં 'નણદિ સુંણો પુછો પ્રીતેં દાસ
હંસે ચઢીનેં હેતથી પીયુ આવ્યો પાસ' ૪૪૭
સાખ્ય પુરી સહુ દાસીએ લાગુ દાવાનલ દુખ
'માંનસેં તાહરી માવડી' કહીનેં મરડ્યુ મુખ ૪૪૮
'બોલ સુઝેં છેં બાદલા તેહ કરોનેં તાજ્ય
મુખ બોલો છો માહરેં લેસ તો મનમાં લાજ્ય !' ૪૪૯

છપય

વીગ્ર સીર એ વાંક આંક ભલે નવી ભણીયો
વેંપારી સીર વાંક રંક કહેં વાંણીયો રણીયો
રાજા સીર એ વાંક જે વાંક વીના લખ્ય લુટેં
જાચિક સીર એ વાંક જે રાઢ કરે કેં રુઠેં
ચાતુરનેં વાંક ચોરી-તણો ઘણા લોક સીર ગાલનો
વડો વાંક વનીતા સીરેં સામલ કહેં અધિક આલનો ૪૫૦
બાલ્ય પ્રદેશી પ્રીત્ય બાલ્ય વાત આડીની
બાલ્ય રાંડની રીત્ય બાલ્ય બુધ્ય ચોર ચાડીની
બાલ્ય ભીખમાં ભોગ બાલ્ય જોર જુઠાનું
બાલ્ય દેહ જે રોગ બાલ્ય રાંક રુઠાનુ
બાલ્ય જીવ્યું જે બાપડા બાલ્ય હિસત્ય હરાંમીની
સાંમલ કહેં બાલ્ય તે નારિનેં કલંક ચઢયું જે કાંમીની ૪૫૧

બાલ્ય લંપટની લાજ બાલ્ય ખડધનનું ખાવું
બાલ્ય કવાસેં વાસ બાલ્ય જુઠા ઘર જાવું
બાલ્ય સાહુનું સગપણ બાલ્ય વીપ્રસ્યું વઢવું
બાલ્ય ગરથ વીણ ગ્રસ્ત બાલ્ય જારીનું જડવું
બાલ્ય પ્રીત પરનારિની બાલ્ય અજાંણ્યા-સ્યું નેહનેં
બાલ્ય કલંકી કાંમ્યની સાંમલ કહેં તજ્ય તેહનેં ૪૫૨

ચોપઈ

નંદ્યા કરી તે નણદિ ગઈ માબાપને પાસેં જઈ રહી
કહ્યો અક્ષર દિઠો તે આંક 'પડ્યો વડેરો વહુનો વાંક ૪૫૩
નારિ નિચ્ય છેકજ એ નેટ પ્રોઢો ગર્ભ વધાર્યો પેટ'
સસરો સાસુ સજન સહુ 'ફટ ફટ' કરેં સહુ તીહાં બહુ ૪૫૪
'રાખો વાત છાંનિ આ ઠાર કદાચિત વાત જાંણેં દરબાર
પૈશા માગતા કરસ્યેં સોક' ઉપર ડંડ બીજો લેસ્યેં રોક ૪૫૫
માટેં પીહર એહનેં પરહરો કુથલી ઝાઝિ સાંનેં કરો
એહનું કર્યું ભોગવસ્યેં એહ નાંણ્યો કેણે 'એહસ્યું નેહ ૪૫૬
ઉઠી તાહરા રુપમાં વાટ મોટું કલંક ચઢયું તે માટ' ૪૫૭

છપય

પરહર્ય માન-વણ દાંન પરહર્ય હેત-વીણ ખાવું
પરહર્ય બાલ-સ્યુ ખ્યાલ પરહર્ય ચિત-વીણ ચાહવું
પરહર્ય વડાં-સ્યું વેર પરહર્ય પુત કપુતો
પરહર્ય લંપટ ગોર પરહર્ય સીધ જો ધુતો
પરહર્ય મીત્ર ઘણો લાલચી પરહર્ય પંચની લાંચમાં
સાંમલ કહેં પરહર્ય પ્રેમદા જે અન્ય પુરુષની આંચમાં ૪૫૮

ચોપઈ

કાંમિની સહુએ કુડી કરી પીહરમાં મહેલી પરહરી
સણગાર સરવ ઉતારી લીધ પાગરણ પાતલું પેંહેંરણ દિધ ૪૫૯

પરહરિ મુંકિ રુડી પેંર્ય ગઇ પોતે પીતાને ઘેંર્ય
કરતુત કાંમીની-કેરાં કહ્યાં લક્ષણ સરવેં સાચાં લહ્યાં ૪૬૦
ગરથ ભરી આવ્યો'તો જેહ નિમીખ ન રાખ્યો તીણે નેહ
જાહરેં રુઠે છેં શ્રી રાંમ કોય ન આવે તાહરેં કાંમ ૪૬૧

છપય

પિતા કહેં નહી પુત્ર બેંહેંન કહેં નહી ભાઇ
માંમો ન કહેં ભાંણેજ સસરો ન કહેં જમાઈ
નારિ ન કહેં નાહ સગો ન કરેં સગાઈ
મીત્ર કહેં નહી મીત્ર પ્રીય ન કહેં પીતરાઈ
વેંરી પાય વાહલાં સહુ દેખાડેં નહી દાંમજી
સાંમલ કહેં સગપણ ગયું જહારેં રુઠા રાંમજી ૪૬૨

ચોપઈ

મા-બાપ કહેં 'જણી જાહરેં ગર્ભ ગલ્યો કાં નહી તાહરેં ?
જીવત કાં થયુ તાહરું ? તેં કાં કુલ બોલ્યુ માહરું ? ૪૬૩
કરુપ કાંઈ નાવિ પેટ ? રુડી રુપ તે ઉઠી વેઠ' ૪૬૪

છપય

ન સોભેં રાંડી-રુપ ન સોભેં વિપ્ર વણ-વિદ્યા
ન સોભે સૈન્ય-વણ ભુપ ન સોભેં સીધની ન દ્યા
ન સોભેં સસ્ત્ર-વણ સુર ન સોભેં રાગ-વીણ ગાણું
ન સોભેં ગજ-વણ સૈન્ય ન સોભેં સુસ ઘેર નાંણુ
ન સોભેં નદીયો નીર-વીણ ન સોભેં દાતા દાંન-વીણ
સાંમલ કહેં સોભેં નહી માંનવ રુડું માંન-વીણ ૪૬૫

ચોપઈ

મા બાપેં વિચ્યારું મન "ઠંડે ગામ-તણો રાજન
નાત્ય-બાહર કાઢેં સહુ સાર જાઇ વ્યાપારેં વિવહાર ૪૬૬
જાઇ ઈજત સગાંમાં સાથ લોક દેખાડેં હુસેં હાથ" ૪૬૭

દુહા

સાંન સુંકી માને કહ્યું 'નથી અમારો વાંક
હંસ ચઢી નર આવીયો તે નિશ્ચે આડે આંક ૪૬૮
સાખ્ય દાસી દસ તેહુની સાચું કહું છું સુત્ર
કસ્તુરચંદસા સેઠનો પેટ રહ્યો છે પુત્ર' ૪૬૯
માઇ મોહ સચકોડીયું 'જુવતી બોલી જુઠ
જીવ-જીવાડણ કારણે આલપંપાલે ઉઠ' ૪૭૦
ન્યા ચુકવ્યો સહુ નારિએ 'મુંકો જે વન-માંહે
વાઘ સીંઘ વરુ ઘણાં આપે કરડી ખાઇ ૪૭૧
નારિને હણવી નહી જો વાંક પડે શત લાખ
પરહરવી તે પ્રીત-વીણ બોલે સાસ્ત્રની શાખ્ય' ૪૭૨
ગાંઠે ગરથ ન બાંધીયો નહી વસ્ત્ર વીવેક
કાહાડી મુંકી કાંમીની આપે એકલી એક ૪૭૩
ડોલીઇ બેસારી દીકરી ઉપાડી જણ પાંચ
સુંકિ કહાં જે રાંનમાં જિહાં અરણુવ-તણી બહુ આંચ ૪૭૪
વારુ વાઘ સીયાલીયાં સીંઘ હરણ ને સાપ
સુકી સહુ સંદિર ગયાં રાંમા રહી રણ આપ ૪૭૫
સંભારે શ્રી રાંમને કરે વીલાપે વાંણ્ય
'સાર કરે તે માહરી દીનકર ભોલો ભાંણ ૪૭૬
સાચાનો સુરજ સાખીયો પ્રત્યક્ષ દેવ મહારાજ
દાવાદલ માહાદુખ પડયુ તું રાખે મુઝ લાજ' ૪૭૭

ચોપઈ

હુઈયડાં-માંહે રાખી ધીર પીધું સરોવરમાં જે નીર
આગલ પાછલ વારુ વાઘ ચઢી એક ઉંબરને ઝાડ ૪૭૮
પાકાં ઉંબર વીણી ખાય જલ પીવા સરોવરમાં જાય
રાત્ય અંધારી ગાજે ઘોર તલે થઈ બહુ જાઈ ચોર ૪૭૯

વાઘ સીંઘ ગરજનાયો કરેં   કોમલ કુવરી દેખી ડરેં
'ત્રાહ ત્રાહ રે શ્રી ગોપાલ   જુઠું ચઢયું જુવતીને આલ' ૪૮૦
મુખ્મલમાં પોઢેં જે જાત્ય   તે ઝાડ ઉપર કાઢેં છેં રાત્ય
કસ્તુરીઇ જે નીત્યેં નાહાય   તે ઘુલરાં વીણી ખાય ૪૮૧
જેહનેં દાસીયો ચાંપેં ચરણ   તે રહેં આપેં એકલી વન
સઘલી વાતનું જેહનેં સુખ   તે વેઠેં નિત્ય ભુંડી ભુખ ૪૮૨

ઉદર ગરભ-તણેં કારણેં   કાહાઢી મુંકી તે બારણેં
એક માસ થયો જેટલેં   આવ્યો વણજારો તિહાં તેટલેં ૪૮૩
માલ અનરગલ સાથેં મોટ   લાખીણી લાખાની પોઠ
ટાંડું બાધા રણમાં ઢલેં   લાખો ઉતર્યો ઘુલર-તલેં ૪૮૪
દીવસ બેં રહી તે જાહાડ   ભુખ, તરસ, તડકો નેં ટાઢ
સુર્ય આવ્યો જહારેં શીશ   ખાય છીક લાખો તે દીસ ૪૮૫
ઉચી દ્રષ્ટ કરી જાહરેં   નારિ વલગી દિઠી તાહરેં
ડાકણ, વ્યંતરી. વેંશી એહ   સીધ, સીકોતરી, જક્ષણી દેહ ૪૮૬
કરેં બાલદાં કેરી હાંણ   કેં બાલકના લેસેં પ્રાંણ
ખેંચી કબાંન ચઢાવ્યો તીર   ઉઠો આલસ મોડી વીર ૪૮૭
'ઉતર્ય રાંડ કરેં સ્યું કાંમ?   હવડાં મારું આંણેં ઠાંમ'
નાખેં તીર તવ બોલી બાઈ   'મ મારેસ, મ મારેસ રે લાખાભાઈ' ૪૮૮
લાખો કહેં 'કરેં સાં ચેંન?   તું કિયા દાઢાની માહારી બેંન?'
'હું વીરચંદ-કેરી દીકરી   દંતપુત્ર કસ્તુરેં વરી ૪૮૯
ભદ્રાભાંમીની માહરું નામ   મહાદુખેં રહી આ ઠાંમ'
વનીતા-કેરી સાંભલી વાત   'ભલેં ભલે હો માહરી માત' ૪૯૦
ઉતારીનેં લાગી પાગ્ય   આપી સુંદર રહેંવા જાગ્ય
અમૃત મેવા આપ્યા આહાર   પેંહેરાવ્યા સોભીતા સણગાર ૪૯૧
'આ જે માલ ખજાંનો દ્રવ્ય   સ્મૃધ સઘલી તાહરી સર્વ
ભોજન મનભાવતાં જમો   વણજારીયોમાં રંગેં રમો' ૪૯૨

ભદ્રા ઠરી રહી છેં ત્યાંહેં કરેં આણંદ વણજારી-માંહેં
નારિ સુખ પાંમી છેં નેટ વધેં ગર્ભ પોતાનેં પેટ ૪૯૩
બત્રીસી રસોઈયો કરેં તે લાખો જમીનેં ઠરેં ૪૯૪

દુહા

બીજી જે વણજારીયો તેહનેં પડીયો ભાર
'કિહાંથી આવી કાંમીની? રુપ તણો અવતાર ૪૯૫
આવસ્યેં એહનેં દીકરો ઝાઝાં હોસ્યેં માંન
બેંન બેંન માહેં કરેં તે તો ફોગટ તાંન ૪૯૬
નારિ કરીનેં રાખસ્યેં અધિકાર સુંપી એ તીર
આપણાં એ ઉતારસ્યેં નારિ એ તો નીર' ૪૯૭
વિચ્યારેં એ વણજારીયો 'પરહરીઇં એ પેંચ
રાખવી એ નવિ ઘટેં નહી ઘટેં એ ઘેર્ય' ૪૯૮
પોઠ તિહાંથી ઉપડી ઘડ પુર પાટણ જાય
ઢાલ્યું ટાંડુ ગુંદરેં આનંદ અંગ ન માય ૪૯૯

ચોપઈ

વેચેં જે પોતાની વસ્ત સોદો લેં છેં લોક સમસ્ત
આવેં લોક પોઠી નીરખવા ન્યાય અન્યાય પ્રીતેં પરખવા ૫૦૦
જાય લખાંનીયો ગાંમ જ માંહેં જુઇં બાજાર તરતીબેં ત્યાંહેં
દોસી દલાલ ગાંધીનાં હાટ નેસ્તી નાંણાવટીયા વાટ ૫૦૧
જોતિ જોતિ આવિ સહુ નારિ જિહાં ગુંણીકા કેરા દરબાર
ઢાલી માંચીયો બેંઠી તેહ આપ સમારેં રુડી દેહ ૫૦૨
અબીર અરઘજા બહેંક બરાસ પાંન ફુલ નેં લીલવીલાસ
કરેં રાગ નેં ગાઇ ગીત અંગ સમારેં પુરી પ્રીત્ય ૫૦૩
તિહાં લખાંનીયો જોવા રહેં તેહનેં ઉત્તર ગુંણીકા કહેં
'ઇહાં તો મરદાંનાં કાંમ કાંમ્યનીયો કિમ આવી આ ઠાંમ? ૫૦૪
કાંય કાંમ હોય તો કહો હુંસ હોય તો વાસો રહો
ખાવો પીવો નેં ખુબી કરો સણગાર નીત્યેં નવલા ધરો' ૫૦૫

દુહા

હસી બોલી વણજારિયો ‘એક નારિ અમ પાસ
તે ઘણી છેં કુટડી તુંમ સહુંને રાખેં દાસ ૫૦
તમ મંદિર હોય માંનની તો ઘેંહેંલું થાઇ ગાંમ
ટંકસાલ તમ ઘેંરેં પડેં દેં મનગમતાં દાંમ ૫૦
ગાંમ સમંધ નહી ગોરડી રઢીયાલી કો રુપ
તમ ઘેર તે બેઠી રહેં તો નિત્ય પધારેં ભુપ’ ૫૦
તે ગુંણીકાએ સાંભલ્યું ‘વનીતા રુડેં વાસ
તેહનેં સીર સ્વાંમી હસ્યેં તો અમનેં સ્યાંની આશ? ૫૦
વેચેં તે વનીતા વડી દેઉ ઘણેરો ગરથ
તે આવેં અમ મંદિરેં સરેં અમારો અરથ’ ૫૧

ચોપઈ

કહેં લખાંનીયો ‘કહું તે કરો વગર ગરથેં નારિનેં હરો
વણકાત્યેં વણપીંજેં વસ્ત્ર તેહવો એક બતાવું દસ્ત ૫૧
લાખો નાયક ટાંડા-તણો જસ મહિમા જગતમાં ઘણો
ડેરો તાંણી બેંઠો જીહાં સહુ કો રમવા આવો તીહાં ૫૧
કોટિક રુપ એ કાંમ્યની ભરજોવનમાં છેં ભાંમીની
માસ સાતમો તેહનેં પેટ એ ઇધાંણ નારિનું નેટ ૫૧
તે રાંમા રણમાંથી જડી વૃક્ષ ધુલર ઉપર ચઢી
ડેરા કિધા’તા તે ઠાંમ ભદ્રા કહેં છેં તેહનું નાંમ ૫૧
તમે તેહનો ઝાલો હાથ વઢો લાખા વણજારા-સાથ
કહેંજ્યો “એ માહરી દાસ કિમ રાખિ લખાંની-પાસ ૫૧
દંડ ઘણો તમનેં દેઇસ્યું માલ પોઠ લુટી લેઇસ્યું
નાઠિ છેં ઝાઝો લેઈ ગરથ સર્યો આજ મલ્યા તે અરથ” ૫૧
તે વાતેં અમ્યો દેઇસ્યું સાખ્ય સહુ-કો સાથ બોલીસ્યું ભાખ્ય
તે વાતની પ્રતિજ્ઞા કરી સુંપીસ્યું તુઝનેં સુંદરી’ ૫૧

એહવો થાપ ભાંમીની ભાવીયાં તરુણી સહુ ટાંડે આવીયાં
લેઇ પોતાનો સઘલો તાચ આવિ ગુંણકા કરવા નાચ ૫૧૮
રીઝયો લાખો ઘરમાં ગયો બોલ ભદ્રા-પ્રતેં કહ્યો
'એક મોહુર સોનાની લ્યો જાવો બાહર ગુંણીકાનેં દ્યો' ૫૧૯
ભદ્રા બાહર આવી આપવા ગુંણકાનેં રુડું થાપવા
એટલેં તેણીઇં ઝાલ્યો હાથ પાડિ બુમ વઢી તે-સાથ ૫૨૦
ઝાલી લાખા-કેરી બાંહ લેઈ ચાલી રાજદ્વારા-માંહેં
'વેચાવું પોઠ તાહરી કિમ રાખેં દાસી માહરી ૫૨૧
એ ભદ્રા દ્રવ્ય લેઈ ગઈ ઝાડ ઉમરા-કેરેં રહી
આટેં પાછિ આપો મુનેં નહીતર દરબાર લેઈ જાઇસ્યું તુંનેં' ૫૨૨

દુહો

લખાંની કહે 'લાખા સુંણો ખોઈસ સઘલો માલ
કાઢિ મેલ્ય એ કાંમ્યની સીદ પડે છે ખ્યાલ? ૫૨૩
સાખ્ય પુરીસ્યેં સહુ તાહરી નહી વણજારિ એહ
ઘેંર કિમ રાખેં ગોરડી? દેખી રુડી દેહ?' ૫૨૪
ગલેં ઝાલી ઘણે જણી કાઢિ મેહલી બાહર્ય
ગુંણીકા ઘેંર લેઈ ગઈ નક્ષત્ર-સરખી નાર્ય ૫૨૫
દિધાં વધાંમણાં વિધવિધેં ઉછ્છવ અધિકો હોય
રુપ રંભા એ રાજવી કલી ન સકેં કોય ૫૨૬
માંનની ઘાહલી માલીઇં સહુ કો લાગેં પાઇ
અમૃત ચીજ આગલ ધરી ચીતમાં સહુ કો ચાહેં ૫૨૭

'અમ્યો સહુ તાહરી દાસીયો તું માહરી સરદાર
માંન ચાવો પ્રીતેં કરી પેંહેંરો શુભ શણગાર ૫૨૮
બિજા લોક જે બાપડા માંનવ રુડાં મન
દિવાલી તેહનેં વરસમાં આવે એક જ દિન ૫૨૯

નિત્ય દિવાળી આપણે નિત્ય નવા સણગાર
નિત્ય નવાં પાગુરણ પહેરણે નિત્ય નવા ભરતાર ૫૩૦
નિત્ય નવા અંગ અર્ઘજા નિત્ય ચાતુરી ચંત
નિત્ય નવી સંગત્ય ભલી નિત્ય કોડીલા કંથ ૫૩૧
જે આવે તે નર નવો કરે પરાણે પ્રીત્ય
લાવે વસ્ત લેખાંવની એહ આપણી રીત્ય ૫૩૨
બિજી જુવતિ જાર કરે પલક એક પરવેશ
દેખાડે સહુ આંગલી રહી ન સકે દેશ ૫૩૩
બીડી બલે સહુ બાપડી જોઈ ન સકે જાર
નિરભયથી નીસ્યંક-સ્યું ભોગવીઇ ભરતાર ૫૩૪
લાહો લાખીણો લીજીઇ મનુષ્યા-દેહનો મેલ
પેહેરો ઓઢો ખાવો પીવો અહરનીશ ખાંત્યે ખેલ' ૫૩૫
ભદ્રા મન વીચ્યારીયું 'સંકટ આવી સાથ
ના કહે તે નહી ઉગરું પડી હરાસી હાથ' ૫૩૬

છપય

ફટ પડયો અવતાર જે રહ્યું નાર્યનુ બાયે
ફટ પડ્યો અવતાર જે ગુંણ સત્રુના ગાયે
ફટ પડ્યો અવતાર જે જાર સાતનું જુઇ
ફટ પડ્યો અવતાર જે નાસ બાપનું ખુઇ
પરવશ પરસેવન પરઘર નિત્ય પરદેશ ફરવું ઘણું
ફટ પડ્યો શાંમલ કહે શુભકુલમાં ગુંણીકાપણુ ૫૩૭
કુલ રુડે કલંક રંક કરે રાજાને
કુલ રુડે કલંક મટે માંન માઝાને
કુલ રુડે કલંક બહુ પરીયા બુડાડે
કુલ રુડે કલંક આથ્ય સાંચિ ઉઝાડે
સાસરે મુસાલ સજન સહુ બુડાડે તે આપને
સાંમલ કહે સમાંણસાં રખે તજો કો આપને ૫૩૮

ચોપઇ

'એહનેં કુલ તો એ વ્યાપાર હું પરવસ પડિ અપાર
હવેં હું સ્યો કરું પરપંચ નથી કો છુટાનો સંચ' ૫૩૯

છપય

પરવશ પડીયો વાઘ લાગ પડેં તો છુટેં
પરવસ પડિયો રાયો દાવો આવેં તો રુઠેં
પરવસ પડિયો સાપ આપ ચાલેં તવ ખાઈં
પરવસ પડિયો ચોર કોર પાંમે તો જાઇં
પરવશ પડિં જે પ્રેમદા કુલ સુધ્યેં લેઈ ખાપનેં
સાંમલ કહેં કઠણ અતિ પરવશ રાખેં આપનેં ૫૪૦

ચોપઈ

'સંકટ મોટું આવિ પડયું જુઠું કલંક મુઝ મસ્તક ચઢયુ
ઇશ્વિર રાખેં માહરું આપ' જપવા માંડયો તેહનો જાપ ૫૪૧
હઇયડેં દુખ પણ મોઢેં હસી ભ્રાંત ન આંણેં તેહમાં કસી
'બાઈ એક માગું છું માંન પ્રસવેં જહાર સુધી સંતાંન ૫૪૨
તાર સુધી નવિ કહેંસ્યો તસ્યો એકાંત્ય જાગ્યોં ઉતરીઇં અસ્યો
કોય પુરુષ-સાથેં નહી રમું ભોજન માહરી મેલેં જમું ૫૪૩
પછેં તમે કહેસો તે કરું ધન રલી આપી ઘર ભરું
કરીગરી કહું છું માતા તુંનેં એટલું માગ્યુ આપો મુંને" ૫૪૪
સહુ તે વાતે સુખીયાં થયાં ઠરી ભદ્રા તે ઠાંમેં રહ્યાં
અવધ્ય થયા પુરણ દશ માસ પ્રસઽયો પુત્ર પોહોતી મનઆસ ૫૪૫
સાક્ષાત્કાર કો બિજો કાંમ દેવરુપ દેવાંસી દાંમ
આગતસ્વાગત અદકેરી કરેં જોતાં સુખ દુખ સઘલું હરે ૫૪૬
પુત્રનેં નવરાઽયો નારીઇં બાલા બેંઠી આપેં બારીઇં
રવી-કીરણ પડયાં જેટલેં આવી છીંક સુતનેં તેટલેં ૫૪૭
'ખમા ખમા' કહ્યું વતન પડયાં ખોલામાં બેં રતન
અમુલ્યક જુગતેં બેં જોડય નહી તેહનેં ખાંપણ ને ખોડય ૫૪૮

વચન સ્વાંમીઇં કહ્યું તે મલ્યું કહેં ભાંમ્યની 'મુઝ ભાગ્ય જ ફલ્યું'
વિતા દિન હવેં ચ્યાલીસ નાંમ્યું તે ગુણકાંઈ શીશ ૫૪૯
'હવેં વેંપાર તમો જારી કરો હેત આવેં તે ઉપર ધરો'
નિત્યે છીકો ચ્યારેક ખાય રતન એકઠાં ગાંઠેં થાય ૫૫૦
કાંમીની કહેં 'હવેં સ્યું કરું આંહાં-થકી તે કંમ નીસરું
જિહાં જાવું તીહાં ફાંદે પડું પુરુષ-હાથ કિમ જઈ ચડું ?" ૫૫૧
ઇમ વિચ્યાર કરેં જેટલેં ગુણકા તીહાં આવી તેટલેં
'બાહ્યર આવ્યો છેં મિત્ર માહરો દેખાડય ભાવ તેહનેં તાહરો ૫૫૨
પછેં રસાંડજે તાહરો તંન હવડાં મનાવ્ય માંટીનું મંન'
બોલી ભદ્રા શાંમા-સાથ આપ્યું રતન અમુલ્યક હાથ ૫૫૩
'આજ એકાદશીનું વૃત ન કરું કાંમ કુડું હું વ્રત'
રતન તે નારીઇં નીરખીયુ અમુલ્યક પારખેં પરખીયું ૫૫૪

ઇંમ કરતાં પડી છેં રાત્ય ગુંણિકા કહેં 'દાસીનેં વાત
એ પ્રેમદાનો પુત્ર જ મરેં તાહરેં કાંમ આપણું કરેં ૫૫૫
પુત્ર હરી એહનો લીજીઇ ઉંડા કુપમાં નાંખી દીજીઇ'
નારિ ભરનીદ્રામાં જાહરેં લીધો પુત્ર તેંહનો તાહરેં ૫૫૬
સ્યુંપ્યો તે દાસીનેં ત્રત 'નાંખો કુપ પમાડો મૃત'
ગઈ દાસીયો રણ-મુઝાર દિઠો કુપ એક તેણી ઠાર ૫૫૭
નાંખે કુપ-માંહેં જાહરેં દયા દિલ આવિ તાહરેં
'આ અવતાર ગુંણિકાનો દેહ નીચ રોજગાર નારિનો નેહ ૫૫૮
એહવામાં કરીઇ આ કર્મ સ્યો કરીસ્યેં આગલ ધર્મ ?'
ઇમ જ્ઞાન વિચ્યારું મન કુપ-કંઠેં સુઆર્યો — તન ૫૫૯
જીવતો મુંકી વનીતા વલી પોતાની રાંણિનેં મલી
'તમ્યો કહ્યૂં તે કારજ કિધ કુંવર કુપમાં નાખી દિધ ૫૬૦
ઝબકીનેં જાગી તે નારિ પુત્ર ન દિઠો તેણેં ઠારિ
પેટ-માં હેં પડિ બહુ ફાલ 'કિહાં ગયો માહરો એ બાલ ?' ૫૬૧

કાલાવાલા કિધા ઘણા કુંણ માંનેં તે તરુણી-તણા?
એક કહેં 'ડાંકીણ ઉધરિ' એક કહેં 'લીધો વ્યંતરી' ૫૬૨
એક કહેં 'બલ્યાડેં લીધ' કોડય પ્રકાર એહવા બહુ કીધ ૫૬૩

છપય

ભુંડું દેહમાં દુખ ભુખ તેથી પણ ભુંડી
ભુડું દેવું દાંમ કાંમિની કલંકે કુડી
ભુડું અતિ અનાથ્ય તેથી ભુંડું દાંમ નહી
ભુંડો કુઆમેં વાસ ભુંડું સ્રી-સુખ નહી
ભુડું ભાર ઉપાડવું ભુડું કાસહું કરવું ઘણું
ભુંડાથી ભુંડું ઘણું સાંમલ કહેં સુત મરવા-તણું ૫૬૪

ચોપઈ

દાવાનલ પડવું સાર ભલો હેમમાં ઠરવો ઠાર
કોટિ દુખ ભુંડું કહું કથી ભુડું પુત્ર-વિજોગથી નથી ૫૬૫
વિચારી વનિતાઇ વાંણ્ય 'હેવેં તજું હું માહરા પ્રાંણ
કદાપિ જીવ તો માહરો જસ્યેં તો કલંક ચઢયુ તે સાચું થસ્યેં ૫૬૬
જીવતો આવેં માહરો કંથ કાલ્ય વોલસ્યેં પ્રોઢા પંથ
માહરેં વિજોગેં તજેં તે દેહ એહવો નર નારીનેં નેહ ૫૬૭
જીવતો નર ભદ્ર પાંમેં કહેં લોક જોયું તે સાચું કે ફોક
આવરદા સુતનો અધિકો હસ્યેં તો બાલીક માહરો જીવસ્યેં' ૫૬૮
ઇમ કરીનેં વાલ્યુ મન ઇશ્વર વાલસ્યેં માહરો દિન ૫૬૯

છપય

કોયક દિન અમૃત અહાર કોય દીન લુખી ભાજી
કોયક દીન ચાણુઆંણા પાય કોયક દિન ચઢવા વાંજી
કોયક દિન સુંદરી સેજ કોયક દિન ભુંમી સોવું
કોય દિન વીવા હોય કોયક દિન રીસેં રોવું
કોયક દીન રલવું રીઝમાં કોયક દિન ખોવા દાંમનેં
સાંમલ કહેં હિમત્ય ન મુકીઇં સંભારીઇં શ્રી રામનેં ૫૭૦

ચોપઈ

'સાંભલ ગુંણકા તું પણ માત　　તુઝ આગલ કહું સાચી વાત
દિવસ એક બીજા પંચાસ　　મ કરે તું રત્યાનિ આસ ૫૭૧
તાહરે રત્યા-નો સ્યો છે અરથ　　તાહરે તો જોઈઇ છે ગરથ
તે વાતે આપું તુઝ લાંચ　　આપ્યાં રતન અમુલ્યક પાંચ ૫૭૨
અંધારે અજુવાલું થાય　　નરખી નારિ હરખી મન-માંહે
સંતોખી રાખી તે ઠાંમ　　પંચાસ દિવસ ન લે કો નાંમ ૫૭૩

દુહા

એક રાક્ષસ ઉતાવલો　　જલ પીવાને જાય
દીઠો કુયર કોડામણો　　હરખ્યો તે મન-માંહિ ૫૭૪
હેતે ચાંપ્યો હઈયડા-વિખે　　પ્રીત ઘણેરી પેય
રહેતો એક ગુફા વિખે　　લાવ્યો તેહને ઘેય ૫૭૫
કાંમદુર્ગા એક ગાવડી　　હાકિ લાવ્યો સુધ્ય
ઉછેરે આદર કરી　　પાઇ તેહને દુધ ૫૭૬
સબલસંઘ રાજા-તણી　　કુંયરી રુપનીધાંન
ઉપાડી આદર કરી　　સુંપ્યો તે સંતાન ૫૭૭
ઉપાસન જક્ષણી-તણું　　પુરણ તે પરસન
આવે તે ઘેર આપવા　　દેવિ તે દરસન ૫૭૮
પ્રથમ પ્રસન્ન જક્ષણી　　તેહ-તણો પ્રતાપ
એક કુંયર બીજી કાંમ્યની　　ત્રીજો તે આપેઆપ ૫૭૯
પાડયું કોડે કુંયરનું　　રતનસાગર શુભ નાંમ
નીત્યે થાઇ એકઠાં　　મુંકે ઠરી તે ઠાંમ ૫૮૦

ચોપઈ

ભદ્રા એક સમે સાલીઇ　　ઝાંખે છે બેઠી જાલીઇ
તેહ-તલે જાવાની વાટ　　બેઠો એક તલેટી ભાટ ૫૮૧
કવિત વખાંણે તે કો નવિ કલે　　માંનવ લોક સાંભલવા મલે
તેણે ભણ્યું કવિત જ એક　　કહી વાત તેહમાં વિવેક ૫૮૨

છપય

સ્વરુપમાં તો કાંમ સમાંન સપુતેં સુરો
　　રાજયેં રુડો રાંમ નામેં રુડો પરમેશ્વર પુરો
કનક-દાંનમાં કરણ તરુણ તો રુડો તેજેં
　　સત્યવાદિ હરીચંદ્ર આસન શુભ હેજેં
બલરાવ બલીયો દાંનમાં ઇશ્વર જે ઘર જઈ અડ્યો
　　કહે સાંમલ કલીજુગ-વિખેં દુખભંજન વીક્રમ વડો
નનો અક્ષર નાંમ ભલે મધ્યે જે નવિ ભણીયો
　　સુખ કિધું સંસાર પાર અવની અહુરણીયો
પરદુખ સુંણતે કાંન મન તજેં પાંણ અન
　　માયા માહા પરતાપ આપ મનવેં તે મન
થયુ થાય નેં જે-જસ કોટી લોક કહેં થકી
　　દુખભંજન વિક્રમ-સમો શાંમલ કહેં સરજ્યો નથી ૫૮૪

ચોપઈ

એહવો પંથ જતાંમાં વાટ　　ભણી ગયો ભલેરો ભાટ
સાંભલ્યું તે કાંમીનીઇ કાંન　　સાચું જુઠું જોઉં અનુમાન ૫૮૫
કહે પુતલી ભોજ સુંણ્ય વીર　　જોજ્યો શ્રી વિક્રમનું ધીર
એક દિવસ ભિક્ષા-કારણેં　　આવ્યો ટહેલ બ્રાંમણ બારણેં ૫૮૬
કહે ભદ્રા 'સાંભલ્ય રે બ્રમ　　સાન્ય કહ્યૂં એક માહરો ભ્રમ
તુઝ મુઝ વચેં સીતાપતિ રાંમ　　રખે કુડ કરે જો કાંમ　　૫૮૭
સાચું બોલું તાહરેં સાથ　　પ્રથમ રત્ન એક ઝાલો હાથ
પછેં કહ્યું કરો એ કાંમ　　જાવો આપ ઉજેણી ગાંમ ૫૮૮
માંનું પાડ ઘણો તાહરો　　કાગલ લેઈ જાવો માહરો
વીક્રમસેન બેંઠા હોય જીહાં　　સુંપવો પત્ર જઇનેં તીહાં ૫૮૯
તેહનો પ્રતિઉતર લાવજ્યો　　સીઘ્ર સીઘ્ર વહેંલા આવજ્યો
આવસ્યો પાછા ફરી વતન　　તાહરેં આપસ્યું એક રતન' ૫૯૦

આવ્યો પત્ર એક પ્રીત્યેં લખી　　ચાલ્યો વીપ્ર આસીસ જ ભખી
રાત્ર દિવસનેં સાંઝ સવાર　　દિવસ થયા પનર નેં બાર ૫૯૧
નગર ઉજેણુ ઉતમ નિરખીયું　　હરદેવનું હઇયડું હરખીયુ ૫૯૨

છપય

ઇંદ્રપુરિ-આકાર, વરણ અઢાર ભરી છે
　　વિશ્વકરમાએ સિદ્ધ, જાણિ એ લંક કરી છે
જાંણે ભાગીરથી ગંગ તરંગ, ક્ષીપ્રા ઠેઠ ઠરી છેં
　　માંનસરોવર માંન, અનુમાંનેં સરસ સરી છેં
દેઉ ઉપમા કિંમ દેવની જે નજરેં દીઠી નહી
　　સાંમલ કહેં નગર ઉજેણમાં તેજપુંજ દીઠી તહી ૫૯૩

ચોપઇ

હરખંતો હરદેવો જાય　　સમીપ આવ્યો રાજસભાય
ધાર બંધ ઉભા છેં ધીર　　વડેં કરમેં બેઠો છેં વીર ૫૯૪
અવર ઉપમા નવ્ય દેવાય　　નથી ખાધી સુંઠેં કોહની માય
તિહાં વિપ્રે દિધી આસીસ　　'રાજ અવિચલ કોડિ વરીસ ૫૯૫

છપય

પંચ-તણાં પ્રાક્રમ લહેંર સાતાંની સોહેં
　　નવ શિખો તુઝ નેહ દેહ દશ મહિમા મોહેં
એકવીસ-તણો વીસવાસ પનર હો તાહરેં પુરી
　　બત્રીસ ચૌદ બહોતર આઠ સાલેં સતિ સુરી
એક તણી હો આસના ચ્યાર ધર્મ ચીતેં ચઢયો
　　અગીયાર તણો આદર અધિક તે સાંમલ સત્ય વિક્રમ વડો' ૫૯૬

ચોપઇ

પ્રદક્ષણા કરી લાગો પાગ્ય　　સુંદર બેસવા આપી જાગ્ય
'કિહાંથી આવ્યા નેં કિહાં રહો　　કાંમ સેવક-સરિખું કાંય કહો' ૫૯૭

છોડયો છેડેથી એક પત્ર   કર સુંપ્યો વીક્રમને તત્ર
'હું નથી જાણતો સ્યું છે કાંમ   પત્ર આપવા આવ્યો આ ઠાંમ' ૫૯૮
વાંચ્યો કાગલ વીક્રમ વીર   ચાલ્યાં આપ નયણેથી નીર ૫૯૯

છપ્પય

અમૃતવાડિ માંહે તિહાં એક ગર્દભ પેઠો
માંનસરોવર-નીર તીર જઈ ઘુક જ બેઠો
નિરમલ ગંગા-તોય જોય ગલીમાં ઢલીયો
પદમની પ્રેમદા પુત્ર ભુતવત માંનવ મલીયો
વાંણી એહ વીલોમ છે કેહે કામની કહું છું કથી
સાંભલ કહે વિક્રમસેન્ય-વિણ તાહરું દુખ હરવા કો નર નથી ૬૦૦
રાસભીયોના સૈન્યમાં એક ગાય ગઇ છે
કાગણી-કેરી કોટિ હંસી હારી રહી છે
વિજયા-કેરાં વન તુલસી તીહાં પડી છે
સીપો સંખ્ય અસંખ્ય ઝવેંર મણી જુગત જડી છે
રાક્ષસીયોમાં રુપયણી કથીર-મધ્ય કાંચન કથી
સાંભલ કહે વિક્રમસેન્ય-વીણ સુલ કરવા સમરથ નથી ૬૦૧
ઝાઝા લસણની ખાંણ્ય બિંદુ બરાસ-તણું છે
મુરખ-કેરી સોટય ભલે એક ભાવ ભણી છે
રેણુ-તણો છે સરૂ કિંતુ કસ્તુરી ભેલી
ઝેંહેંર-તણી છે ઝાલ માંહે સીથ સાકર મેલી
વાડય શુલ કાંટાં-તણી ઉગી કેલ કાટે થકી
સાંમલ કહે વીક્રમસેન્ય-વીણ જાલવનારો કો જન નથી ૬૦૨

ચોપઇ

ચેત્યો રાજા ચસકયો મન   બ્રામણને આપ્યું ભોજન
શુભ વાત લાવ્યો જે સાખ્ય   આપી નગદ મોહોર એક લાખ ૬૦૩
સાંઢ્ય સાત-માંહે તે ભરી   રથ રુડો આપ્યો જોતરી
'મંદિર પધારો માહારાજ   કરો રુડાં તે કુલનાં કાજ' ૬૦૪

ભ્રમ કહે 'આવ્યો છું કાંમ પ્રતિઉત્તર લખી આપો આ ઠાંમ'
લેખ લખી આપ્યો હાથમાં વિપ્ર બોલાવ્યો સહુ સાથમાં ૬૦૫
મન-વેગની સાંઢજ એક પોતે પાખરી કરી વિવેક
અન-જલ નીદ્રા-સુખ તજી ચાલ્યો ભુપતિ ભાંમિ ભજી ૬૦૬
ત્રીજે દિન આવ્યો તે ઠાંમ ગઢ પાટણ ગુણવંતે ગાંમ
નીશા-ચરચા જોવા-કારણે બેઠો ગુંણીકાને બારણે ૬૦૭

દિઠિ સાંઢ્ય ગુંણિકાએ વલી ઘણિ ડાઢ્ય તે વેલાં ગલી
'જે જન એ માગે તે દેઉ સાંમંત કેરી સાંઢ્યજ લેઉ ૬૦૮
જેહ ચરીત્ર રંભાની રીત્ય કરી દેખાડે પુરણ પ્રીત્ય
પરનારિ સહોદર જેહ ચુકે કિમ દેવાંસી દેહ' ૬૦૯
ઉચી બેઠી અટારીઇં હાવ ભાવ માંડ્યો નારિઇં
'તાહરે ધૈર્ય હોઇ જે દાસ પ્રીત્યે લાવ્ય તુ માહરે પાસ ૬૧૦
જાહરે મંન માંને માહરુ તાહરે કહ્યૂં કરુ હું તાહરુ''
તેહ વાત ગુંણીકાને ગમી નરપત્યને નારિ તે નમી ૬૧૧
લીધો આપે દીપક હાથમાં તેડ્યો રાજાને સાથમાં
દસ ચોગણિ તેહને દાસ પ્રીતે સહુ દેખાડિ પાસ ૬૧૨
રાજા સહુને દ્રષ્ટે જોય વખાંણ વાતમાં નાવે કોય
ભદ્રા બેઠી રાજસરૂપ તિહાં લાવિ ભાંમિ તે ભુપ ૬૧૩
અકલપણે જોયો આકાર દિઠો ભુપતિઇં બહુ ભાર
'વિપરિત એ વનિતાનિ વાત ન હોઇ ગુંણીકાનિ એ જાત્ય' ૬૧૪

છપય

આભ-માંહે જિમ ઇંદુ રહે પટંતર પામિ
વિભુત-ઢાંક્યો જિમ વન્હિ દીઠે દૈવત તે દાંમિ
ટોલા-વિછોહી હરણ જિમ એક ફરંતિ
સહુ રાક્ષસીમાં સીત ચિત ઇંમ ક્રોધ કરંતિ
જેહવું કમલ કરમાંવિયુ અવનિ કલ્પવૃક્ષ ઉખડ્યુ
સાંમલ આકારે ઉલખી મહિપતિ જોતાં મુખડું ૬૧૫

ચોપાઈ

રાજા કહેં 'સ્યાંમા સુણ્ય સુલ	માંનની કહેં મંદિરનું સુલ'
વિક્રમ કહેં 'કહું એક વાત	દિવસ રહુ તુજ મંદિર સાત ૬૧૬
તુઝમાં તે વિદ્યા છેં કસી	કહેં ભ્રાંત્ય ન રાખેસ કસી' ૬૧૭

દુહા

ગુંણિકા કહેં 'પંથી સુંણો	હાર જીતની હોડ્ય
સારિ પેંરેં સોગઠાં	તુઝ કેડેં રમવા કોડ ૬૧૮
ખલાડી બુધ્ય-આગલી	દીપક રાખેં સીસ
રમીઇં આપણ રીઝમાં	હોડ્ય બુધ્ય આ દિસ ૬૧૯
દીપક નાંખી દ્યેં દેખતાં	તો હોડ્ય કહે તે દેવું
ડગેં નહી તુઝ દેખતાં	તો સાંઢ તાહરી લેવું' ૬૨૦
લખ્યાં કરાવ્યાં લોકમાં	રાખ્યા રુડા રાજ
રમત માંડિ તિહાં રીઝમાં	કરવા રુડું કાજ ૬૨૧
બેસાર્યા સાખી બારણેં	પ્રીત્યેં માંડ્યો પાટ
દીપક મીની-મુસ્તીક ધર્યો	વીપરિત દિઠી વાત ૬૨૨
ડગાવેં નહી દિલ-થકી	કૌતુક જુઇં લોક
'હવડાં સાંઢય હારિ જસ્યેં	ફજેત થાસ્યેં તે ફોક' ૬૨૩
પેય પેય જોયું પારખું	'જીતેં એહ જરૂર
ચરિત્ર કરિઈં કાંયક ચિતથી	તો રહે નામનું નુર' ૬૨૪

વૈતાલ સમરીયો વિક્રમેં	'નિરમલ તાહરું નામ
ઉપાય કરું કાંય અભિનવા	કરો જરુરી કાંમ' ૬૨૫
થયો કુતરો કારિમો	જેહવો કોયક જોધ
બિજો કો દેખેં નહી	કરીનેં ઉઠયો ક્રોધ ૬૨૬
નાઠિ દિવો નાંખીયો	થયુ અંધારુ ઘોર
'હારિ હારિ હારિ' કહ્યું	ચતુરા થૈ તે ચોર ૬૨૭
રાજા કહેં 'રાંમા સુંણો	બીજુ બલ કાંઈ હોય
તો દાખવો સહુ દેખતાં	કલી ન સકેં કોય' ૬૨૮

ચોપઈ

તે જુવતિઇ જોડયાં હાથ બોલી તે સામંતને સાથ
'તમારું કહ્યું સીર પર લેવું હાર્ય હોડયમાં કહો તે દેવું ૬૨૯
વડો દિસે છે તું કો વીર નારિ નેટ ઉતારું નીર'
રાજા કહે 'સહુને સુખીઇ દેવું ઘરબાર ખુંચીને લેવું ૬૩૦
નિરમલ એક નારિનાં ચેંન એક જીવતિ રાખું એંન'
ગુંણિકા કહે 'હું તાહરી દાસ જિહાં કહે તિહાં વસું જૈ વાસ' ૬૩૧
દિન બોલ કાંમિનીઇ કહ્યા દેવરુપને આવિ દયા
'સાચું બોલો મું કું જીવતિ આ જોગ્ય કિહાંથી આંણી જુવતિ' ૬૩૨

ગુંણિકા કર જોડીને રહી મુલ વાત માંડિને કહી
'અન્યાય અમ્યો કીધો છે ઘણો માર્યો પુત્ર એ પ્રેમદા તણો ૬૩૩
કિધું એક અઘટતું આંક હારિ તમથી તે વાંક'
વિક્રમ કહે 'સુત માર્યો જેહ લાવ્ય દાસિ મોહ આગલ્યા તેહ' ૬૩૪
કહે દાસિ 'સાંભલ્ય રે ભુપ નથી કુંવર મેં નાંખ્યો કુપ
મુંકયો જીવતો તેહની તીર આવિ ઘેંર ભરીને નીર' ૬૩૫
પરદુખભંજન રાજી હોય એહથી દુખ પાંમે કિમ કોય
માલ ખજાંનો બકસી દીધ ભદ્રા ભાંમ્યની સાથે લીધ ૬૩૬
ઘડીયા જોજન સાંઢે ધરી આપ રાય અસવારી કરી
'ન કરેસ ચિંતા રાખે ધીર હું બંધવ તાહરો વિક્રમ વીર ૬૩૭
પરનારિ-સહોદર એંન તું માહારી માતા-જણી બેંહેંન'
વાટે જાતાં વાત જ થઈ કરમકથા માંડીને કહી ૬૩૮

'કસ્તુરચંદ પરણ્યો' તો પ્રીત' કહી માંડીને તેહની રીત
'વણજારાને હાથે ચઢી ઘણું સંકટ ગુંણીકા-ઘેર પડી ૬૩૯
ભાગ્યકરમરેખાનો ભલો ભાટ વાટમાં સાહમો મલ્યો
તેણે વખાંણ તમારું કર્યું સાચું હરદેવ સાથે ધર્યું ૬૪૦

વિપ્ર મોકલ્યો વેગેં કરી આવ્યા વીર ઠેકાંણે ઠરી
સકલ દુખ વિસાર્યું મન રતનસાગર સાંભરેં છેં તન ૬૪૧
એક છીકતાંમાં અડેં રતન બેં અમુલક જડેં
કસ્તુરચંદ સાંભરેં છેં કંથ ગયો વેગલેં પ્રૌઢેં પંથ ૬૪૨
તે દુખેં રહેવાતું નથી કેઇ પરેં પ્રાણ તજું સર્વથી,
માહારાજ મુંનેં કાસિ વોલાવ્ય ચીહિ કરવતની કરી આલ્ય' ૬૪૩
રાજા કહેં 'ધરો માં દુખ ઇશ્વર તાહરી ભાગેં ભુખ
થોડે દિવસે દુખ વાંમસ્યે જીવતો નર ભદ્રા પાંમસ્યે ૬૪૪
મુવા પછિ મલેં નહી કોય કોટિ બ્રમાંડ-કુલ ઉથલ હોય'
સંતોખિનેં રાખિ નાર મલો ભાટ વાટેં તે ઠાર ૬૪૫
આહુંકાર અતિસેં કિયો રુડો દેખિનેં આસિસ જ દિયો
સ્યાંમાઇ સમસ્યા કરી એહની વાતેં આંતરડી ઠરી ૬૪૬
રાખિ સાંઢ કહી એક વાત પસલી આપી મોહોરની સાત
આપ્યાં રત્ન તેવીસ અમુલ્ય જેહવાં ચિંતામણી સમતુલ્ય ૬૪૭
વિદાય થઇનેં મારગ પલ્યો વિપ્ર બચ્યારો સાંહમો મલ્યો
બાધુર થઇનેં બેઠો છેં રથ ઘણું સાંઢ ભરીનેં ગરથ ૬૪૮
રાખી સાંઢ ઉલખીયા આથ રતન બાર આપ્યાં તે હાથ
વિપ્ર કહેં 'મુઝ ભાગ્ય જ ભલ્યું માગવું સાત જનમનું ટલ્યું' ૬૪૯
કર્યા વિદાય ભુપતિ ભાવિયો ઉજેણેં અધીપતિ આવિયો
મહેલ પુત્રીયો-કેરા જાહાં ઉતારિ ભદ્રાનેં તિહાં ૬૫૦

દુહા

કસ્તુરચંદ વીવહારીયો વેચી ઝાઝો માલ
ભર્યો બીજો તે દેસનો અનરગલ અપાર ૬૫૧
જકર પણ જાવે થકી પલ્યો તે દેસી વીર
આાવ્યો અરણવ અગાધ થઈ ગુલતાંનેં ગંભીર ૬૫૨
ગુંણીકા રહેં ગુલતાંનમાં તેહનેં રાજા-સાથેં મેલ
આવે વિદેસી વાટમાં તો ખરો રમાડેં ખેલ ૬૫૩

ભારે ઉપાસન ભુતનું વેચ્યું તે વેચાય
ખીણમાં થાઇ જીવતું ક્ષણુંમાં તે મરી જાય ૬૫૪
વાંહાંણુ રોકયાં તે વાટમાં 'લાગે દાંણુ મુઝ દાયો
આવિ ચઢો છેં ગાંમ તો હવેં આપીને જાયો' ૬૫૫
કસ્તુર કહેં 'રે કાંમ્યની તું સી પુછેં વાત
સ્યું માગેં છેં દાંણમાં કહેં ભલેરી ભાત્ય' ૬૫૬
'સાચા સાંમુ જોયું નહી વોલાવી દેયું વાટ
ખુંચી લેયું જુઠા-તણું ઘણું ઘડીનેં ઘાટ' ૬૫૭
સાખિ કર્યા તે સાંમટા રાજ હજુરેં રીત્ય
વચ્ચમાં ઈશ્વર આંણીયો પંચ પ્રમાંણેં પ્રીત્ય ૬૫૮

એક મૃત્યક વરસાં વીસનું કરંક સરખી કાય
આંણિ આગલ્ય નાંખીયું તે દેખેં સરવ સભાય ૬૫૯
'મુયો છેં કેં આ જીવતો બાબત એક તું બોલ્ય
સહુ સભા તિહાં સાંભલેં મનનો પરદો ખોલ્ય' ૬૬૦
વિચ્ચાર કર્યો સહુ વાંણુમાં 'જો જીવત કહીઈ પેંચ'
તો કહેંસ્યેં ઉઠાડી મોકલો હવડા માહરેં ઘેંર' ૬૬૧
સહાજન મલી ઠરાવિયું 'એ તો મૃત્યક હોય
કરંક છેં કેં દીવસનું જીવતું ન કહેં કોય' ૬૬૨
પ્રવેશ કર્યો પ્રીતેં જઈ જડ તે ચૈતન થાય
આલસ મોડી ઉઠીયો રીઝયો તાહરેં રાય ૬૬૩
માલ મુંકાવ્યો મંદિરેં હાર્યો કહીનેં હોડ્ય
હોડિ બેંસારી હાકિયા ખરી દેઈનેં ખોડ્ય ૬૬૪
કસ્તુરેં વિચ્ચારી કલ્પના 'સર્યો ન એકે અરથ
જોયું ઘર જુગતે કરી ઘણોય ભર્યો છેં ગરથ ૬૬૫
પરમેશ્વરેં આપ્યો હસ્યેં જાતિ વેલાં તન
રત્ન હસ્યેં ઘર છીંકતાં ઢગ બાધા છેં ધન' ૬૬૬

આપેં થકિ તે એકલો ચર્ચા જોવા કાંમ
ત્રંબાવતી તે નગર ગયો ઘેંર પોતાનેં ગામ ૬૬૭
પુછ્યું જૈ પટંતરેં ડાહ્યો દિલ એકાંત્ય
ભારે એક માંણસ ભલું ભાગી મનની ભ્રાંત્ય ૬૬૮
'કુવલદંત કોડપતિ કુસલ છે કહો કાંમ
વ્યાપાર-વણજ કેહવા કરેં શુંણ કેહવો છેં ગાંમ' ૬૬૯

ચોપઈ

'રખે વિર પુછેં તે વાત તે ઘર વરત્યો માહા ઉતપાત
તેહનો કુંયર ગયો પરદેશ ઘેંર વહુયર રહી જોવન વેશ ૬૭૦
હરાંમ બુધિ તે નારેં કરી પીહર મુંકી તેહનેં પરહરી
તેહનેં પીતાઇ જાણ્યું આપ મુંકિ વન તેણેં પણ બાપ ૬૭૧
ત્રંબકસેન્યેં તે જાણિયું અરમાંન મનમાં આંણિયું
લુટી લીધા ભારે ભંડાર ગયો કાર ખોયો વેંવાર ૬૭૨
સરવ પેઢીયો ઉઠી ગઈ ભુગલ સાટેં ભોગલ રહી
દત હતા તે દાતણ થયા હવડાં સદાવૃત લેવા ગયા ૬૭૩
લગર ખાઈ ભરે છેં પેટ વેપાર-તણી ઉઠી છે વેઠ
ગુમાસતા જબાપ દેતા નથી તેહ-તણી સી કહું કથી' ૬૭૪

દુહા

પલેં થયો તે પાટવી લાગી જુગતેં ઝાલ
'હવેં હું દેહ કિમ ધરું આણું માહરો કાલ ૬૭૫
ધિક અવતાર એ માહરો ધીક ડાહાપણ ધીક રુપ
ધીકાર અકલ એ અમ તણી જઈ પડું જલકુપ' ૬૭૬
માંડયો કુપ ઝપાવવા વપુ સભારી વાંક
જીવતો નર ભદ્ર પાંમસ્યેં સંભારિ એ આંક ૬૭૭
'જોઉં કો ડાહ્યો દેવ છેં કરું ઉપાસન આજ'
નારાયણ સમરી નિકલ્યો કરવા રુડું કાજ ૬૭૮

અથડાતો ઉજેણમાં આવ્યો એક જ દિન
માંહાંકાલેશ્વર શીવ કને મરવા કિધું મન ૬૭૯
'વિક્રમને જઈ વિનવું તેણે અરથ-સ્યુ થાય?
એવડું આપિ કીમ સકે વડો જે વિક્રમ રાય' ૬૮૦
મધ્યરાત્યેં માહારુદ્રની અરચ્યા પુજ્યા ઈશ
કાહાઢી ખડગ કોટેં ધર્યું સમરપવાનેં સીસ ૬૮૧
મહિપતિ માહાપુજા વિષેં સીવદેહરામાં જાય
દિઠો દુખીયો દેહ પાડતો અચિરજ પાંમ્યો રાય ૬૮૨
'સીર છેદેં તો સીવ-આગના સો સમ તાહરેં સાથ'
'માં' 'માં' કહીને મહીપત્યે હેતે ઝાલ્યો હાથ ૬૮૩

ચોપઈ

દુખીઇ દિઠું તેહનુ રુપ ભારે સુરતિ એ કો ભુપ
અરસપરસ ધરતાંમાં ધીર ઉલખ્યા રાજા વિક્રમ વીર ૬૮૪
તે દુખીયાને ભીડયો રુદે અમૃત વાંણી મુખથી વદે
'સ્યે દુખ મરવા-કારણેં આવ્યો છો સીવને બારણેં ૬૮૫
દિસંતા છો રુડેં વેશ પ્રાંણ તજવા આવ્યા પરદેશ
આ વેલા આ સીવની આંણ્ય સ્યા-માટેં તજો છો પ્રાંણ ૬૮૬
આપ રાય દિઠો એકાંત્ય મનમાં મુકી સરવે ભ્રાંત્ય
'નગર ત્રંબાવતિ નીજ આપ દત કોટીધ્વજ મુજ બાપ ૬૮૭
ગાહો લખ્યો તે પુરો કર્યો ભદ્રા ભાગ્યવતિનેં વર્યો
રાંસા-સાથેં રગ જ કીધ મેહેંણું માતપીતાઇ દિધ ૬૮૮
પુર્યાં વાહણ જવા જવ નેટ છીપ્યાં એક સમુદ્રને બેટ
હંસ હંસની મલીયાં રાત્ય કહી સરદસ્વાતિની વાત ૬૮૯
બેઠો સ્કંધ ગયો હું ઘેર દેઈ રતુ પરવરીયો પેર
જાવે જઈને વેચ્યો માલ વલતાં વાટેં થયો એક ખ્યાલ ૬૯૦

ગુણિકા-સાથે પાડિ છે હોડય લીધો માલ ખોચી કંઈ કોડ
ગયો ત્રબાવતીંઇ ત્યાંહ વિપરીત વાત.થઈ તે માંહ ૬૯૧
પુછી તેહનો લીધો પાર વનીતા-ગર્ભે ગયો વ્યાપાર
નારિને દેસવટો દિધ માલ સરવ રાજાઇ લીધ ૬૯૨
સાંભલ્યું દ્રઢ રહ્યું છેં ધીર જૈ ચેતાવું વિક્રમ વીર
વલિ વિચ્યારું મેં મન-માહે સાયર-દુખથી કિમ જીવાય ૬૯૩
ઇમ વિચ્યારી પુજ્યો ઇશ સમરપતો'તો દુખેં સીસ
મુકયુ ખડ્ગ માંથેં જેટલે સાહારાજ રાજ પધાર્યા તેટલે" ૬૯૪

મહીપતિ કહે 'સ્થીર રાખો મન સરવેં મલસ્યેં પ્રૌઢે દિન'
અમૃતવચને પોખ્યો તેહ સીતલ કરી દુખીયાની દેહ ૬૯૫
બિજે દિવસે પુગું એક વાંહાંણ સંઘ સોભતો સાથ સુજાંણ
વિવિધ પ્રકારેં ભરીયાં વસ્ત્ર નાલ ગોલા સાંમગ્રી સસ્ત્ર ૬૯૬
ખેચ્યું નૌકા ક્ષિપ્રા-નીર જૈ છિપ્યુ ગુલતાંને તીર
ગુંણિકા મનમાં પાંમિ સુખ 'વલી આવ્યુ એક બીજું ભખ્ય' ૬૯૭
ગાંમ-રાય ચેતાવ્યો જઈ હોડય પાડવા તતપર થઈ
ગાંમ લોકને રાજા સંચ સેઠ પટલ પરિમાંણી પંચ ૬૯૮
વચમાં તો ઈશ્વર આંણિયો સાખિ તેહનો જુગ જાંણિયો
'જુઠાનું તો લુટી લેયું સાચા થાયો તો સર્વસ્ત દેયું ૬૯૯
ઘર બારનેં જાત્ય સમેત આપું સરવ આંણીનેં હેત
જે તમ્યો કહો તે કરું વચન તમારું મુસ્તક ધરું ૭૦૦

દુહા

સભા મલી સર્વ ગાંમની નાહાના મોટા લોક
ખલ લોકને ખાંત્ય છેં સાહ તણે મન સોક ૭૦૧
'હવડાં હારસ્યે વાહાંણવટિ લેસ્યે ખુચી માલ
કે લાખાં કેરા હર્યા એહના તેહ હવાલ' ૭૦૨
કરંક આંણિ નાંખિયુ 'ભરી સભા મોઝાર
'છેં આ મુયુ કે જીવતુ બોલો આણેં ઠાર' ૭૦૩

વિક્રમસેન્યેં વિચ્યારીયું ‘એ કો ભુતનાં કાંમ
જુગતેં કરે છેં જીવતું દેખેં બાંધું ગાંમ’ ૭૦૪
વેગેં વીર હકારીયો બાંધ્યો પ્રેત પ્રમાંણ
સુંકયો જઈનેં ઉજેણમાં સિધવડેં સુજાંણ ૭૦૫
મહિપત્ય કહેં ‘એ મૃત્ય છેં જો ઉઠાડે આ દિસ
નહીતર ઘર ખાલી કરો નહીતર છેદું સીસ’ ૭૦૬
ઉપાય કરેં અધિકા કશા જહારેં ભાગ્યું જોર
‘હારિ’ ‘હારિ’ સહુ કરેં ચતુરા કિધી ચોર ૭૦૭
સુખ પાંમિ સભા સહુ રીઝયો નગરનો રાય
જે કરેં તે ભોગવે નારાયણ ઘેર ન્યાય ૭૦૮
પકડી લીધી પલકમાં ખાંતે દેઈનેં ખોડય
ઘણેં ઠામ ગાજિ હતી હુસ હરાવિ હોડય ૭૦૯

‘કહેં તો ઉઠાડું કરકનેં ઠરી રહ્યું છેં ઠાંમ
પછેં દેઉ તુનેં સુલીઇ દેખે બાધું ગાંમ ૭૧૦
કર્યો પ્રવેશ કરકમાં વડ વેતાલેં વીર
આલસ મોડી ઉઠીયો દ્રઢ મન રાખી ધીર ૭૧૧
સાત સલાંમ સહેજે કરી નમી નમી લાગે પાય
‘દુખભંજન તું દેસપત્ય વડહથ વિક્રમરાય ૭૧૨
ઇંદ્ર-થકિ ઉતપત્ય હવો અતુલીબલ તું આપ
મૃત્યક ઘાત મૂર્છા વલી તે મહીમા તુઝ પ્રતાપ ૭૧૩
સુકાં હોય તે પાલવેં કુડુયાં મીઠાં હોય
મુયો જીવેં એ માંનવી એ મહિમા કલે નહી કોય’ ૭૧૪
અચરજ પાંમ્યા સહુ જન કઉતક જોયાં કાંમ
સુલતાંનધીસ ચરણે નમ્યો સુંણિ નરપત્યનું નાંમ ૭૧૫
‘ધન્ય ભાગ્ય ધરતિ-તણું ધન્ય હું, ધન્ય આ દેશ
દેવદેવાંસી પુતલું પ્રીતે કરો પ્રવેશ ૭૧૬

ઉસંકલ અમને કરો ઘણું વાંક વિવેક
દેહેં શુભ છે દિકરી આપું તમને એક ' ૭૧૭
કન્યા સુંપી કસ્તુરને ભર્યા વિવેકેં વાંહાંણ
હતો તેથી ચોગણો લખ કોટિ ધા લાંહાંણ ૭૧૮
ગુંણિકા મુંકિ જીવતિ દીધું જીવતદાંન
ઉજેણી આવ્યો અધિપતિ મોટિમ રુડે માંન ૭૧૯

કેક માલ કોડાં ગમે હુંસ્યેં લાવ્યો હાથ
મહીસંગમમાં મોકલ્યો સેવક સુંપ્યો સાથ ૭૨૦
'નાંમ લેજ્યો નૃપતિ તણું ઉતારો એકાંત્ય
ગરથ ભરો દંતા-ઘેરેં ભાંગસ્યો માં કાંય ભ્રાંત્ય' ૭૨૧
પુરમાં પાસેં રાખીયો કસ્તુરચંદ કુયાર
રાત્ય પડયેં રલીયાતમાં વિક્રમેં કર્યો વિચ્યાર ૭૨૨
'મહીમા મોટે માવડી હરસિદ્ધિ જેહ હજુર
વ્યાપી રહી જે વિશ્વમાં નારાયણ નિધ્ય નુર ૭૨૩
સજન પાલણ સિંહારણી કરતા હરતા કાંમ
ઝલહલ જ્યોત્ય જુગતમાં નવે ખંડમાં નાંમ ૭૨૪
તે દેવીને દેહરે ગયો પુજા લેઈ પુર પ્રીત્ય
સહસ્ત્ર નાંમથી સ્તુત કરી રુડા ગુંણથી રીત્ય ૭૨૫
આધાર અંગુઠા એકથી ઉભો રહ્યો એક પોહોર
દેવિ-શબ્દ દેહરે થયો 'માગ્ય માગ્ય' એ ઠોર ૭૨૬

'માતા માગું છું એટલું તે તું જાણે છે આજ
આંતરજાંમિ છો અધિપતિ રાખો છો નિત્ય લાજ ૭૨૭
કુંયર કસ્તુરચંદનો રત્નસાગર જે શિધ્ય
તેહ મલે માતા મુંને તેહ બતાવો વિધ્ય' ૭૨૮
માતા કહે 'મહિપતિ સુંણો ચિત ધરીને ચેંત
વેગે વંધ્યાચલ જજ્યો પશ્ચમ પાસા પંથ ૭૨૯

અર્ધ દશા ઈશાન અતિ   ગેહવર છેં ગુફાય
હેડુક નામેં દાંણુવ વસેં   રીસ-તણો છેં રાય ૭૩૦
ઉપાસન અધિકું કર્યું   જક્ષણી-કેરું જોર
ઉખધી એહના હાથમાં   ગુંણુ તેહમાં છે ઘોર ૭૩૧
એ કરી રાખ્યો દીકરો   બીજી છેં એક નાર્ય
દાઢેં કો દીસેં નહી   પ્રીછેં નહી કો પાર ૭૩૨
ઉખધી એ અંજન કરેં   કરી નાંખેં છેં કાઠ
માઝમ રાતિ માંનવી   ઠીક બનાવેં ઠાઠ ૭૩૩

ચોપઈ

નિત્ય જક્ષણી તેહનેં ખાય   ઉખધીઇ સંજીવન થાય
માટેં તિહાં પ્રીતેં પરવરો   પ્રસન જક્ષણીનેં કરો ૭૩૪
જહારેં વચન થયું માહરું   કહ્યું કરસ્યે જોગણિ તાહરું
તાહરું આગલ વધસ્યેં ધર્મ   એહ એહનું ભોગવસ્યેં કર્મ" ૭૩૫
આગન્યા માગી મહિપતિ વલ્યો   કહ્યો ઠાંમ તિહાં પંથેં પલ્યો
જક્ષણી-કેરી ચોકી ફરેં   તિહાં રાજા જઈ હેરું કરેં ૭૩૬
આવી જક્ષણી હાથ ત્રીશુલ   કોપેં તેહનું કાઢેં મુલ
'હલ્યા તું કુણ કિમ આવ્યો ઈહાં   આ હાથ ચઢ્યો હવેં જાઇસિ કિહાં ૭૩૭
આયુષ પરવારું તાહરું   કહેં કરમ જોરાવર માહરું
જીવતો તુંનેં જાવા નહી દેઉ   પાર વાતનો પુછીનેં લેઉં ૭૩૮
કિહાંથી આવ્યો કુણ જ ગાંમ   સાચું કહેં તાહરું સ્યુ નાંમ
સાહુકાર કે જાત્યે છેં ચોર   કુણ ઈષ્ટ ઈશ્વરનું જોર' ૭૩૯
જુગતેં વિક્રમેં જોડ્યા હાથ   બોલ્યો તે શક્તિને સાથ
'પુછો છો તે સુંણજ્યો તમેં   ઉજેણિ-તણા અધિપતિ અમો ૭૪૦
હરસિધ-હુકમથી આવ્યો આંહ   માવડી તાહરા મોહલાં માંહ
સીવ માંહાંકાલેશ્વરનું જોર   વૈતાલ જીતિ બાંધ્યો છેં ચોર ૭૪૧
પરમારથ વસેં મુજ પાસ   દયા દિવ્ય નેં વિપ્રનો દાસ
પરદુખ દેખી સોંપુ પ્રાંણ   દુખભંજણ તું મુઝનેં જાણ ૭૪૨

દુહા

કહે જક્ષણી 'રાય સુંણ જો જાંણે પર-દુખ
તો આ વેલા આ ઘડી ભાગો અમારી ભુખ' ૭૪૩
ભુપતી કહે 'તુંને ભાવ સ્યો મન મેહલીને માગ્ય
રખે રાખતી ઉરતો જુગતે રુડિ જાગ્ય' ૭૪૪
'રીઝી રુધીર પા તું મુંને વલતું આપ્ય તું સીસ'
સંતુષ્ટ થાયુ તેટલે તો દુખભંજન તું દિશ ૭૪૫
મેહેલ્યું કુંડું મુખ આગલે નસાજાલ વિધવેલ
છેદા હાથ ખડગે કરી થઈ રંગની રેલ ૭૪૬
પાયુ પેટ ભરી તિહાં રહ્યાં એકલાં અસ્ત
હવે સીસ લ્યે સાંમટું વારુ ગમી જે વસ્ત ૭૪૭
'હાં હાં' કરી કર ઝાલીયો 'માગ્ય માગ્ય તું માગ્ય'
'આસ્ય પુરું તાહરી જે ગમે તે આ જાગ્ય' ૭૪૮
વચન વિક્રમ હાથે ધર્યું માગ્યુ વારું વરત
'દૈત્ય ન કરેસ તું જીવતો પ્રીતે પમાડો મૃત ૭૪૯
દુખભંજણ દાવે આવીયો કરવાને પર-કાંમ
બાંધી મેહેલ્યાં છે બે જણાં તે પોહોચાડો ઠાંમ' ૭૫૦

વિક્રમ એક વૃક્ષે ચઢયો સીર આથમીયો સુર
દૈત્ય આવ્યો દેશે થકી પાપ-તણો જે પુર ૭૫૧
પુરુખ જીવાડ્યો પલકમાં નીમીખ જીવાડિ નારિ
દિપક-જ્યોતિ દિપાવિયા આવિ જ્યોગણિ તે ઠાંરિ ૭૫૨
કાયા કાપિ કોડ-સ્યું રાક્ષસે જ્યોતે જ્યોગ
ભાવ ધરીને આપીયો 'લે ભવાંની ભોગ' ૭૫૩
ભવાનીઇં તે ભક્ષ કર્યો વચન બંધાંણી વેશ
વણ-જીવાડયે તે વહી દેવિ દક્ષણ દેશ ૭૫૪

ચોપઇ

પ્રગટ રુપ પોતાનું કર્યું   વનિતા પ્રતેં વચન ઉચર્યું
'રખે ચિંતા કરતાં કો આપ   મેલવું તાહરાં મા નેં બાપ' ૭૫૫
હકાર્યો વેતાલનેં વૃત   રથ રઢીયાલો આણ્યો ત્રત
રતન અમુલ્યક ભરિયાં ત્યાંહ   બાલક બેં બેંસાર્યાં માંહ ૭૫૬
તે ઘડિ તે વેલા તેણ   આવ્યો અધિપતિ આપ ઉજેણ
ભદ્રા-પાસેં આવ્યો તે ભુપ   હસતું મુખ રઢયાલું રુપ ૭૫૭
'કસ્તુર મલ્યાનું સ્યું ઇંધાંણ   પ્રીછેં તેહનેં કિમ પ્રમાંણ'
'ડાબિ કુખ કેંહેંડનો લંક   ઉજવલ લાખું આડેં અંક' ૭૫૮
'રતનસાગર કુંયર જો મલેં   સ્યેં એંધાંણ ઉલખેં તું ભલેં'
'છઠિ આંગલિ જમણેં હાથ   છઠિ પગ ડાબાનેં સાથ ૭૫૯
પ્રગટ પારખું એહવો તન   છીક ખાય તો જડેં રતન
કિહાંથી માહારા કરમ જ માંહેં   એહવા પુત્ર કિમ પેંદા થાય' ૭૬૦
તે નારિને દિધી આસ   આવ્યા કસ્તુર-સાહાનેં પાસ
'ભદ્રા જો મલેં ભાંમિની   કિસ ઉલખો તમે કાંમિનિ' ૭૬૧
'તે ઉલખ્યાનુ કારણ કસ્યુ   અતુલ તેજ તેહનેં દેહ વસ્યુ
પદ્મ કર ડાબા મધ્ય સુત્ર   તે બત્રીસ-લખ્યણો પ્રસવે પુત્ર' ૭૬૨

નર નારિ નેં ત્રીજો તન   મેલ્યાં એકઠાં મહિપતિ મન
ભાંમિનીઈં દિઠો ભરથાર   ચાલી હરખ-આસુની ધાર ૭૬૩
પુત્ર જેટલેં દ્રષ્ટેં પડ્યો   ફાટિ કાંચલી પાંનો ચઢ્યો
છીક આવતેં રતન જ પડ્યાં   ઘણા હેતથી અચરિજ અડ્યાં ૭૬૪
દૈત્ય-ઘરથી આંણિ આપ   તેડાવ્યાં તેહનાં માબાપ
ઉપનો તેહના મનમાં નેહ   કસ્તુરચંદનેં પરણાવિ તેહ ૭૬૫
રાજાઇ તેડ્યો પરધાંન   મેંનત માગી દિધાં માંન
'તાહરી જે ડાહી દિકરી   પરણાવ્ય સેઠનેં એ સુંદરી' ૭૬૬
'માહારાજ કહો છો તો લીજીઇં   કન્યાદાંન કોડેં દીજીઇં'
કન્યાનું છેં સુંદર રુપ   કન્યાદાંન તિહાં દે છેં ભુપ ૭૬૭

દુહો

કન્યાદાંન રાજા કરે પુરણ ધરીને પ્રીત
ગજ એક આપ્યો ગાજતો રુડિ કિધી રીત્ય ૭૬૮
બિજે મંગલ ઘોડીલા ત્રિજે મંગલ રથ
ચોથું મંગલ વરતીયું દશદશા રિધ્ય ગ્રથ ૭૬૯
પરણી ઉઠ્યા પાટથી ગડગડીયાં નીસાંણ
દાંન આપ્યાં કૈં વિપ્રને જાચક દીધાં લાહાંણ ૭૭૦
પ્રધાંન પોચાડણ મોકલ્યો 'ત્રંબાવતિઈ જાયેં
તેડયો ત્રંબકસેન્યને ગુંણ હું કહુ તે ગાયો ૭૭૧
"ઘણો ગરથ તેં લુટીઓ કિધી કુડી વાત
વીક્રસસેન્ય આગલ થઈ ખોટી તાહરી ખ્યાત ૭૭૨
પાય લાગીને પ્રીછવો સુંપ્ય સવાયો માલ
પત્ર લખાવ્ય જે પાંમિયા નહેં તો બેંઠી ગાલ' ૭૭૩
જોર કરે તો જુધ કરો દેસ કરાવું તાજ્ય
લક્ષ્મી લુટી લ્યો એહની ભેલ્યો રીધ્ય નેં રાજ્ય' ૭૭૪

લાહો લસ્કર લેખા-વનું અસંખ્ય અપરંપાર
ડેરા કિધા દેખતાં ત્રંબાવતી નિરધાર ૭૭૫
હલહલ કરી હલકારડે વેલા વંઠી આજ
'સમઝેસ નહી જો સહજમાં તો ભેલાસેં તાંહરું રાજ્ય' ૭૭૬
ત્રંબક તિહાંથી નિસર્યો મલીયો દેઈને માંન
પ્રીતે ઘેર પધરાવિયો વિક્રમનો પરધાંન ૭૭૭
સમરિધ્ય સરવે મોકલી દંતકુવલને ઘેર્ય
ગેંબિ નાદ ભુંગલ થયા પુરવ પહેંલી પેર્ય ૭૭૮
કસ્તુર મલ્યો માબાપને હેત પ્રીતની હોડ્ય
અરસપરસ કથા કહી પોહોતી મનની કોડ ૭૭૯
વગત્ય જે વરસ બારની આપ આપણી આપ
કુલવદ્રુને વીતી બહુ તે કહી માત નેં બાપ ૭૮૦

કુલનારિ અતિ ચતુર છે ઃ પ્રીત્યે લાગી પાગ્ય
ઉતાર્યાં અતિ આનંદમાં જેહ અનોપમ જાગ્ય ૭૮૧
નવ ટુંકા નવ ગુંણના રક્ત સીંદુર વર્ણ
મેહેલા ઉતારિ મેહેલમાં સાસુ સસરા સર્ણ ૭૮૨

ધન અવતાર વિક્રમ-તણો ધન્ય પરમારથ કાંમ
ધન્ય કણુબી રખીદાસને રહ્યું નવ ખંડે નાંમ ૭૮૩
ધન એ ભાટ ગુંમાનને ધન્ય એ સીહજ ગાંમ
ધન્ય લક્ષ્મણ લેઉઆ-કુલે ધન્ય વીરનાથ શીવ નાંમ ૭૮૪
એહવાં કાંમ નિત્ય કોટિધા દુખ હરતો નિશ દિશ
જેહને પ્રસન પરમેશ્વરી આદ્ય નીરંજન ઈશ ૭૮૫
કહે તુલસી ભોજ સુંણ વિક્રમનો મહિમાય
એહવાં પ્રાક્રમ જો કરો તો ધરો સિંહાસન પાય ૭૮૬
વિક્રમ-મહિમા સાંભલે આણિ મનમાં ભાવ
ટાઢો ઉનો ચોથીયો તેહને નાવે તાવ ૭૮૭
એહવું સાંભલી જે કરે અન વસ્ત્ર જે દાંન
મન-વાંછીત ફલ પાંમસ્યે માહારુદ્ર-તણું શુભ માંન ૭૮૮
પુરાંણ પરમારથ-તણું સુણે સીખે કે ગાય
વિજોગ ભાગે તેહનો આસ્યા પુરણ થાય ૭૮૯
મહિમા મોટો સાંભલે પુરણ થૈ પરસન્ન
પુન્ય ચંદ્રાયણ ચારનુ શ્રી રેવાનું દરસન ૭૯૦

શ્રી ગુજર ગુણનિધી ભલુ લીલાલહેર વીલાસ
પાછલ પરાં પવિત્ર છે વારુ વેગનપુર વાસ ૭૯૧
શ્રીગોડમાલવી વીપ્ર શુભ વિશ્વેશ્વર સુખધાંમ
સામલજી સુત તેહનો નિરમલ રુડું નામ ૭૯૨
તે સીષ્ય શ્રીગોડનો ગુરુકીપાથી ગાંમ
ચરણરેણુકા પદ તે દેવી દિધું દાંન ૭૯૩

કવિ શ્રી સાંમલદાસ તે   તરતીબેં તેડયો તિહા
વિરેશ્વર વિશ્વપત્ય છેં   જ્યોત જાગતિ જિહાં   ૭૯૪
સેંહુજ ગાંમ સીરોમણી   શુભ સાહોદર બ્રમ
સેધુ બાધા સાસ્રના   જાંણેં સઘલા મરમ   ૭૯૫
કુલ-મુખ્ય કણબી વસેં   લેઉઆં લક્ષ લાજ
કાઉજી કુલદીપક વડો   મનજી સુત મહારાજ   ૭૯૬
રખીદાસ રાજસ વડો   જસ-કેરો રીધ્ય રુપ
ગુમાંન દસુંદી તેહનો   ભાટ ભલેરો ભુપ   ૭૯૭

કિરત કહી તેણેં કવી-તણી   ગુંણીજન તેડ્યો ઘેંર
પુરાંણ-પરમારથ કરો   પ્રીત ધરીનેં પેંર   ૭૯૮
કાલિદાસ કવિઇં કર્યું   સંસ્કૃત માહેં સુજાંણ
કવિ સામલ કેડેં કર્યું   પ્રાકૃત-માંહેં પુરાંણ   ૭૯૯
બ્રાંમણ ભાટ ચારણ સહુ   કોય મ દેસ્યો ખોડ્ય
તુમ કીપાથી એ હવું   જુગતેં અક્ષર જોડ્ય   ૮૦૦
પીંગલપાઠ પરખું નહી   રાગ ન જાણ્યું રીત્ય
ભેદ ગુંણ ભાલું નહી   પ્રીછું નહી કો પ્રીત્ય   ૮૦૧
પાંગો પરવત જિમ ચઢેં   કિડી જીતેં ગજ
તિમ હું તમ આગલ કવિ   જિમ ઘણી રેણુ રજ   ૮૦૨
સાંમલ કહેં સંસકતમાં   સમઝણ નહી સમરથ
વિવેક નહી કાંય વેદમાં   અકલ ન આવેં અરથ   ૮૦૩

શ્રોતા વક્તા સાંભલો   કહું તમનેં કર જોડ્ય
સાંમલ કહેં સહુ બોલજ્યો   જય જય શ્રી રણછોડ   ૮૦૪
ઇમ કહીનેં પુતલી   આપેં ગઈ આકાશ
એહ કથા પુરણ થઈ   કહેં કવિ સાંમલદાસ   ૮૦૫

★

પાઠાંતરો

ક. શરૂઆત : શ્રી ગણેશાય નમ : શ્રી મહાલખમીજી સત છે. શ્રી બટુક ભૈરવાયજી.

ખ. શરૂઆત : શ્રી ગણેસાઅ નામા : શ્રી રણછોડજીની કપા એક રીતે રાજા નંદબત્રીસીનુ આખાન લખુ છે.

ગ. શરૂઆત : શ્રી ગણેસાય નમ : શ્રી અંબાની સા છે. અથ સિ નંદબત્રીસીની કથા લખી છે.

ઘ. શરૂઆત : શ્રી ગણેશાય નમ : અથ નંદબતરીસિ લિખ્યતે.

ङ. શરૂઆત : શ્રી ગણેશાય નમ : અથ વારતા નંદબત્રીસી લખી છે.

ચ. શરૂઆત : શ્રી ગણેશશાહે નમા : શ્રી ગરૂભોએ નમા : શ્રી શારદાએ નમા : અથ નંદબતરીસી લખી છે.

૧. ૧. ખ. સીરી સારદાને. ગ. સારદાને. ઘ. શ્રી સારદાને નામુ સિશ. ङ. શ્રી શારદાને નામુ સિશ. ચ. નામુ સીશ. ૨. ખ. ઉમાઆ પતીસ. ગ. ઉમીઆ પતીઈસ ઘ. ङ. ઉમયા પતિ ઈશ. ચ. ઉમઆ પતી ઈશ. ૩. ખ. ગણપતીના પુજુ પાઅ. ગ. શ્રી ગુણપતીના પુજુ પાએ. ઘ. શ્રી ગણપતિના પૂજુ પાય. ङ. ચ. શ્રી ગણપતીના પુજુ પાએ. ૪. ખ. જેથી કાસ સકલ સુભ થાઅ. ગ. એનેથી કામ સકલ સીધી થાએ. ઘ. જે સમરે કામ સકલ શુભ થાય. ङ. જેથી કામ સકલ સીધ થાઅ ચ. જેથી કામ શકલ શુભ થાએ. ૨. ૧. ખ. સી રણછોડ ગ. શ્રી ઢીગણમલ શ્રી રણછોડ. ઘ. શ્રી ધિગડમલ શ્રી રણછોડ. ङ. શ્રી ઢીગલમલ શ્રી રણછોડ. ચ. શ્રી ધીગડમલ શ્રી રણછોડ. ૨. ખ. આરાધુ બેહુ કર જોડ. ગ. આરાધુ તુકે બેહુ કર જોડ. ઘ. આરાધુ તેને બેહુ કર જોડ. ङ. ચ. આરાધુ બેહુ કરજોડ. ૩. ખ. માહરાજ. ઘ. તુ મોટો માહારાજ. ङ. ચ. મોહોટો માહારાજ. ૪. ખ. લાખ વસા રાખે છે લાજ. ગ. લાખ વસાએ રાખે લાજ. ઘ. ङ. લક્ષ વસાયે રાખો લાજ. ચ. લક્ષ વીશા. એ તો રાખો લાજ. ૩. ૧. ખ. વાડે ચડો. ગ. આવી ચડો. ઘ. આ પ્રતમાં ત્રીજી કડીનાં ચરણો ઉલટાવાયા છે. તેથી "બહુચર માતની કરૂણા ઘણી કેહુ કથા નંદબત્રિસી તણી" છે. ङ. વારે ચડો. ચ. વાહારે ચડો. ૨. ખ. આવે તહાં અડો. ગ. શ્રી બહુચર માની કૃપા ઘણી. ઘ. કહુ કથા નંદબત્રિસી

તણી. ઙ. કામમા આવી અડો ચ. કામ આવીને કરો. ૩. ખ. ખેચર માતની કરૂણા ધણી. ઘ. જો નોધારાંની વારે ચઢો. ઙ. બહુચર માતની ક્રીપા ધણી. ચ. બેહેચર માતની કરુણા ધણી. ૪. ઘ. નીકટ કામમાં આવી અડો. ચ. નંદબતરીશી.
૪. ૧. ખ. કવિતા સહુ તણે પ્રતાપ. ગ. કવિતા સહુ તણે પ્રતાપ. ઘ. કવીતા તણો સહુ પ્રતાપ. ઙ. કવી સહુ તણો પરતાપ. ચ. કવીતા શહુ તણો પરતાપ. ૨. ખ. વરધ ખોટ સહુ કરજો માફ. ગ. વરધ ખોટ તમે કરજો માપ. ઘ. વૃધ ખોટ સહુ કરજો માપ. ઙ. વરધ ખોડ કરજો માફ. ચ. વરધ ખોટ શહુ કરજો માપ. ૩. ખ. બ્રામણ; સહુ વરણ. ગ. ભરામણ, સહુ વરણ. ઘ. ભામણ; સહુ વર્ણ. ઙ. બ્રામણ; શહુ વરણ. ચ. બ્રામણ આદ અઢારે વરણ. ૪. ખ. વેદુ ગુરૂ તણે તે ચરણ. ગ. વંદુ ગુરુ તણ જે ચરણ. ઘ. વંદુ સત ગુરૂ કેરા ચરણ. ઙ. વંદુ ગુરૂ તણા તે ચરણ. ચ. વંદુ શ્રી ગુરૂ કેરા ચરણ. **પ.** ૧. ખ. લલ વીલાસ. ગ. પદબંધ; લીલ વીલાસ. ઘ. પ્રતમા બે ચરણ વધારે છે, "ગુરુ ગણપતિ સરસ્વતિ, પુરે મનનિ આશ." પછી "તુકબંધ આતુટી લીલા કહે." ઙ. પ્રધ ચાતુરી લીલ વીલાસ. ચ. પ્રબધ ચાતુરી લીલા વીલાશ. ૨. ખ. કોહે કરજોડી સમલદાસ. ગ. કેહે કર જોડી. ઘ. કર જોડી કહે સામલદાસ. ઙ. કેહે કરજોડી સામલદાસ. ચ. કેહે કવી તે શાંમલદાસ. (क) કર જોડ. ૬. ૧. ખ. પછમ દેસ નંદનગર. ગ. પછંમ દેસે. ઘ. પશ્ચમ દેશ નંદ નગર. ઙ. પશ્ચમ દેસ નંદનગર. ચ. દક્ષખણ દેશ એક નંદનગર. ૨. ખ. રાજંન. ગ. રાજન. ઘ. રાજન. ઙ. રાજંન. ચ. રાજાંન. ૩. ખ. છે. ગ. છે. ઘ. ઙ. ચ. છે. ૪. ખ. વઈલોચન. ગ. વૈઈલોચન પ્રેધાન. ઘ. વઈલોચન. ઙ. તેનો વરલોચન પ્રધાન. ચ. તેહેને વૈલોચંન-પરધાન. ૭. ૧. ખ. ધણુ. ગ. ધણું. ઘ. ઙ. ચ. ધણુ ચ. સાધવો. ૨. ગ. અને ભોજ. ચ. શમો. ૩. ઘ. કોટિ શશિનુ રૂપ છે. ઙ. કનક શમાને રૂપ છે. ચ. કોક શમાંને રૂપ છે. ૪. ખ. કામ તણો; ગ. કામ તણો. ઘ. ઙ. ચ. કામ તણો. ૮. ૧. ખ. સાસ્ત્ર; ગ. સાસ્ત્ર જાંણે ધાણું. ઘ. શાસ્ત્ર જાણે ધણુ. ઙ. સાસ્ત્ર જાણે ગણુ. ચ. કામ નવ રશ ગુણ જાંણે. ૨. ખ. શીરોમણ હોઅ; ગ. સીરોમણી હોઅ. ઘ. શિરોમણ હોય. ઙ. સ્રિરોમણ હોય. ચ. વલી ચતુર શ્રીરોમણ હોએ. ૩. क. નાગ. ખ. હેસ ધણી નાટક વીખે; ગ. હોસ રાગ નાટક વીષે. ઘ. છપા છંદ નાટક વિષે. ઙ. વિખે. ચ. નગ્ર નાહાનાં વર વીખે. ૪. ખ. નાહી; કોઅ. ઘ. નહિ સમોવડ કોઈ. ઙ. નહિ સમોવડ કોય. ચ. નહિ શમાવેડ કોએ. ૯. ૧. ખ. માહા ભગત. ઙ.

માહા ભક્ત માહારાજનો. ચ. માહા ભગત છે માહારાજનો. ૨. ખ. સહુને આપે સુખ. ઘ. કામ. ચ. કામ શમાને રૂપ. ૩ ખ. અવીદા; નાહી; ગ. કેહેને નહી. ઘ. અવિદ્યા. ઙ. અદા. ચ. અવીદા એકુ નહી. ૪. ખ. સત ભડ ભુપ, ગ. શત ભડ ભુપ. ઘ. સિલ સત્ય ભડ ભુપ. ઙ. સસ સિતલ ભડ ભૂપ. ચ. શાર શ્રીત ભર ભુપ. ૧૦. ૧. ખ. નગરમા નમતો પરવરે. ગ. નગર પચીશી મલપતો. ઘ. જાય વન ભલિ ભાત શુ. ઙ. નગરપતી મલપતો. ચ. મગર પચીશે મલપતો. ૨. ખ જેહેમા. ગ. જેહમા. ઘ. હેરા ધણિ નાટક તણી. ઙ. જેમા ઈસ્વરનુ તેજ. ચ. તેહેમાં ઈસ્વરનું હેજ. ૩. ખ. પરજા પાલે પીત સુ, ગ. પ્રજા પાલે પ્રીત સુ. ઘ. ત્રીજું ચરણ જ નથી. ઙ. ચ. પ્રજા પાલે. ઙ. પ્રીત સુ. ચ પ્રીત સુ. ૪. ખ. ગ. સહુ સુ રાખે હેત. ઘ. નહી સમોવડ કોય ઙ. સહુ સુ રાખે હેત. ચ. શહુ સુ રાખે હેજ. ૧૧. ૧. ખ. પ્રધાન. ગ. પ્રધાંન. ઘ. પ્રધાન. ઙ. દાન લાએક સખો વાયક સકલ સુખ ધામ, ધીર વીર કવિ ચાતુરી તે કરે પરમારથ કામ. (૨) સ્ત્રિ સેવે ભલિ ભાત સુ, ચતુર સીરોમણ યે, નવરસ ગુણ જાણે નવલખો, સાત વિમાને જોય. 'પરગપૂંજ.' ચ. છે દાન દાએક રાખે, વાએક સકલ સુખ ધામ; ધીર વીર કવી ચાતુરી, કરે પરમારથ કામ.' પરતાપવંત. ૨. ખ. ગ. રાજતણો અધીકાર. ઘ. દશ ધણુ દાતાર. ઙ. રાજતણો હવિકાર ચ. રાજતણો શીર ભાર. ૩. ખ. અસ્ટ દસ સહુ વરણ છે. ગ. આદનાવસ સહુ વરણ છે ઘ. આ ચરણ નથી. ઙ. અષ્ટાદસ સહુ વર્ણ છે. ચ. અદાદશ શહુ વરણ છે. ૪: ખ. દખ ક બહુ દાતાર. ગ. દખક સુર દાતાર. ઘ. આ ચરણ પણ નથી. ઙ. દક્ષત સહુ દાતાર. ચ. દક્ષ ઘણો દાતાર. ૧૨. ૧. ખ. રલીઆમણુ. ગ. રલીઆમણું. ઘ. નગ્ર અતિ રલિયામણુ. ઙ. રલિઆમણુ. ચ. રલીઆમણું. ૨. ખ. ઊદઓ. ગ. ઉદીઓ. ઘ. ઙ. જેવો ઉદયો ભાણ. ચ. જેહેવો ઊદએ ભાણ. ૩. ખ. પ્રધાંન પંડીત સહુ. ગ. રાએ પ્રધાન પંડીત સુ. ઘ. ઙ. રાય પ્રધાન પંડીત. ઙ. શહુ ચ. રાએ પંડીત પરધાંન શહુ. ૪. ગ. સકલ વાત સુજાંણ. ઘ. સકલ વાત સુજાણ. ઙ. સકલ સુભ જાણ. ચ. શકલ શભા સુજાંણ. ૧૩. ૧. ખ. ગ. મંડપ કાળના. ઘ. ધ્રાખનાં. ઙ. દ્રાક્ષના. ચ. નીચેનો શ્લોક વધારાનો છે. ઘેર છેર માદલ ગરગડે, ઓછવ અદકા હોએ; રાંમરાજ સરીષડુ, કોહોને નગંજે કોએ.—માંડપ દ્રાખનાં. ૨. ખ. વાકુ એલચી પાન. ગ. વારૂ એલચી પાન. ઘ. ઙ. વારુ એલચિ વંન. ચ. વરુ એલચી વંન. ૩. ખ. પાન

ફુલ લીલા ઘણી. ગ. પાંન ફેફળ લીલા ઘણી. ઘ. પાન ફુલ ફેફ્લ ઘણાં. ઙ. ચ. પાન ફેફ્લ લીલા ઘણી. ૪. ક. એનેક. ખ. કદલી આબા વંન. ગ. નીરખી હરખે મંન. ઘ. કદલી કેરા સ્થંભ. ઙ. કંદલી આબા લવેગ. ચ. ફ્લેને કદલી વંન. ૧૪. ૧. ક. કમ. ખ. કમલ ખુલે સરોવર વીખે. ગ. શરોવર વીખે. ઘ. કમલ ખિલે સરોવર વિષે. ઙ. કમલ ખિલા સરોવર વિષે. ચ. કમલ ખીલે તો સરોવર વીખે. ૨. ક. બોલો ચાતુક. ખ. બેસે ચાત્રક. ગ. ચાતુક. ઘ. ચાતક. ઙ. બોલે ચાતુરી. ૩. ખ. વાડી ફુલી અવનવી. ગ. વેલ ફુલ વાઠી ઘણી. ઘ. વેલ્ય ફુલ વાડી ભલી. ઙ. વેલ ફૂલ વાડી ભલી. ચ. અઢાર ભાર ફૂલે શદા. ૪. ખ. સુક ને હંસ ચકોર. ગ. સુકમીના હાસ ચકોર. ઘ. શુક મેના હંસ ચકોર. ઙ. સુક મેના હંસ ચાકોર. ચ. સુખ પામે સહુ કોએ. ૧૫. ૧. ખ. ગ. ઘેરઘેર માદલ ગડગડે. ઘ. ઙ. બંનેમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે. ઘ. ઘરઘ નાદ અતિ ઘણુ. ઙ. ઘેર ઘેર નોબત ગડગડે. ૨. ખ. ઓછવ અદકા હોઓ. ગ. અને આનંદ ઓછવ હોએ. ઘ. ઙ. ઓછવ અદકા હોય. ૩. ખ. રામરાજ સરીખડો. ગ. રામરાજ સરીખડુ. ઘ. રામ રાજ્ય સારખડુ. ઙ. રાજ રામ સારખડુ. ૪. ખ. વેરીને ગમે કાઅ. ગ. અને નવ્ય ગજે કોયે. ઘ. કુહને ન ગંજે કોય. ઙ. કોહોને ન ગજે કોય. ઘ. ને ઙ પ્રતમાં વધારે. ઘ. ભાર અઢાર ફૂલે સદા, સુખ પામે સર્વ લોક; વ્યાધિ વિયોગ કુને નહિ, નાહ સંકટ ને સોક. ઙ. ભાર હરાઢ ફૂલે સદા, સુખ પામે સહુ લોક; વ્યાધી રોગ આવે નહી, નાહ સંકટ ને સોક. ચ. વાધી વીજોગ વાપે નહીં, નહી શંકટ ને શોક. ૧૬. ૧. ખ. ગ. એક સમે પોતે રાજન. ઘ. રાજન્. ચ. શમે. ૨. ક. આપ કરી છે મન. ઘ. મહિપતિયે વિચાર મન. ઙ. મહિપતીયે વીચારુ મન. ચ. મહીપતીએ વીચારૂ મંન. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. તે સમે ગઈ છે. ખ. મદરાત. ગ. માધરાત ઘ. મધ્યરાત. ૪. ખ. ગ. રીઝે રાજા રૂદીઆ સાથ. ઘ. રાયે વીચારૂ રુદયા સાથ. ઙ. રાજા વિચારે રુદયા સાથ. ચ. રાએ વીચારૂ રૂદઆ શાથ. ૧૭. ૧. ખ. નગરની. ગ. ગામની. ઘ. નગરનિ ચર્ચ્યા જોઉ. ઙ. હુ બાધા ગામની ચર્ચ્યા જોઉ. ચ જોઊ. ૨. ખ. ગ. મનનો સાંદે ખોઉ. ઘ. ઙ. મારા મનનો. ઘ. સંદેહ ખોઉ. ઙ. સંધે ખોઉ. ચ. શંધે ખોઊ. ૩. ખ. નેકી બધી કેવી બોલાઅ. ગ. નેક બુધી કેહેવી બોલાયે. ઘ. વિકે બોલાઅ. ઙ. કેવી કેહેવાય. ચ. નેકી બંધી કેહેવી બોલાએ. ૪. ક. ના. ખ. ગ. ના અંના. ખ. કેવો, તોલાઅ. ગ. કેહેવો તોલાએ. ઘ. કેવો તોલાય. ઙ. તોલાય. ચ. ના અંના કેહેવો તોલાએ.

૧૮. ૧. ક. સૂ. બહુમણી. ખ. સુણુ વાત સહુ કાની સુખી. ગ. સણુ વાત તે બાંધી સુખી. ઘ. સુણુ વાત બાધે બહુ સુખી. ઙ. સાભણુ વાત બાધે બહુ સુખિ. ચ. સુણુ વાત બાધે બહુ સુખી. ૨. ક. દષી. ખ. પ્રરજા. ગ. પ્રજા. ખ. ગ. છે સુખી કે દુઃખી. ઘ. પ્રજા છે સુખિ કે દુઃખિ. ઙ. પ્રજા છે. ચ. પ્રરજા છે. ૩. ખ. ચરચા જોવા ગઓ તે વાર. ગ. ચરચા જોવા થયો તૈયાર. ઘ. ચરચા જોવા થયો તયાર. ઙ. ચરચ્યા જોવા થયો તઈયાર. ચ. ચરચા જોવા થઓ તીઆર. ૪. ક. અંગે ભાજે છે હથીઆર. ગ. સકલ હથીઆર. ઘ. ભીડ્યાં અંગે સકલ હથિયાર. ઙ. ભીડ્યા અંગે સકલ હથીઆર. ચ. બાધાં અંગ સકલ અથીઆર. ૧૯. ૧. ૨. એકે પ્રતોમાં નથી. ૩. ક. ઘડમડ. ખ. બાધુ ગડ મંડપ જોઈ લલો. ગ. વરિ ગઢ મઢ જોઈ વળો. ઘ. વારૂ ઘડમા જોઈ વલો. ઙ. વારુ ઘડ મંડપ જોઇ વલો. ચ. વારુ ઘડ મંડલ જોઈને વલો. ૪. ક. વલે. ઘ. પલ્યો. ચ. પછી આપ એકલો પલો. ૨૦. ૧. ખ. ચઊટા ચાવટી જોઆ ચોક. ગ. ચૌટાં ચાવટી જોઓ ચોક. ઘ. ચોરા ચોવટા જોયા ચોક ઙ. ચૌઊટા ચાવડી જોઆ ચોક. ચ. ચહુટા ચોદશ જોઆ ગોખ. ૨. ખ. ગ. જોઆ મેહેલ મેડી ને ગોખ. ઘ. જોયા મેહેલ મેઢી ને ગોખ. ઙ. જોઆ મહેલ મેઠી ને ગોખ. ચ. જોઆ મોહોલ મેડી બહુ શોક. ૩. ક. દૃચા. ખ. જોઆ ખાંચા સેરી પોલ. ગ. મેહેલી કુંચી સેરી પોલ્ય. ઘ. જોઈ ગલિ કુંચી ને પોલ્ય. ઙ. મેહેલી કોસોરી કુચી પોલ. ચ. લઇ કુચાને જોઇ પોલ. ૪. ખ. ગ. જોઈ દુકાન. ખ. ડોસીની ઓલ. ગ. દેરીની ઓળ. ઘ. જોઈ દુકાંન દરજીનિ ઓલ. ઙ. જોઈ દુકાનદારિની પોલ. ચ. જોઈ દુકાનદારીની ઓલ. ૨૧. ૧. ખ. ગ. જોઆં વેપારીના હાટ. ઘ. જોયા વેપારી કેરાં હાટ. ઙ. ચ. જોઆં વેપારિના હાટ. ૨. ક. દેસે. ખ. જોઈ દસે દીસાની વાટ. ગ. જોઈ દસે દસાની વાટ. ઘ. જોઈ દસ દીનાની વાટ. ઙ. જોઈ દસે દસાની વાટ. ચ. જોઈ દસે દીશાની વટ. ૩. ખ. જોઇ નગર પછે આવો બહાર. ગ. જોઉ ગામ પછે આવો બાહાર. ઘ. જોયુ ગામ પછે આઓ બાર. ઙ. જોયુ ગામ પછે આવા બાહાર. ચ. જોઊ ગામ પછી આવો બાહાર. ૪. ખ. ગ. દીઠુ સરોવર ભરીઉ. ખ. બાર. ગ. વાર. ઘ. ભરિયુ વાર. ઙ. ભરિયુ સાર. ચ. ભરીઊ વાર. ૨૨. ૧. ખ. તે વાલા. ખ. ધુવે ગ. ધુએ. ઘ. ધોબિ ધુએ. ઙ. ધોબિ ધુએ. ચ. ધોબી ધુએ. ૨ ખ. ગ. તે તો રાજા દ્રસ્ટ જુવે. ઘ. તેને રાજા ડરવે જુવે. ઙ. તે તો રાજા ડષ્ટે જુએ. ચ. તેહેને રાજા દ્રશતે જઉએ. ૩. ઙ. નગ્રનો.

૪. ખ. કોણ ધોવા તણી. ગ. આ વેળા કુણ ધોવા તણી. ઘ. કુણ. ઙ. કોણ ધોવા તણી. ચ. ધોઆ તણી. ૨૩. ૧. ગ. કો. ચ. વાંતર હશે. ૨. ખ. બોલાવુ તો નાસી જસે. ગ. બોલાવતાં તે નાસી જસે. ઘ. બોલાવુ તો નાસી જસે. ઙ. બોલાવતા તે નાસી જસે. ચ. બોલાવતામાં હ નાસી જેશે. ૩. ખ. હલવે હલવે તે પાસે ગઓ. ગ. ગઓ. ઘ. સાસતે સાંસતે તે પાસે ગયો. ઙ. સને સને. ચ. શને શને તેહેની પાસે ગઓ. ૪. ઘ. પરીયટ ધોતો રયો. ૨૪. ૧. ખ. સંગતે બેલા બેહે જણા. ગ. સાંધાતે બોલા બે જણ. ઘ. સંધાયે બોલ્યા સહુ જણા. ઙ. સંધાથે બોલા બેહુ જણા ચ. સંધાતે બોલા બેહુ જણા. ૨. ખ. ભે લાગે છે માનમા ઘણા. ગ. ભે લાગા મનમાએ ગણા. ઘ. ભે પોતાના મનમા ઘણા. ઙ. ભે મંનમા લાગા અતી ઘણો. ચ. ભેએ લાગા મંનમાંહા અતી ઘણા. ૩. ખ. કોણ. ગ. ઘ. કુણ કુણ. ઙ. કોણ કોણ. ચ. કાંણ કાણ. ૪. ખ. લાગો છે વાદ. ગ. માહો મહી તે લાગો વાદ. ઘ. માહો માંહી વાધો છે વાદ. ઙ. માહો માહે. ચ. માહો માંહા માડો વીવાદ. ૨૫. ૧. ખ. રાજા જાંણે સુવો. ગ. સુઓ. ઘ. મહીપતે જાણુ કાંઈ ધોબી સુવો. ઙ. રાજાએ જાણુ કોઈ ધોભિ સુઓ. ચ. મહીપતે જાંણુ કોઈ ધોબી સુઓ. ૨. ખ. અવગત થઓ કે ભુત જ હવો. ગ. અવગતે તે ભુતજ હવો. ઘ. અવગતિયો ભમતો હવો. ઙ. જીવતો અવગતીયો ભૂત જ થઓ. ચ. અવગતથી તે ભુત જ થઓ. ૩. ખ. પરીઅટે જાણુ કો આઓ પ્રેત. ગ. પરીહટે જાણુ કોએ આવ્યો પ્રેત. ઘ. પરીયટે જાણું કા આવો પ્રેત. ઙ. પરિહટે જાંણુ કોયાવા પ્રેત. ચ. પરીએટે જાણુ કોઈ. ૪. ખ. કપટ કરવા સુજ સુ હેત. ગ. કપટે કરવા સુજ સુ હેત. ઘ. કરે કપટવા આવ્યો હેત. ઙ. કપટે કરવા સુજ સુ હેત. ચ. કપટ કરી સુજ દે છે ખેદ. ૨૬. ૧. ગ. કુણ છુ. ઘ. કુણ છે. ઙ. કે તુ કોણ છે. ચ. કેહે રાજા તુ કોણ છે. ૨. ખ. ગ. આવેલા આ દીસ. ઘ. ઙ. આ વેલા આ દીસ. ચ. દીશ. ૩. ખ. ઉતાવલો. ગ. બોલ્ય. ઘ. બોલ્ય. ઙ. ચ. ઉતાવલે. ૪. ખ. નાહી તો છેદુ સીસી. ગ. સીસ. ઘ. નિકટ છેદીસ શિસ. ઙ. નહિ તો છેદુ સિસ. ચ. નહીતર છેદુ શીશ. ૨૭. ૧. ક. આગો. ખ. બીહીત નથી. ઘ. બિહુ નહી. ઙ. ભૂતા ભાગો બિહિ નહિ. ચ. બીહીતો નથી ૨. ક. કાઢુ દુર. ગ. ડાકંણ કાઢુ દૂર. ઘ. ઙ. ડાકણ કાઢુ દૂર. ચ. ડાકેણ. ૩. રાક્ષસને રોલુ અમ્યો. ચ. રાખસને અમો રોલવુ. ૪. ખ. તને કરુ ચકચુર. ગ. તુજને કરસુ ચુર. ઘ. તો તેને કરૂ ચકચુર.

ચ. તો તુજને કરૂ ચકચુર. ૨૮. ૧. ખ. પરીઅટ બોલીઓ. ગ. પછે પરીહટ વળતો બોલીઓ. ઘ. બોલિયો. ઙ. તાહરે પરિહટ બોલિઓ. ચ. તારે પરીએટ બોલીઓ. ૨. ખ. મનમાં આણી તાપ. ગ. આંણી મંનમાં તાપ. ઙ. આણી. ચ. મંનમાંહા તાપ. ૩. ખ. હું કોથી બીતો નથી. ગ. હુ કોઈ થકો બીહીતો નથી. ઘ. તુ કોથિ બિતો નથી. ઙ. તુ કોથિ બીહીતો નથિ. ચ. તુ કોઈથે બીહીતો નથી ૪ ખ. હુ છુ ભુતનો બાપ. ગ. સુ છે ભુતનો બાપ. ઘ. સુ ભૂતનો છે બાપ. ઙ. સુ ભૂતનો છે બાપ. ચ. સુ છે ભુતનો બાપ. ૨૯. ૧. ખ. કહે પ્રથમ કહુ. ગ. કેહે પ્રથંમ કહુ. ઘ. રાજા કહે પ્રથમ કોહો ઙ. પ્રરથમ. ચ. રાજા કેહે પરથમ કહુ. ૨. ખ. નામ. ઘ. સું તમારૂ નામ. ઙ. નામ. ૩ ખ. તારે પછી થાહારુ કહૈ. ગ. તાહાર પછે તાહારૂ કેહે. ઘ. તાર પછી મારુ કહુ. ઙ. નાર પછે. ચ. તાર પછી તાહારુ કહૈ. ૪ ખ. થાએ આપણુ કામ. ગ. તો થાઅ સકલ સીધી કામ. ઘ. આપણુ કામ. ઙ. નો થાય આપણુ કામ. ચ. નોએ આપણુ કામ. ૩૦. ૧. ખ. રંકને રાઅ, રાએને. ગ. રાએ, રાએને. ઘ. કરુ રાયને રંક, રંકને રાય કરીજે. ઙ. કરુ રંકને રાઅ, રાયે રક કરીજે. ચ. આ કરુ રાએને રંક, રાએનો રંક કરીજે. ૨. ખ. ગ. ઙ. વસ. ખ. ગ. કોઅ. ખ. કોઅ વસ અમ નહીજે. ગ. કોહેને વસ અમો ન રહીજે. ઘ. કોય ન રીઝે. ઙ. હમો વસ કોને નવ રહિએ. ચ. કોઈ વશ અમો નહીજે. ૩. ખ. અનમી અહંકારી સાર વાત દમા દાખુ. ગ. અહ નમીએ અહંકાર સરવે વાત દલમા દાખુ. ઘ. અનમનીયે હવી અહંકાર સાર વાત દલ દાખુ. ઙ. અનમિ હેવો હંકાર સરવ વાત દલમા દાખુ. ચ. અનામીએ એહેકાર શારવાત દીલમાહ રાખું. ૪. ખ. વસવરતી રાખુ. ગ. લેખે રાખુ. ઘ. પુત્રમિત્ર સમાન ભોમા, અવશલે રાખૂ. ઙ. લેખે રાખુ. ચ. અનવશ લેખે રાખુ. ૫. ખ. માનીએ અમો, લેઊ જવ ધાલુ નહી. ગ. પર હુ વચ જીવ ધાલુ નહી. ઘ. મારણ પાલણ નામે અમ્યો, પરદેહ જીવ ધાલુ નહી. ઙ. મારણ પાલણ માનીએ હમો, પરદેહ જીવ ધાલુ નહી. ચ. માલંણ પાલંણ માને અમો પરદે જીવ ન ધાલુ અમો. ૬. ખ. વસવરતી રાખુ. ગ. લેખે રાખુ. ઘ. લક્ષ જિવ સુ સંચરૂ તે એકલો આવ્યો અહી. ઙ. લક્ષ જીવ સાથે સાંચરુ તે એકલા આવા અહી. ચ. લાખ જીવ થા નીશરૂ, તે એકલા આવા અમો. ૩૧. ૧. ખ. તો પરીઅટે. ગ. તે પરીએટે. ખ. ગ. મંન. ઘ. તારે પરીયટે વિચારુ મન. ઙ. તે પરિહટે. ચ. આ તે પરીએટે. ૨. ખ. એતા માહારા.

ઘ. મારો. ચ. એ તો નંદશેન રાજંન. ૩. ખ. સીરોમણ. ગ. સીરોમણી. ખ. રાઅ. ગ. રાએ. ઘ. ઙ. સિરોમણ. ચ. શીરોમણ. ૪. ખ. પરજાઅ. ગ. એની પરજાએ. ઘ. એહની છુ પ્રજાય. ઙ. એહેની છઉ પ્રજાય. ચ. હું પણ છુ એહેની પરજાએ. ૩૨. ૧. ખ. સમસામા. ગ. સમસીઆમાં. ઘ. એહને નાંમ સમસામાં કરૂ. ઙ. સમંસ્યાએ કહુ. ચ. શંમશામાહા કહુ. ૨. ખ. લખ જોતામા મે લહુ. ગ. લખણ જોતામાં મે લહુ. ઘ. ચતુરાઈએ માટે મન લહુ. ઙ. લક્ષણ જોતમા સર્વે લહુ. ચ. લક્ષણ જોતામાં મે લહુ. ૩. ખ. માહારા નામનુ રાખુ માંમ. ગ. માહારા મનની રાખીને મામ. ઘ. મારા નામની રાખુ મામ. ઙ. ચ. માહારા મંનની. ૪. ખ. ગ. પટાતરે. ખ. ગ. નાસ. ઘ. ઙ. કહુ પટંતરે. ઘ. મારૂં. ચ. કહુ પટાતરે માહારૂ નામ. ૩૩. ૧. ખ. ધરે અંગ રંક રાજા સો દીસે. ગ. ધરે અંગ રાએ રંગ અંક રાજા સો દીસે, પામે, ઘ. ઙ. રંક રાજા સો દીસે. ચ. ધરે અંકે રાખે રંક, અંકે રાજા શો દીસે. ૨. ખ. ઘ. ઙ. સોભે સાહ સુલતાન, માન પામે મન હીસે. ચ. માન પામે મંન હીશે. ૩. ખ. વીસાનો લાખ વીસાનો. ઘ. ધર કરૂ વીશ વસાનો. ચ. તેહેને કરૂ લાખ વીશેક. ૪. ખ. જેવુ જેતુ કરમ, મરમ તેહમાં તે સાનો. ૪. ગ. તેહને હાસનો. ઘ. એહને જેવુ કરમ મરમ કોહો તે તાંનો. ઙ. જેને જેવુ કંરમ, ધરમ દેહે તે સોભે. ચ. તેહેને તેહે વીશેક. ૫. ખ. ગ. ઘ. જે ઢાકણ જગત વીખે. ખ. ગ. રૂપ સમારે તહારુ. ૬. ખ. ગ. ઘ. ઙ. અમો નીત સમારૂ તેહને. ખ. તુ. ગ. તે સમજને નામ મહારૂ. ચ. તેહેને શમારૂ નીત અમો. ઘ. તે નામ જાણજો માહરૂ. ચ. માહેરૂ. ૩૪. ૧. ખ. ગ. અરસ પરસ ઓલખીઆ બેઅ. ઘ. મનમા ઓલખીયા બે માહાં ઙ. અરસપરસ ઓલખીઆ બેહુ. ચ. આશપાશ ઓલખીઆ બેહે. ૨. ખ. ગ. ભાગો મન તણો સંદેહ. ઘ. મન તણો સંદેહ ભાગો તાહાં. ઙ. સધેહ. ચ. ભાગા મંન તણા શંધેહ. ૩. ખ. હવે બેઉએ મરમજ લઓ. ગ. હરખ થઓ. ઘ. હરખ બેહુના. ઙ. હરપ બેહુના મંનમા થઓ. ચ. હરખ બેહુને મંન ના થઆ. ૪. ખ. ગ. રાજા પરીઅટ પાસે ગઓ. ઘ. રાજા તેની ઙ. રાજા પરીહટ પાસે ગઓ. ચ. નરપતી પરીએટ પાશે ગઆ. ૩૫. ૧. ખ. આવેલા તે અહી સું કાજ. ગ. આ વેલામા અહીઆ સુકાજ ઘ. કાહો આવેલા સુ છે. ઙ. આ વેલામાં હા સુ કાજ. ચ. આ વેલાએ સુ છે કાજ. ૨. ખ. કમ આવા એકલા. ગ. કેમ એકલા આવ્યા. ઘ. એકલા પધારી રાજ. ઙ. કેમ એકલા

આવ્યા માહારાજ. ચ. એકલાં કેમ આવા મહારાજ. ૩. ખ. નહી સાથે રાવત છોડલા ગ. નહી સાથે. ઘ. નહી સાથી જુથી ગોડલા. ઙ. નથિ સાથે હાથિ. ચ. નથી શાથી ભાથુ જોડલા. ૪. ખ. નહી સાથે પાઅક જોડલા. ગ. નહી ભાથા પાએક જોડલા. ઘ. નથી ભાથી પાયક જોડલા. ઙ. નથી હથીઆર પાએ જોડલા. ચ. નહી હસ્તી તથા ઘોડલા. ૩૬. ૧. ખ. ગ અનોપમ. ઘ. અનોપમં કોમલ જાત. ચ. રૂપ અનોપમ માજમ રાત. ૨. ખ. નીસા અંધારી. ગ. કાલી અંધારી. ઘ. માજમ. ઙ. કાલિ હંધારિ માઝંમ. ચ. કેમ આવા અંધારી રાત. ૩. ખ. ગ. સુણ રે. ઘ. સુણો પરીયટને નરપતિ કહે. ઙ. સૂણ રે પરિહટ રાજા કેહે. ચ. સુણ રે પરીએટ રાજા કેહે. ૪. ખ. સંખેપે. ગ. બહુ સાંખે પને મંનમા બેહે. ઘ. કહો સંક્ષેપમાં તે તુ લહે. ઙ. કહુ સંક્ષેપે તે તુ લહે ચ. શહ શંક્ષેપ તુ મંન માંહા લહે. ૩૭. ૧. ખ. નીસ્ર ચરચા. ગ. નીસા ચરચા. આવીઓ. ઘ. નિશા. ઙ. નિસા. ચ. નીશ ચરચા જોવા આવીઓ. ૨. ખ. માટે સાથ નથી લાવીઓ. ગ. માટે સાથે કોઈ નથી લાવીઓ. ઘ. માટે સૈન્ય નથિ લાવિયો. ઙ. માટે સેન નથિ લાવીઓ ચ. માટે શેન નથી લાવીઓ. ખ. ગ. સંદે એક ઉપનો છે સુને તે માટે પૂછુ છૂ તને. ઘ. ઙ. મે તો મારૂ કારણ કહુ પણ એક બીજુ અપરત થયુ. ચ. એક શંધેહ ઉપનો છે સુને, તે માટે હુ પૂછુ તુને. ૩. ખ. ગ. મધરાતે. ઘ. મધ્ય રાતે તુ બેઠો ભુપ. ઙ. મધરાતે બેઠો તુ ક્ષુએ. ચ. મધરાતે તુ બેઠો ક્ષુએ. ૪. ખ. માત્ર કોની નવ જુવે. ગ. બીક કેહેની મંન મ જુએ. ઘ. બિક મનમાં કોની નવ ધરૂ. ઙ. કોની તુ જુએ. ચ. બીહીક મંનમાંહાં કોહોની નવ જુએ. ૩૮. ૧. ખ. સાચી વાત તુ કેજે આજ. ગ. સી જે વાત કેહેતે આજ ઘ. આ પંક્તિ નથી. ઙ. તે વાત સત કોહો રે તમો ચ. શ્રીગ્રે વાત તુ કેહેની આજ. ૨. ખ. લેસ માત્ર નવ રાખે લાજ ગ. લેસ માત્ર નવ રાખેસ લાજ ઘ. આ પંક્તિ નથી. ઙ. તો તુજને નિવાજસુ હમો. ચ. લેશ માત્ર માંહાં ન રાખે લાજ. ઙ. પ્રતમા આ પછી બે ચરણ છે. સીગ્ર વાત તુ કેહે રે આજ લેસ માત્ર ન રાખો લાજ. ૩. ખ. ધોબી કહે સાભલીએ રાઅ. ગ. ધોબી કેહે સાભલ તુ રાએ. ઘ. ધોબિ કેહે કહુ મનમાં ધરો. ઙ. ધોબિ કેહે સાંભલજો રાય. ચ. પરીએટ કેહે શાભલ રે રાએ. ૪. ખ. ગ. સમજ આપ લેજો મન માઅ. ઘ. સુણિ વચનને પાછા ફરો. ઙ. ચ. સુણી

માહારા વીર. ૨. ખ. હૈડુ નવ રેહે માહારૂ ધીર. ગ. હઈડુ ન થાષયે એ મુજ ધીર. ઘ. હઇડુ નવ ખેંચે સુજ ધિર. ઙ. હઇડે મુજને રેહે ધીર. ચ. હઇડુ નવ ચાલે મુજ ધીર. ૩. ખ. ગ. કહે પરીઅટ કે સાંભલિએ રાએ. ઘ. કહે પરિયટ સાંભલજો રાય, ઙ. કેહે પરિહટ સાંભલજો રાય. ચ. કહે પરીએટ સાંભલજો રાએ. ૪, ખ. માહારે મેઢે નવ કેવાએ. ગ. માહારે મોઢે મે નવ્ય કેહેવાઅ. ઘ. મારે મોઢેકહુ નવ જાય. ઙ. માહારે મોહોડે નહિ કેહેવાય. ચ. માહારે મોહોઢેનવ કહેવાએ. ૪૬. ૧. ખ. સુતીનંદા હુ ન કરૂ આપ. ગ. અસ્ત્રી નંદયા ન કરૂ આપ. ઘ. હું અસ્ત્રિની નંદા નહી કરુ. ઙ. અસ્ત્રીની નંદયા નહી કરુ. ચ. સ્તુતી નંદા હુ ન કરૂ આપ. જુઓ પરિશિષ્ટ. ૧. ૨. ખ. અસ્ત્રી નદેથી અસ્ત્રી હતા પાપ. ગ. અસ્ત્રી નંદે અસ્ત્રી હતાનું પાપ. ઘ. મહાપાપ મુસ્તક નહિ ધટ્ટ. ઙ. મહાપાતીક મુસ્તક નહિ ધટ્ટ ચ. સ્ત્રી નંદા સ્ત્રી હતા પાપ. ૪૭. આ પહેલા દરેક પ્રતોમા નીચે મુજબ વધારે પંક્તિઓ છે. જુઓ પરિશિષ્ટ ૧. ૪૭. ૧. ખ. ગ. રાંક, ખ. અંકુસ. ૧. છ. વર્ણ સહુથિ ટંક, રંક રાજાથિ ઝાઝો ૧. ચ. વરણ શહુથી રંક, અંક રાજાથી જાનો. ૨. સીરોમણ જાંણ, રાણા માને આણે. ગ. જાત્ય સીરોમણી સાહ્મણ, રોણ મણ જસ અહાનો. ઘ. સત્ય સિરોમણી સાણ, રાયમાનો જસ અનો. ઙ. જાત સિરોમણ સાર રાય માને જસ અજાન. ચ. જાન શીરોમણ શાંમ, રાક માને તેજશ આનો. ૩. ૪. ખ. તમને ઝીતે તેહ, તે તમો નહી ઝીતાઅ, રાઅ તમો વચન માનજો, તે નટ ઝીતહરાઅ. ગ. તમને જીતે એહે તમે નવ્ય જીતાયે, એ વચને તમને મરંજીત થઅ. ઘ. તમને જિતે તેહ, એ જીતો નવી જાય, વચન તમને કે જે તે મરન સમ ઝિલ્યો રાય. ઙ. તમને જીતે જેહ, તે જીતો નવ જાય, તે વચન કહુ તમને રાઅ, રંઝીત રીઝો રાય. ચ. તંમને જીતે તેહે, તેહે જડતો નવ જાએ. પછી નુ ચરણ નથી. ૫. ૬. ખ. ભોગી તમારા ધર તણો, અદીકારે અદકો જેહ, પારીજાત મે પ્રીમલ ધણો, પદમણી છે ધર તેહે. ગ. ભોગી તમ રીદ્ધી તણો, એહ અધીકાર અદકે ધણો, પારજાતીક પ્રેમલ સમી, પદમણી નાર ધેરે તેહે તણે. ઘ. ભોગી તમ સમરધી તણો, આદ્ય અધિકાર છે અતિ ધણો, પારજાતિ પુષ્પ નાર છે. ઘેર તે તણો, ઙ. ભોગી તમ સમરધી તણો, અરથ પદ હધીકાર અદકેરો ધણો, પ્રજાતીક પ્રેમલ શંમો, પદ્મની નાર ઘેર તે તણે ચ. ભોગી તુજ શંમદ્ધ ધણો, આદ અધીકાર છે તેહ તણો, પારજાત પ્રેમલ શંમી, પદમી નાર ઘેર તેહ તંણે.

૪૮. ૧. ખ. આપણે ઘેર આવે તે કામ. ગ. આવે કામ. ઘ. અને ઙ. પ્રતમાં આની પહેલા નીચેના ચરણો વધારે છે. ઘ. જો સમજાવો તો ઘર જાઉ, ચતુર શિરોમણિ છે નંદરાયો. વાલે અરથ કરુ તેનો તે, જો મનમા હોય સંદેહ ઙ. જો સમક્ષ હોય તો ઘેર જ જાવો, ચતુર સિરોમણ છે નંદરાય; વલી આથ કરુ તેહનો. જો મનમાં હોય સંધેણ (પછી) ઘ. આપ ઘરમાંઅ ના આવે જા કામ. ઙ. આપ ઘરમાં ન આવે કામ. ચ. આપ ઘેર આવે કોઈ કામ. ૨. ખ. તેહેતુ જે કેવાહે નામ. ગ. તેતુ જે કહેવાએ નાંમ. ઘ. તેતુ જે કેવ નામ. ઙ. એક તેનુ કહેવાય જે નામ ચ. તેહતુ તો લેવાએ નામ. ૩. ખ. કેવાઅ. ગ. કેહેવાઅ. ઘ. કેવાય. ઙ. રાધા અનને ચ. રાધુ અંન જે કેહેવાએ. ૪. ખ. વીચારેરા અ. ગ. તેનુ નામ વીચારો રાઅ. ઘ. તેહ નામ. ઙ રાય. ચ. તેહેતુ નાંમ વીચારો રાએ. ૪૯. ૧: ખ. ગ. ઙ. ચ. એ બે નો કરો એક વીચાર. ઘ. બે મલિને કરજો એક વિચાર ઙ. ૨. ખ. મેહે કહી ત ઘરની સ્વેન. ગ. મે કહી તે નરને ઘેર નાર. ઘ. મેં કહી તે તેને ઘેર નાર. ઙ. મે કહી તેને ઘેર નાર. ચ. મે કહી છે તેહેને ઘેર નાર. ૩. ખ. પંખી ઊડો જોહને જોડ. ગ. ચ. પંખી ઘ. પંખિ ઉડે જેને જોર. ઙ. આ પંક્તિ પહેલા 'વલી કરૂ બીજુ દ્રષ્ટાન્ત, જો કાઈ મનમા હોયે ભ્રાન્ત. ક પછી ઙ પ્રમાણે. ૪. ખ. એ વાતનો એ અંકોટ. ગ. એ વાતનો એમાં કોટ. ઘ. તે વાતનો લેજયો અંકોટ. ઙ. તે વાતનો લીજે કોલ, ચ. તેહ વાતનો લો અંકોટ. ૫૦. ૧. ઙ. જેને આધારે રેહે છે પ્રાણ. ૨. ખ. તુ ચતુર સુજાણ ગ. નામ રે ચતુર સુજાણ ઘ. ચેત નામ તુ ચતુર સુજાણ. ઙ. ચતુર સજાણ. ચ. નામ તુ ચતુર સુજાંણ. ૩. ખ. ગ. એ બે પીછી કરો એક પેર. ઘ. હવે કરજયો એક જ પેર. ઙ. એ બેની કરો એક પેર. ચ. એ બે પ્રીછી કરો એક પેર. ૪. ખ. ગ. મેહે કઇ અસ્ત્રી તેને ઘેર. ઘ. સ્ત્રિ. ઙ. મે કહિ ચ. મેહે કહી સ્ત્રી તેહેને ઘેર. ૫૧. ૧. સર્વે સહુ. ચ. મા આ કડી નથી. ૩. ખ. ગ. પીછો તેહેના મંનનો પાર. ઙ. માં પહેલા એક પંક્તિ છે. 'તેના મનનો મર્મજ લીધ, સુજા સરપાપ પરિહટને દીધ.' પછી ખ. ગ. ની જેમ "પીછો...ઘ. મા તેહના નામનો પારજ લિધો, સિધ સિરપાઉ પરિઅટને દીધો." ૪. ખ. ગ. જુગતેથી પછે કરો જુહાર. ઙ. જુગતેથી જો કરજો જાહેર. ચ. નથી. ૫૨. ૧. ખ. દલા સમણે પછે નર નારી નામ. ગ. મંનમાં સમઝે અસ્ત્રીતુ નામ. ઘ મન સમણે સ્ત્રીના નામને. ઙ. મનમા સમસો સ્ત્રીનુ નામ ચ. મંન શમજો અસ્ત્રીના નામમા. ૨. ખ. પાછો

રાજા આવો દ્વાર. ઘ. ગામમે. ચ. આ ચરણ નથી. ૩. ખ. થઉ મંન રોમાવલચીત અંગ ગ. રોમાચીત્ય ઙ. રાજાચીત અંગ. ચ. થઓ મન પીત શંમા સુરંગ. ૪. ક. સ્ત્રી દી લાગો રંગ. ખ. ગ. પરવસ દેહ થઓ અસ્ત્રી સંગ. ઘ. સ્ત્રી મલવાનો કિધો સગ. ઙ. વસ્ય દેહ થઓ સ્ત્રી સંગ ૫૩. ૧. આ બંને ચરણ એકે પ્રતોમા નથી. ૨. ૩. ગ. નીદુરા. ૫૪. ૪. ૨. ખ. થઉં વાકુલ મહીપતીનું મંન. ગ. વેઉ વાકુલ રાજાનુ મંન. ઘ. માંનનિ સાથ્યે વલગુ મન. ઙ. માહની સાથે વલગુ મંન ચ. છે વાકુલ મહીપતીનુ મંન. ૫૫. ૧. ૨. ઘ. સ્પર્શને હરતિ બલે. ૩. ખ. બ્રીજે. ૪. ખ. પરતક્ષ. ગ. સાક્ષાત. ઘ. પ્રત્યક્ષ. ઙ. પ્રતક્ષ. ચ. પ્રતક્ષ. ૫૬. ૫૭. ૫૮. કડીઓ એક પણ પ્રતમા નથી. ૫૯. ૧. ખ. ઘ. તબ ક્રોડ. ગ. કરોર. નએતે. ૨. ખ. સ્ત જબ પુરાને પે પેખી. ગ. સાર શત પારખે પેખી. ઘ. સાર સત્વ પરખે પેખી. ૩. ખ. નજર ભરી. હોરી. ૪. ખ.. લાલીધન. જોરી. ૫. ખ. અમો બળે કઉ દામકી. ગ. અમુલખ કૈરી દાંમકી. ઘ. અમુલક થૈ કાંમની. ઙ. અમુલખ. ચ. અસ્ત્રી શારી પરાતરે અમુલખ કો કોમની. ૬. ખ. ચાખી, નહી કોડી કાંમકી. ગ. ચાખી. નહી કોરી કાંમકી. ઘ. નહી કોડીકી કામકી. ઙ. કછુ કામકી. ચ. ચાખી નવચીત છે થઈ, નહી ખોટી કોડી કામકી. ૬૦. ૧. ખ. કાન. ઘ. કોને સુનિ એક જ ક્રોડ. ઙ. કાને સુણી ને લક્ષ કરોડ. ચ. લખ જ ક્રોડ. ૨. ઘ. માટે રાજા લાગે હોડ. ૩. ઘ. જરુરપણે વીતી જામનિ. ૪. ખ. જોઉ. ગ. વીચાર કરી જોઉ. ઘ. જોઉ કામની. ચ. કરે વીચાર જોઉ કામની. ૬૧. કડી પહેલાં ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. બધી પ્રતોમાં એક પંક્તિ–બે ચરણ વધારે છે. “જો જાંણે માહરો પરધાંન, તે વાતે ધરે મુજ નામ.” ૧. ક. આપ્ત ઘ. હીયડે કરો પ્રપંચ. ઙ. ચ. હઈડે. ૨. ખ. સંગ. ગ. સાંય. ૩. ખ. રાય. ગ. રાએ. ૪. ખ. કરી એકટી સરવ સભાઅ. ગ સામદ સાંધાલી શરવે સભાએ. ઘ. પુરણ ત્યાહા કિધી સભાય. ઙ. સોઉ સઘલી સભાય. ચ શામદ પુરણ છે. શભાએ. ૬૨. ૧. ખ. ગ ઙ. ચ તે વેલા આવો. ૨. ખ. ઘણુ બોલાવી દીધું માન. ગ. મન સા સીધે દીધા માંન. ઘ. દેઈ માન રાયે આપ્યા પાન. ઙ. ચ. મન સાશ્રીધે દીધાં માન. ૩. ૪. ઘ. પશ્ચમ દેશ ભણિ પરવરો. ઙ. પછે દેસ માહે પરવરો ૬૩. ૧. ખ. ગ. લો ટંકા લાખ સવા કરોડ ઘ. લ્યો ટકા જોઈએ એટલા ઙ. લ્યો ટંકા જોઈએ તે ક્રોડ. ચ. લોની લાખ ટંકા રોકડા. ૨. ખ. ગ. ઘોડા જુગતી જોડ. ઘ. રૂડા અશ્વ લાવો તેટલા. ઙ. લાવો અશ્વ રૂડી જોડ.

ચ. લાવોની જુગતી ઘોડલા. ૩. ખ. બહુ સેનાં સોડાડી સાથ. ગ. સપત સેન શો ઘોડો સાથ ઘ. સુલપ સેન સુંઢાઢો સાથ. ઙ. સોઢાડો. ચ. નંદશેન શોઢાડો સાથ. ૪. ખ. દ્રવ અંદરગલ રાખો હાથ. ગ. દાંમ અંન રાંગલ. ઘ. દ્રવ્ય અનરગલ. ઙ. દામ અનંગલ. ચ. દાંમ અનલગલ. ૬૪. ૧. ૨. ઘ. ઉઠો સિઘ્ર કરો આ ઘડી. ચ. ઊઠી સીગ્રે થાઓ આ ઘડી. ૩. ૪. ઘ. તો જાવાનુ ન ધરસો દુખ. ૬૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. કહે પ્રધાન. ખ. ગ. સુણીએ મહારાજ. ૨. ખ. હવડાં કાજ. ગ. હમણાં કાજ. ઘ. હવડાં વાડાનુ સુછે કામ. ઙ. હમણાં કાજ. ૩. ખ. ગ. વૈધરત. ઘ. વૃષ્ટા વ્યતિપાત. ઙ. વીછી વ્યતીપાત. ચ. વીશટી વતીપાત. ૪. ઘ. શુભ કામે થાય ઉતપાત. ચ. મોહોટાં કાંમમાંહા થાએ ઊત્પાત. ૬૬. ૧. ખ. ગ. કાલ્ય. ૨. ઘ. આપસુ. ૩. ખ. સાંભલ પ્રધાંન. ચ. સાંભલ રે વાત. ૪. ક. ન લહે વાત; ખ. માહારી વાત સું ન ધરે કાંન. ઘ ન લહુ વાત. ગ ઙ. ચ. લેહે વાત. ૬૭ ૧. ક હુ કે જે લેવુ. ખ. ગ ઙ જે વાતનો કેડો લીજિયે. ઘ જે વાતનો હું કેડો લઉ. ચ. કેડો લીજીયે. ૨. ખ. સીધ પાર તેહેનો લીજીએ. ગ. સદ પાર તેહેનો કીજીએ. ઘ. ન થાય તો પ્રાણ જ દઉ. ઙ. સધ્ય પદારથ તેનો કીજીએ. ચ. શદ પાર તેહેને કીજીએ. ૩. ખ. સભામાં. ૪. ખ. ઘ. ઙ. તારે હું સાનો રાજેન. ગ. હું તો સાનો રાજાંન. ચ. તાહારે હુ શાંહાંનો રાજંનં. ૬૮. ૧. ગ. પ્રથેમ. ઘ. આજ અવજોગ પ્રથમ મને. ઙ. આજ અવજોગ પરથંમ સુને. ૨. ખ. પડે તુને. ગ. કહીએ તુને. ઘ તારય પછી તો વેડે તુને. ઙ વલતી તુને. ચ નડશે તુને. ૩. ખ હવડે જાવાને કરે સહી. ગ જે જાવાનુ કરે ન નહી. ઘ. ન કરે સહિ. ચ હમણાં જાવુ કરે નહી. ૪. ગ આજ થકો. ઙ આજ પછી. ચ. આજથી તુ પરધાંન જ નહી. ૬૯ ૧. ખ ગ. ઘ. ઙ ચ પાલે બોલ. ૨. ખ. ગ ઘ ઙ ચ. પાલે કોલ. ૩. ક. પ્રતીધરમ ગ. પતીધરમ. ઘ. પતિધર્મ. ઙ. પ્રતીધર્મ. ૪. ગ. પાલે કરમ. ચ. કરંમ. ૭૦. ૧. ગ. હરીજંન તે જે મુકે સાંસાર. ચ. આચારી તે જે પાલે આચાર. ૨. ખ. તેજે મુકે સંસાર. ગ. પવીત્ર તે જે પાસે આચાર. ઘ. હરિજન તે જે ભક્ષ અપાર. ઙ. ચ. હરીજન તે જે મુકે સંસાર. ૩. ૪. આ બંને ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. ૭૧. ૧. ૨. આ બંને ચરણ પણ એકે પ્રતમાં નથી. ૩. ગ. સતવાદી નવ બોલે આલ. ૪ ગ. રાજા તે જે પ્રજા પ્રતીપાલ. ઘ. સત્યવાદી. ચ. શતવાદીનાં બોલે આલ.

૭૨. ક માં આરંભે આટલું વધારે: જો સપ્ને જેવો કંજ્ઞેસ (?)., મંગણ તે જેને નહી રાસ. ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં આ આખી કડીને બદલે નીચે મુજબ છે. ૧. પંડીત તે જે પરખે પુરાણ, ઘ. પ્રતમા, વિદ્યા તે જે હોયે પાઠ, ૨. સાહસિક જે હોએ સુજાણ. ઘ. પંડીત તે જે જાણે વાટ. ૩. જોગી તે જે પાલે રોગ. ઘ. વૈદ તે જે પરખે રોગ ૪. વૈદ તે જે પરખે રોગ. ઘ. જોગિ તે જે જાણે જયોગ. ૭૩. ૧. ખ. ગ. ચ. વરત કરે જે વરત આચરે. ઘ. ઙ. ધન તે જે ગાંઠે ગરથ. ૨. ખ. ગ. ચ. સતવાદી પદ સંકટ હરે. ઘ. ઙ. પોતાનો તે જે સારે અરથ. ૩. ખ. ગ. ચ. પુત્ર તે જે ગઆમાં જાય. ઘ. ઙ. બલીઓ તે જે પરદુ:ખ હરે. ૪. ખ. ગ. ચ. જીતો જેકો ગંગા નાહાઅ. ઘ. ટલ્યૂ ખરૂ જે પરદુ:ખ હરે. ઙ. ટલ્યો ખરૂ જે પરદુ:ખ હરે. ૭૪. ૧. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં નીચેનાં ચરણો વધારે છે: 'ધનપતી તે જે ધારે ધરમ; સંનાસી જે જાણે ભ્રમ. રલો તે જે ખરચે હાથ, સારી અસ્ત્રી જે સરગે સાથ. મહીપતીનુ જે રાખે માન, તેનું નામ પુરો પરધાંન.' જ્યારે ઘ. પ્રતમાં બે ચરણ વધારે છે: 'સતિ તે જે બાલે દેહ, સાધુ જે તે સહુને સ્નેહ. ૨. ઘ. તે તો જાણું એકલો હુ. ૩. ૪. આ બંને ચરણોની પહેલાં બધી પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે: 'કેહે પ્રધાન સાંભલ ભુલિ, રોસ ન ધરસો, રાજા અતિ,' અને પછી "જે પાસા પડે તે દાઅ, જે રાજા બોલે તે નાઅ" ૭૫. ૧. ખ. બોલે તે જાઅ. ગ. નાએ. ઘ. નિરધન જે બોલે તે વાધ. ૨. ખ. સાહઅ. ગ. સાહા. ઘ. સહાય. ચ. શાહા ૩. ખ. બોલે તે નાઅ. ગ. કરે તે અન્યાએ. ઘ. અન્યાય. ઙ. પાંચ પરમાણ કરે તે નાય. ચ. પંચ પરમાણે તે તો ના. ૪. ખ. અંનાઅ. ગ. અન્યાએ. ઘ. અન્યાય. ઙ. અંનાય. ચ. આચાર ભક્ષ એ તો અંન. ૭૬. ૧. ૨. ઘ. નાયે જેહ જડે તે રાય. ઙ. રાહાય. ચ. નાઠાં જે જડે તે રાહા. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. ભુખો. ઘ. ભુખ્યો. ખ. ગ. ઙ. ચ. ખાઅ. ઘ. ખાય ૪. ખ. ગ. જે ગમે. ઘ. ચ. બેહરો જે ગમે તે ગાએ. ઙ. મન ગમે તે ગાય. ૭૭. ૧. ખ. ચ. આયાલે જે થણી તે થાઅ. ગ. આયજી લેખ લખુ તે થાએ. ઘ. અયાલે જે થયુ તે થાય. ઙ. અયાલે થઉ તે થાયે. ૨. ઙ. ગમો તે પાવે. ખ. ગ. ઙ. ચ. ઓશડ જે ગમે તે પાઅ. ઘ. ઊખદ જે ગમે તે ખાય. ૩. ઘ. પ્રજા પાલે તે કહિએ ગાય. ૪. ખ. ગ. ચ. પેએ પાન. ઘ. પે પાન. ઙ. પય. ૭૮. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે:

જે કોઈ ચીતવેસુ તે ચાહા,	અતીબલીએ તે જેને આહા
દુખીઓ જે પરદેસે જાઅ,	ગ્રહસ્ત તે જે લેહેણાં લાઅ. ૧
પુન જે તે પરથ થાઅ,	સુખીઓ જે નવ રોગી કાઅ.
ભલુ કરે તે ભુપત રાઅ,	રાજા કેહે તે કેવી હાઅ. ૨

૭૮મી કડીને બદલે ખાવંદ કેહે તે સાચુ આ દીસ, વચન લઈ થડાવે સીસ.
એમ કહીને ઉઠો તે ઘડી, વાર ન લગી વહેતાં ઘડી. ૩

૧. ૪—ઙ. ગ્રસ્તનો પેર જે લાણુ લાહ. ૨—૧. ગ. ઙ. ચ. પરમારથ થાઅ. ૨. ઙ. રાથી જે નરોગી કાઅ. ચ. દુખીઓ જેહેનો રોગી કાએ. ૨. ૩. ગ. રાજા કહે તે સાચુ આ દીસ. ઙ. માટે રાજા બોલે તે ખરૂ. ચ. રાત દિવસ તે અંન ન ખાય. ૨—૪. ગ. ચાકર શો જે ચડાવે સીસ. ઙ. તે મજથી કામ થાયે તે ખરૂ. ચ. ભલુ કરે તે ભુપત રાજંન. ગ. માં ૩—૧ નથી. ૩. ૧. ૨. ઙ. માં રાય વચન બોલા આ દીસ, ચાકર તે જે ચડાવે સીસ. ચ. માં અતુર તે જે કરે કીરતંન, રાજા તે જે શાચો આ દીશ. ચાકા તે જે ચઢાવે શીશ. ૩—૪. ચ. વહુતા વડી. ૭૯. ૧. ક. સુગઢુ. ગ. સોઢાઢુ. ઘ. સુઢાઢુ. ઙ. સોઢાડયુ ચ. સોઢાઢુ. ૨. ખ. અંદરગડ. ગ. અંદ્રગલ. ઙ. અનલગલ. ચ. અનગલ. ૩. ગ. પ્રધાંન ઉચાળો. ઘ. પ્રદેશે ગયો. ઙ. ચાલે ને ગયો. ચ. ચાલીને ગઓ. ૪. ગ. આનંદ. ૮૦. ૧. ગ. પડી છે રાત્ય. ઘ. જવ રાત ૩. ખ. બીજુ કો નવ જાણે જાત. ઘ. બિજો કોઈ ન ચલે વાણ. ૪. ખ. ચાલો રુદેમાં રાખી વાત. ચ. ચાલા આપ રૂદે પરમાણ. ૮૧. ૧. ખ. લજા. ગ. ન ભવે ય નીદ્રા. ઘ. ચિંતાતુરાણાં ન સુખં ન નિદ્રા. ચ. માં આખો શ્લોક જ નથી. ૨. ખ. ન બધુ ન મીત્ર. ઘ. સ્વજનં ન બંધુ. ૩. ઘ. કામાતુરાણાં ન ભયં ન લાજા. ૪. ગ. ન બલાં ન તેજ. ઙ. ક્ષુધા બલાનાં ન બલં ન તેજ. ૮૨. ૧. ખ. કાંનર. ઘ. માટે રાજા જંખે નાટય. ઙ. કાહા નર ને કાહા નાર. ચ. કી નર. ૨. ખ. ગ. થાઅ તેનો શો વીચાર. ઘ. થયો તેનો સો વિચાર. ઙ. થઉ તેને સો વીચાર. ચ. થાએ તેહનો. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ માં આ ચરણ પહેલાં એક પંક્તિ વધારે છે: 'જાર બુધ જેને મન વસી, લાજ મરજાદ તેહને મન કસી." પછી ક. ગુણકા થકી વેદને શા લાડ. ૪. ઘ. આલસ્યૂ. ઙ. આલસુને મન. ૮૩. ૧. ખ. ગ. ઙ. ચ. ભીખમાં તે સાંનો ભોગ. ઘ. સાનિ નિત. ૨. ખ. ગ. ઙ. જોરાવટી તે સાનો જોગ. ઘ. વસનિને મન સાનિ પ્રીત. ચ. શુધ ચીત વીના તે શાહાંનો જોગ. ૩. આ પંક્તિ પહેલા ખ. ગ. ઙ. ચ. માં કેટલીક પંક્તિ વધારે છે: ભંગીજનને

સાહાની નાત, વસની જનને સાહાની જાત. મદપાની તે સાહાનો પવીત્ર, ભુહ્રુ તાકે તે સાહાનો મીત્ર.' ૩. ખ. ઊદમ કસો. ગ. ઊર્દમ. ઘ. ઉદ્યમ. ચ. ઊદમ કશો. ૪. ખ. સુળને મન તે સાહાનો હસો. ગ. સોમને તે સાતુ હસુ. ઘ. શુભ જે મન તે સાંનો વસો. ઙ. સુભને મન સાસુ વસુ. ચ. શુભને મન તે શાંહાનો વશો. ૮૪. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે:

સેદ્દાઈમાં તે સાહાતુસત, પટલાઈમાં તે સાહાનુ પત
પરમારથમાં તે સાતુ પાપ, સીધાઈ તાં સાહાનો શ્રાપ
રંડાપણુ તે સાહાની સતી, પીડા દે તે સાહાનો પતી.
(ચ. માં પ્રરજા પીડે તે શાહાંનો પતી.)

૧. ગ. સાંતોકી. ચ. શંતોકી. ૨. ખ. ધંન વીના તે સાહાનુ સુખ. ગ. ધાંન પાકે સાંનુ સુખ. ઘ. રોગિને તે સાનુ સુખ. ઙ. ધન વના તે શાનુ સુષ. ચ. ધંન અંન વીના તે શાહાંનુ સુખ. ૩. ખ. ગ. દાતારને. ગ. ધોન્ય. ચ. દાતારને મન. ઘ. માં આ પહેલા બે ચરણ વધારે છે. નિરધનને મનોરથ ફોગ ગ્નાનિને મન સાનો શોક. ૪. ગ. સુરાતણને. ૮૫. ૧–૨. આ બંને ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. ૩. ખ. અસ્ત્રી ભલી વીના સો ભાગ. ઘ. સ્ત્રિ વિના તે સાનો ભાગ. ચ. ભાંમની ભલી વીના શો ભોગ. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. સાનો ભોગ. ૮૬. ૧–૨. આ બંને ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. ૩. ક. દરદર રે જાહાપણ કસ. ૪. ઙ. સુમને મંન સાનુ વસુ. ચ. માં આ ચરણ નથી. ૮૭. ૧. ૨. ચરણો એકે પ્રતમાં નથી. ૪. ગ. પીત્ય. ૮૮. ૧. ખ. ગ. ગુણ વિના. ૨. ચ. પ્રરજા વીના તે શાંહાનો ભુપ. ૩. ખ. સાંહાંની વીદાઅ. ગ. સી વીદાએ. ઘ. શિ વડાઈ. ઙ. શી વીધાય. ચ. શી વીદાએ. ૪. ગ. ચાલે નહી તાહારે સાંનો દા. ઘ. સી નંદાય. ઙ. ચાલો નહિ તે સાનો દાચ. ચ. ચાલ ચાલે તે શી નંદાએ. ૮૯. ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં નાચેની પંક્તિઓ વધારે છે. ખ. કંઠ વીના તે સાહાંનુ ગાંન, તાલ વીના તે સાહાનુ તાંન. દઆ નહી તો સાહાનુ દાંન. ગ. કંઠ વીના તે સાંને ગાએ, ભુખ વીના તે સાંનુ ખાએ. તાલ વીના તે સાંનુ તાંન, દઆ નહીં તારે સાનું દાન. મોહોરમ વીના તે સાંનુ માંન, હરી ભક્ત વીના તે સાંનુ ધાંન્ય. ઙ. માં ત્રણ ચરણો ખ જેવાં છે. ચોથું એક વધારે છે. 'માહો પાપિ તે સાનુ માન. ચ. માં ત્રણ ચરણો. ખ. જેવાં છે. ચોથું એક વધારે છે–'હેત વીના તે શાહાનું માન, ૮૯. ૧. ખ. હરીજનને તે સો સંસાર. ઘ. હરિ ન જાણે તો સાનો

સંસાર. ઙ. હરિ ન જાણ્યો તો સંસાર. ચ. માં ૧. ૨. ચરણો નથી. ૩. ૪. ખ. અને ચ. પ્રતોમાં આ પંક્તિઓ ઉલટાવાઈ છે. પણ ઙ. પ્રતમાં નીચે મુજબ વધારે પંક્તિઓ છે: ભ્રષ્ટ થયો તે સાનો બ્રમ, એવા દાન તે તો અધર્મ: કહ્યુ કહે તે સાનો કવિ, શિખવિ વાત તે શાનિ નવિ. ૯૦. આ કડી એકે પ્રતમાં નથી. તેને બદલે દરેકમાં જુદી જુદી કડીઓ નીચે મુજબ છે:

ખ. ચોરે બેસે તે સાહાનો ચાડ, પરહુ આપે તે સાહાનો પાડ.
વેવાર નહી તો સોયે પાર, ખરી વાતમાં સાહાનો ખાર. ૧

ગ. માં આ કડી કે તેને બદલે બીજી કોઈ કડી જ નથી.

ઘ. સત્ય બોલે તે સાનો ચાડ, પલહુ લે તે સાનો પાડ.
વિદેસિને સાનુ દુખ, માન વિના તે સાનુ સુખ. ૧

ઙ. ચોરે બેસે તે સાનો ચાડ, પરમારથમા તે સાનો પાડ.
વહેવાર નહી તો સો વેપાર, અધરમિનો સો આધાર. ૧
ભ્રષ્ટ થયો તે સાનો ભ્રંમ, સેવા દાન તે સાનો દરંભ.
વીદેસીને શાનુ સુખ, માન વીના તે સાનુ સુખ. ૨

ચ. ચોરે બેશે તે શાંહાંનો ચાડ, પરહુ લે તેહેમે શાંહાંનો પાડ,
વહેવાર નહી તો વેહેવાર, કમાઈ નહી તો કેમ રેહેકાર. ૧

૯૧. ૧. ઘ. ભય ન મનમાંહિ. ૨. ખ. થઈ. ગ. થૈ. ઘ. થઈ. ઙ. થ્યઈ. ચ. થઈ. ૩. ક. તેણે જે ગેહ. ખ. દરબાર પ્રધાન તેડીને ઠોર. ગ. મેડીનો ઠોર. ઘ. પરધાનનાં જહાં ઠોર. ઙ. આ ચરણ નથી. ચ. તણો જેણે ઠાર. ૪. ખ. આવો રાત્રી પેહેલે પેહેલે પહોર. ઘ. ગયો રાજા ત્રિજે પહોર. ૯૨. ૧. ખ. વજરમાં છે તાહાં લોહોનાં બાર. ગ. વજીર મોહોલ છે લોહોનાં બાર. ઘ. લોઢાનાં બાર. ઙ. વૃખ મેહેલ. ૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. કીધો રાજાએ કરનો પ્રહાર. ઘ. ત્યાં જઈને કિધો કર પ્રહાર. ૩. ખ. ગ. ચ. ધીર પ્રતીહાર તારે જાગિયો. દ્વારપતિ તારે જાગીયો. ઙ. દ્વારપતી તાહારે જાગીયો. ૪. ઘ. મનસુ બિવાને લાગિયો. ૯૩. ૧. ગ. મહાજંમ. ઘ. માજમ. ચ. પ્રતમાં આ ચરણો પહેલાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

ચ. જાગે જે કો ધંનનો ધણી, જાગે જેહને ચીંતા ઘણી.
જાગે રાત અંધારી ચોર, ધંન વરશતા જાગે મોર. ૧
જાગે જેહેના ઘરમોહાં શાંપ, જાગે દીકરીઓનો બાપ.
જાગે જેહને માથે વેર, જાગે જે કો કરે કેહેર. ૨

સાહાની નાત, વસની જનને સાહાની જાત. મદપાની તે સાહાનો પવીત્ર, ભુંડું તાકે તે સાહાનો મીત્ર.' ૩. ખ. ઊદમ કસો. ગ. ઊદંમ. ઘ. ઉદ્યમ. ચ. ઊદમ કશો. ૪. ખ. સુળને મન તે સાહાનો હસો. ગ. સોમને તે સાનુ હસુ. ઘ. શુભ જે મન તે સાંનો વસો. ઙ. સુભને મન સાસુ વસુ. ચ. શુભને મન તે શાહાનો વશો. ૮૪. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે:

સેદ્દાઈમાં તે સાહાનુસત, પટલાઈમાં તે સાહાનુ પત
પરમારથમાં તે સાનુ પાપ, સીધાઈ તાં સાહાનો શ્રાપ
રંડાપણુ તે સાહાની સતી, પીડા દે તે સાહાનો પતી.
(ચ. માં પ્રરજા પીડે તે શાહાંનો પતી.)

૧. ગ. સાંતોકી. ચ. શંતોકી. ૨. ખ. ધંન વીના તે સાહાનુ સુખ. ગ. ધાંન પાકે સાંનુ સુખ. ઘ. રોગિને તે સાનુ સુખ. ઙ. ધન વના તે શાનુ સુષ. ચ. ધંન અંન વીના તે શાહાંનુ સુખ. ૩. ખ. ગ. દાતારને. ગ. ધોન્ય. ચ. દાતારને મન. ઘ. માં આ પહેલાં બે ચરણુ વધારે છે. નિરધનને મનોરથ ફોગ ગ્નાનિને મન સાનો શોક. ૪. ગ. સુરાતણુને. ૮૫. ૧–૨. આ બંને ચરણુ એકે પ્રતમાં નથી. ૩. ખ. અસ્ત્રી ભલી વીના સો ભાગ. ઘ. સ્ત્રિ વિના તે સાનો ભાગ. ચ. ભાંમની ભલી વીના શો ભોગ. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. સાનો જોગ. ૮૬. ૧–૨. આ બંને ચરણુ એકે પ્રતમાં નથી. ૩. ક. દરદર રે જહાપણુ કરસ. ૪. ઙ. સુમને મંન સાનુ વસુ. ચ. માં આ ચરણુ નથી. ૮૭. ૧. ૨. ચરણો એકે પ્રતમાં નથી. ૪. ગ. પીસ. ૮૮. ૧. ખ. ગ. ગુણુ વિના. ૨. ચ. પ્રરજા વીના તે શાંહાનો ભુપ. ૩. ખ. સાંહાંની વીરાઅ. ગ. સી વીદાએ. ઘ. શિ વડાઈ. ઙ. શી વીધાય. ચ. શી વીદાએ. ૪. ગ. ચાલે નહી તાહારે સાંનો દા. ઘ. સી નંદાય. ઙ. ચાલો નહિ તે સાનો દાચ. ચ. ચાલ ચાલે તે શી નંદાએ. ૮૯. ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં નાચેની પંકિતઓ વધારે છે. ખ. કંઠ વીના તે સાહાંનુ ગાંન, તાલ વીના તે સાહાનુ તાંન. દઆ નહી તા સાહાનુ દાંન. ગ. કંઠ વીના તે સાને ગાએ, ભુખ વીના તે સાંનુ ખાએ. તાલ વીના તે સાંનુ તાંન, દઆ નહીં તારે સાનું દાન. મોહોરમ વીના તે સાંનુ માંન, હરી ભક્ત વીના તે સાનુ ધાન્ય. ઙ. માં ત્રણુ ચરણો ખ જેવાં છે. ચોથું એક વધારે છે. 'માહો પાપિ તે સાનુ માન. ચ. માં ત્રણુ ચરણો. ખ. જેવા છે. ચોથું એક વધારે છે–'હેત વીના તે શાહાનું માન, ૮૯. ૧. ખ. હરીજનને તે સો સંસાર. ઘ. હરિ ન જાણે તો સાનો

સંસાર. ઙ. હરિ ન જાણે તો સંસાર. ચ. માં ૧. ૨. ચરણો નથી. ૩. ૪. ખ. અને ચ. પ્રતોમા આ પંક્તિઓ ઉલટાવાઈ છે. પણ ઙ. પ્રતમાં નીચે મુજબ વધારે પંક્તિઓ છેઃ ભ્રષ્ટ થયો તે સાનો બ્રમ, એવા દાન તે તો અધમંઃ કહુ કહે તે સાનો કવિ, શિખવિ વાત તે શાનિ નવિ. ૯૦. આ કડી એકે પ્રતમાં નથી. તેને બદલે દરેકમાં જુદી જુદી કડીઓ નીચે મુજબ છેઃ

ખ. ચેરે બેસે તે સાહાનો ચાડ, પરઠુ આપે તે સાહાનો પાડ.
વેવાર નહી તો સોયે પાર, ખરી વાતમાં સાહાનો ખાર. ૧
ગ. માં આ કડી કે તેને બદલે બીજી કોઈ કડી જ નથી.
ઘ. સત્ય બોલે તે સાનો ચાડ, પલઠુ લે તે સાનો પાડ.
વિદેસિને સાતુ દુખ, માન વિના તે સાતુ સુખ. ૧
ઙ. ચોરે બેસે તે સાનો ચાડ, પરમારથમાં તે સાનો પાડ.
વહેવાર નહી તો સો વેપાર, અધરમિનો સો આધાર. ૧
ભ્રષ્ટ થયો તે સાનો ભ્રંમ, સેવા દાન તે સાનો દરંમ.
વીદેસીને શાતુ સુખ, માન વીના તે સાતુ સુખ. ૨
ચ. ચોરે બેશ તે શાંહાંનો ચાડ, પરઠુ લે તેહેમે શાંહાંનો પાડ,
વહેવાર નહી તો વેહેવાર, કમાઈ નહી તો કેમ રેહેકાર. ૧

૯૧. ૧. ઘ. ભય ન મનમાહિ. ૨. ખ. થઈ. ગ. થૈ. ઘ. થઈ. ઙ. થ્યઈ. ચ. થઈ. ૩. ક. તેણે જે ગેહ. ખ. દરબાર પ્રધાન તેડીને ઠોર. ગ. મેડીનો ઠોર. ઘ. પરધાનનાં જહાં ઠોર. ઙ. આ ચરણ નથી. ચ. તણો જેણે ઠાર. ૪. ખ. આવો રાત્રી પેહેલે પેહેલે પહોર. ઘ. ગયો રાજા ત્રિજે પહોર. ૯૨. ૧. ખ. વજરમાં છે વાહં લોહોનાં બાર. ગ. વજીર મોહોલ છે લોહોનાં બાર. ઘ. લોઢાનાં બાર. ઙ. વૃખ મેહેલ. ૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. કીધો રાજાએ કરનો પ્રહાર. ઘ. ત્યાં જઈને કિધો કર પ્રહાર. ૩. ખ. ગ. ચ. ધીર પ્રતીહાર તારે જાગિયો. દ્વારપતિ તારે જાગીયો. ઙ. દ્વારપતી તાહારે જાગીયો. ૪. ઘ. મનસુ બિવાને લાગિયો. ૯૩. ૧. ગ. મહાજંમ. ઘ. માજમ. ચ. પ્રતમાં આ ચરણો પહેલાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

ચ. જાગે જે કો ધંનનો ધણી, જાગે જેહને ચીતા ઘણી.
જાગે રાત અંધારી ચોર, ધંન વરશતા જાગે મોર. ૧
જાગે જેહેના ધરમોહાં શાંપ, જાગે દીકરીઓનો બાપ.
જાગે જેહને માથે વેર, જાગે જે કો કરે કેહેર. ૨

જાગે જે કો જપે જુગદીશ, જાગે દાંત ઘણાં જેહેની શીશ. ૩
જાગે જે કો હોએ જાર, જાગે જે કુટલની નાર.
જાગે જેહેના દેહેમાંહાં રોગ, જાગે જે કો શાધે જોગ. ૪
જાગે જે કો ચોરી કરે, જાગે જે પ્રતીહાર કરે.–

૩. ખ. ખોટી થાસે જે લાગે વાર. ગ. માં બંને ચરણો ઉલટાવાયાં છે. ઘ. પહેલાં 'નહિ ઉઘાડું મારૂ બાર.' પછી 'ઓરિ થાય સામો લગાડે વાર.' ઙ. અને ચ. માં પણ ગ ની જેમ ચરણો ઉલટાઈ ગયાં છે. ૯૪. ૨. ખ. ગ. ઙ. બહુ લાજ. ઘ. લાજ બહુ ધર્તો તે મન. ચ. ઘણી એક લાજ. ૩–૪. ચરણો પહેલાં ખ. ગ. ઙ. અને ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

લાજે એક જે હોએ જાર, લાજે કુલ સકુલની નાર.
લાજે મુરખ બાંમણ ભાર, લાજે ઉતમ ઊવાર. ૧
લાજે મોટા માનભંગ થાઅ, વચનભ્રસ્ટથી લાજે રાઅ.
લાજે પંડિત ચૂકે બોલ, લાજે ત્રીઆ ઉતારે તોલ. ૨
નીચ કામ જે નરપત ગઓ, લજા પામી બોલ જ કઓ.

૩. ખ. ઉઘાડ દુવાર. ૪. ખ. ઙ. પરવેસ. ગ. ઘ. પ્રવેસ. ચ. પ્રરવેશ. ૯૫. ૧. ખ. ઘણું જરૂર છે અઘડું કામ. ગ. ઘણું જરૂર છે માહારે કામ. ચ. જરૂર છે અદકુકામ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. સીઘ્રે ઉઘાડી ચરણે લાગ. ૪. ખ. જોહે જોઈએ તે મુજપે માગ. ગ. ઙ. જે જોઈએ તે મુજ પાએ માગ. ઘ. મજ પાસે જે ગમે તે માગ. ચ. જે જોઈએ તે અમ પાશે માગજો. ૯૬. ૧. ખ. ઘ. ઙ. ચ. પ્રીતે. ગ. પછે પોલીઓ બોલો. ૩. ઘ. ઉઘાડિયુ. ૯૭. ૨. ઘ. કરવા જાય જાર. ચ. નીશરે જાર. ૩. ઘ. મારે જાઉ. ઙ. મારે જોયો પાછા ફરી. ચ. ૯૮. ૧. ખ. ચ. પરધાન નહી ઘેર તમતણો. ૨. ચ. કાંમની સાથે શુ કાંમ. ૩. ૪. ક. નીમ ગ. નામ. ઘ. તેનું તે સુ કામ. ચ. નાંમ. ૯૯. ખ. ગ. ઙ. ચ. માં આ પંક્તિ પહેલાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

ઊદર બીલાડીને સો મેલ, અજા વાઘ બને કમ ખેલ
સહી ગજ એકટા કેમ રમે, ગરડ સરપ સંગે કમ ગમે ૧
અગન ઘ્રત મલે કેમ એક, વપરીત દીસે એહે વીવેક
તમો રાસ પુરસની જાત, વીનતા સાથે સી કરવી વાત ૨

૧. ક. કહે છે. ઘ. ઙ. રાજા કહે સો કરવો વિચાર. ખ. રાજા કહે ઘડસુ ઘાટ. ગ. રાજા કેહે ઘડ સો ઘાટ. ચ. રાજા કહે એવડો શો ઘાટ. ૨. ખ. ગ. ચ.

ઉઘાડ બાર જાવા દે વાટ ઘ. મેલ્ય વાત ઉઘાડો દ્વાર. ङ. મેહેલ વાટ ઉઘાડો બાર. ૧૦૦. ૧. ૨. ખ. આ વેલા ચીરાવું. ઘ. નહિ કર હુ ચિરાવેરવ મેહેલ. ચ. ખરે બપોરે ચીરાવુ. ૧૦૧. ૧. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. સુ છે જોર. ૩. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. જો રૂડુ ચીતવે. ખ. ખાવંદ. ગ. ઘ. ચ. ખાવંન. ૪. ખ. ગ. મન. ૧૦૨. ૧. ખ. દોણી. ગ. ડોણી. ઘ. દુણિ. ચ. દાહાંણી. ખ. ફુદ. ૨. ખ. ઘ. ङ. તો મન માહે વિચારો બુધ. ચ. તો શારો તમે રૂડી બુધ. ૩. ૪. ખ. ગ. ङ. ચ. મા ઉલટાવાઈ છે. ૧૦૩. ૧. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. સુરખ મીત્ર વેરી ને ઠાંમ. ચ. માં આ પહેલાં એક પંકિત છે. કસિ વાતનો છે સંદેહ, તેણે વ્યાકુલ મારૂ દેહ. ૨. ખ. ङ. ચ. વણસાડે ૧૦૪. ગ. વણસારે. આ કડી પહેલાં ચ. માં એક પંક્તિ વધારે છે. 'એવડો સુ રાખે છે અંક, આ બર હુ રાજા તુ રંક. ૨. ક. ખ. વીહાવો ગ. બીહીવરાવો. ઘ. બિવરાવ્યો. ङ. બીહીવાડો. ૩. ઘ. બિજી વિનતિ. ચ. બીજી હોએ તો. ૪. ખ. પરસણ ગ. પ્રસ્ન. ઘ. પુસન. ચ. પુરશંન. ૧૦૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. જેહને કબજ. ૨. ઘ. ङ. બીજો તસ્કર રાય. ૩. ઘ. ત્રિજો રાજા રાત્રેણ. ङ. ગરથ. ૪. ઘ. ङ. ચોથો સિયાલો કેવાય. ચ. એોશીઆલો થાએ. ૧૦૬. ૧. ખ. કાઢા. ङ. કહાડા ૨. ખ. લખ ક્રોડ. ગ. ટકા લાખે કરોડ. ચ. નવલક્ષ ટંકા ક્રોડ. ક. માં આ પછીના બે ચરણ નથી જ્યારે બીજી બધી પ્રતોમાં તે છે. ૧૦૭. ૧. ઘ. દ્રવ દેખી મુનિવર ચલે. ૨. ખ. લોભી મલે. ૩. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. કરે સહુ પ્રીત. ૪. ખ. દેખીને ચારીત. ચ. ચાલે રૂડી રીત ૧૦૮. ૨. ખ. દ્રવે અસ્ક ને અસ્ક જાણુ. ગ. દ્રવે આસ અસકને માંહા. ઘ. દ્રવ્યે આસન અસંક ન આણુ. ङ. દ્રવ્યે આસં અસંકાને આણા. ચ. દ્રવે લાભ અશંકા જાંણુ. ૩. ઘ. જીવ જાતો રહે. ङ. જીવ જાય ને રહે. ૪. ગ. ડાઆને ઘેલો કહે. ૧૦૯. ૧. ગ. કાહાર. ચ. પ્રતમાં આ કડી નથી. ૨. ખ. ગ. ઘ. ङ. દ્રવે મેલા ને દ્રવે નૂર. ૩. ઘ. દ્રવે ચોર ને દ્રવ્યે સાઉકાર. ૪. ખ. દ્રવે રાક ને દ્રવે રાઅ. ગ. રાંકને દરવે રાઅ. ઘ. ङ. દ્રવ્યે રંક ને દ્રવ્યે રાય. ૧૧૦. આ પહેલા ખ. ગ. ઘ. ङ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે છે. 'દ્રવે કરપી, દ્રવે દાતાર, દ્રવે ઊગરે દ્રવે માર. ૨. ઘ. દ્રવે ઉચને દ્રવે નિચ. ૩. આ પહેલાં ખ. ગ. ઘ. ङ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે છે. પ્રથવીનુ કારણુ છે દ્રવ, દ્રવ થકી સોભા સઘલી સરવ. ઘ. ङ. માં આ પછી

દ્રવ્યે પરનારી વસ પડે, દ્રવ્યે કલંક ચઢયા ઉતરે.

દ્રવ્યે લક્ષણ દ્રવ્યે લાજ, દ્રવ્ય દેખી સહુ કરે કાજ.
દ્રવ્યે અનિમની વશ થાય, દ્રવ્યે રંક ઉપારિ રીઝે રાચ.
દ્રવ્યે જોગ જાતાં મન ચલે, દ્રવ્યે વહાન પાછું નવ ફરે.
દ્રવ્ય થકી ન બોલાયે કોય, પરંતરે પ્રાક્રમ બહુ જોય.

૩. ગ. જવ દીઠું પ્રતીહાર. ઘ. ચ. જવ દીઠાં. ङ. જવ દીઠા. ૪. ૧૧૧. ૨. ગ. જોયુ. ૩. ખ. ગ. ચ. દીઠા પ્રધાન તણા તે મોહોલ. ૪. ખ. ગ. ચ. તે આગલ સોભા સઘલી સેહેલ. ઘ. ङ. એવી દીઠી જગમગ જોત. ૧૧૨. આ કડી પહેલાં ઘ. ङ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે.

પ્રધાન કેરો દીઠો વાસ, પુરણ દીપક છે પરકાસ.
જોતો તે ચાલો રાજંન, જોતાં ત્રપત થયા નયન.

૨. ક. પીલો. ખ. પચરંગીલુ તે છે ઘણું. ગ. પાંચ રાંગી, ઘણું. ઘ. પચરંગી રૂપ પોપટમાં ઘણું. ચ. પીલુ ને પચરંગી ઘણું. ૩. ખ. મોટો છે પાટ. ગ. હેઠલ માંડી છે ખાટ. ચ. તે આગલ ઘાલો છે પાટ. ૪. ઘ. રાજા ચાલ્યો આવે ધાર. ૧૧૩. ૧. ખ. ગ. ङ. ચ. બેઠી દીઠી નાં કામની. ૩. ક. મૃગવેણી ગ. મૃગ લોચની. ઘ. મૃગવેણા વંક. ૪. ખ. ङ. સહી આકારે. ઘ. સિહોકાર ચ. શીંહાકાર. ૧૧૪. ૧. ઘ. આકાશમાં શોભે દામનિ ङ. હંસા ચાલ. ચ. હંસ ગની. ૨. ખ. ગ. ङ. ચ. માં આ ચરણને બદલે નીચેનું ચરણ છેઃ સરદનીસા જેવી જામની. ઘ. માં હુડચ્છા ચાલે ગજ ગામની. ૩. ક. માં 'શરદની જેહેવી જામની' ત્રીજા ચરણમાં છે. ૧૧૫. ૧. ૨. ખ. વાડીમાંની કેલ. ઘ. જમ શોભે કેલ. ૩. ચ. જેહેવી ઇંદ્ર તણી અપછરા. ૪. ઘ. જેવી રાજરત્ન શુ ગહિ. ચ. જેહેવી મદભરી મછરા. ૧૧૬. ૧. ઘ. જેવી કોય નાગની કંન્યા. ચ. જેહેવી કાશમેરી પુતલી. ૨. ખ. ગ. જેવી દેવકનાં રૂડી. ઘ. નહિ સમોવડ તે સંસાય. ङ. જેવી દેવકન્યા રૂડી. ચ. જેહેવી શોના ઘર સુતલી. ખ. ગ. ङ. પ્રતોમાં આ પછી નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

"જેવી કો નાગકન્યાય, બીજી જોડ નહી અંગના.
જેવી ઇંદ્ર તણી અપછરા, જેવી મદભરી મછરા.
કામની તે કમલનો વૃંદ, મુખ જાણે પુનમનો ચંદ.
અંબુજ આકારે નેણ, અમૃત જેવી વાણી વેણ.
પોઅણુ પાન સરીખા પાઅ, કરણાં કામ સરીખી કાએ."

ઘ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

"જેવી ઈંદ્ર તણિ અપછરા, મદમાની શોભે મછરા,
સ્ત્રિ જાણે કમલનો વંદ, મુખ જાણે સરદનો ચંદ.
હિરા સરખા જેનાં દંત, અમૃતવાન મૂષ બોલવેણ."

ચ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

કાંમનીને કમલનો વ્રંદ મુખ જાણે પુનમનો ચંદ.
અંબુજ લક્ષ આકારે નેણ, વાચાવાણી અમૃત વેણ.
પોએણ પાન શરીખા પાએ, કરેણ કાંમ શરીખી કાએ.

૧૧૭. ખ. ૧. નઅન અંબુજ. ઘ. ઉર અંકુર અતિ ઉપનિ. ચ. અંબુજ ચખે. ૨. ખ. ચક્રવાક જુગ જોડ. ગ. ચક્રવાક કુચ જોડ. ઘ. ચક્રવિજા કમ જોડ. ઙ. ચક્રવાક જુગ જોડ. ચ. ચક્વીશ તન જોડ. ૩. ખ. કનક રૂપ ઉર ઓપતુ. ગ. ઙ. ચ. ઉર ઓપતા ઘ. કનક કલસ અમૃત ભર્યા. ૪. ખ. ખણુ માત્ર નહી ખોડ. ગ. ઙ. ચ. ક્ષણુ માત્ર નહી ખોડ. ઘ. ક્ષણ નહિ તાં ખોડ(૧૧૮. ૧. ખ. ગ. કેલ પત્ર. સોભા પ્રસ્ટની. ઘ. કેલપત્ર સુપેટ શુભ. ઙ. કેલપત્ર શ્રી પ્રસ્ટ સુભ. ચ. કેલ પત્રે ખમી શ્રુખે. ૨. ખ.ચ. પીપલ પાન. ઘ. પૂરણ પાન. ઙ. ઉર તો પોયણ પાન. ૩. ઘ. કપોતની. ચ. ગ્રીવા ઓત કપોત સી. ૪. ઘ. ઉપિત ઉજલ વાન. ૧૧૯. ૧. ઘ. માં નીચેની પંકિત આ પહેલાં છે. 'પન્નગ પ્રમાણે કેશરિ શશિ કર અંબુજ આકાર.' અને ઙ. પ્રતમાં પનંગ પરમાણે કેસ, શ્રીસ કર અંબુજ આકાર ૨. ઘ. તે સમે દૃષ્ટે નરખી નાર. ઙ. ધરે નરખી નાર. ૩. ખ. રાજા થઓ. ઘ. ઙ. પ્રતોમાં એક પંકિત આ પહેલાં છે. 'કાંન સુણિતી કામની, નજરે દીઠી જાણ. ૪. ખ. ગ. વાગુ ઉદર બાણ. ૧૨૦. ૧. ખ. પાસાણ થકી લોહુ ગલે. ઘ. ઙ. અગન લોહ પાસાણથી. ૨. ખ. ઘ્રત. ઘ. તમ હોઅ જે ગત. ઙ. હુમ હોમિઅ ગ્રત. ૩. ક. અનંગ બાધો. ખ. અનલ ગ. આંગમાંહી અગન ભડક્યો. ઘ. ઙ. કામાતુર રાજા હતો. ચ. વાધો અંગો અંગથી. ૪. ગ. થઈ ઉઠો તરત. ચ. ભડકો ઉઠો તરત. ૧૨૧. ૧. ૨. ગ. થઈ અગનવસ આગ. ચ. વીશરો લાજ પ્રતી નેમ. ૩. ખ. ઙ. 'કાંઇ સુજે નહી. ગ. કાંઇએ સુજે નહી. ઘ. કાંઈ સુઝે નહિ. ચ. સુજે નહિ. ૪. ઘ. સ્ત્રિ શું લાગે પ્રેમ. ચ. પ્રેમદા સુ લાગો પ્રેમ. ૧૨૨. ૧. ખ. ગ. ચ. વિસરો ઈષ્ટ ગુરૂ દેવતા. ઘ. ઙ. પ્રતોમાં આ કડી નથી. ૨. ખ. ગ. ચ. પ્રતિ નેમ. ૩. ચ. વીસરો ઘર પુર માહાં ગઓ.

૧૨૩. ૧. ૨. ક. ભયે ભાત. ખ. ભયેભીત ધંન ઘોર. ગ. ભેઅભીત ગંનઘોર. ઘ ભેભીત ધનઘોર ઙ. ભયભીત ઘંનઘોર. ચ. માં આ કડી નથી. ૩. ખ. ગ. ઘ. કષ્ટ. ઙ. દ્રષ્ટ. ૪. ક. ખ. ચંડો. જેસો ચંદ્ર ચકોર. ગ જેમ ચીત ચંદ્ર ચકોર. ઘ. જેમ ચંદા ચકોર. ઘ. અને ઙ. પ્રતમાં આ પછી નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

પરીક્ષા કરી પોપટે, એ નંદસેન રાજન.
આવ્યો એકલો આ સમે, કામાતુર છે મન.
તારે સાન કરિ સમઝાવિયા, સતિ સિરોમણુ જેહ.
હડબડશો માં હઈડા વિશે, ધરો પુરપતિ સુ-નેહ.

૧૨૪. ૧. ઘ. પોપટ પદમની આવ્યાં જાહાં. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. ચતુર મલી બે કરો વીચાર. ૧૨૫. ૨. ગ. વ્રેહેવાકુલો છે રાજાંન. ૪. ખ. ગ. કામની કે તવ સરસે કાજ. ઘ. ઙ. તો સરે મન વાંછિત કાજ. ચ. કાંમીને કેહે સુ કોણ કાજ. આ પછી ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે.

એમ કરતાં બોલો વાણુ, અધીક ચાતુરી મનમાં આંણ.

૧૨૭. ૩. ઘ. આનંદકંદ અતિરાજિયા. ૧૨૮. ૩. હુ જાણુ છુ નીહારવા. ગ. જાણુ છુ નાહલવા. ઘ. હું જાણુ છુ નાલવા. ઙ. હુ જાણુ છુ જે ન્યાહાલવા. ચ. હુ જાણુ છુ નીહાલવા. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. આવા છો ધરસૂત્ર. ૧૨૯. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. પુત્રીને ઠામ. ૧૩૦. ૩. ઘ. પ્રજા ઠામ સહુ પુત્રને. આ પછી ખ. ગ. ઙ. ચ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

રાજા તે તો તાત છે, પ્રજા તે તો પુત્ર.
સાહાસ્ત્ર સાખ પુરે સદા, સાચો અક્ષર સુત્ર

જયારે ઘ. મા નીચે મુજબ પંક્તિઓ વધારે છે.

પુત્રિ જમ પિતા થકી, તમ માને છે લાજ
બેસે હેઠા બાજોઠે, કોણે આવ્યા કુણ કાજ.

૧૩૧. ૧. ક. બારી આવી. ૨. ખ. ગ. એહ તાત નંદરાઅ. ઘ. ઙ. એહ આપણે તાત ચ. એ તો છે નંદરાજ. ૩. ખ. ગ. ઙ. લાવીયા. ૪. ખ. ગ. તેહેની તે સી લાજ. ઘ. આવ્યા છે સી લાજ. ઙ. ચ. તેહની સી કરવી લાજ. ૧૩૨. ૩. ઘ. રાજા સનમુખ રહિ કરી. ૪. ખ. કોહો દુખ સુખની વાત. ગ. સુખે કહો મંન તણી વાત ઘ. કોને મનનિ વાત. ઙ. કોહો મન છાડી વાત. ચ. કોહો સુખદુખની વાત. ૧૩૩. ૧. ખ. ગ. ચ. રાણી બોલી. ઘ. ઙ. અસ્ત્રી બોલી. ૨. ઘ. એવા બોલ

મ બોલો વીર. ૩. ખ. ગ. ચ. આધા બોલ ન બોલો અતીષ. ઘ. જો ચઢસે નંદરાયને રિશ. ઙ. અધકા બોલ ન બોલ અતીશ. ૪. ખ. ગ. ઙ. ચ. ચડસે નંદ રાજાને રીસ. ઘ. તો તતક્ષણ ખેદશે સિશ. ૧૩૪. ૧. ખ. ચ. હુકમ સીર રાજાનો લીજીએ. ગ. હુકાંમ સસરાનો લીજીએ. ઘ. અન્યાય અધરમ તો નવ કિજીયે. ઙ. હુકમ સીસ હેનો લીજીએ. ૨. ઘ. હુકમ સિર એનો લિજિએ. ૩. ઘ. એ છે અધર્મતણો અવતાર. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. જાણે સકલ વિવેક વિચાર ચ. જાંણે ચૌદ તેહેને શાં ચાર. ૧૩૫. ૧. ૨. ક. ખ. મોડે વખાણ. ગ. જાણે સકલ વીવેક વીચાર. ઘ. ઝાઝાં મુખ શાં કરૂ વખાણ ઙ. સુ કરિઅ વખાણ. ચ. મોહોઢે તે શુ કરીએ વીખાંણ. ૩. ગ. ચતુર પુરસ હસે તો સાંખસે. ઘ. સત્યવાદિ મારે સાંખસે. ઙ. ચતુર પુરસ મારે સાંખસે. ચ. ચતુર પુરસ એતો શાંખશે. ૪. ખ. ચ. મુરખ કો. ઘ. નહિ કે મુરખ તુને મારિ નાખસે. ૧૩૬. ૧ ૨. ખ. ઝઝી ગ. ચ. જાજીં. ઘ. ઙ. ઝઝિ. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં આ પહેલાં એક પંક્તિ વધારે છે. "વીવેક વાત મહારે મંન વસી, નંદરાઅને સિખામણ કસી. ખ. નીસા લગરણ સરસતીને કસાં ગ. નીસાલગંણું સરસ્વતીને કસાં. ઘ. નિસા આગલ સરપ તે કિસા. ઙ. નીસા લગણ સરસ્વતીને કસા. ચ. નીસા લગરણાં સરસ્વતીને કશાં. ૪. ક. કેહે પારસા. ઘ. કંચન આગલ કે વાર. ચ. કંચન આગલ કેહેવા આરશાં. ૧૩૭. ૩. ક. જાણે જે ચાર ઘ. તેના સા ચાર. ઙ. જાણે વેદ તેને સી વાર. ચ. માં આ બંને ચરણ નથી. ૪. ખ. સત બોલે તેહેને સો ખાર. ગ. સત બોલે તેનો સો ભાર. ઘ. સત્યઆધાર તેને સો ભાર. ઙ. સત્ય આધાર તેને સાનો ભાર. ૧૩૮. ૧. ૨. ખ. ગ. ચ. તે કેહેવા ગીત. ઘ. વેદ આગલ ગાથા સિ ગીત. ઙ. તે સુ ગીત. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. પરબ્રમ આગલ સો પાખંડ. ઘ. મિત્ર આગલ બીજી સી પ્રિત. ૪. ખ. ગ. ઙ. ચ. દઇવ આગલ બીજો સો ડંડ. ઘ. વેદ આગલ ગાથા સિ ગીત. ૧૩૯. આ કડી કોઈ પ્રતમા નથી. તેને બદલે નીચે મુજબ ખ. ગ. ઙ. પ્રતોમા છે.

દાણી ધંન આગલ સુ દુખ, અસ્ત્રી ભલી થકી સુ સુખ.
વીપ્ર આગલ સી બીજી વાત, સુરો કહેવાએ તેહેની સી વાત. ૧
ગંગ આગલ સી બીજી નદી, યુગલ આગલ સી બીજુ વીદી.
સીવ પૂજન આગલ સી સીધ, રાજસોઇ આગલ સી રીધ. ૨

ભીખ થકી તે ભુડું કસું, રુડું સુખ તો સંતોખી તસું.
ચંદ્ર આગલ તે તારો કસો, રવી આગલ તે આગીઓ કસો. ૩
સ્વરગનું સુખ, દુખ નરકજ તણું, વખાણ કરી સખે કેમ ઘણુ
નંદને સીખામણ દે જેહ, નથી સરજો ભુમાએ તેહ. ૪

જ્યારે ઘ. પ્રતમાં નીચે મુજબ છે.

શુભ સ્ત્રી આગલ બીજુ સુ સુખ, દેણા આગલ બિજુ શુ દુખ.
ધાન્ય આગલ બીજુ સુ ધન્ય, પરમારથ આગલ બિજુ શુ પુન્ય. ૧
સાચા આગલ બીજું સુ સત્ય, બ્રમ ભોજ્ય આગલ બિજુ સુ ધર્મ

અને ચ પ્રતમાં નીચે મુજબ છે.

હેમ આગલ બિજી જાત, મરણ આગલ બીજી શી ઘાત,
પુંન આગલ બીજું શું કાંમ, રાજા આગલ બીજુ શું નાંમ.
કાશીથી બીજો શો વાસ, જેહેવો એહકે માંહે બરાશ.

૧૪૦. ૧. ખ. ગ. ઙ. વસ વરતે સહુ લોક. ઘ. ચ. સહુ લોક. ૧૪૧. ૩. ખ. સાજસે. ઘ. શાં બાપ આગલ લાડ કરતાં. ૪. ક. જહેવુ રીસે ચેહેન. ગ. જે કરસો તે ચેન. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ઙ. જે કરીસે ચેહેન. ચ. જે કરશો તે ચહેન. ૧૪૨. ૧. ખ. અંના. ગ. ઘ. અના. ઙ. અન્યા. ચ. અરજા અતી અંના કરે. ૨. ચ. મંનમાંરાં ન આણે બાપ. આ પછી ચ. પ્રતમાં એક પંક્તિ વધારે છે.

ગાંડુ ઘેહેલુ બોલવુ, તે મંનમાં ન આંણે કોએ.
તેમ રાજાને હુ કહુ, તેનો ખેદ ન કરશો કોએ.

૧૪૩. ૧. ખ. ચીબડા. ૨. ગ. ઘ. મુંઘી વસી. ખ. મોહોઘા થાઅ કોહોને નવ મલે. ૧૪૪. ૩. આ પહેલાં ખ. ગ. ઙ. ચ. માં એક પંક્તિ વધારે છે.

"નવાણ પીતાં હોય જો નીર, તો જીવ જંત કેમ ધરે સરીર.

ઘ. જો માતા મારે પ્રસવતાં પુત્ર. ૪. ઘ. તો શા થઈ કિમ બોલે આલ. ૧૪૫. ૧. ક. થહીને. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. તો કહુ તે કોનુ થસે. ૧૪૬. ૧. ખ. પુત્રી પિતાસુ રમસે જાર. ૩ ગ. આવે ગાઢ. ઘ. જાહા વાર હોય તાં—હાથિ આવે ધાડ. ચ. ધરીએ આડ ૪. ઘ માં આ ચરણ નથી. ૧૪૭. ૧. ઘ જો મધ વરસતા પથર પડે ૨. ખ ભાક ગ. કોને સીસ પડે. ૩ ઙ. કેમ દુખ દે ધર નાર ૪. ખ. બીજુ સાચવે તેણે હાર. ગ કુણ સાચવે તેહેને હાર. ઘ. તો કુણ સાચવશે તેણે હાર. ૧૪૮. ૧ ઘ. પુષ્પહારમા

વલગસે સાપ. ઙ. પુષ્પહારથી જો વલગે સાપ. ૨. ખ. તે તો કોણ જાલવસે આપ. ગ તોહોને કુણ જાલવે આપ. ઘ. તો તહા કુણ સાચવશે આપ. ઙ. ચ. તાહાં તો કોણ જાલવસે આપ. ૩. ખ. પે પીજીએ. ઘ. પય પિયે. ઙ. પય પિજીયે. ચ. પ્રીતે પીજીએ. ૧૪૯. ૧. ઘ. કોટ કરડી ખાય કાંન. ૨. ખ. જઈ કરીએ જાર. ઘ. તે કુણ આગલ કરી જાણ. ૩. ઘ. ચંદન તણાં પાણિ અગ ધરિએ આપ. ૪. ખ. અગની. ઘ. અગ્નિ. ઙ. અગર થાએ અજન તો પુરણ પાપ. ચ. અગંન. ૧૫૦. ૧. ક. જહીયે–રણ. ખ. ગ. જઇએ સરંણ. ઘ. જોરાવર જોઈ થઇએ શરણ ચ શરણ ૨. ખ પામીએ. ગ. કરે ઘાત. ૧૫૧. ૧. ખ. ઘ. ઙ. આપ રલનારો. ગ. રાખવાળો. ચ. આપનારો. ૨. ગ. ભાંઢાર. ઙ. ભાગ. ૩. ૪. આ બંને ચરણને બદલે ખ. ગ. ઙ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

છાની થાપણ લોભે લેએ, તાંહાં સાખ કોણ આપી દેએ.
કોએક દુઃખ દે માહા પરચંડ, તો તેને રાજા દે દંડ.

૧૫૨. ૧. ચ. રાજા પ્રરજાને ભોગવે. ૨. ગ. તો પ્રજાનું પુરણ પાપ. ચ. તો લક્ષ ગણુ પોતે ભોગવે. ૩. ૪. આ બંને ચરણની પહેલાં ખ. ગ. ઙ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

રઈઅત ઉપર જે કોપે રાઅ, તો રાંક માણુસ સો કરે ઉપાઅ,
તેહેને પૂછનારો ઈસ્વર એક, વેદ વચન કહું કરી વીવેક.
રાજા પરજાને દુખજ દેએ, તો લખ ગણુ પોતે ભોગવે.
મોટા કરે જો કુડું કાજ, તો પાંમે કમ રૂડાં રાજ.

જયારે ચ. માં નીચે મુજબ છે,

'મોટા કરે જો કુડા કાજ, તો કેમ પામે રૂડાં રાજ." ૩. ખ. ગ. ચ. સાંમા સુક. ૧૫૩. ૧. ક. ભયભુત થહી. ખ. ઙ. ભેએભુત થઇને. ગ. ભે ભીત. ઘ. ભયભિત ભુપત આવીયો ઘ. ભઅભીત. ૨. ક. કાંહીક. ખ. ઙ. કાઇએક. ગ. કાંઈકિ ગનાંન. ૩. ક. ન સૂઝે ખાટ. ખ. એક વાત ન સુઝે વાટ. ગ. ઙ. એકે વાતના સુઝે ઘાટ. ઘ. એકે વાત ન સ્યુઝે ઘાત. ચ. ન સુજી ઘાટ. ૧૫૪. ૧. ગ. આગતા સ્વાગત. ઘ. આવતાં સાગત દિધાં માન. ઙ. શ્વાગત. ચ. આશવાસના ઘણાં દીધો માન. ૩. ઘ. પોપટ બોલો. ૪. ખ. ગ. ઙ. બોલ. ઘ. બોલ્ય તાતસુ. ચ. બોલ્ય તાતસુ. ચ. બોલ્ય તાત સુ કરુણા કરી. ૧૫૫. ૧. ખ. પીતા પુત્રી...ગ. પોતાની પુત્રી. ૨. ખ. મનવાછીત આપસે ગ. મનવાંછીત ફળ. ઘ. ઙ. મનવાંછીત માગુ. ચ. મનવાંછીત માગો. ૩. ઘ. ઙ. રાજા પધારા રુડિ પેર. ૪. ખ.

ગ. રાજા આવો રૂડી પેર. ઘ. ઙ. પસલિ લઈ આવ્યા છે ઘેર. ચ. લાવા પશલી ગુણવંત ઘેર. ૧૫૬. ૧. ખ. ગ. ઙ. ને એ મોસાલ. ૨. ખ. આપણા ઉપર અદકો વાલ. ગ. ચ. આપણા ઉપર અદકો વાહાલ. ઘ. આપણુ ઉપર છે અદકો વાલ. ઙ. આપણુ ઉપર અદકેરો વહાલ ચ. ૩. ચ. બેટીબેહેનને તુ ભાણેજ. ૪. ચ. તુજ ઉપર અદકો છે હેજ. ૧૫૭. ૧. ખ. વડી બેનને હું ભાણેજ. ઙ. બેટી બહેનને તુ ભાણેજ. ૨. ખ. ગ. ઙ. આપણુ ઉપર અદકું હેજ. ઘ. આપણુ ઉપર એને હેત. ૧૫૮ ૧. ખ. માંનુની સુખ સનમુખ રહી. ગ. માંનની સનમુખ રહી. ઘ. શુક સાથે સનમુખ રહી. ઙ. સુપ સાથે સનમુખ રહિ. ચ. માંનુની શનમુખ થઇ. ૨. ગ. સુખ સુ—ઘ. વનિતા કહે છે વાત. ઙ. વીનતા કહે છે વાત. ચ. શુક સુ કીધી વાત. ૩. ખ. ગ. એ કાંમ ભરો નર કોપસે. ઘ એકાકિ જો કોપસે ઙ. એ કામભરો જો કોપસે. ચ. એ કામી પુરશ જો આવશે. ૪. ચ. તે તુજને કરશે ઘાત. ૧૫૯ ૧. ખ. ગ. ઙ જોબનનો જેને હોઅ મદ. ઘ. જયોબનનો જે મેલો મંદ. ૨. ખ. ગ. ઙ. બીજો કામ આકુલો અંધ. ઘ. બીજો કામ આકુલનો અંધ. ચ. બીજો આકલો કામે અંધ ૩. ૪. ખ. ચોથો કોપ ભરીઓ દેહ. ગ ચોથો કેફ જેહની દેહને. ઘ. ચોથો અમલ હોય તેહને. ઙ. ચોથો કોપ જયો હો તે દેહને. ચ. ચોથી કેફ જેહેની દેહને ૧૬૦. ૧. ઘ પાચમો મદ જે મારે મરે. ૨. ઘ. છઠો મદ વિદ્યાનો કરે. ૪. ઘ. આઠમો મદ વસનીનો દેહ. ૧૬૧. ૧. ૨. ગ. ના કહીએ તો નીશ્ચે હણે. ખ. નીશ્ચે મારે.

૧૬૨. આ પહેલાં ખ. પ્રતમાં નીચે પ્રમાણે છે.

વચન વાતો રાજા મન ધરે; સુક સું સામા વાતો કરે.

ઘ. પ્રતમાં નીચે પ્રમાણે છે.

એટલા ધર્મ કરમ નવ ગણે, અંધ થયો તે નિશ્ચ હણે.

ઙ પ્રતમાં નીચે પ્રમાણે છે.

એટલા ધરમ કરંમ નવ ગણે, હંધ થઓ તે નિશ્ચે હણે.

૧. ખ. માં આ બે ચરણ નથી. ઘ વચન એ રુદયે ધરે. ૨. ગ. ગુક સુ કીધી વાત ઘ. પોપટ કહે. ચ વીનતા સુ કીધી વાત. ૩. ગ. કામ મદ જોબન સુ કરે. ઘ. મદ ને જોબન સુ કરે. ચ. કામ જોબંન મંન સુ કરે. ૪. ગ. જગતપતી એ તાત. ચ. એ જગતના પતી તાત. ૧૬૩. ૧. ઘ. અગનન અગલા. ૪. ખ. ગ. તે મંન વીચારી જોઅ. ઘ. તે મન સમજિને જોય.

ઙ. તે મન સમજીને જોઅ. ૧૬૪. ૨. ખ તો પુછે કોણ એને ફરી. ગ તો તેહુને પુછે કોણુ ફરી. ઘ. તો એને પુછનારો ફરી ઙ. તો હેને કોએ પુછે ફરી. ચ. તો કોણુ પુછે એને ફ્રિ. ૩. ખ શીદ મોકલો. ૪. ગ. આપે કામ આવે એકલો. ઘ. ઙ. શતે સિદ આવે એકલો. ચ. કેમ આવે આપ એકલો. ૧૬૫. ૧. સઘલુ છે સલ. ગ. એમ કરતાં સગલુ છે સહેલ. ઘ. એ શમવુ છે સઘલુ સહેલ. ૨ ખ ચ. ખરે બપોરે ચીગાવે મેહેલ. ગ. ખરે બપોરે ચીરે મહેલ. ઘ. ખરે બપોરે કાં ન લૂટે મહેલ ઙ ખરે બપોરે લુટે મહેલ ૩. ખ ગ. કાલાગ્રેહે ઘ તારા કંથને કાલાગ્રે નાખ્યો. ઙ. તાહારા કંથને કાલાગ્રેહે લાષે. ચ. વજીરને કાલા-ગ્રહ નાખે. ૪. ખ ગ. એ પાખે ઘ. બલીયો કુણ જે આવિ રાખે. ઙ બીજો કોણ બલીઓ એ પષે ચ તો કોણ જોગવઙ એ પાખે. ૧૬૬. ૧. ૨ આ બંને ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. તે કુડાં કરે કેમ કરંમ ૧૬૭. ૧. ૨. આ બંને ચરણ એકે પ્રતમા નથી. ૩ ૪. ખ. તો સી થાઅ પ્રથવીની ગત. ગ. ઘ તો પ્રજાની સી થાય ગત્ય. ઙ તો પ્રજાની સી થાયે ગત્ય. ચ. તો શી થાએ પ્રજાની ગત. ૧૬૮. ૨ ઘ. કેમ કરે મઘ. ચ. વ્રષ્ટી કેમ કરે ઈંદ્ર મેહ ૩. ૪. આ બંને ચરણો એકે પ્રતમા નથી. ૧૬૯. ૨. ખ. ગ. ભ્રમંડ. ઘ બ્રહ્માડ. ઙ. ચ. ભ્રમાડ. ૩. ચ. વાત કરુ હુ તુજને વાણ. ૪. ખ જાયે પાતાલ. ગ. પ્રથ્વી જાએ રસાતાલ. ઘ તોડો લિ પડશે દશ દિક્પાલ. ઙ તો તુટી પડે દીકપાલ. ચ. શાંભલ રાણો ચતુર સુજાંણ. ૧૭૦. ૧. ખ. ગ. વાત એ કરું તુજને કરુ. ઘ. ઙ. જો મહિપતિનુ મન વિકલ થસે. ચ. વાત કરુ હુ તુજને વાણ. ૨. ખ. ગ. રાણી કાને સાભલ તુ. ઘ. ઙ. તો પ્રથ્વી પાતાલે જસે. ચ. શાભલ રાણી ચતુર શુજાણ. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. આ પ્રતોમાં આ બંને ચરણો નથી. ઘ. માં સુજને જે તે કહુ. ૪. કાને શાભલ રાણિ તુ. ૧૭૧ મી ૧૭૨ મી અને ૧૭૩ નાં પ્રથમ ચરણો એકે પ્રતમા નથી. પણ ચ. પ્રતમાં નીચેની કડી વધારે છે.

> "પદમની કેરાં લખણ લહાં, કાંઈએક રાજા દશ્ટ તજ કહ્યાં,
> મહીપત તેણે હરખો મંન જાંણી તુજને તારૂણી તંન.

૧૭૩. ખ. દુધે ઉઠો. ઘ. આપણે દુધે વરશા મેઘ. ઙ. તુઠા મેહ. ચ. ત્રુઠા મેહ. ૧૭૪. ખ ગ ઘ ઙ. પધારા ગ ગ. ચ. આપણે ઘેર પધારા ગ ગ. ૨. ખ. ગ ઙ. ઓછવ આપણે રુડે રગ ઘ. વાધ્યો હરખ થયો મન રગ. ચ. આપણે ઘેર ભ્રમાને ઈંદ્ર. ૩. ખ. દે માન સમઝીને પેર. ચ. દો માન સજોઇ રૂડી પેર.

ચ. દો માન સજાઈ બહુ પેર. ઙ. દો માન સજી પેર. ચ. અંન દાતા જાણે જુગદીશ. ૪. ગ. રાઅ પધારા. ઘ. ઙ. ભલે રાય પધારા ઘેર. ચ. માં આ ચરણ નથી. ૧૭૫. ૧. ખ. ગ. પોપટનુ જે વચન જ લહુ. ઘ. વચન શ્રવણે લહુ. ચ. શુક જાંણીને વચનજ કહુ. ૨. ક. તાહાંથી ગાંન. ખ ગ. તાંથી સાન રાજાને ઘ. ત્યાથી ગ્નાન. ઙ. તાહાથી ગ્નાન. ૩. ચ. બેઠો હુતે આશંન કરી. ૪. ગ. પાસે બેઠી. ચ. શમીપ પાસે છે સુંદરી. ૧૭૬. ૧. ઘ. ઙ. નારિ કહે. ૨. ક. કાહી. ૪. ઙ. પવિત્ર ઘર થયઉ માહરુ. ચ. પવીત્ર આંગણુ થઉ માહેરૂ. ૧૭૭ ૧. ઘ માં આ પહેલાં એક કડી વધારે છે.

અમ ઘેર આજ બ્રહ્માને ઈશ, અમ ઘેર આવ્યા શ્રી જગદિશ.
અમ ઘેર આવ્યાં સ્વજન સગાં, અમ ઘેર આજ બંધને તાત.

૨ ખ અદકે ઘણે. ઘ. અમને ચેંતવો નેહે તે ઘણે. ઙ. અમને તે ચીતવે જો ઘણે. ચ. મંન ચીતવો હેતજ ઘણો. ૩. ખ. ગ. ચ. પ્રેમદા મંદિરમાં પરવરી. ઘ. ઙ. એવું કહી સજાઈ કરે. ઙ માં આ ચરણ પહેલાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

અમ ઘેર આજ બ્રહંમા ને ઇસ, અમ ઘેર આજ શ્વયમેવ જુગદીસ
અમ ઘેર સહુ સ્વજન સાક્ષાત, અમ ઘેર આજ તાત ને ભ્રાત.
અમો વલગા છઉ તમ તણે, અમને ચીતવો હેતજ ઘણે.

૪. ખ. ગ. ચ. સાક પાક સામગરી કરી. ઘ. મંદિરમા પોતે સાંચરે. ઙ. પ્રમદા મંદીરમાંહે પરવરે. ૧૭૮ ૧. ઙ સાકપાક સામગ્રી કરે. ચ. કરવા માંડા પુરણ પાક. ૨. ક રસોહી. ખ. ગ. રસોઇ બત્રીસી સુંદર સાક. ઘ. રસોઈ બત્રિસિ રાધિયાં સાક. ઙ નાાર પોતે ઘરમાં ફરે. ચ બત્રીશે વાંની શુભ શાક. ૩. ખ. ગ. મીઠા મધુરાં અતીસે સાર. ઘ. એવુ કહિ સજાઈ કરે. ઙ. ખાટાં ખાએરાં. ૪. ખ ગ. ખાટા તીખા અતી રેસાલ. ઘ. મંદિર ઉનાં તાજાં ખારાં ખરખરા. ઙ. મીઠાં મધુરા અતી સાએરા ચ. ખારાં તીખાં અતી શાએરા. ૧૭૯. ૧. ક. કીર સરીર. ખ. ચ. કરી સરીર. ગ. ઠરી સરીર. ઘ. કિધિ શરિર. ૨. ઘ. નાવા. ૩. ક. મંજન. ગ. માંજન. ઘ. માર્જન. ૪. ક. કરવો. ઙ માં આ ચરણ નથી. ૧૮૦ ૨ ખ પીરસે સુભ સામગ્રી ઘણી. ગ. પીરસી સુભં. ઘ. પીરશાં શાક સામગ્રિ ઘણ. ઙ. પીરસા ચ પીરશા પાક શાંમગ્રી કરી. ૩. ખ ગ. ઙ ચ. ભાવ ધરી કીધુ ભોજંન. ઘ હર્ષપણે પામ્યો ભોજન. ૪ ચ. જાંણી તુજને તારુણી તંન. ૧૮૧. ૧. ખ ચ સાથ વેલા. ૨. ઘ. જોવુ તારે. ચ. પદમની શાંહામુ જોઊ તાહરૂ. ૩ ઘ. વનિતાએ

તો વરત્યુ મંન. ૪. ક. કાંહીક. ચ. કાંઈએક કામાતુર રાજંન. ૧૮૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં આ કડી પહેલા એક પંક્તિ વધારે છે.

વીનતાએ તાં કરી વીવેક, દેખાડુ દ્રષ્ટાત એક.

૧. ઘ. ત્રાબા વાસન વિરશો ભાત. ૨. ચ. દીધો તે ઘાટ. ૩. ૪. ઘ. વલતી થકિ. ઙ. વલ થકી. ચ. પીલો તે કથી. ૧૮૩. ખ. ચ. સોના માટ ગ. સોના ઘાટ. ઘ. વલતિ કાઢયો સોનાનો માટ. ઙ. સોનાનો ભાત. ચ. ૨. ખ. દીધો તે સાઠ. ગ. દીધો તે માટ. ઘ. દીધો સુઘાટ. ૩. ઘ. કાઢ્યો પિતલને રંગ. ઙ. પીતલથી સંગ. ૪. ખ. ગ. કસુબી. ઘ. તેને કસુંબિ દીધો રંગ. ઙ. તાહાં કસુબી. ચ. તાહાં રંગ દીધો કોશંબ. ૧૮૪. ૧. ખ. મરતકા. ગ. મરતીકા. ઘ. મૃતકાને માટ. ઙ. મતીકાને ઠામ. ચ. મ્રતીકા. ૨. ઘ. શ્યામ રંગ દીધો સુઘાટ. ૩. ૪. ઘ. જોઈ આશ્ચર્ય મન પામ્યો ઘણો. ૧૮૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. રગ જુજુઆ ખુબી અનેક. ૨. ક. જોહી. ખ. રાજા વીમાસણ કરી વીવેક. ગ. જોહી વીમાસો ભારે ભુપ. ઘ. ઙ. જોઇ વિસ્મે પામ્યો તે ભુપ. ચ. ભલે વીશમે પાંસો ભુપ. ૩. ખ. આણી વાલ. ગ. ભરે કોલીઓ રાગ વીસેસ. ઘ. કરે કોલિયો ઙ. ચ. ભરે કોલીઓ રંગ વીવેક. ૪. ખ. દીલમે રજા થાય ખુસાલ. ગ. સુખમા સ્વાદ આવે છે એક. ઘ. તેનો એકજ લાગે સ્વાદ. ઙ. સ્વાદ તહે તે આવે એક. ચ. સુખ માહાં સ્વાદ છે એક. ૧૮૬. ૧. ખ. દેખ ખુબી રંગ વીસેક. ઘ. કરે કોલિયો રંગ વસેક. ઙ. ભરે કોલીઓ રંગ વીવેક. ચ. ભરે કોલીઓ રંગ વીશેક. ૨. ૩. ખ. સામા પીરસે રાજા ખાઅ. ૪. ખ. માઝા. ગ. મુખમાં એકનો એકજ જાઅ. ઘ. મુખમા મુકે એકજ ખાય. ઙ. સુખમા એકનો એકજ સ્વાદ. ૧૮૭. ૧. ખ. ગ. હાથમા તાર. ઘ. હાથમા તારીક દીઠાતુ સુખ. ઙ. હાથની તારીક દીઠાતુ. ચ. હાથને તારે દીઠાતુ. ૨. ગ. ટલી ગયો જેમ મુકે સુખ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. દેખતા મા. ૪. ખ. ગ. ચ. સુખમા એક મઝા. ઘ. ખાધે તારીક એક તે તેણિ. ૧૮૮. ૧ ૨. ૩. આ બંને ચરણો એકે પ્રતમા નથી. પણ તેને બદલે ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

"રાજામા લખણ બત્રીસ, હઈડામાં નવ આણી રીસ.
સમઝે સીખામણ તાંહાં જેહ, ભાગો મન તણો સંદેઅ.
અગનાન રુતુ તે ખોણિ, તે જુવતી સામુ જોણિ.
કામની કેહે કરૂ એક ઉપાએ, રખે મન કાચો હોએ રાયે
મનમાં એ વિચારી બુધ્ય, ધોલી ધેન્યતુ દોહુ દુધ."

જ્યારે ઘ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિઓ છે.

"રાજામા લક્ષણ બત્રિશ, હઈડામાં ન આણિ રિશ,
વલિ સ્ત્રિયે કિધો પ્રપચ, પ્રતિજ્ઞા તે દીધી સંચ.
હઈડામાં વિચ્ચારી બુધ્ય, ધોલિ ધેનતુ ક્યુ છે દુધ."

૪. આ ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. ૧૮૯. ૧૯૦. ૧૯૧. આ ત્રણ કડીઓને બદલે ખ. ગ. પ્રતમાં નીચે મુજબ છે.

ખ. ગ. ચ. કાલી રાતીને કાંબરી, મુકા દુધ તે ભોજનભરી
વીવીધ્ર પર કરે વીવેક, સ્વાદ દુધનો સરવે એક ૧
પામો સીખામણ પોતે દેહ, મન તણો ભાગો સંધેઅ ૨

ઘ. કાલિ ગાયતુ પિરશુ ખિર, સન્મુખ દેષે સાહસ ધીર
રાતિ ધેતુ દોહિ છે જેહ, પ્રિત કરી પિરશાં છે તેહ ૧
એવાં પય પિરશાં છે પાંચ, દિધુ જ્ઞાન ને આવી છે સાન
જે જે વિધનાં એક જ દુધ, મહિપતિએ વિચારી બુદ્ધ ૨
વરણ જુજુવા એક જ સ્વાદ, અમ્રતપણે મુકો વિપવાદ
ઉપમાં કહુ તુને, સિખામણ તે દીધિ મુને ૩
આપણા બેનો રાખો ધર્મ, બેહુ નહિ મુજ માથે કર્મ
ઈહ લોક પર લોકે રહી લાજ, કામનિ તે કિધુ શુભ કાજ ૪

ઙ. કાલી ગાયતુ પીરસુ ષીર, સનમુખ દેષે રાજા ધીર
રાતી ધેન દોહી છે જેહ, પ્રેમે પય પીરસુ છે તેહ ૧
ભુરિ ગાય વલિ કાબરી, મુકા દુધ પાત્રમા ભરિ
વીવીધ પ્રકારે ગાઓ વીવેક, સ્વાદ દુધનો સર્વે એક ૨
એહેવા પય પ્રીરસા રાજોન, દીધુ ગ્નાન તે આવી સાન
પામો પીષામણ ડાહો દેહ, ભાગો મન તણો સંધેઅ ૩
જુજવી ધેનને એકજ દુધ, મહીપતીએ વિચારી બુધ્ય
વરણ જુજવી પણ એક સ્વાદ, મમતપણે મેહેલો વીષવાદ ૪
શ્રી ઉપમા કહુ હુ તુને, સીષામણ દીધી તે મુન્યે
આપણ બેહુનો રાષો ધરમ, બેહુ નઠી મુજ માથે કર્મ ૫
આ લોકે પરલોકે રહી લાજ, કામની સુભ તે કીધુ કાજ.

૧૯૨. ૧. ૨. ઘ. અને ઙ. પ્રતમાં આ બે ચરણ નથી. ૩. ઘ. અર્ધ મન પોપટ સુ ગલુ. ૪. ખ. ચ. અરધુ મન નારીથી ટલુ. ગ. અર્ધું

રાંણી ગુણથી ગલું. ઘ. ङ. અધું તારા મનથી વલું. ૧૯૩. ૧. ઘ. ङ. પ્રતોમાં આ પહેલા એક પંક્તિ વધારે છે. જ્ઞાન સુરખ પાંમ્યો અતિ એના સુખથી કહી બેરીને બહેન. ૨. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. સુભ સુંદરી. ૩. ઘ. અમુલક અંખુ જેહ ङ. અમુલષ અંગુઠી દીધ. ચ. જડાવ વીટી કાહાડી છાપ. ૪. ખ પદમણી હાથે ધાલી તેહ. ગ પદંમનીને હાથે સોંપી તેહ. ઘ. સાસરવાસામાં આપ્યુ તેહ. ङ પ્રીતે આપી પ્રેમે લીધ. ચ તે પદમનીને શાંપિ હાથ ૧૯૪. ૧. ખ. નવ આણો. ગ. નાણો. ઘ. ન આણ્યો મર્મ. ચ. ન આંણો. ङ ન આણો. ૨. ક. હીશ્વરે. ખ. ગ. ઇશ્વરે. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. એકે પ્રતમાં આ બને ચરણ નથી. ૧૯૫. ૧. ખ. કરી પરણામને. ગ કરી પરદક્ષણ પાછો. ઘ. કરી પ્રણામને. ङ કરી પ્રણામ. ચ. કરી પ્રણાંમને. ૨. ખ. ચ. જઇ મહીપત મલો. ગ. રાજા જઈ પતીહારને. ઘ. પ્રતિહારને જઈ પ્રેમે મલ્યો. ङ. પ્રતીહારને પ્રેમે જઈ મલો. ૩. ઘ. ङ મિત્ર ઉધાડ્ય મંદિર તારૂ. ચ. ઊધાડની મદીર તાહેરૂ ૧૯૬. આ કડી પહેલા ખ. ગ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

"તેહ પ્રતીહારે કહુ વચંન, સાંભલો રૂડા રાજંન."

ઘ. ङ. પ્રતમાં નીચેના ચરણો વધારે છે.

"કરીશમા વણસમઝયે રાઢય, કુંડલ કાનથી પાછું આપ્ય."

ચ. માં નીચે મુજબ ચરણો વધારે છે.

શાભલ રે રુડા રાજંન, પ્રતીહારે જે કહાં વચંન.

૧૯૭. ૧. ખ. મહીપતી ગ. પુરપતિ. ઘ. નરપતિ. ङ. પુરપતી. ચ. રાએજી. ૨. ૩. ઘ માટે જાઓ પાછા ફરિ. ૪. ઘ. રાખિ પોતાનો ભાર. ખ. વેવાર. ગ. ङ. ચ. વેહેવાર. ૧૯૮. ૧. ખ. ગ. ङ. ચ. કામે. ઘ. મહિપતિ કે કુંડલ આપિયુ. ૨. ખ. પુરમાં પરવેસ. ગ. ङ. પુર પ્રવેસ. ઘ. કીધો પુર પ્રવેશ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. કામ કરા વિના. ૪. ઘ. પાછુ લઈશ. ૧૯૯. ૧. ૨. ખ ચ. એના ગ. એમ નહી થાએ. ઘ. ङ. અન્યા. ૩. ખ. ગ. બોલુ અબોલુ કરસો તમો. ઘ. ङ. ચ તમ આગલ કરુ છુ દ્રષ્ટાંત. ૪. ઘ. ङ. ચ. જો આવેલા છો એકાંત. ૨૦૦. ૧. ઘ. ङ નહીકર કમ બોલાય તમ સાથ. ૨. ઘ. ङ. આભ સંધાથે ભરવી બાથ. ૩. ખ. ત્રસા થઈ. ગ. ત્રખા થઈ. ઘ. પુરી તૃષા થઈ. ङ. પુરણ તરસા. ચ. પુરણ તરશા. ૪. ખ. ચ. ધાલા ઢોર અવાડે જઈ. ગ. ધોલા ઢોર તલાવે જૈ. ઘ. ખોલાં ઢોર તલાવે જઈ. ङ. ધાલા ઢોર તલાવે

જઈ. ૨૦૧. ૧. ખ. કો પીએ ને કો ના પીએ. ગ. ચ. કોઈ પીએ ને કોઈ ન પીએ. ઙ. નહી પીએ. ૨. ખ. લીછએ. ગ લે. ઘ. સહુ કો પિએને પાછુ વલે. ઙ. સહુ કોનોથી આવો લીએ. ચ. શહુ કોહોનો પીઆવો લીએ. ૩. ખ. ધેન. ગ. ધન હાકિ ગોવાલીઓ જાય. ઙ. ઢોર હાકી. ચ. ધનુ. ૪. ખ. કો બેસી રે કો ત્રણા ખાઅ. ગ. કોઈ બેસી રેહે કોઈ ત્રણ કા ખાએ. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ઙ. કો બેસી રેહે કો ત્રણજ ખાય. ચ. કો બેશી રહે કો તરણા ખાએ. ૨૦૨. ૧. ખ. ગ. ઙ. તેમા ગોવાલીઆનો સો વાક. ઘ. ગોવાલામાં તેનો સો વાંક. ચ. લીએ ચરાઈ તે આડે અંક. ૨. ખ. ગ. ઘ. ઙ આડે આંક. ચ. તેહેમાં ગોવાલાનો શો વાક. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. ગામ જમાડે. ઘ. ગામ જમાડુ. ૪. ખ. નેતરાં. ગ. નોતરાં. ઘ. કરે તુનરાં ધરોધર. ચ. કો નોનરાં. ૨૦૩. ૧. ખ કોહોને હોઅ સરીરે દુખ. ગ. કોઈને હોઅ દેહીએ દુખ. ઘ. કોને કામ હુાય કોને દુખ. ઙ. કોને કામ ને કોહોને દુખ. ચ. કોએકના દેહમાહા હોએ દુખ. ૨. ખ. કોઈ એકને નવ લાગે ભુખ. ગ. કોઈ ને નવ્ય લાગે ભુખ. ઘ. કોને ન લાગિ હોય ભુખ. ઙ. કોહોને નવ લાગે તે ભુખ ચ. કોઈ એક ને નવ લાગે ભુખ. ૩. ખ. ગ. ચ. તેહમા જમાડનારો સુ કરે. ઙ. તેમા તે ધણી સુ કરે. ઘ. પ્રતમાં આ પહેલા કેટલાક ચરણો વધારે છે.

દેહ દુખે કોય પાછુ જાય, કોય ભાવે મનગમતુ ખાય.
તેમા તે ધણે સુ કરે, માહાપુરુષ હઈડામા ધરે.

૪. ખ. ડાહ્યા ચતુર તે મનમાં ધરે. ગ. ડાઆ ચતુર મંનમાં કેમ ધરે. ઙ. ડાહા પુરુષ હઈડામાં ધરે. ચ. ડાહા પુરશ તે દીલમાંહાં ધરે. ૨૦૪. ૧. ખ. ગ. ખેતર ખેડવાને આપીઊ. ગ. ચ. ખેતર વાવવાને. ઘ. ખેતર તો સાંથ્યે આપિઉ. ઙ. ખેતર સાંખી આપ આપીઉ. ૨. ખ. ગુણવંત કરીને થાપીઊ. ઘ. ગુણવંત તો કરી થાપીઉ. ઙ. ગણવત કરિને થાપીઉ. ચ. ગણોત કરી પોતાનુ થાપીઊ. ૩. ગ. પરતર ગણે કે બમનુ વાવે. ઘ. બમણુ વાવ્ય. ૪. ગ. પડહા પ્રમાણે અમારૂ લાવ. ઘ. પહણ પરમાણે મારૂ લાવ્ય. ઙ. પટા પરમાણે. ૨૦૫. ૧. આ પહેલાં ખ. ગ. ચ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

લીધા હાથી ઘોડા કામ, પ્રતીત જોઈને આપા દામ
ગલીઆ થાઅ કે મરતે મરે, તેહમા વેચનારો સુ કરે.

૧. ગ. મંછા ઘ. મનછા. ૨. ખ. પરઠા દામ પોતાનો કરી. ગ. લીધા આપ.

ઘ. ઙ. કિધો દાસ પોતાનો કરી. ચ. દીધો દામ પોતાનો કરી. ૩. ખ. કે તો કામ. ઘ. બેસારી રાખો કે દો કામ. ઙ. રાષ બેસારી કેહે કામ. ૪. ખ. માસ એક પુરણ દામ. ગ. ઙ. તે માસ થએ પુરો લે દામ. ઘ. ચ. માસ થાય તારે માગે દામ.

૨૦૬. ૧.૨. આ બે ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. પણ નીચેની પંક્તિઓ છે.

ખ. ગ્રહસ્તને ઘેર આવો પુત્ર, સોભુ બાધુ ઘરને સુત
વધામણીએ બોલજ કહો, પામો દાન તે નાહાલજ થઓ
રાજક દઈવક તેને થાઅ છે, પાછુ લેવા કુણ જાઅ છે.
વેવીસાલીએ વેવા કરો, વર રૂડો કંનાને વરો.
કરે જોખ કે ભુખે મરે, તેમાં વેવીસાલીઓ સું કરે.

ગ. વેવીસાલીઓ વીવા કરે, રૂડો વર કંનાને વરે.
કર ભોગ કે ભુખે મરે, તેમાં વેવીસાલીઓ સું કરે.

ઘ. ગ્રહસ્તને ઘેર આવ્યો પુત્ર, વધામણિ સંતોસો સૂત્ર.
પછે મરણ પામ્યો તે બાલ, વધામણિયો ક્રમ ખાસે ગાલ.

ઙ. ગામ અજારે જે નર કરે, પરઠા દામ આગલથી ભરે.
વાધે લાભ તણી તે મોર, કે મુલગામાં આવે ખોર.
વેવીસાલીઓ હોએ જેહ, વીહીવા કરાવે આણી નેહ.
કરે જોષ કે ભુખે મરે, તેહેમા તે કોઈ સુ કરે.

ચ. ગ્રહસ્ત તણે ઘેર આવો પુત્ર, શોભાવુ છે તેહેનુ ઘર સુત્ર
વધામણ એ એક બોલજ કહો, પામો વધામણી નીહાલજ થઓ.
પરમેશ્વરનો દંડ તેહને થાએ, પાછુ લેવા ને કુણ જાએ.
વેવીશાલીઓ વેહેવા કરે, વર રુડો કંનાને વરે.
કરે જોખ કે ભુખે મરે, તેહેમાં વેવીશાલીઓ શુ કરે.

૨૦૭. ૨૦૮. ૨૦૯. આ કડીઓ એકે પ્રતમાં નથી. તેને બદલે નીચે પ્રમાણે છે.

ખ. બાપે સમરધી મુકી ઘણી, થઓ પુત્ર સરવ ધનનો ધણી.
રમો જુગરુ હારો સરવ, ઘરબાર સહીત તે હારો દ્રવ.
તેહમાં સુ કરે માઅ ને બાપ, તે તો પુત્રનુ પુરણ પાપ.
નાહાનો પુત્ર મુકો નીસાલ, ગુરુ ભણાવે આણી વાલ.
બત્રીસ લખણો કીધો ઘણો, સંગ થઓ પછે ગુણકા તણો.
વીસારી વીદા આડે આક, તેમાં ભણાવનારનો સો વાક.

એવાં કઊતક છે બહુ ક્રોડ, કહું તંમ આગલ હું કરજોડ.
હું સું જાંણું જે સે કામે ગઆ, સરોવર વખે અમથા રઆ.

ગ. બાપે સંમરધ સોપી ઘણી, થઓ પુત્ર તે સરવનો ધણી.
રમી જુગરુ હારો સરવે, ઘરબાર સહીત ખોઊ ઘરવે.
સંગ થઓ પછે ગુણકા તણો, ...
વીસારી વીદા સરવે આડે આક, તેહમાં ભણવનારનો સો વાક.
એવાં કઊતક છે બહુ કરોડ, તે તમ આગળ કહ્યાં કરજોડ.
હું સુ જોણ્યુ સે કામે ગઆ, સે અરથે તમો અમથા રહા.

ઘ. બાપે સમર્ધિ મુકિ ઘણિ, થયો પુત્ર સહુ ધનનો ધણિ.
રમિ જુગરુ સર્વે ખોય, ઘરબાર તજિ તે જાય.
તેમાં શું કરે માને બાપ, તે પુત્ર કરમનાં અદકાં પાપ.
નાનો પુત્ર મુકયો નિસાલ, ગુરુ ભણાવે આણિ વાલ.
બત્રિશ લક્ષણો કિધો ઘણો, સંગ થયો પછે ગુણકા તણો.
વિદ્યા વિસરિ અઢારે આંક, ભણાવનારનો તેમાં શો વાંક.
લિધો હાથિ ઘોડો કામ, પતિત જોઇને આપ્યો દામ.
પછે ગલિયો થાય કયમ, તેમાં વેચનારો શું કરે.
ગામ અજારે જે નર કરે, પઢયાં દ્રવ્ય આગલથિ ભરે.
વરધ લાભ છે કે ખોટય, કે મુદ્દલમાં આવિ ખોટ.
વેવિશાલિયો હોય જેહ, વિવાહ કરાવે આણિને નેહ
પછે જોખ કરે કે ભુખ્યે મરે, તેમા વેવિસાલિયો સુ કરે.
હું શું જાણુ શે કામે ગયા, સરો વરથ કે અમથા રહા.

ક. લીધા હાથી ઘોડા કામ, પતીત જોઈને આપ્યા દામ,
ગલીઓ થાય કો મર તે મરે, તેહેમાં વેચનારો શું કરે.
ગ્રહસ્ત તણે ઘેર આવ્યો પુત્ર, સામાવ્યુ બાધુ ઘરસુત્ર,
વધામણીએ બોલજ કહો, પામો દામ તે નાહાલજ થયો.
રાજકદૈવક તેહેને થાય છે, પાછુ કોણ લેવા જાય છે,
બાપે સમરધ મુકી ઘણી, થયો પુત્ર સર્વનો ઘણી.
રમા જુગરે હારા સર્વ, મંન સાથે ઉતરીયો ગરવ.
તેહેમા સુ કરે માબાપ, તે પુત્રના ઉધા કરંમ ના પાપ.
નાહાનો પુત્ર મુકો નીશાલ, ગરૂએ ભણાવ્યો આણી વહાલ.

બત્રીસ લક્ષણો કીધો ઘણો, સંગ થયો પછે [illegible]
વીસારી વીધ્યા આડે આંક, તેમાં ભણાવનારનો [illegible]
એહેવા કૌતીક છે બહુ ક્રોડ, કહુ તમ આગલ [illegible]
હુ સુ જાણુ સે કામે ગઆ, થઓ અરથ કે અમથા [illegible]

ચ. બાપે શમરધ આપી ઘણી, થઓ લાખ છત્રપનનો [illegible]
રમી જુગરે હારો શરવ, ઘરબાર શહીત ને [illegible]
તેહેમા શુ કરે માં ને બાપ, તે પુત્ર ઉધ કરમીનાં પાપ
હું શુ જાણુ જે શે કાંમે ગઆ, શરો અરથ કે અમથા [illegible]

૨૧૦. ૨૧૧. ૨૧૨. ૨૧૩. આ કડીઓને બદલે દરેક પ્રતમાં નીચે મુજબ જુદી જુદી કડીઓ છે.

અ. એ વાતનો હું નહી જામાંન, હું બેઠો રહુ માહારે કામ.
ઊઘાડીને જાવા દેઉ, તે વાતે હું બમણું લેઊ. ૧
રાખું બાર તો પાછા ફરો, બીજે દીવસે જાણો તે કરો.
મેહે તો માહારો ધરમ મુકીઓ, લોભે ચીત થકે ચુકીઓ. ૨
તે કુંડલ કંમ આપા આજ, જાઓ ઘેર સમઝી મંન રાઅ.
તમો કુડ કરૂ નહી હોએ, તે આગલ તરસે તમારૂ ધરમ ૩
તરે ધરમ ને બુડે પાપ, તેહેની વેદ પુરાણે છાપ.
ઊપનો રાજાને મંન વાલ, કુંડલ ઉપર આપી સાલ. ૪

ગ. તે વાતનો હુ નહી જમાન, હું બેઠો રહું માહારે માન.
ઊઘાડીને જાવા દેઊ, એટલા માટે કુડલ લેઊ ૧
રાખુ બાહાર તાહારે પાછા ફરો, બીજે દીવસે જાંણે તે કરે. ૨
શ્લોક: લોભેન પાપ મુલેશ્ચ, લ જા મુ લ વી દો સ ના.
મમ: લોભ કથં નાસ્તી, ગ્રહીતે રત્નકુંડલ. ૩

ચોપાઇ

મેહેતો માહારો ધરમ મુકીઓ, લોભ ચીંત થકો ચુકીઓ.
તે કુડળ આપાં કેમ જાયે, જાઆવ ઘેર સંમજે મંન માએ. ૪
તમો કુડું નહી કરૂં હોએ કરંમ, તે આગલ તરસે તાહારુ ધરંમ.
તારે સતને બુડાડે પાપ, તેહેની વેદ પુરાણે છાપ. ૫
તે સુણતા ઊપનો રાઅને વાહાલ, કુંડળ ઉપર આપી શાલ.

ઘ.ઙ. તે વાતનો હું નહિ જમાન, । નહિ કે બેઠા રહો આંણે ઠામ.
ઉઘાડિને જાવા દ્યો, તે માટે હું કુંડલ લેઉ. ૧
જો બોલ્યુ અણબોલ્યુ કરો, તે વેલા તો પાછા ફરો.
જે માણસતુ વચન ગયુ, બિજુ તેમાં તોલ શ્યુ રહુ. ૨
ન ઉઘાડો તો શુ કરો, તો પાછાં ઘરને પરવરો.
મે તો મારો ધર્મ મુકિયો, કુંડલ તો ચિત ચુકિયો. ૩
તે આપ્યુ પાછુ કયમ જાય, ગયો ઘેર મન સમઝી રાય.
(વલતા મહિપતિ આંણ વાલ, કુંડલ ઉપર આપી સાલ.)

ઙ. માં ૪-૧-૨ ચરણ પછી નીચેનાં ચરણો વધારે છે.
તમે કુડુ કરૂ નહી હોયે કર્મ, તો આગલ તરસે તમારો ધર્મ
તારે સતને બુડે પાપ, તેહેની વેદ પુરાણે છાપ
ઉપનો રાજાને મંન વાહાલ, કુડલ ઉપર આપી સાલ.

ચ. તેહ વાતનો હુ નથી જમાન, હુ બેઠો છુ માહારે ઠાંમ,
ઊઘાડીને જાવા દેઊં, એટલા માટે કુંડલ લેઊ, ૧
રાખુ બાહાર તો પાછા ફરો, બીજે દીવશે ગમે તે કરો,
મેતો માહારો ધરંમ મુકીઓ, લોભે ચીત્ત થકી ચુકીઓ. ૨
જાઓ ઘેર શમજો મનમાંહે, તે કુંડલ કેમ આપુ આંહે.
તમે જો નહી કરૂ હોએ કરંમ, તેહેનો આગલ તરશે ધરંમ. ૩
તરે શતને બુડે પાપ, તેહેની વેદ પુરાણે છાપ.
ઉપનો રાજોને મંન વાહાલ, તે કુંડલ ઉપર આપી શાલ ૪

૨૧૪. ૩ **ખ. ઘ.** સાબાસ કહુ રુડી પેર. **ગ.** રાજા કેહે રે પ્રતીહાર-. **ચ.** શાબાશ શાબાસ કહો રુડી પેરે. ૪. **ખ. ઘ. ચ.** મહીપત પોતે આવા ઘેર. **ગ.** તુને જાંણે ચતુર સુજાંણ. **ઘ.** મહિપતિ મંદિર વલ્યો તારે. **૨૧૫.** ૧. આ ચરણ પહેલાં **ખ. ગ. ઙ. ચ.** માં એક પંક્તિ વધારે છે.

સમજી સહુ રહા છે મંન, કોએ વાત ન જાણે અંન

૩. **ખ. ગ.** માં આ બંને ચરણ નથી. **ઙ.** આપે આપ રાખુ છે મંન. ૪. **ઙ.** એમ કરતાં વીતા બહુ દંન. **૨૧૬.** ૧. **ખ.** પખ પાચ પુરી થઈ. **ગ.** પ્રક્ષ પાંચ. **ઘ.** પખવાડીયાં પાંચ પૂરાં થયાં. **ઙ. ચ.** પક્ષ પાંચ પુરા થયા. **૨. ખ. ગ. ઘ. ઙ.** વઈલોચન. **ચ.** વૈલોચંન. ૩. **ગ. ઘ. ચ.** અભિનવા.

૪. **ખ.** દીદાં માન. **ગ.** દીધાં માન્ય. **ઘ. ચ.** દિધાં માન. **ઙ.** દીધા માન. **૨૧૭. ૧. ખ.** તોરી જોઆ તરતી બસુ. **ગ.** સુરી જોઆ તન ખીર સું. **ઘ.** તોરિ જોઆ તરતી બથી. **ઙ.** તુટિ જોઆ તરતી બસુ. **ચ.** તુરંગ જોઆ પ્રીત શુ. ૨. **ખ. ગ. ઙ. ચ.** સહુનુ મંન. **ઘ.** હરખ્યાં સહુનો મન. ૩. **ખ.** વજીર મોહોલ પધારીઓ. **ગ. ઙ. ચ.** વજીર અવાસ પધારીઓ. **ઘ.** પ્રધાને કહુ પરવરો. ૪. **ગ.** હુકુમ કીઓ રાજાંન. **ઘ.** હકમ દિયો રાજન. **૨૧૮. ૩. ક.** નવક્રોડનાં કૂંડલને તો. કુંડલ જોઆ. **ગ. ચ.** કુંડલ જે નવ કોટીના. **ઘ. ઙ.** કુંડલ એ. ૪. **ચ.** પ્રધાંને દીઠાં કાંન. **૨૧૯. ૩. ખ. ઘ.** પલે થઓ તે દેખતાં. ૪. **ખ. ઘ. થઓ** મનભંગ. **ચ.** પરધાંન તણું. **૨૨૦, ૨૨૧, ૨૨૨, ૨૨૩, ૨૨૪, ૨૨૫, ૨૨૬.** આ કડીઓને બદલે દરેક પ્રતમાં નીચે મુજબ છે.

ચોપાઈ

ખ. પ્રતીહાર ઊપર કીધી રીસ, ભમર આંખ ચડાવી સીસ
મેં સોપુ તુ તુને કામ, મુકો તે તારો ઠામ ૧
કોણ આવુને કોણ જ ગઊ, લોભ વસ મન તારૂ કમ થઊ
સીધ બોલરે કહુ તુજને વાત, જોતામાં કરૂ તુજ ધાત ૨
કેહે પ્રતીહાર સુણ વડા વજીર, રાખો આપ રદેમાં ધીર
જે સાથે દાવો તાહેરો, તીલ માત્ર વાંક નથી માહેરો ૩
જે દીવસના ગઆ છો ગામ, સુનો મુકો નથી મે ઠામ
જે સાથે નવ ચાલે તમો, તેહને રાખી સકું કેમ અમો ૪
આમે જે લખુ તે થાઅ, મેલુ તે અમારૂ જાઅ
તસકર હોઅ તે પ્રગટ સીદ કરે, ધરને ખુણે જઈને ધરે ૫
હૈડામા તે કંમ સમાઅ, તમ આગલ ચુગલી કમ થાઅ
ચુગલી કરે કુડલને સાલ, સમજી લો જો હોએ માલ. ૬

ગ. પ્રતમાં **ખ.** ની જેમ જ છે. માત્ર **ખ.** ની બીજી કડીના ત્રીજા ચરણ પહેલાં નીચેનો શ્લોક વધારે છે.

"હે પ્રતીહાર મૂંછેન કિં, લોભેન કિં કરીષ્યાતી
સત્યાંભવતિ મુખેન, અસત્ય પરીતજે તૃગ.

ઘ. રાખિ રીસ હઈડા વિષે, બલાને સુ બાંણુ
કાંને કુંડલ કયાં થકી, કહે જોડિ બે પ્રાણ. ૧

ચોપાઈ

હાથ કંકણ અરીશો જોઉ, તો પાણિ કાં પોતાનો ખોઉ
આંખ્યે દેખોને પૂછો વાત, તે સાંભલ્યુ સાંનુ સાચ ૨
હું મારે ઠેકાણે ઠરૂ, ઉવાર અન્યા તો નવ કરૂ
દો છો તે ચાકરી એ વતાં, રાંકને તો પૂછું જતાં ૩
જે પ્રતે નવી ચાલે તમો, તે કેમ અમીડો જાય અમ્યો
ભલિ ભુંડી તો નવિ ભાંખિયે, બલિયાનો બનો રાખિયે ૪
અમો જે લખ્યૂ તે થાય, મેલ્યુ તે અમારૂ જાય
તસ્કર વિદ્યા નહિ મુજ માહિ, સાચો છુ સોવરાવુ કાને ૫
ક. રાખી રીસ રુદા વીખે, બોલે તે સુ વાણ
કાને કુંડલ કાણથકી, તુ કેહે જોડી બે પાણ. ૧

ચોપાઈ

પ્રતીહાર ઊપર કીધી રીસ, ભમર આંપ ચડાવ્યા સીસ
મે સોપુ તુજને કામ, કેમ મુકો તે તાહારો કામ. ૨
કોણ આવુ ને કોણજ ગયુ, લોભ વસ કેમ મનડુ થયુ
સાચે બોલ રે કેહે તુ વાત, જોતામા કરસુ તુજ ઘાત ૩
કે પ્રતીહાર સુણો વડા વજીર, રાખો આપ રુદેમાં ધીર
હાથ કાકણ અરીસો જુએ, ને પાણિ પોતાનુ ખુએ ૪
હાથ હથિઆરને ગડદે વડે, બળીઓ જસ તે તો કબડે
આખે દેખે તે પુછે વાત, તે સોણુ સાતુ સાક્ષાત ૫
જુઠો સાથ દેવો તાહરો, તલ માત્ર વાક નથિ માહરો
જે દીવસના ગયા છો ગામ, સુનો નથી મુકયો મે ઠામ ૬
રાક માણસ જાએ નહી કોય, આપ ગ્નાન વીચારિ જોઅ
હુ માહારે ઠેકાણે ઠરૂ, અવર અના ચોરી નહી કરૂ ૭
દો છો તેવા કારએ વતા, મને ગરીબને પુછો છો જતા
જે પર તે નવ ચાલે તમો, તે કેમ રોકો જાએ અમો ૮
ભલી ભડી તો નવ ભાષીએ, વલીઆનો વનો રાષીએ
આમે જે લખ્યુ તે થાઅ, મેહેલુ તે માહારુ જાએ ૯
તસ્કર હોય તે પ્રગટ સીધ કરે, ઘરને ખુણે જઈને ધરે
તસ્કર વિદ્યા નહી મુજ માન, સાચો છુ સો વદાવુ કન ૧૦

જયેડી પ્રાતે કેમ સમાઉ, તમ આગલ ચુગલી કેમ ખાઉ
ચુગલી રૂપ કુંડલ ને સાલ, સમજો જો હોઅ મન માલ ૧૧
ચ. પ્રતીહાર ઉપર કીધી રીશ, ભમર આપ ચઢાવા શીશ
મેં શોપુ શુ તુજને કાંમ, કેમ મુકો તે શુનો ઠાંમ ૧
કેહે પાપી તુ તે કાંહાં ફરો, એમ કહીને ક્રોધ જ કરો
સીગ્ર બોલ રે કેહે તુ વાત, જોતાં માહાં કરૂ તુજને ધાત. ૨
કહે પ્રતીહાર તુ વડો વજીર, રાખો આપ રૂદે માહાં ધીર
જુઠા શાથે દાવો તાહેરો, તલ ભાર વાંક નથી માહરો. ૩
શમેશે તેનો ગઆ છો ગામ, શુનો નથી મુકો પલ ઠાંમ
રાંક માણસ નહીં આવે કોએ, આપ ગ્નાન વીચારી જોએ. ૪
જે પ્રતે નવ ચાલે તમો, તેહેને રાખી શકુ કેમ અમો
કરમે જે લખુ તે થાએ, મેહેલુ તે તો માહારૂં જાએ. ૫
તસ્કર હોએ તો પ્રગટ સીદ કરૂ, ધોરને ખુણે જઈને ધરૂ
હઈમાહા તે કેમ શમાઊ, તમ આગલ ચુગલી કેમ ખાઊ. ૬
એ ચુગલ રૂપ કુંડલને શાલ, શમજો કાએક હોએ માલ
મેં જાણુ કાંઈ ધરશે વાહાલ, પણ વધામણીમાંહાં પામો ગાલ. ૭

૨૨૭. ૧. ઘ. પ્રધાન તે પાલો થયો. ૩. ખ. ગ. પોપટ પદમણી બે જણાં. ઘ. પોપટ ને પદમનિ. ङ. પોપટ ને પ્રેમે પદમની. ચ. પોપટ બેહાં પદમની. ૨૨૮. ૧. ૨ ખ. કરતાં સીરીખો કાલ. ગ. ઘ. કેતાત સરખો કાળ. ૩. ખ. દીસે ભમર અતી રાતડી. ગ. રીસે આંખ અતી રાતડી. ઘ. રીસે ભમર અતિ ઉલટા. ૪. ખ. સુખ વીકટ. ગ. સુખ કીધું. ચ. સુખ જાંણુ વીકાલ. ૨૨૯. ૧. ખ. તે સમે. ઘ. પ્રતમાં ૨૨૯ થી ૨૩૪ સુધીની કડીઓ નથી. ચ. શમજા' 'પોપટ. ૨. ખ. પાએ. ગ. ચરણે. ચ. પગે નમાવું. ૩. ખ. ખેમ કુસલ છે આપણે. ગ. કુસલ છે રીએ આપણે. ङ. ક્ષેમ કુસલ છે આપણે. ચ. ખેમ કુસલ છે તાહેરો. ૪. ખ રખે ધરતા મન રીખ. ચ. એરે રાએ ન ધરશો રીશ. ૨૩૦. ૧. ખ. અવંને નથી. ગ. આવીને નમી. ङ. અવને નથી. ચ. લંછન નથી. ૨. ખ. રખે મન જાણો મરમ. ગ. મન મરમ. ચ. અરે ભ્રાંત ન ધરશો ભ્રાત ૩. ખ. ગ. પ્રતાપથી. ૪. ખ. ગ. ङ. ઈશ્વરે. ચ. ઈશ્વરે રાખી લાજ. ૨૩૧. ૧. ૨. ખ. ગ. બોલી પતીની સાથ. ङ. બોલી પતીને સાથ. ચ. બોલી પતી શુ સાથ. ૩. ૪. ખ. દીઠો તેને હાથ. ૨૩૨. ૧. ખ.

જવાલ. ગ. જાલા. ચ. અગન ધુમ્ર ધણી હુતી. ૨. ખ. ધૃત. ગ. ઘ્રત. ઙ. ચ. ગ્રત. ૩. ખ. એકઠા મલાં. ચ. અગની રાવ દલ બલો. ૪. ખ. ભડકો થઓ તરત. ૨૩૩. ૧. ખ. ઉદખ પીએ નહી. ગ. ન ખાઅ પાંણીએ નહી. ઙ. ખાએ નહી પાણી નહી પીએ. ચ. ભુખતરશ નીદ્રા ગઈ. ૨. ખ. ગ. નીદ્રા નહી લગાર. ક. મા નહી નીદ્ર નહી લાગ છે તેને બદલે. ખ. નો પાઠ સારો લાગે છે માટે તે મુકયો છે. ઙ. નહી નીદ્રાનો લાગ. ચ. ગણી મમતા લખ લાભ. ૩. ૪. ખ. ધરો રૂદઆમાં ખાર. ગ પડયો રદેમાં ડાગ. ૨૩૪. ૧. આ કડી પહેલાં. ખ. ગ. ઙ. પ્રતોમાં એક કડી વધારાની છે.

તે તો ટાલો ટલે નહી, પડો દાધ જે જાત,
જેમ અક્ષર છઠી તણા, જેમ બીબાની ભાત.

૨. ૩. ખ. ગ. સાન આણી ને. ઙ. ગ્નાન આણી. ચ. શમજો ગ્નાંન આંણો પ્રેમ. ૪. ચ. નથી ખાપણ તુજને છે ખેમ. ૨૩૫. ૧. ઘ. વાતની પ્રતિજ્ઞા કરૂ. ચ. તે વારે પ્રતંગના કરૂ. ૨. ખ. હુ તો સત વચન ઓચરૂ. ઘ. અસત્ય વાક્ય મુખ ન ઉચરૂ. ઙ. ઉ વાચા સત વાચા ધરૂ. ચ. પ્રથવી પાપ મુજ મશતક ધરૂ. ૩. ખ. પરથમ વાત વીગત જે થઈ. ગ. પ્રથમ વાત વીતક જે થઈ. ઘ. પ્રથમ જેહ વીગત થઈ. ઙ. પ્રરથંમ જેહ કાગત થઈ. ચ. પ્રથમ વાત જેટલી થઈ. ૪. ખ. વીસ્તારી વજીરને કહી. ગ. વીસ્તારીને સગલી કહી. ઘ. ઙ. સમ ખાઈને સાહિ કહી. ચ. તે વીસ્તારી માડી કહી. ૨૩૬. ૧.—૨ ખ. ચ. જુઠુ બોલુ તો મુજ સીર પાપ. ગ. જુઠાં બોલે તેહને બહુ પાપ. ઘ. ઙ. જુઠુ બોલુ તો બ્રહ્મહત્યાનુ પાપ. ૩. ખ. સમઝાવો રાજસની રીત. ગ. રાએજસની રીત. ઘ. રુડિ રિત. ઙ. ચ. રાજાની રીત. ૪. ખ. કહુ પ્રણ જોડીને પ્રીત. ગ. કરુ પણે બહુ જોડીને પીત. ઘ. પ્રેમ વચન કહિ બહુ પ્રીત. ઙ. કહુ પણ જોડી નહી પીત. ચ. કહુ કર જોડીને પ્રીત. ૨૩૭. ૧. ખ. ઙ. ચ. માં એક પંકિત આ ચરણ પહેલાં વધારે છે. "હજાર થઈ આવો થો ભુપ, થઓ જનક તે રુડે રૂપ." ખ. જાર હતો તે. ગ. ઙ. જાર હુતો તેજ. ઘ. જાર આવો પણ જાય થયો. ૨. ૩. ગ. ઙ ચ. પ્રતોમાં ૩ અને ચોથા ચરણ પહેલા એક પંકિત વધારે છે. "કહુ બહેન મન આણી વહાલ, આપી વીટી આપી સાલ. ૪. ગ. રામે રાખીયો. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ઙ. ઈશ્વરે રાખીઓ. ક. સતી ધીરમ રાખી. ૨૩૮. ૧.—૨. ૩. ખ. અસ્ત્રીએ સુકે કહાં બેહુ ભેદ. ગ. અસ્ત્રી સુકે કહા. ઘ. બે મલિને કહા

બહુ ભેદ. ઙ. સ્ત્રી મુખે કહો બહુ ભેદ ચ. અસ્ત્રી કહે શુક ભારે ભેદ. ૪. ખ. પણ તેણે નવ મુકો ક્ષેદ. ગ. તોહોએ તેણે નવ મુકો ખેદ. ઘ. પ્રધાન નવ મુકે ખેદ. ઙ. પરધાને નવ મુકો ષેદ. ચ. તોહે પણ નવ મુકે ખેદ. ૨૩૯. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. બે જણ વાતો કરે. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં એક પંક્તિ વધારે છે. એને મારૂ કે હુ મરૂ, ભારે દુખ રુદે કંમ ધરૂ. ખ. ગ. એને મારૂ કે હુ મરૂ. ઘ. રામાને મારૂ. ઙ. સ્ત્રીને મારૂ. ૨૪૦. ૧. ઙ. માં આ કડી પહેલાં એક પંક્તિ છે. "હલવે હલવે લેસુ વેર, રુદેમાં રાખુ કેર" (આપે મંન વીચારૂ અસુ) ચ. શને શને વેર લઈશુ. ૨. ખ. રાજાને દગો દેઈસુ. ગ. રાજાને દાવો દેઈસુ. ઘ. એમ રદેયે સુ રાખ્યું કેર. ઙ. રાજાને દાહો દેઈસું. ચ. રાજાને દુખદા દેઈશું. ૩.–૪. ખ. ગ. ઙ. ચ. માં આ બંને ચરણો નથી. ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છે. "મહિપતિને મારૂ જારે, સફલ જિવતર મારૂ તારે." ૨૪૧. ૧.–૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. તેનો પ્રતિબોધ. આ પછી ઘ. પ્રતમાં નીચેની પક્તિ વધારે છે.

"મહીપતીને મારૂ જાહરે, સફલ જીવુ મારૂ તાહરે
પીત્રી તારે લેસે પીડ, દુષ્મનને દઈએ જવ ડંડ."

૩. ખ ગ ઙ. મુરખ પોપટ ગુણહીન ગુઢ. ઘ. પોપટને કહે મુરખ તુ મુઢ. ચ પ્રતમાં આ ત્રીજું ને ચોથું ચરણ નથી. ૪. ખ. ગ. ઙ. સું મોઢે બોલે છે મુઢ. ઘ જુઠિ વાત છે પ્રૌઢ. ૨૪૨. ૧.–૨.–૩. ઘ. ખરિ સાંભલિ તારિ ક્ષાત. ઙ. ષરિ સાંભલી તાહારી ષાત. ચ કાને શાભલી તાહારી ક્ષાત. ૪. ઘ આપિ કુંડલ આવે રાત. ઙ. આપા કુંડલ આવ્યો રાત. ચ આપી કુંડલ આવો રાત. ૨૪૩. ૧. ખ. જેના નેણ, ગ. ઘ. કાંમ આધળો જેનાં ચેન. ચ. માં પહેલું ને બીજું ચરણ નથી. ૨. ખ દ્રષ્ટ પડી'કસ મુકે રેણ. ગ. ઘ. દ્રષ્ટે આવી કેમ મુકે અંન. ઙ દ્રસ્ટ આવા કેમ જુએ એન. ૩. ખ. ગ. ચ. વાતો ઘણી. ઘ. ભાઈ બાપ કે ધરૂણિ ધણી. ૪. ખ. એ તાંહા મુજને કેહે વાત તણી. ગ. ઙ. તે તો મુજને કેહેવા તણી. ઘ. પ્રીતમાં નવિ પુછ્યા તણિ. ચ. તે મુજને શમજાવા તણી. ૨૪૪. ૧. આ કડીનાં પહેલા બે ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. પણ તેને બદલે નીચે મુજબ કેટલીક વધારે પંક્તિઓ છે.

૨. ખ. ગ. ઘ ઙ

જે મુરખ નારીએ જીતો હોએ, તેહેના મુખ આગલ ગુણ ગાઅ.
અસ્ત્રી ચરિત્ર વખાણો તમો, તે ડાહાપણ કંમ માનુ અમો.
કુ અસ્ત્રી ચરિત્ર ભણો છુ ઘણા, જાણું ચેન ચતુરાઈ તણા.

ચ. જે મુરખ નારીનો જીતો હોએ, તે આગલ તે રાંમા રોએ
અસ્ત્રી ચરિત્ર વીખાણો તમો, તે ડાહા પુરશ કેમ માનુ અમો.
હુ અસ્ત્રી ચરિત્ર ભણો છુ ઘણાં, જાણુ છુ ચેહેન તેહ તણાં.
શાને પ્રતંગના જાજી કરો, દેહ બાધો અગનામાંહા ઢરો.

૩. ખ. કોઢી થાઅ કે કુઢી નવ થાઅ. ગ. કોરી થાએ. ઘ. કોટિ થાઅ. ઙ. કાઢી થાએ. ચ. માં ૩–૪ ચરણ નથી. **૨૪૫** ૧. ખ. ગ. ઙ સમ પ્રતગના ઝાઝી કરે. ઘ. સ્ત્રીનો નેહ માને ભરથાર. ચ. દુખંણી થઈને રામા રુએ. ૨. ખ. ગ. દે બાધી અગનીમાં ધરે. ઘ. જાણે તેને ગણ્યો ગુમાર. ઙ. દેહુ બાધી અગનમાં ધરે. ચ. ખાતાં જીવ પોતાના ખુએ. **૨૪૫.** ૩. ખ. ગ વળી દુખણી થઈને રુએ. ઘ. માં આ બંને ચરણ નથી. ઙ. ઘણી દુખણી થઈને રોઅ. ચ. કોટી લક્ષ કીધા ઊપાએ. ૪. ખ ઙ. આલે જીવ પોતાનો ખુએ ગ. એળે જીવ પોતાનો ખુએ. ચ. આપે આપ જુદો નવ થાએ. **૨૪૬.** ૧. ખ. ગ. માનની નેહ માને ભરથાર. ગ ઙ. પ્રતોમા આ પહેલાં એક પંક્તિ વધારે છે. "કોટી લક્ષ કરે ઉપાઅ, પોતે આપ જુદી નવ થાએ." ઘ. ઙ. સ્ત્રીનો નેહ માને ભરથાર. ૨. ખ. ગુરવરજીત તર તેહ ગુમાર. ગ. તે તો ગુણવજીત ગુમાર. ઘ. જાણે તેને ગણ્યો ગુમાર. ઙ. જાણો તેહને ઘણો ગુમાર. ચ. ગુણવજીર તે નામ ગુમાર. **૨૪૭.** ૧. ક. પરગનના. ગ. પ્રતીગના. ઘ. પ્રતિજ્ઞા. ઙ. પ્રતીબોધ. ચ. પ્રતંગના. ૨. ખ. જે બોલો તમે બોલ. ગ. બોઠ. ઘ. બોલ વચન કારેં વાર. ઙ. જે બોલો તે વાર. ચ. જે બોલે તે બાર. ૩. ખ. લોઢા. ગ. જેમ લોહા લોઢા ઉપરે. ઘ. નમલિક લોઢા ઉપરે. ઙ. જમ લીષ લોઢા ઉપરે. ચ. જેમ લોહ લોડા ઉપરે. ૪. ક. પટકોલે. ખ. ચોખ. ઘ. જમ પડિ પગોલે ભાત. ઙ. જમ પટકુલે ગાર. **૨૪૮.** ૧. ખ. ઘ. ઙ. અનેક ઉપાઅ તમો કહો. ગ. ચ. ઉપાઅ તમો કરો. ૨. ઙ. પણ પોયણ ઉપર નીર. ૩. ખ. દાધ ટલે નહી એહનો. ગ. દાગ ટળે નહી એ તણો. ચ. દાજ ટલે નહી માહેરી. ૪. ખ. ગ. દ્રઢ કરી રાખુ ધીર. ઘ. સાધ્યૂ મે જે શરીર. ઙ. સાધૂ મે સરીર. ચ. ગ્રત કરી રાખુ ધીર. **૨૪૯.** ૧. આ કડી પહેલાં ઘ. ઙ. પ્રતમા નાચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

પડો દાધ મારે હદે, તે ટલે ન આંણિ જાત
જમ અક્ષર છઠિ તણા, જમ પડિ ખિપે ભાત.

૨. ૩. ખ. ગ. ચ. ઈસ્વર આંણુ માતું નહી. ઘ. હુ દોહા માતુ નહિ. ઙ. હું ડાહો માતુ નહી. ૪. ચ. અસ્ત્રી ચરીત્ર આઢાર. ૨૫૦. ૧. ઘ. સ્ત્રી ચરિત્ર સમ. ૨. ખ. ભગીની રીત. ગ. ભાંગીની રીત. ૩. ખ. ચ. માં આ બે ચરણ નથી. ક. ઓરમાહા હેત ગુણકાની લાજ. ગ. ઘ. ઙ. ઓરમાઈનું હેત, ગુણકાની લાજ. ઘ. વેશાની લાજ. ૨૫૧. ૧. ક. પદપાંના. ખ. મદપાની કમ હોઅ પવિત્ર. ગ. ઘ. ઙ. મદપાની ડાહો. ચ. મદપાની હોએ કાગ પવીત્ર. ૨. ઘ વસીયર રાજા અસ્ત્રી પ્રીત. ચ. વસીએર રાજા હોએ મીત્ર. ૩. ખ. સદેસે એલગ. ગ. ઙ. ચ. સંદેસે ઓલગ. ૪. ખ. કમ ઉપાસી ભુત. ઘ સ્વર્ગ ન પામીએ ઉપાસે ભૂત. ચ. શબરગના ઉપાસે ભુત. ૨૫૨. ૧. આ પહેલા ખ. ગ. ઙ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે છે. "સોની સાહા ભાખાએ ભોગ, નરગમાહે તોહે જતીનો જોગ." ગ. માં "નાગર નેહ, જતીનો જોગ" છે. ચ. "નીરલોભી નોતરાનુ પુત." ૨. ખ. ફોકટ રાહા. ચ. સ્ત્રી કેહેની ફોગટ વા. ઙ. સ્ત્રીં રત કહેની ફોગટ વા. ચ. જોગીનુ ગાંન નાપીકનું મંન. ૩. આ ચરણો પહેલાં ખ. ગ. ઘ. ઙ. પ્રતોમાં નાચેની પંક્તિઓ વધારે છે. ૪. ચ. મુરખ મોહનીપતી કહીએ તેહ.

ખ. મોઢે મલ પુછ જતુ, વીસ્વાસે ઘાત કાગ કણ કુર.
વાપ્ર હીમત, કણબી કુલ રૂપ, ગગાસીઓ ઝારો, ભીખુક ભૂપ.
નીરલોભી નારી, નાતરે પુત, જોગી ગાંણુ નાવીક સુત.
કવી સાચો લોજન ભટ, ભીલ વંદાંણ, વંણસે હાટ.
ચુગલ ચતુરાઇ, ચોરત ચંત, નવસંચો નીરમલ ધરમીસ્ટ સુવીત.
એટલાં વાનાં માને જેહ, મુરખ મહીપત કહીએ તેહ.

ગ. મોઢ મલંણુ ન ક તુર, વેરી વીસ્વાસ કાગ કોણ કપુર.
કોમ હીમત કાંણબી કુલ રૂપ, ગારસ ગોજાગો. ભાક્ષુક ભુપ.
નીરલોભી નારી નાતગે પુન્ય, કવી સાચો ભોજો જેમ ભાટ.
ભીલ વંદાણ નો ઠગ ગાર, ચુગલ ચતુરાઈ ચોરતું ચીત.
અસુર આચારી રજપુત રીત, નવી સાદે નીરમળ પતીત પુરાણ.
ભવા ભુંડામણ સોભ વખાંણ,
એટલાં વાનાં માને જેહ, મુરખનો મહીપતી તેહ.

ચ. સોનિ શૃંગિ નારા નખિ, જલા વિશ્વાસ કરે તે દુખિ.
પાસા દુત વિસવાસે રમે, રહે વિશ્વાસ તે સેજે મરે.
ङ. સોની સંગી નાહારી નખી, જલ વીસ્વાસ કરે તે દુખી.
પાસો દુત વિસ્વાસે રમે, રેહે વીસ્વાસે સજે સમે.
મુઢ મલણ નપુસક તુર, વેરી વીસ્વાસ કાગ કણુ સુર.
વીપ્ર હીમત કણબી કુણ રૂપ, ગરાસીઓ ગોઝારો, ભિક્ષુક ભુપ.
નીરલોભિ નાતરાનુ પુંન્ય, જોગીનુ ગાણુ નાપિકનુ મુન.
કવી સાચો ભલો જન ભાટ, ભીલ ધણી વનો ઠગ ઠાઠ.
ચુગલી ચતુરાઈ ચોરનું ચીત, અસુર આચારી રજપુતની રીત.

૨૫૩. ૧. ૨. ખ. લખેણ જોતામાં મેં લહુ. ગ. લક્ષણ જોતામા મેં લહુ. ઘ. ઘણાં એક મારા મનમાં લહુ. ૩. ૪. ખ. તમને સોઅ. ઘ. પરંતરે પ્રાક્રમ બહુ જોય. ૨૫૪. ૧. ૨. ખ. સીવ ચડો. ગ. સીવ સીર ચડો. ઘ. દક્ષિણાવર્ત-સિર ચડો. ચ. બીજો દક્ષણાવંત શીવને ચડે. ૩. ખ. એક છીપ કમી સમ તુલ. ગ. ङ. ચ. એક છીપ સાવ સમ તુલ્ય. ઘ. માં ત્રીજું અને ચોથું ચરણ નથી. ૪. ખ. ङ. બીજી મોતી અતિમુલ. ગ. બીજી મધે મોતી અમુલ્ય. ચ. બીજી મોતીએ ભરી એ મુલ. ૨૫૫. ૧. ખ. ગ. પાષાણ ઘ. પાખાણ દેહરિ પુજાય. ૨. ખ. સીલા. ૩. ખ. ગ. ङ. ચ. પ્રતોમાં આ ચરણ પહેલાં નીચે મુજબ એક કડી વધારે છે.

"એક કવિ પાખંડ જ ભણે, બીજો નીરગુણ ગુણ ગણે.
એક પટેલ પસાઅતુ કરે, બીજો બીજાની આપે હરે"

૪. ઘ. બીજુ માણિ તો છે દશ દામ. ખ. ગ. ચ. બીજો માણિ દસ બાર બદામ ૨૫૬. ૧. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. એકે પ્રતોમાં પહેલું ને બીજું ચરણ નથી. ૨. ૩ ઘ. એક નાટ્ય શાચિ સંખનિ. ङ. ષંપણી. ૪. ઘ. ચ. ચંતની. ङ. ચીતણી. ૨૫૭ ૧. આ પહેલાં ખ. ગ. ङ. અને ચ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

ખ.ગ.ङ. એક પુત્રથી એકોતેર તરે, બીજા પુત્રથી લજા હરે
ચ. એક પુત્ર ગઆવત જાએ, બીજો ચોરે ચુગલી ખાએ.

૧. ક. બંમણ. ખ. ગ. વીપ્ર. ङ. વીપ્ર. ૨. ઘ. બીજો મહાદેવે ઉચરે. ૩. ખ. ઇંધણને દામ. ગ. કેરડાહા તણુ. ઘ. કાષ્ટ તો ક્રિયા ધણી ङ. કરોડા તણુ. ચ. કેરડાં તણાં. ક. પ્રતમાં કરી ડા ઘણુ છે. તેને બદલે ખ. નો પાઠ

મૂકયો છે. ૪. ખ. ચંદન દામ. ગ પાવન ચંદન. ૨૫૮. ૧. ચ. માં આ કડી જ નથી. ૨. ખ. ગંગા જલ ગભીર. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. માં આ બંને ચરણ નથી. ૨૫૯. ૧. ઘ. એક બંધવ દુર વાહાલ. ૨. ખ. બેસે છે સુખપાલ. ઘ. બીજો ઘોડે બેસેસુષપાલ. ૩. ૪. ખ. માં આ બે ચરણ નથી. ગ. ઙ. એક સુતર સવાએ સેર. ઘ. માં આ ચરણ પહેલાં નીચે મુજબ પંક્તિઓ વધારે છે.

રાજા એક તો રાજઅંસ તણા, બિજા તો પ્રથમ વિપત ઘણા.
એક શ્રી ભગવંતનું જ્ઞાન, બિજા પાખંડ શુંન નહિ કામ.
એક પુન્ય પ્રમારથ પ્રીત, બિજિ સજન કિરતિની રિત.
એક બિજિ ઉપાસના, ...

ચ. એક નાર પાંચ પુત્રને જુએ, બીજી વીધા થઈને રૂએ. ૨૬૦. ૧. ખ. તીલ. ગ ઘ. ઙ. તલ. ૨. ખ. બીજો તલ સીવપુજા થાઅ. ઘ. શિવ મસ્તક મેલાયે. ઙ. સીવ. ૩–૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ૨૬૧. ૧. ખ. કોડી કુહેવાએ. ગ. ઘ. ઙ. ડાબો કર. ૨. ગ. બીજે જમને ભોજન થાએ. ઘ. ઙ. જમણે હાથે ભોજન થાય. ચ. બીજા શિવ પુજનમાંહાં જાએ. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. એક પ્રથવી ઉપર. ઘ. એક દ્રવ્ય પ્રથવિ હવન હોય. ૪. ઘ. બિજુ દ્રવ્ય રાજદ્વારે જાય. ૨૬૨. ૧. ખ. એક ધોરી તો હલ જોતરે. ગ. હળે જ વહે. ઘ. માં આ પહેલું ને બીજું ચરણ નથી. ઙ. ચ. હલ જ વેહે. ૨. ખ. બીજો ધોરી રથ જ ફરે. ગ. ચ. બીજો રાજદુવારે રહે. ઙ. બીજો ધોરી રાજા ઘેર રેહે. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. વાંણુ તણો વેહેપાર. ચ. આ અને તેની પછીનાં ૨૬૩–૬૪. કડી નથી. ૪. ઘ. બીજો અતી ઉપાડે ભાર. ૨૬૩. ૧. ૨. ક. બીજુ બડ કેરુ. ખ. બીજુ બદરી કોણે નવ ગણુ. ગ. બદ્રી ફલ રાંન. ઘ. બિજુ છવ કરી સારાણ. ઙ. બીજા બદ્રી પત્ર તે રાન. ૩. ખ. એક ફલ અ્રત સહકાર. ગ. એક અમૃત ફલ સીકાર. ઘ. એક ફલ અમૃત સહકાર. ઙ. એક અમરીત ફલ સહકાર. ૪. ખ બીજુ રૂપાલુ અંગાર. ગ. બીજાં બરબુદ ફુલનો ભાર. ઘ. બિજુ બદરી ફલનો ભાર. ઙ. બીજુ બર ખુરનો ભાર. ૨૬૪. ૧. ઘ. ગુણ જુજઆ છે. આ પહેલાં ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતમાં નીચેની કડીઓ વધારે છે.

ખ. ગ. ઙ. એક નારી સ્વામી સુ બલે, બીજી પર પુરસ સું ચલે,
એક ભીખુક ઘેર ઘેર જોડલા, બીજાંને મલે ઘોડલા. ૧

એક રાજા નગરપત જોઅ, બીજો પ્રથવીપત જ હોઅ.
એક જોગી ભીખાએ ફરે, બીજો ગજદ્વાર ઓચરે. ૨
એક લોહ સેર પૈસા તણુ, બીજુ અમુલ સમસેર જ તણુ.
એક વસ્ત્ર દોકડે ગજ, બાજુ મોઘુ ઝરમર ધજ. ૩
એક ભોજન અમ્રત સમાન, બીજુ કુસકા કેરુ ધાન.
એક જન પરમારથ કરે, બીજો કોના પ્રાણ જ હરે. ૪
એક સદાવરત આપે સીખ, બીજો ઘેર ઘેર માગે ભીખ.
એક હસતીનાં ઉપર ચડે, બીજો અણવાણે પએ રડવડે. ૫
એક સાહાસ્ત્રની વાનીત ગણે, બીજો જાંણે પહેલુ સરવ ભણે.
એવાં કહુકો તો અનેક, જો જો મનમાં કરી વીવેક. ૬
નોમ એક પણ ગુણ છે ઘણાં, એક રાઅ બીજી રંકજ તણા.
ચ. એક નાર સ્વામી શુ બલે, બીજી નાર વીચાર માંહા ભલે. ૧
એક નર શુરાપણ વઢે, બીજો કાએર અગીઆરા ગણે.
એક 'નર પરમારથ કરે, બીજો બાજાનાં પ્રાંણ જ હરે. ૨
એક સદાવરત આપે શીખ, બીજો ઘેર ઘેર માગે ભીખ,
એક નર હસ્તી પર ચઢે, બીજો અરવણ પગ રડવડે. ૩

૨૬૫. ૧. ક. સો કહુ ૨. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. તલે નહી તેલ. ૩.૪. ૨૬૬. ૧. આ કડી ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. એકે પ્રતોમાં નથી. ૨. ૩. ૪. ક. બણુતે માસ (?) અનુમાને પાઠ મૂકયો છે. ૨૬૭. ૧. ૨. ૩. ખ. ઘ. ચ. અનેક દીવસ એમ વઈ ગયા. ઙ. અનેક દીવસ તા વહી ગયા. ૪. ખ. ગ. પણ કાઈ ન જાંણે પેર. ઘ. કુણે ન જાણિ પેર. ઙ. ચ. પણ કોએ ન જાણે પેર. ૨૬૮. ૧. ખ. રાજાને મન સેલ છે. ગ. ચ ગજા ભોળાઈએ ગએ. ઘ ભૂપતિ ભુલાઈ ગયો. ઙ માં આ કડી નથી. ૨. ૩. ખ જે વેધીાઉ. ગ. હાડ વેરને વેધીઓ. ઘ કપટિ કુડા અધરમિ. ચ જેણે વેધાઉ. ૪. ચ તેણે રાખુ જેહેર. ૨૬૯ ૧ ૨. ૩ ૪. ખ ગ ચ. ચતુરા ચતુર સુજાણ. ઘ મેલિ પૈઅર પ્રમાણ. ૨૭૦. ૧. ઘ ઘણુ પરભવો ઙ પરધાન પરસ પેર ઘણું પીછ્યો. ૨. ચ. પોતાનો પરધાન ૩. ૪ ખ. દેએ સભામેં માન. ૨૭૧. ખ. ગ. ઙ. ચ. માનું નહીં. ઘ. પણ તેને તો માનુ નહિ. ૨.૧ ખ. પછી ક. માં "સમઝે નહી તે જુદો જંન, અનેક ઉપાય અધીપક્ષ કલા—વધારે છે. ૩.૪ ખ. ઘ. ઘરનાર. ગ. ઙ. ચ. ઘેર નાર. ૨૭૨. ૨. ખ. ગ.

રમવાને સકાર. ઘ. રમવા સુજા સકાર. ङ. રમવા સુભ સીકાર. ૩. ખ. કો નહી. ૪. ખ. બનો થઆ અસવાર. ચ. ઘેર નાંહાંનો રાજકુમાર. ૨૭૩. ૧. ઘ. રમી શકારને સાંચરા. ङ. તે સંચરા. ૨. ખ. નઅનવતી સુભ ગામ. ઘ. નેનસુખને ગામ. ङ. નયનાવતી ગુણ ગામ. ચ નેવંતી શુભ ગામ. ૩. ખ. નએનસુખ વેવારીઓ. ગ. ङ વેહેવારીઓ. ઘ વેવારીયો. ચ. નેનશા શુક વેહેવારીઓ. ૪. ખ. આવા તેણે ઠામ. ગ. આવા તેને ગાંમ. ઘ. આવ્યો તેણે કામ. ચ. આવા તેણે કામ. ૨૭૪. ૩. ખ. ङ ચ. આદર ભાવ. ગ. આદર માન અદકાં કરો ઘ. આદાર માન અધીકો કરો. ૪ ખ. ङ. કરો પસાઅ ગ દીઓ પસાએ ઘ. પૂરણ પંચ પસાય ચ ખોહો વીધથી પશાએ. ૨૭૫. ૧ ખ. ગ. ચ. ધંન ગાંમ, ધંન ગોદરુ ઘ. ङ. ધન દેશ ધન ગામને ૨ ખ ગ ધંન આજનો દીવસ ઘ ધન આજુનો દિન. ङ. ચ. ધંન આજનો દીન ૩. ખ. ગ. ધંન રાઅ પરધાન પધારીઆ. ઘ. ङ. ધન પ્રધાન પધારીયા. ચ ધન રાએ પ્રધાન તેડીયા, ૪. ખ. ચ પ્રસંન થઆ મુજ ઈસ. ગ. પ્રસન્ન થઆ મુજ ઈસ. ઘ. ધન સાથ્યે રાજન. ङ. ધંન સાથે રાજંન. ૨૭૬. ૧ ખ. ગ. ङ. ઢાલા પાટ. ઘ. ઢાલી પાટ. ચ. ઢાલા પાટ કનક તણા. ૨. ખ ગ ङ. ચ. ચોપાસ. ઘ વેર રાખ્યૂ ચોપાસ. ૩. ખ. કુમ કુમ છાટા દેવરાવીઆ. ગ. છડા. ઘ. ङ. ચ. છડા દેવરાવિયા. ૪. ખ. હાજર ઉભા દાસ. ગ. રાંગ મોહોલ અવાસ. ઘ. ચ. રંગ મોહોલ અવાસ. ङ. રંગા મોહોલ અવાસ. ૨૭૭. ૧. ખ. રંગા મેરી માલીઆ. ગ. ङ. ચ. તરીઆં તોરણા બાંધીઆં. ઘ. દુધે ઉમરા ધોવરાવિયા. ૨. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. ચોક. ૩. ખ. ङ. ચ. ઉમર ધોવરાવિઆ. ગ. ધોઈઆ ઘ. તરિયા તોરણ બંધાવિયાં. ૪. ખ. તે ગોખ. ગ. ङ છે ગોખ ઘ. અજુઆલ્યા બહુ ગોખ. ચ. અજવાલાં ગુણ ગોખ. ૨૭૮. ૧. ઘ. ङ. કસ્તુરી કેસર અરગજા. ૨. ખ. ङ. મરદન. ગ. મ્રદંન ઘ. સારાં શુભ શરીર. ચ. મરજંન કરાં. ૩. ખ. ગ. ङ. અંગે સારીઆ. ઘ. અંગે ધરા. ચ. સુગધ તેલ અંગે શરાં ૪. ખ. ઉસ્નોદક સુભ નીર. ગ. ચ. ઊસ્ન ગંગોદક નીર. ઘ. ઉસ્નોદકનાં નિર. ङ નીરમલ ઉસ્નોદક નીર. ૨૭૯. ૧. ૨. ખ. ગ. ङ. ચ. વીવીધ મેવા પકવાન ઘ. નાનાવિધ પકવાન. ૩.૪ ખ. બાસટ પાન. ગ. ચ. બીડલે બાસઠ પાંન. ઘ. બિડલે બાસક પાન. ङ બાસટ પાન ૨૮૦. ૧. ઘ. અન્ન ભોજન કરી ઉઠીયા. ૨. ખ. ङ. ઢાલ ઢોલીઆ એકાંત. ગ. ચ. ઢાલા ઢોલીઆ. ઘ. ઢાલ્યા ઢોલિયા

એકાંત. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. માંડા પાસા. ઘ. માંડયા બાજોડ સોગટાં. ૪. ૨૮૧. ૧. ખ. ગ. ઙ. વેવારીઓ કરે ચાકરી. ઘ. માં આ બે ચરણ નથી. ચ. પહેલી વાત વીનતા તણી. ૨. ખ. ગ. ઙ. દીપક અસ્રીને હાથ. ચ. છે બુધે શર ઘણુ બાપ. ૩. ઘ. માં આ બે ચરણ નથી. ચ. શુભ સતી છે સુંદરી. ૪. ખ. ગ. ઙ. અંન નહી તે સાથ. ચ. જેમ વેદ પુરાણે છાપ. ૨૮૨. ૧. ખ. ગ. ઙ. ચ. વાત કાઢી રમવા તણી. ઘ. ભેરુ થયા. ૨. ખ. ઙ. વપરીત મન વીચાર. ગ. વીપ્રને મન વીચાર. ઘ. જોવા સરખિ વાત. ઘ. વીપરીત મંન વીચાર. ૨૮૨. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. માં આ કડી પહેલાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે.

"ચારવના રમવું કસું, બેનો નહી વેવાર.
રાઅ પ્રધાન બેએ ભીરુ થઆ, જોવા સરખી વાત."

૪. ખ. ગ. ઘ. પદમની. ઙ. એક મેર પોતે પદમની. ચ. બીજી પાશે પદમની ૨૮૩. ૧. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ચ. રમે રાએ પ્રધાન બે. ૨. ઘ. સહુને મન છેદ. ચ. તાહાં બેટીને બાપ. આ પછી ચ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

"ચાર પાશેથી ચતુર છે, અકલ ઘણેરી આપ.
લાગી જડ રમવા તણી, ખરો શહુનાં મનમાંહા ખેદ."

૩. ખ. પેલી વાત. ગ. પેહેલી. ઘ. કાઢિ વાત વેવહારિયે. ઙ. કાહાડિ વાત વેહેવારીએ. ચ. પેહેલી વાત શએરે કરી. ૪. ૨૮૪. ૧. ઘ. એ પણ ચાર એકાંત છો. ઙ. આપણ ચાર એકાંત છુ. ૨. ખ ચ તે તો સાચો હોઅ ગ. તે સતે સુતો હોએ. ઘ ઙ. અન્ય નહિ ત્યાં કોય. પછી નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

"પ્રતિજ્ઞા પરીક્ષા કરો, સાચુ જુઠુ જોય.
પોબાર પડે જેહને, તે સત્ય સાચો હોય."

૩.૪. ૨૮૫. ૧ ખ ગ ઙ એમ કહીને ઢાલીઆ ઘ. માં આ બે ચરણ નથી. ચ. વજીર કહે અજર કસી. ૨ ખ ગ અંનોઅંન પાસાઅ ઙ અન્યોઅન્ય પાસાય ચ. નાખો શાચા પન ૩. ખ. ગ ઙ. વચમા ઈસ્વર આણીઆ. ઘ. માં આ બંને ચરણ નથી. ચ. માં આ કડી પહેલાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે.

પડશે તો છે પાધરુ, નહીતર ખોશો પત.
શાહા કેહે સાચી શાખનો, ઇશ્વર આપે આપ.
સાચુજૂઠુ સહેજ માંહાં, પલકે પુંન કે પાપ
એહેવું કહીને ધાલીઓ, અંનોઅંન પશાએ.
પંચમાંહાં ઈસ્વર આણીઆ, એ સત સાખી કહેવાએ.

૪. ખ સાખી જે કેવાઅ. ગ ङ. જે સત સાખી કેહેવાએ. ૨૮૬. ૧. ૨. ખ. ગ ङ. જે સદા પવીત્ર વાર. ઘ. રેવા જલ સુભ વાર. ચ. પુંન પવીત્ર. ૩. ૪. ૨૮૭. ૧. ઘ માં આ કડી નીચે મુજબ છે. "અરુણ આગલ જમ આરસિ, દુષ્ટ આગલ અંધકાર જાર આગલ જમ જુવતિ. ૨. ૩. ૪. ૨૮૮ ૧. ક પડ કેસર વાટે ગયો. ખ. ગ ङ ચ માં ૨૯૦ મી કડી પહેલાં છે. આ કડી તેની પછી છે. "જેણી વાટે કેસરી ગઓ" ઘ. ङ. માં આ કડી જુદી છે.

ભુખ્યા સિંહને ભેટિયે, ગરવ કરેરે અપાર
જાણિ મેલે જીવતો, તો પડ પાસા પોહોબાર.

ચ. માં નીચે મુજબ આ કડી છે

જે વેગે સહી સાંચરે, તાંહાં અધીક ગુણ અપાર
તે ખડ ઊભાં સુકશે, તો પડ પાસા પોબાર.

૨. ખ. લાગી ત્રણ અપાર ૩ ખ તે ખડ ઉભા સુકસે ૪ ૨૮૯ ૧. ખ ङ. ભોરંગ મણી ગ ભોરંગ મણ. ઘ કેસરી મુછ ભોરંગ મણિ ગ સહી મુછ ભોરંગ મણી. ૨. ક. પરપીજર સીતા સાર. ૩. ખ ગ ઘ ચ જીવ ગએ પરહાથ જસે. ङ. જીવ જયે પરહાથે જસે ૪. ૨૯૦ ૨૯૨ આ બે કડીઓને બદલે ખ. ગ ङ ચ પ્રતોમાં નીચે મુજબ છે.

પરથમ નાખા સસરે ઠાર, ખરા પડા તેહના પોબાર
બીજી વાર રાઅને હાથે ચડા, તરત તેહને પોબાર જ પડા. ૧
નાખા કામનીએ ત્રીજી વાર, બહુ વીધ પડા તેહના પોબાર
ચોથી વાર નાખા પરધાન. ન પડા બાર ઊતરીઉ માંન. ૨
હસી પડા માંહોમાહે સાથ, પરસપેર તાલી લે હાથ
તારે વજીર વાણી બોલીઓ, મન તણો પડદો ખોલીઓ. ૩
બીજી વાર નાખો દાવ પડે, માહારે કાન અચરત અડે
એક વાર પાધર આવે સોઅ, તેહેને સાચો ન કે હોઅ. ૪
તારે સસરો બોલો વાણુ, સાંભલો સહુ કો ચતુર સુજાંણ
સાચો ઈસ્વર પૂરે સાખ, નાખો બાર હજારો વાર. ૫
ઊનાં તેલ જો ટાડાં કરે, દરપ જુઠા માણસને હરે
એમ કહીને હસા સાથમાં, લીધા પાસા સસરે હાથમાં. ૬

ઘ માં નીચે મુજબ છે.

સસરો રાજા ત્રિજિ નાર, ત્રણ જણના પડા પોબાર
બાજિ વાર સ્ત્રી હાથે ચઢયા, તે પણ પોબાર જ પડ્યા. ૧
ઢાલ્યા કામનિ ત્રિજિ વાર, તે પણ પડ્યા પોબાર.
ચોથિ વાર નાંખે પ્રધાન, મન ઘણુ થઈ સાવધાન. ૨

દોહા

મિની આગલ પે કિમ રહે, અગ્નિ આગલ ઘૃત સાર
ભુખ્યાં આગલ ભોજન કયમ રહે, તો ૩

ચોપાઈ

હસિ પડતાં સહુ કો સાથ, માહોમાંહિ તાલિ લે હાથ
વજિર વાણિ વલતો બોલિયો, મન તણો પડદો ખોલિયો. ૪
જો બિજી વાર નાંખે દા પડે, તો માહારે મન અચરજ અડે
પાસા સસરા હાથમાં, નાખ્યા પરતક્ષ સહુ સાથમાં ૫

૨૯૨. ૧ ૨. ખ. ગ. ઙ. કદલીક કેલાં સાર ઘ. કદલીયે કેલાં સાર. ચ ફ્લે તે કદલી સાર ૩ ખ. બરાસ ની છાંડે. ગ. ન છડે વાસના. ઘ. ચ ન છાંડે વાસના ઙ ન છોડે વાસના ૪. ૨૯૩ ૧. ખ. જાણી દેવનો. ચ પરતો પરતખ દેવનો ૨ ખ ઘ ઙ પુજન ગ પુજણ ચ. ગઓ પુંન હુ ઠાર. ૩. ખ પરસણ નહી. ગ ઘ પરશન નહી ઙ પરસંન નહી. ચ પરશણ નહી. ૪. ૨૯૪ ૧. ખ ગ ચ માં ૨૯૬ મી કડી પહેલાં છે. ૨૯૫ મી પછી છે જયારે ઘ અને ઙ પ્રતમાં આખી કડી જુદી છે ખ. સુમારગ. ગ. સમારગ ચ શ માર નર એક સાંચરો ક સૂભ મારગ જે સંચરે ૨ ખ કુમારગ જે જાઅ. ગ. કમારગ જાઅ તે સાર. ચ કેમ જાએ ડગ ઠાર. ક. કૂસંગ કરે કમ ઠાર. ૩. ખ જુઠુ અંન પ્રાસે નહી ગ એહ અન પ્રાસે નહી. ચ એઠુ તે જમે નહી ક. ઉત્તમ પુરુષ એઠુ નવ જમે ૨૯૫ ૧ ખ તાંતણો સહુ નહી ગ તાજાંણુ સે નહી. ઘ ચાબખ નવ સહે. ચ. તાજણ શે નહી. ૨૯૬. ૧. ખ. ઘ ઙ ચ. સસરો રાજા ત્રીજી નાંર ગ. સસરો રાજા જીતી નાર. ૨ ખ. ઙ તેહ તણા પડા પોબાર. ગ. એ જણના પડા પોબાર. ઘ. ત્રણ મલિ જણના પોબાર. ચ. ત્રણેના પડા પોબાર. ૩ ખ. ગ. ઙ. ચ ના પડા પ્રધાન તે ઝાંખો થયો. ઘ. પ્રધાન હતો તે ઝાંખો થયો ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ પણ એક રહીને બોલજ કહો. ૨૯૭. ૧. ૨. ખ. ગ.

તે તો વાત જાણુ નીરધાર. ઘ ઙ. તો ખરી વાત માંનુ નિરધાર. ચ. તે તો થાએ વાત નીરધાર. ખ. ગ ઙ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે, વારુ કહી ઝાલા પાસાઅ, ફરીને સસરો નાખે દાઅ. ઘ. મા નીચે પ્રમાણે છે. વલિ કર પાસા ઢાલિયા, વેપારીએ ધરણી ઢાલીયા ચ. મા નીચે પ્રમાણે છે. વારુ કહીને ઢાલો પાશાએ, ફરીને નાખો હો દાએ. ૨૯૮. ૧. ખ. સતી સમાણી સુંદરી. ગ. સીત સમાને સુંદરી. ઘ. સતિ સત્ય કિમ વિસરે ઙ. સતી સમાને સુંદરિ. ચ. સીતા સમાંન છે સુંદરી. ૨. ઘ. ન તજે ધર્મ વિચાર. ચ. મુને દીધી ધરમ વીચાર. ૩. ખ. સોવ્રણ સાંમ. ગ. શ્રોવણ સાંમ. ઘ. સોને સામ લાગે નહિ. ઙ. સોવણ સામ લાગે નહી. ચ. શાવરણ શામ અડે નહી. ૨૯૯. ૧. ખ. અમ્રત પરીસુ. ગ. અમરીત. પ્રીસુ થાલમાં. ઘ. અમૃત પીરશૂ. ઙ. અમૃત પીરસુ. ચ. અમ્રરત ઠરુ થાલ માહ્યાં. ઘ. મા આ પહેલાં નીચે પ્રમાણે એક કડી વધારે છે.

"હંસ ગયો સરોવર વિખે, દીઠુ અમૃત સાર.
દિઠુ પણ પિધુ નહી, તો પડ પાસા પોહોબાર."

૨. ખ. કરવા આપે આહાર. ગ. કરવા આપો હારા. ઘ. કરવા બેઠા આહાર. ઙ. કરવા બેઠો હાર. ચ. આપે કરવો આહાર. ૩૦૦. ખ. ગ. ઙ. ચ. માં ૩૦૨ મી કડી પહેલાં છે. આ કડી પછી, ૧. ખ. ચ. પેએ રહે. ગ. પએ રહે. ઙ. પે રહે. ૨. ક. અતી ભુખે રેહે આર. ખ. ગ. અગની આગલ ધ્રૃત સાર. ઙ. ભુખ્યા આગલ હાર. ૩. ક. અગને ધૃત ન ઉકલે. ઙ. અરથી ધન દેખે રહે. ઘ. મા નીચે પ્રમાણે આ દોહરો છે.

માનની અલ પેરે, અરથી આગલ આહાર.
અરથ ધન દેખિ રહો, તો પડ પાસા પોબાર.

૩૦૧. ૧. ઘ. માં આ આખી કડી નથી. ૨. ખ. ગ. ઙ. ગ. ચ નોધારાનો ૩. ગ. રાખસે સત. ૩૦૨. ૧. ખ. ગ. ચ. પડા બાર હરખા જણ ત્રણ ઘ. પડા પોબાર ત્રણે જણ તણા. ઙ. પડા બાર હરખ્યા મંન ત્રણ. ૨. ખ. ગ. વજીરે વાત સાભલી છે કરણ. ઘ ન પડા વજીરે નાખ્યા ઘણા. ઙ. વજીર વાત સંભલાવી કરણ. ચ વજીર તો સાભલે છે કરણ. ૩. ખ ગ ઙ. ચ. પ્રતોમાં આ બે ચરણ નથી. ઘ ચોથિ વાર પડે પોબાર. ૪. ઘ તો ખરી વાત માનુ નિરધાર. ૩૦૩. ૧. ખ ગ ઙ. ચ વેદ વચન કેવાએ ચાર. ઘ માં આ આખી કડી નથી. ૨. ખ ગ તે તો વાત થાએ નીરધાર. ઙ. તો હુ

સસરો રાજા ત્રિજિ નાર, ત્રણ જણના પડા પોબાર
બાજિ વાર સ્ત્રી હાથે ચઢયા, તે પણ પોબાર જ પડ્યા. ૧
ઢાલ્યા કામનિ ત્રિજિ વાર, તે પણ પડ્યા પોબાર.
ચોથિ વાર નાંખે પ્રધાન, મન ઘણુ થઈ સાવધાન ૨

દોહા

મિની આગલ પે કિમ રહે, અગ્નિ આગલ ધૃત સાર
ભુખ્યાં આગલ ભોજન કયમ રહે, તો ૩

ચોપાઈ

હસિ પડતાં સહુ કો સાથ, માહોમાંહિ તાલિ લે હાથ
વજિર વાણિ વલતો બોલિયો, મન તણો પડદો ખોલિયો. ૪
જો બિજી વાર નાંખે દા પડે, તો માહારે મન અચરજ અડે
પાસા સસરા હાથમાં, નાખ્યા પરતક્ષ સહુ સાથમાં. ૫

૨૯૨. ૧ ૨. ખ. ગ ઙ. કદલીક કેલાં સાર. ઘ કદલીયે કેલાં સાર ચ. ફ્લે તે કદલી સાર. ૩ ખ. બરાસ ની છાડે. ગ. ન છડે વાસના ઘ ચ ન છાંડે વાસના ઙ. ન છોડે વાસના ૪ ૨૯૩ ૧. ખ. જાણી દેવનો. ચ પરતો પરતખ દેવનો. ૨ ખ ઘ ઙ પુજન ગ પુજણ ચ. ગઓ પુંન હુ ઠાર. ૩. ખ પરસણ નહી ગ ઘ પરશન નહી ઙ પરસંન નહી. ચ પરશણ નહી. ૪ ૨૯૪ ૧. ખ ગ ચ માં ૨૯૬ મી કડી પહેલાં છે. ૨૯૫ મી પછી છે જયારે ઘ અને ઙ પ્રતમાં આખી કડી જુદી છે ખ સુમારગ. ગ. સમારગ ચ શ માર નર એક સાંચરો ક. સૂભ મારગ જે સંચરે ૨. ખ કુમારગ જે જાઅ ગ. કમારગ જાઅ તે સાર. ચ કેમ જાએ ડગ ઠાર. ક. કૂસંગ કરે કમ ઠાર ૩ ખ જુઠુ અંન પ્રાસે નહી ગ એહ અન પ્રાસે નહી. ચ એઠુ તે જમે નહી ક ઉત્તમ પુરુષ એઠુ નવ જમે ૨૯૫ ૧ ખ તાતણો સહુ નહી ગ તાજાંણુ સે નહી ઘ ચાબખ નવ સહે. ચ. તાજણ શે નહી. ૨૯૬ ૧. ખ. ઘ ઙ ચ. સસરો રાજા ત્રીજી નાંર ગ. સસરો રાજા જીતી નાર. ૨. ખ. ઙ તેહ તણા પડા પોબાર ગ એ જણના પડા પોબાર. ઘ. ત્રણ મલિ જણના પોબાર. ચ. ત્રણેના પડા પોબાર. ૩ ખ. ગ. ઙ. ચ ના પડા પ્રધાન તે ઝાંખો થયો. ઘ. પ્રધાન હતો તે ઝાંખો થયો ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ પણું એક રહીને બોલજ કહો. ૨૯૭. ૧. ૨. ખ. ગ.

તે તો વાત જાણુ નીરધાર. ઘ ઙ. તો ખરી વાત માંનુ નિરધાર. ચ. તે તો થાએ વાત નીરધાર. ખ. ગ ઙ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે, વારુ કહી ઝાલા પાસાઅ, ફરીને સસરો નાખે દાઅ. ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છે. વલિ કર પાસા ઢાલિયા, વેપારીએ ધરણી ઢાલીયા ચ. માં નીચે પ્રમાણે છે. વારુ કહીને ઢાલો પાશાએ, ફરીને નાખો હો દાએ. ૨૯૮. ૧. ખ. સતી સમાણી સુદરી. ગ. સીત સમાને સુંદરી. ઘ. સતિ સત્ય કિમ વિસરે ઙ. સતી સમાને સુદરિ. ચ. સીતા સમાંન છે સુંદરી. ૨. ઘ. ન તજે ધર્મ વિચાર. ચ. મુને દીધી ધરમ વીચાર. ૩. ખ. સોવ્રણ સામ. ગ. શ્રોવણ સાંમ. ઘ. સોને સામ લાગે નહિ. ઙ. સોવણ સામ લાગે નહી. ચ શાવરણ શાંમ અડે નહી. ૨૯૯. ૧. ખ. અમ્રત પરીસુ. ગ. અમરીત. પ્રીસુ થાલમાં. ઘ. અમૃત પીરશૂ. ઙ. અમૃત પીરસુ. ચ. અમ્રરત ઠરુ થાલ માહ્ય. ઘ. માં આ પહેલાં નીચે પ્રમાણે એક કડી વધારે છે.

"હસ ગયો સરોવર વિખે, દીઠુ અમૃત સાર.
દિઠુ પણ પિધુ નહી, તો પડ પાસા પોહોબાર."

૨. ખ. કરવા આપે આહાર. ગ. કરવા આપો હારા. ઘ. કરવા બેઠા આહાર. ઙ. કરવા બેઠો હાર. ચ. આપે કરવો આહાર. ૩૦૦. ખ. ગ. ઙ. ચ. માં ૩૦૨ મી કડી પહેલાં છે. આ કડી પછી, ૧. ખ. ચ. પેએ રહે. ગ. પએ રહે. ઙ. પે રહે. ૨. ક. અતી ભુખે રેહે આર. ખ. ગ. અગની આગલ ઘ્રત સાર. ઙ. ભુખ્યા આગલ હાર. ૩. ક. અગને ધૃત ન ઉકલે. ઙ. અરથી ધન દેખે રહે. ઘ. માં નીચે પ્રમાણે આ દોહરો છે.

માનની અલ પેરે, અરથી આગલ આહાર.
અરથ ધન દેખિ રહો, તો પડ પાસા પોબાર.

૩૦૧. ૧. ઘ. માં આ આખી કડી નથી. ૨. ખ. ગ. ઙ. ગ. ચ નોધારાનો ૩. ગ રાખસે સત. ૩૦૨. ૧. ખ. ગ. ચ. પડા બાર હરખા જણ ત્રણ ઘ. પડા પોબાર ત્રણે જણ તણા. ઙ. પડા બાર હરખ્યા મંન ત્રણ. ૨. ખ. ગ. વજીરે વાત સાભલી છે કરણ. ઘ ન પડા વજીરે નાંખ્યા ઘણા. ઙ. વજીર વાત સંભલાવી કરણ. ચ વજીર તો સાંભલે છે કરણ. ૩. ખ ગ ઙ. ચ. પ્રતોમા આ બે ચરણ નથી. ઘ ચોથિ વાર પડે પોબાર. ૪. ઘ તો ખરી વાત માનુ નિરધાર. ૩૦૩. ૧. ખ ગ ઙ. ચ વેદ વચન કેવાએ ચાર. ઘ માં આ આખી કડી નથી. ૨. ખ ગ તે તો વાત થાએ નીરધાર. ઙ. તો હુ

વાત જાણુ નીરધાર. ચ. તે તો વાત માંનશ નીરધાર. ૩. ખ. હરખો સસરો પાસા લીધ. ગ. ઙ ચ. હરખો સસરો તતક્ષણ લીધાં. ૪. ખ. ઙ. નાખા દાવ કરીને સીધ. ગ. ચ. નાંખા દા કરીને સીધા. ૩૦૪. ૧. ખ. સતે બાંધી રે મેહેદની. ગ ઙ. ચ. સત્યે બાંધી મેદની. ઘ. સત્યે મેરુ જાણજ્યો. ૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. સત બાંધો સંસાર. ઘ. સત્યે દિવાકર સાર. ૩. ખ. ગ. ઙ. જો સત હોઅ અદવસો. ઘ. સત્ય સતિનુ રૂપ છે. ચ. હાવે સત હોએ અધવશો. ૪. ૩૦૫. ૧. ખ. ગ. ઙ. રતન અમુલખ સુભ સુણું. ચ. રતન ચીંતામણી ચીત ચઢો. ઘ. માં આને બદલે નીચે મુબ છે.

સાહ કરે સમરથ હરિ, રાખો લાજ મોરાર.
એક હરિ અંતર નહિ, તો પડ પાસા પોબાર.

૨. ક. હેતે હોસા હાર. ચ ડગવા ચાલો ઠાર. ૩. ક તેહે પણ દેહે નહી. ૩૦૬. ૧. ખ. ગ. ઙ. ચ માં આ કડીને બદલે નીચે મુજબ છે.

સત મુકે જો સાધવી, પ્રથવી કેમ ધરે ભાર.
તે ગુણ હોય જો આપમાં, તો પડ પાસા પોબાર.

જ્યારે ઘ. માં નીચે મુજબ છે.

રાજ રંક સહુ એક છે, પ્રભુ તણે દરબાર.
અવર ભેદ એકે નહિ, તો પડ પાસા પોબાર.

૩૦૭. આ કડીને બદલે ખ. ગ. ઙ. ચ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

"અરુણ આગલ ઓસ રહે, ઈંદુ આગલ અંધકાર.
જાર આગલ જુવતી રહે, તો પડ પાસા પોહોબાર."

જ્યારે ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

"સતનું બાંધ્યુ જલ રહે, દિપક પ્રગટે ધાર,
ધરા શેષ ધરી રહો, તો પડ પાસા પોબાર."

૩૦૮. ૧. ખ. ગ. ઙ. ચ. પડા બાર. ઘ. પડા ચાર ત્રણે જણ ત્રણા. ૨. આ ચરણ પછી ચ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

પંચ માભુત સહુ કો છે પંચ, જેહેને લોભ લક્ષણ નહી લંચ.
પંચ પ્રમાણે તે તો ખરુ, બાકી સરવે જુઠુ ખરૂં. ૧
પંચ કહે તે જો નાં કરે, તે શુક્રીત પોતાનું હરે.
પાંચ વાતથી પાછો જાએ, તે કરોડ વરાં કુંજર કેહેવાએ. ૨
એક વાર નાખો સહુ આપ, ફરી બોલે તેહને શીર પાપ.
એહેવાં વાએક સુણીને કરણ, હરખા તે વેલા માંહા ત્રણ. ૩

દુહો

અહલા તારા ને દ્રુપદી, સીતા મંદોદરી સાર.
તેહનો અંશ હોએ એહમાં, તો પડ પાસા પોબાર. ૧
અમ્રત ખાણુ અતી ઘણી, શોભા નરખી સાર.
તે વેલા લાલચ નવ કરી, તો પડ પાસા પોબાર. ૨
પાપ રહે ગંગા ગએ, રામ નંદા વશ વેહેવાર.
સ્વામી બીજે સત રહે, તો પડ પાસા પોબાર. ૩
અહી મુખમાંહાં અમ્રીત રહે, અગન રહેજો ઠાર.
કામી આગલ રહે કાંમની, તો પડ પાશા પોબાર. ૪

૩. ખ. ગ. ङ. ચ. તે ઊપમાને પામો બહુ પેર. ઘ. માં આ બે ચરણ નથી. ૪. ખ. ગ. ङ. તે રાખુ છે મનમાં ઝેર. ચ. તોહે મનમાં રાખુ વેર. ૩૦૯. ૧. ખ. સેહેસ્ત્ર તણા ઘ. ङ. સહસ્ત્ર તણા. ચ. શહસ્ત્ર તણા. ૨. ક. ધા હોયે નહી. ખ. ङ. ચ. પણ નારીનુ વેર વીસારે નહી. ગ. પણ નારી વે સરે નહી. ઘ. પણ સ્ત્રીનુ વેર રુજે નહિ. ખ. ગ. ચ. કોહોને મોઢે નવ કેહે કોઅ. પટંતરે પરખ્યા જોઅ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. હસતા રમતાં. ૪. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. અરુણ ઉદે હવો પરભાત. ૩૧૦. ૧. ખ. ગ. ङ. માં આ બે ચરણ નથી. ચ. વીનતાને કરો વાએદો. ૨. ઘ. ઘણું એકતાં કિધો કાયદો. ચ. કાઆમાંહા રાખો કાયદો. ૩. ખ. ગ. પ્રધાન તણુ ન માંતુ ચીત. ઘ. પરધાનનું મન પરજલુ અંગ. ङ. પરધાનનું તાહાં નથી મંન. ચ. માં આ બે ચણા નથી. ૪. ક. અશ્વ સેહી બે ભયા પંથ. ખ. ગ. અસ્વ સજી બે ચાલા પંથ. ઘ. અસ્વ સજિને ચાલ્યો પંથ. ઘ. અસ્વ સજીને ચાલ્યો પંથ ङ. અસ્વ સજી બેહુ ચાલ્યા વંન. ૩૧૧. ૧. ઘ. નગર સમિપ આવ્યો જેટલે. ૨. ખ. સાસ. ગ નથી પાસ બીજો કોઈ રાએ. ઘ. ખરા બપોર થયા તેટલે. ૩. ખ. ગ. ચ. એક વાવમા છે સીતલ નીર. ઘ. વાવ્ય એકમા સિતલ નિર. ङ. નગ્ર સમીપે આવ્યો જેટલે. ૪. ખ. ગ. ચ. પ્રતોમાં આ ચરણ નથી. ङ. મધ્યાન ષરા થયા તેટલે ૩૧૨. ૧. ખ. ગ. ચ. ઝાડ ચંપાનુ તેને તીર. ઘ. ચંપા ઝાડ છે તેનિ તિર. ङ. એક વાવમાં છે સુંદર નીર, ઝાડ ચંપાનું તેહેને તીર. ૨. ખ જઈ ઊતરીઆ તેની છાઅ. ગ. જઈ ઉતરો તેને છાએ. ઘ. જઇ ચઢા તેનિ છાહ. ङ જઈ ઉતરો તેહેની છાય. ચ. જઈ ઉતરા બે તેની

છાંહે ૩. ખ. ગ. ઘ ङ માં આ બે ચરણ નથી. ૩૧૩. ૧ ખ. પાણી માઅ. ગ. પાણી માંહો. ઘ ચ. રાજા પિવા પેઠો જલ તહાં. ૨. ખ ગ ङ. પીધુ નીર તે સાતા થઇ; લખુ કવીત એક ભીતે જઈ. ઘ. પિધૂ નીર સિતલ થઇ, લખ્યૂ કવિત એક ભીતે જઈ. ચ. પીધુ નીર તરશાતા થઇ, લખી શાખી એક ભીતે જઇ. ૩૧૪ ૧. ખ ગ ङ. ચ હણે વાઘ સહું જંનને ઘ. વ્યાધ હણે સહુ જંનને. ૨. ખ જીવ આહારી કેવાઅ. ૩. ખ. દ્રઢ વીસવાસ આણે સહુ. ગ દ્રઢ વીસવાશ તુ આણજે. ઘ દ્રઢ વિશ્વાસ સહુ રાખજયો. ङ. ધ્રડ વીસ્વાસ. ૪. ચ પણ આપ બંધવને નહી ખાય. ૩૧૫. ૧. કડી પહેલાં ઘ. ङ. માં નીચેનાં ચરણ વધારે છે.

પુત્રી હોય પરની, ઉદરથી હોય તન.
તાત કામાતુર હતો, પણ કામતણુ નહી મન.

૨. ક એવો પોબાહાર. ૪. ખ. ચ. લખ અંક તે ઠાર. ગ. લખો અંક તે ઠાર. ઘ. ङ. લખ્યા અંક જે બાર. ૩૧૬ ૧. ખ ગ. રીઝે ઘણુ ઘ. વાચ્યા અક્ષર રાયના ङ ખીજ્યો ઘણુ. ચ ખીજીઓ. ૨. ખ ગ. લખીઓ પોતે આક. ઘ. પોતે લખિયા અંક. ચ પછી પોતે લખીઓ લેખ. ૩. ખ ङ અપ ડાપણ સહુ કો કરે. ગ આપ ડાપણે સહુકો કરે. ઘ. આપ ગતડા પાયા સહુ. ચ પ્રતિઉત્તર પોતે લખો. ૪. ચ શુજે તેહવી પેર. ૩૧૭ આ પહેલાં ખ ગ ङ ચ પ્રતોમાં નીચેની કડી વધારે છે.

"પ્રતિઉતર પોતે લખો, સુઝે તેવી પેર.
સાચો હોઅ તો શાને પલે, કપટ કરી મુજ ઘેર.

૧. ખ. ગ ङ ભુખાને મન ભાવસો. ઘ ભુખ્યાને મન ભાવસે. ૨. ખ અનાંઅને સી ઓથ. ગ. ઘ. અનાથને સી આસ્ય ङ આસા સી અનાથ ૩ ખ. ગ ઘ. ङ જારને મન સી દીકરી. ચ. જારને મન જુવતી કશી. ૪. ક કહે તે સાથ ખ વસનીને મન સોચ. ગ. ङ. વીલશે મા બહેન સાથ. ઘ તતક્ષણ કરસે કાજ. ચ પલે મા બહેન કેશાથ. ૩૧૮. ૧. ખ. ગ ઘ. ङ. ચ. પાછો વલો. ઘ. ङ માં આ પહેલાં એક કડી છે

"પશુ પણે બે જણાં, તે માંડે ઘરવર
નર પશુ તે જાણવો, જે નાકે પરનાર

આ કડી પછી કડીઓનું ભૂલથી પુનરાવર્તન થયું છે. ૩. ૪. ચ. નવ રીજા મંન રાજંન. ૩૧૯. ૩ સમઝાને મન ખરખરો. ઘ. ङ ચ. સમઝિને

આણ્યો ખરાખરો ૪. ગ. રોશ ન ધરસો રેખ. ચ. લાજ ન કરશો રેખ. ૩૨૦. ૧. ખ. ङ. ગજેંદ્ર. ગ. ગજ. ઘ. હસ્તિ. ચ. આનંદવશ અંકુસને. ૨. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ૩. ખ. અરુણ વસ. ગ. સરવ વસ્તુ મુરજાદ છે. ઘ. અરુણવશ રાજીષ્ટ છે. ચ. અરજાકવસ મુરજાદને. ૪. ઘ. ધરણિપતિને ધર્મ. ૩૨૧ ૧. ગ. મા ૩૨૨–૩૨૩ કડીઓ નથી. ઘ. મા આ પહેલા એક કડી છે.

"સતપુરુષ વશ કુલને, મંત્રને વશ દેવ,
ધર્મ તેને વશ કર્મ છે, સ્વામિને વશ સેવ."

ङ. માં નીચે મુજબ વધારે કડી છે.

સદપુરસવસ ગ્નાન છે, મંત્રને વસ દેવ,
ધરમ તણે વસ કર્મ છે, સ્વામી વસ છે સેવ.

૩૨૨. ૩. ખ. વણ પીધે ત્રખા છપે નહી. ઘ. ङ. ચ. જોયે તરસ છીપે નહિ.

ચોપૈ

એહેવુ કહી બાહારે આવીયો, ખાર રુદે અદકો લાવીયો.
વલી રાયે લખુ એક મરમ, આંણી હેત અદકેરુ પરમ.

૩૨૩. ૨. ખ. ગ. ङ પછે રાજા ગઓ તે ઠાર. ઘ. આવ્યો જલથી બાર. ૩. ખ. ગ. ङ. ચ ચીતમાં ચેત. ઘ. પછે ગય લખ્યુ તે ઠાર. ૪. ખ. ગ લખી સમસા આણી એક. ઘ. વાચ્યા અક્ષર ચીતમાં ચેત; લખ્યો અંક આણિને હેત. ङ. લખ્યો આક આણીને હેત. ચ લખી શમશા આંણી હેત. ૩૨૪. ૧. ઘ સસીણ ધરે ઉપાન, ૨. ઘ. મા આ ચરણ નથી. ૩. ખ. ગ. ચ. અમુલખ છુટી કનકની, ઘ પાલિ અમુક કનકની. ૩૨૬. ૧. ङ. વલી વજીર ગયો જલમાહે. ૨. ખ ગ. ચ. પાછુ લખી એક કવિત. ङ. ફરિ અક્ષર દીઠા છે તાંહ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં આ બે ચરણ નથી. ङ. વજીરે વાચી વીચારૂ ચીત. ૪. ङ. પાછુ લષીઉ એક કવીત ૩૨૭ આ કડી પહેલાં ખ ગ ङ. ચ માં નીચેની કડીઓ વધારે છે

દુહા

ઘેર બેઠા મોતી ન વોહારીએ, જો પરણામ કરે બહુ પેર.
તૈ કબુલ ખોટી કોડી કરે, જો ગરજે જાએ છેર ૧

ચોપઈ

એવુ લખી બાહાર આવીઓ, ખાર રુદે અદકો લાવીઓ,
વલી રાઅ લખે એક મરમ, રાખવા પોતા કેરી સરમ. ૨

દુહા

નીચ દ્રષ્ટ તે કરે નહી, મોહોટા જે કહેવાઅ,
સો લંઘેન જો સહી કરે, તોહે ત્રણ નવ ખાએ. ૩

ચોપાઈ

વલી પ્રધાને તે વાચીઉ, અદકું વેર રુદે સંચીઊ,
વલી લખુ દલ આણી દુખ, જો મુજને ઉપજાવો સુખ. ૪

ઘ. માં ખ. ગ. માંની વધારાની પહેલી કડી એકજ વધારે છે. પછી ૩૨૭મી કડી શરૂ થાય છે. ૪. ઘ. વેલા તેવિ રક્ષા. ૩૨૮. ખ. ૪. જો માંહાં પડો હો અવાંક. ઘ. માં આ કડી નથી. પણ તેને બદલે નીચે મુજબ છે.

એવુ કહિ બારે આવિઓ, અધકો હોસ રદે લાવીઓ,
વલી રાએ લખ્યુ એક મર્મ, આંણિ હેત અદકો માન પરમ.

ઙ. માં નીચે મુજબ છે.

એહવુ કહી બાહાર આવીઓ, હોસ અદકો લાવીઓ,
વલી રાએ લખ્યો એક મર્મ, રાખવી સામા કેરિ સર્મ.

૩૨૯. ૩ ચ. માં આ બે ચરણ નથી. ૩૩૦. ૨. ગ, સત આધારે સુર. ચ. સત બાંધો સંસાર. ૩. ખ, ચુકીઊ. ૪. ઘ. પુર વહેતો જાય. ચ. તે બુડો સંસાર. ૩૩૧. ૧. ખ. પાહડે. ઘ. રાખો પહાડો પટંતરે. ચ માં ૩૩૧, ૩૩૨ મી કડીઓ નથી. ૨. ખ. ગ. તે વારુ વહેવાર. ઘ ઙ. તે રુડો વેવાર. ૩. તેહ ભાર ભાગી ગયો. ૪. ક. તારે વીતા છે વેહેવાર. ગ. એટલે ભાગો ભાર ઘ. જારે ભાગો ભાર. ૩૩૨. ખ. રાખે વેર. ૩૩૩. ૧. ઘ. માં આ પહેલા એક કડી છે.

"જેણે વાટયે કેસરીગયો, રજ લાગી તરણાં.
તે ઝાડ ઉભાં સુકશે, નહિ આખે હરણાં.

ઘ. સત્ય ગયુ ડાપણ ગયુ ૨. ખ. ગઊ મરજાદા માંમ. ગ મંમતા નીજ નામ. ઘ. ગયુ મમતાનિ માન ઙ ગયુ મમતા નીજ મમં. ૩. ખ. પુન પાણી વહેતે ગઊ ઘ સત્ય પાણિમાં વહે ઘણુ. ચ. સુના પાણીપે હતે ગઊ. ૩૩૪. ૨. ખ. ઘ ઙ. ચ નહી દમડો ને દાંમ. ગ. જાહરે પ્રગટો કામ. ૩. ગ. માં આ બે ચરણ નથી. ૩૩૫ ૩. ઘ. પંડિત પ્રધાનનો ભે નહિ. ૩૩૬. ૨. ક. દષ્ટ શીવ. ખ અલખામણો ઇસ્ટ ગુરૂ રાંમ. ૩૩૭. ૧. ગ. ચ. માં આ કડી નથી. ઘ. સુખ નહિ સુર જાન નહિ. ૩. ખ. જલ ભોજન.

ઘ. ભે ભોજન. ૩૩૮. ૧. ઘ. માં આ કડી નથી. ૨. ખ. ગમે નહી ઘર કામ. ગ. ગમે નહી જલહલ થમાં. ङ. ગમે નહી જલહલ ધામ. ચ. ગમે નહી હરી નાંમ. ૩. ङ. વાત વીદયા તણી. ૩૩૯. ૧. ખ. ઘ. પ્રધાંને તરત. ૨. ઘ. વાંચ્યાં સ્પૃષ્ટ. ૩૪૦. ૧. ઘ. રાજા વાહાલે એકજ વાર. ૨. ગ. હાંકાર. ઘ. જો મનથી હવો અહંકાર. ૩૪૧. ૨. ખ. નમીસ ન ભેદે નીર. ગ. ચ. નીમખ ને ભેદે નીર. ઘ. તોય ભેદે નિર. ङ. તોહે ન ભેદે નીર. ૪. ખ. સુદ સરીર. ગ. ચ. સુધ સરીર. ઘ. જો મોટા સાહસ ધીર. ङ. જો હોએ સાહસ ધીર. ૩૪૨. ૧. ખ. ચ. ઝીભને ચીગટ અડે નહી. ગ. જીભને ચીક અડે નહી. ઘ. ङ ચીકટ. ૨. ખ. ગ ઘ. ङ. ચ. સોને ના અડે સાંમ. ૩. ક. ગુણને રૂપગુણ નવડે. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. ગુણને અવગુણ અડે નહીં. ૪. ખ. ઘ. ङ. ચ. ગ્નાંનીને ના અડે સા મ ગ.દુસ્ટ રૂદે નહી રાંમ. ૩૪૩. ૧ આ કડીને બદલે ખ. ગ. ङ. ચ. માં નીચેની કડીઓ છે.

ખ. નીરને અગની અડે નહી, દુસ્ટ રુદે નહીં રામ
લોભીને લજા અડે નહી, તમ ગાંનીને ન અડે કામ. ૧
ભ્રમને કભ્ર અડે નહી, સંતોષીને ન અડે પાપ
જોગીને ભોગ અડે નહી, સીધ અડે નહી સાપ ૨
અરુણ તીમર અડે નહી, પાખંડીને સો જાપ
તાંમસને સીલ અડે નહી, પરીભ્રુંમને ન અડે પાપ. ૩
વેદને ભેદ અડે નહી, ખલને ના અડે સત
સાચને જુઠ અડે નહી, પરમેસ્વર રાખે પત. ૪
બાલે આગની સરવને, બાલો જીવ ના જાઅ.
કામ તો જીતે સરવને, પણ ગાંની નવ જીતાઅ. ૫

ઘ. માં આ પહેલાં નીચેની કડી વધારે છે.

આગે બાલે સર્વને, લોહ બાલ્યુ નવ જાય
કામ તો જેતે તેહને, ગ્નાતિ નવ જિતાય.”

૩૪૫. ૩. ખ. તે તો સમરથ સરવથી ગ ભ્રુંમાદીકને જીતીઓ ૩૪૬ ૧. ખ ગ. ङ. ચ જીતો નહી માહા મુનીવરે. ઘ માં આ કડી નથી ૨. ખ. ગ ङ ચ. જીતો નહી રવી ચંદ્ર. ૩. ખ ગ જીતો નહી વાસવ ચોખણે ङ. જીતો નહી વ્યાસ વચીક્ષણે ચ. જીતો નહી વાસ વીચીક્ષણે ૪. ખ ગ ङ ચ જીતો નહી તે ઇંદ્ર. ૩૪૭. ૧. ખ. ગ જીતો નહી પાચ પાંડવે. ચ જીતો નહી

પાંચ પાડવે ૨. ખ ગ ङ. ચ. જીતો નહી રાવણ રાઅ. ૩ ખ. ગ. ङ. ચ. જીતો નહી જો રાવરે. ૪ ખ એ બલીઓ કેવાય. ગ. ङ. ચ. કામ અજીતો કહેવાઅ. ખ. ગ ङ. ચ મા આ પછી ૩૪૭ મી કડી છે. ૩૪૮. ૨. ખ. ગ. ङ. સઘલી વાતો સહેલ. ઘ. અંતિ વાત સુસેલ. ચ. એની વાતા શહેલ. ૪. ખ. ગ. ङ. ગગન ચડન મુસકેલ. ઘ. મસકલ્લ. ચ ધધંન ચઢન મુશકેલ. ૩૪૯ ૨. ખ. માંને તેહને પાપ. ૩. ઘ. પ્રધાન કે માતુ અમ્યો. ङ. સહુને દેહે સમી રહો. ચ. સકુને દેહે ભેદી રહો. ૪. ઘ તો બ્રહ્મ હત્યાનુ પાપ. ૩૫૦. ખ. ગાહુઆ થઇને બોલસે. ગ. ઘ ङ કે બલિયો થઈ બોલસે. ૪. ખ. ગ. ચ સીરદાર. ङ. સંગદાર. ૩૫૧ આ કડી પહેલાં ખ ગ ङ ચ મા નીચે મુજબ કડીઓ વધારે છે

પચકણ પ્રસે અંન ના, નહી ચૈતન ઝાબા નેન
ઊડી બેઠો થાએ નહી, તોહે કામ ન મેલે ચ્યેન ૧
કાં નર નારી કાં પસુ, કાં વ્રધ કા બાલ
કાં મુરખ કાં પંડીતા, કામ તણે વસ કાલ. ૨
મરજાદા થકી માનવ રહે, અસમરથ કે રહે આપ
એકાંતે આરાધન રહે, તે વેદ પુરાણે છાપ. ૩
કાં મંદોદરી કાં દ્રુપદી, અહલા સીતા સરીર
રાખુ આબ તો ઈસ્વરે ને કામનણે વસ ધીર. ૪
નીરગોસ સરખો સાધવી સત જગંન કરનાર
તેણે તેડાલી પ્રકામે કરી, પ્રીછી લેજો પાર. ૫
પાચસુર પંડીત ભલો નવખંડે જે નામ
મછ ગંધા તે મન વસી એવાં કરતપ કાંમ. ૬
ઈંદ્ર સરીખો અદીપતી, ઈંદ્રાસણ સુખધામ
ગૌતમ નારીસ્યુ રમો, તે તો જાણે કામ. ૭
ચતુર ચંદ્ર સરીખડો, જેહેને રોહેણી સરખી નાર
તેણે બ્રસપતીની અસ્ત્રી ભોગવી, એવા કાંમવાસના જાર ૮
કહેતા પાર નાં પામીએ, સીધ પરકાસો પાપ
સહુસહુનુ મંન સાખ છે જાંણો આપોઆપ. ૯

જયારે ઘ મા ૩૫૧ મી કડીને બદલે નીચેની કડી છે.

સહુને મન ભેટિ રહો, કામજિત છે આપ
પ્રધાન કહે પ્રીછ્યુ અમો, તો કોટિ કલંકનુ પાપ.

૩૫૨ ૩.૪. ખ ગ. ङ. ચ વીસારી મુકી તે વાત, સનેહ વધારો રાજા. સાથ. ઘ. હાજીર વેર રાખે છે ઘણુ, વચન ન માનુ રાજા /તણુ. ૩૫૩. ૧, ૨. ખ ગ. ङ ચ ઊસ્ત ઝાલ અગનીની કાલ, થઆ ખરા પ્રધાન જ કાલ. ઘ માં આ બેચરણ નથી. ૩૫૪. ૩. આ ચરણ પહેલા ખ. ગ ङ ચ માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

જેહના રૂદીઆમાં છે દાગ, આહાવો કાંથી પામુ લાગ
અરથીઓ દોસ મનમાં નવ ગણે જોગી ભોગી બેને કમ બને.

આ પછી ચ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

કાએર સુર ને ન મલે મલે, ધરમી પાપીનો શો ખેલ.
સતીગુનકાને શાની પ્રીત, રાએ રાંક કેમ રહે રીત ૧
રાજા સાચો જુઠો પરધાંન, એકલો રાજા સુતો છે રાન.

૩૫૫ ૧. ખ. ગ. ઘ માં ૧-૨. ચરણ નથી. ૩. ખ. ગ. કાઢી પાલી રાખી તલે. ઘ કાઢી પાલિ ચીત ચલે. ૪. ઘ. પાપિએ વાહિ નરપતિ ને જલે. ૩૫૬. ૧. ખ ગ. થઓ દુષ્ટ અધરંમ અજાંણ. ચ થઓ દુખીઓ ધરંમ અજાંણ. ૨. ઘ. ચંપા તલે ઘાલ્યો છે ખાણ. ૩. ખ ગ ङ ચ હતા ના ગણી પોતે મંન. ઘ હત્યા રાજાની ન ગણિ. ૪. ખ ગ. ङ ચ મુકો અસ્વ છોડીને વંન. ઘ ચંપે બેઠો માલિ ચઢિ. ૩૫૭ આ કડી પહેલાં ખ. ગ માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

ઘાલો ઊંડો ભોમી ખણી, પાપ પ્રસંસા મનમા નવ ગણી

૧ ખ ગ ङ ચ ચાંપે બેઠો માલી ચડી ૨ ખ અચરત દીઠુ તેહજ ઘડી. ગ દીઠુ હદએ અચરત ખડી ઘ માં આ ચરણ નથી. ङ દીઠુ તેણે સરવ અચરત અડી ચ દીઠો દ્રષ્ટે ૪ ખ ગ ङ વાત મનમા બુજીઓ. ઘ વાત મનમા બૂઝિઓ ચ બાબત સઘલી તે બુજીઓ ૩૫૮ ૧. ખ નીસા સમે છાને તે ઠાર ગ. નીશા સમે છાડો તે ઠામ ઘ માં આ ચરણ નથી. ङ નીસા સમે તજો તે ઠાંમ. ચ નીસા સમે મેહલો તે ઠામ. ૨ ખ ગ ङ. ચ આવો પ્રધાંન પોતાને ગામ ઘ પ્રધાન ગયો પોતાને ગામ ૩ ઘ પ્રધાન પેઠો નરપતિ ઘેર. ૪. ઘ. અજાણ્યો થઈને પુછે પેર ૩૫૯ ૨ ખ. ङ કે

ઘરમાઅ. ગ ગઆ કાઈકે છે ઘરમાઅ. ચ. વાડી વડો કે ઘરમાંહિ. ૩ ખ ગ ङ. ચ. જુજુઆ વલા. ઘ. પંથે પલા. ૪. ખ. ગ. ङ. ચ. નથી મલા. ઘ. નથિ મલ્યા. ૩૬૦. ૧. ઘ મલિ મેદની. ૨. ખ. ઘ સહુને આવી પુગટો સોગ. ગ. ચ. સહુકોને મંન પુગટો સોક. ङ. સહોદર સરવે પડો સોક. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ङ. ચ માં નીચેના ચરણો વધારે છે. "આવા અસ્વ રણથી રડબંડો. વીસવાસ પરજા સહુ કોને પડો ૩. ङ. રાજા પુત્ર ઘણુ દુષજ ઘરુ. ૪. ઘ. ક્રિયા દ્વાદશા તેનિ કરે. ङ. લોકાચાર ધરે તે કરુ. ૩૬૧. ૧. ખ. ગ. ચીતમાં ૪. ખ. મનસા વાચા મુકી આસ ગ. ङ. ચ. મનસા સીધે મુકી આસ. ૩૬૨. ૧. ખ. એતા સરવે કીધી તાજ. ઘ કાંઈક સોક ધરી મનમાંજ. ङ ચ કાંઈએક સોક કીધો મન તાજ ૨. ખ. વડો પુત્ર બેસાડો રાજ. ગ તેના પુત્રને. ઘ. લઘુ પુત્ર બેસારો રાજ. ङ ચ. તેહનો પુત્ર. ૩. ઘ. નાનો બાલ ङ. મોહોટો વટ ને નાહાનો રાજ્ય. ૩૬૩. ૧. ઘ. પ્રધાને સ્ત્રી તેડી ઘેર. ङ. માલી એ દીઠું તુ ઘેર. ૨. ખ પાપીની નીરખી પેર. ગ. ङ. ચ. પાપીની નીરખી ને પેર. ઘ. કરે જોખતાં લિલા લેર. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ङ. ङ. ચ.માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે. "સમઝી એ રુદેની સાથ, વાત ન સોપી અસ્ત્રીને હાથ. ૩. ઘ મલિયે દીઠુ છે જેહ. ૪. ખ. આવે મરણ વણ ખુટે મરુ. ગ. ङ. ચ શાને વણ ખુટે તે મરુ. ઘ. કોઈને જણાવ્યુ તેહ. ૨૬૪. ૧. આ બે ચરણ. ખ. ગ. માં નથી. ઘ. માં આ પહેલાં નીચેનાં ચરણો વધારે છે. 'મોટાં માણસ કેરી વાત, કરતાં તો થાય ઉતપાત. ૩૬૫. ૧. ખ. ગ. ચ. લૂણ જ ખાઉ. ૨. ખ હવડે કેહેવા જાઉ. ગ. નહી તો ચેતારવા રાજાને જાવું. ઘ. ङ. નહિ તો મોહેલે ચેતવા જાઉં. ૩ ગ. અનેક પાપી બીજા છે ઘણા ङ. એક પાપ બીજા છે ઘણાં ૪. ખ. મોટા લૂણ હરામજ તણા. ૩૬૬. ૩. ખ. ङ. સમછર. ઘ. વશર ગયો. ચ. સંવછર. ૪. ખ તાર સુધી. ઘ તહાં લડો તો છાંનો રહો. ૩૬૭. આ પહેલાં ખ. ગ. ङ. ચ. માં નીચેનાં ચરણ વધારે છે, 'છાનો ન રહે થઓ પરભાત, છાની નવ રહે પડી જે રાત ૩. ઘ છાંનિ નવ રહો સ્ત્રિની વાત ૪. ઘ છાની નવ રહે ઉત્તમનિ પ્રીત. ૩૬૮. ૩. ઘ છાનિ નવ રહે વેશાની જાત. ચ. છાંના ન રહે વાત જે નવી ૪. ચ. છાંનો ન રહે દુખીઓ દેહે. ૩૬૯. ૧. ચ. માં ૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૧ મી કડી નથી. ૨. ક. વીદામણો. ખ. વીદા ભણી. ગ. ङ વીધ્યા ભણી. ઘ વિદ્યા જે ભણિ. ૩. ખ જાતે ઝુઝાર. ૪. ઘ રાગ સંસાર.

૩૭૦. ૧. ખ ગ. ઙ. છાની નવ રહે વાત જ નવી. ઘ. છાંનિ નવ રહે ખસખોઇ વાસ. ૨. ખ ગ છાનો નવ રહે કોહો જે કવી. ઘ છાનિ નવ રહે પ્રીતમ પાસ. ઙ. છાનો નવ રહે જે કહેવાણો કવિ. ૩. ખ ગ ઙ. કસખોઈ જેહ. ઘ છાનો નવ રહે વરસો મેઘ. ૪. ખ. ગ. ઙ. રૂડુ કે પછી ભુંડી તેહ. ઘ. નિચ ઉચનો નવ રહે સ્નેહ. ૩૭૧. ૧. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. ઙ. માં નીચેની કડીઓ વધારે છે :

છાનો નવ રહે ત્રુઠે મેહ, છાની નવ રહે દુખણી દેહ.
છાની ઉદરમા નવ રહે ખીર, છાનો નવ રહે નપુસક વીર.
પારો પેટમાં નવ રે જેમ, છાનુ તેમ પ્રગટ થાઅ તેમ.

જ્યારે ઘ. માં નીચેની કડીઓ વધારે છે.

છાનો નવ રહે જે કો કવિ, છાની નવ રહે વાત જે નવી,
છાંનું નવ રહે કાઉ લાય, છાંનુ નવ રહે અદકુ પાપ.

૩૭૨. ૧. ખ. ઘ ઙ. ચ. ચંપો લઈ. ગ ચાંપા લઈને. ૨. ૩. ચ. કેમ અસુરો આવીઓ. ૪. ખ. ચ. એવી કહી બહુ પેર. ઘ. કેને બઉ વિધ પેર. ૩૭૩. ગ. ઘ. ઙ. ચ. કરો પ્રહાર તે દંડ સુ. ૨. ઘ. અંતકરણ સ્યુ રિસ. ચ. રુદે ધરીને રીશ. ૩. ખ. ગ. ઙ ય. આજ પછી તક ચુકસે. ૪. ક. તો ખેડ શીશ. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. તો છેદીસ તાહારુ શીશ. ૩૭૪. ૧. ઘ. ઙ. વારુ કહિને માલિ વલ્યો ૨. ઘ. ઙ. પોતાને મંદિર તે પલ્યો. ૩. આ બે ચરણ પહેલાં ઙ. માં નીચેના ચરણ વધારે છે:

ઘેર આવો માલી વન તણો, આવો ક્રોધ રુદેમા ઘણો,
રીસ ચડી તેહને મન ઘણુ.

૪. ગ. અસ્ત્રીને મોડી કહી તેટલી. ઘ માલણ આગળ કહી તેટલિ. ૩૭૫. ૩. ઘ. ચંપાથડે તે ધાલિયો. ૩૭૬. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. રાણી પાસે જાઊ. ૨. ખ ઘ ચ. વધામણી ગ. ઙ. એ વધાઈ. ૩. ગ. ઙ. ચ. રાજાનુ લેવરાવુ વેર. ઘ વજિર પાસે લેસુ વેર. ૪. ખ. ગ. કમ રાખુ આવડુ હુ ઝેર. ઘ. ઙ. કયમ સાંખિ રહીયે ઝેર. ૩૭૭. ખ. ગ. તારે માલીયે. ૨. ખ. સીધ વાત કરી અસ્ત્રી સાથ. ૩. ક. ખ. ન જીરવે અંન. નવ જીરવે દાંન. ગ. ન જાલવે ધાન. ઘ. ઙ. ચ ન જિરવસે ધંન. ૪. ઘ. ઙ કાચિ લંઘન. ૩૭૮. ૧. ૨. ૩. ખ સુક ઉદર કમ રહે ઢુકડા. ગ સુ કરૂ ઉદર ન રેહે ઢુકડો. ઘ. ઙ. ચ. પારો પેટ નવ રહે ઢુકડો. ૪. ઘ. જેવો ચાખરનો કુકડો. ૩૭૯. ખ. ગ.

મન ધયું. ૨. ખ. ગ. ઘ. ડ. ચ. કાડો પ્રધાન તે પણ ખરૂ ૩. ખ આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં આ ચરણ વધારે છે: જારણુધ કે જોવા કાજ, તે તો જાણે શ્રીમહારાજ. ૩. ખ. ગ. ડ ચ. કુંડલ ણે આપો. ૪. ખ. ગ. ડ. ચ. મધરાતે આવો તે ઠાર. ઘ. આધિં રાતે આવ્યો જાર ૩૯૫. ૧. ખ. ગ. ડ. ચ. કહા મે અદકા પ્રતીબોધ ઘ. તારે મે કહો પ્રતિબોધ. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. સા આ ચરણ વધારે છે: પદમણીએ તવ કીધી પેર, ભલે પધારો સાહારે ઘેર. ૩. ખ. ગ. ડ. ચ. દેખાડું પટાંતરે ઘણુ. ઘ. જ્ઞાન સમઝાવા ઘણુ. ૪ ખ. રાજા સતવાદી તે ગલો. ગ. ડ. ચ. ગણુ મંને નંદરાજા તણું. ઘ મન માન્યુ રાજા તણુ. ૩૯૬. ૧. ખ. માં આ ચરણ નથી. ગ ડ. ચ રાજા સતવાદી તે ગલો. ઘ. સત્યવાદી મન ગલ્યો. ૨. ખ ગ ચ. પસલી આપી પાછો વલો. ઘ. વેટિ આપી પાછો વલ્યો ડ. વીટી આપી પાછો વલ્યો. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ માં આ ચરણ વધારે છે: જારકરમ જે જનક જનથી, તેહનો ખેદ ન કરશો કોએ. ૩. ૪. ક. પ્રલાં તાહરે ૪ ખ ગ ડ. ચ. સાચુ દ્રષ્ટાંત દીઠુ તાહેરે. ઘ. સાચાં ઈંધાણ દીઠા તાહારે ૩૯૭. ૧. ઘ. અમે ઘણો સમઝાવ્યો મર્મ. ૨. ચ માં આ ચરણ નથી. ૩ ખ. ગ ડ ચ એ મુરખ તણો સો વાંક. ઘ. એ સુરખ કિમ માને ખરૂ. ૪. ખ. ગ. ડ ચ. દીઠા સાચા આખેર આક. ઘ. એનુ હઈડુ કુડે ભર્યું. ૩૯૮. આ કડી પહેલા ખ. ગ. ડ. ચ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે.

એણે નવ માનુ તવ ખરુ, જેહેનુ હૈડુ કુડે ભરુ
માહારુ કહુ તે એ કમ કરે, સહુ કોનુ તે તેજ જ હરે.

૨ ક. કાંબળીએ કુણુ ષાલે ચીર. ખ. કામલ બાંધુ કમરે તીર. ગ. ઘ ડ ચ. કાબલિએ કુણુ ખિલે ચિર. ૩. ઘ ડ. માં આ પહેલાં નીચેનાં ચરણો વધારે છે:

કહુ ગરીબનુ કુણ જ કરે, પરસુખે દેખીને કુણ જ કરે,
પરનારી કુણ થાય સતિ, કામાતુર સુ જાણે જતિ.
પરવેદના દેખિ કુણ રુવે, પરને કાજે કુણ જિવ જ ખૂવે
પરસિષામણ ન કરે સુઢ, છોણો વજિર છે પાપિ પ્રૌઢ,

૩૯૯. આ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ માં આ ચરણો વધારે છે: એ વાત પોપટ કહીને રહો, ફટકટ પ્રધાનને સરવે કહો. ઘ મા એ ઉપરાંત આ

ચરણ પણ વધારે છેઃ સાંભલ પાપી સુ કરુ એહ, મારો રાજા આણી સંદેહ. ૨. ખ. બહુ પ્રહાર. ડ. પોપટને બહુ માર ચ. પોપટને બહુ વારીઓ. ૩. ખ. ગ. મને મરાવવા. ૪૦૦. ૩. ખ વણ વાચે જો મરસો ૪ ઘ તો ઈશ્વર આગલ લેશ. ૪૦૧. આ પહેલાં ખ ગ ડ. ચ. માં નીચેનાં ચરણ વધારે છે:

ઈસ્વર આગલ અરજ કરુ, પ્રણામ કરુ બહુ પેર
પેહેલે ભવ તાહારી કને, લઇસ માહારુ વેર.

૨. ચ. ખરા વીના મરુ નહી હુ. ૩. ખ. તેણી આણી. ૪. ખ ગ ચ તેને દીધી હતા ચાર. ઘ. ડ. તેણે પણ દીધા સમ ચ્યાર. ૪૦૨. ૧. ખ ગ ચ. સાચુ બોલજે તુ વેહેવાર. ઘ માં આ ચરણ નથી. ડ. સાચુ બોલજે તુ આ વાર. ૨. ઘ. તો ગરે તારો ભરથાર. ૪૦૩. આ કડી પહેલાં ખ ગ. ડ. ચ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

નહી તો મારીસુ આ દીસ, તે સા બેસે તુજ સીસ
તારે બોલી હેતે નાર, સહુ કોને કરી તીસકાર.
જુઠુ બોલે સતી જાહેરે, બ્રમાંડ તુટી પડે તાહરે.
સતી નાર જો બોલે આલ, પ્રથવી બાધી જાએ પાતાલ.

જયારે ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છે:

સાચુ નહી બોલે આ દિશ, તેનુ હું છેદુ શિશ,
કહિ સતિ નહિ બોલુ ફોક, મુરખ સહુ દીસો છો લોક.

૧. ૨. ઘ. કિમ ધરશે ભુ ભાર. ચ. તો કેમ સહુ ભુતલ ભાર. ૩ ચ બ્રંમાંડ ભરે ભાગી પડે ૪૦૪. ૨. ઘ સત્ય બોલે સહુ કોય. ૩. ખ. માં આ બે ચરણ નથી. ૪ ક. જો કૂલ ઉથલ હોએ. ગ. જો કુલ ઉચલ હોએ. ૪૦૫ ૧. ખ. કોહો તો અગનીમાં નીકલુ. ઘ અગ્નિ ઉપાડિયે. ૨ ખ. આ ચરણ પહેલાં ખ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે છે

કોહો તો ફોજો સોઅ, કોહો તો તેલ ટાઢાં કરું.

૩. ઘ. ચ. હસ્તિ બાધુ તાંતણે ૪. ખ. ગ. ડ. એટલી રાખુ ધીર. ચ. પ્રાડ કરી રાખુ ધીર. ૪૦૬ આ કડી પહેલા ખ. ગ. માં નીચેની પંકિતઓ વધારે છે:

જલ કાઢુ વસ્ત્રે કરી, કોહો તે કરુ શિપઅ
પુરણ દેખાડુ પારખુ, જે પ્રતીત થાઅ.

મન થયું. ૨. ખ. ગ. ઘ. ડ. ચ. કાડો પ્રધાન તે પણ ખરૂ ૩. ખ. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં આ ચરણ વધારે છે: જારણુધ કે જોવા કાજ, તે તો જાણે શ્રીમહારાજ. ૩. ખ. ગ. ડ. ચ. કુંડલ બે આપા. ૪. ખ. ગ. ડ. ચ. મધરાતે આવો તે ઠાર. ઘ. આધિં રાતે આવ્યો જાર ૩૯૫. ૧. ખ. ગ. ડ. ચ. કહા મે અદકા પ્રતીબોધ ઘ. તારે મે કહો પ્રતિબોધ. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. સા આ ચરણ વધારે છે: પદમણીએ તવ કીધી પેર, ભલે પધારો માહારે ઘેર. ૩. ખ. ગ. ડ. ચ. દેખાડું પટાંતરે ઘણુ. ઘ. જ્ઞાન સમઝાવા ઘણુ ૪ ખ. રાજા સતવાદી તે ગલો. ગ. ડ. ચ. ગળુ મંન નંદરાજા તણુ. ઘ મન માન્યુ રાજા તણુ. ૩૯૬. ૧. ખ. માં આ ચરણ નથી. ગ ડ. ચ રાજા સતવાદી તે ગલો. ઘ. સત્યવાદી મન ગલ્યો. ૨. ખ ગ ચ. પસલી આપી પાછો વલો. ઘ. વેટિ આપી પાછો વલ્યો ડ. વીટી આપી પાછો વલ્યો ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં આ ચરણ વધારે છે: જારકરમ જે જનકજનથી, તેહનો ખેદ ન કરશો કોએ. ૩. ૪. ક. પ્રલાં તાહરે ૪ ખ ગ ડ ચ. સાચુ દ્રષ્ટાંત દીઠુ તાહેરે. ઘ. સાચાં ઈંધાણ દીઠાં તાહારે ૩૯૭. ૧ ઘ. અમે ઘણો સમઝાવ્યો મર્મ. ૨. ચ માં આ ચરણ નથી. ૩ ખ. ગ ડ ચ એ મુરખ તણો સો વાંક. ઘ. એ મુરખ કિમ માને ખરૂ. ૪. ખ. ગ. ડ ચ. દીઠા સાચા આખેર આંક. ઘ. એનુ હઈડુ કુડે ભર્યું. ૩૯૮. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે.

એણે નવ માનુ તવ ખરુ, જેહેનુ હૈડુ કુડે ભરુ
માહારુ કહુ તે એ કમ કરે, સહુ કોનુ તે તેજ જ હરે.

૨ ક. કાંબળીએ કુણ ષાલે ચીર. ખ. કામલ બાધુ કમરે તીર. ગ. ઘ ડ. ચ. કાબલિએ કુણ ખિસે ચિર. ૩. ઘ ડ. મા આ પહેલાં નીચેનાં ચરણો વધારે છે:

કહુ ગરીબનુ કુણ જ કરે, પરસુખે દેખીને કુણ જ કરે,
પરનારી કુણ થાય સતિ, કામાતુર સુ જાણે જતિ.
પરવેદના દેખિ કુણ રુવે, પરને કાજે કુણ જિવ જ ખૂવે
પરસિષામણ ન કરે સુઢ, છોણો વજિર છે પાપિ પ્રૌઢ,

૩૯૯. આ પહેલાં ખ ગ. ડ. ચ માં આ ચરણો વધારે છે: એ વાત પોપટ કહીને રહો, ફટફટ પ્રધાનને સરવે કહો. ઘ માં એ ઉપરાંત આ

ચરણ પણ વધારે છેઃ સાંભલ પાપી સું કરુ એહ, મારો રાજા આણી સંદેહ. ૨. ખ. બહુ પ્રહાર. ડ. પોપટને બહું માર. ચ. પોપટને બહુ વારીઓ ૩. ખ. ગ. મને મરાવવા. ૪૦૦. ૩. ખ વણ વાંચે જો મરસો ૪. ઘ તો ઈશ્વર આગલ લેશ. ૪૦૧. આ પહેલાં ખ ગ. ડ. ચ. માં નીચેનાં ચરણ વધારે છેઃ

ઈસ્વર આગલ અરજ કરુ, પ્રણામ કરુ બહુ પેર
પેહેલે ભવ તાહારી કને, લઇસ માહારુ વેર.

૨. ચ. ખરા વીના મરુ નહી હુ. ૩. ખ તેણી આણી. ૪. ખ ગ. ચ. તેને દીધી હતા ચાર. ઘ. ડ. તેણે પણ દીધા સમ ચ્યાર. ૪૦૨. ૧. ખ. ગ. ચ. સાચુ બોલજે તુ વેહેવાર. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ડ. સાચુ બોલજે તુ આ વાર. ૨. ઘ. તો ગરે તારો ભરથાર. ૪૦૩. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છેઃ

નહી તો મારીસુ આ દીસ, તે સા બેસે તુજ સીસ
તારે બોલી હેતે નાર, સહુ કોને કરી તીસકાર.
જુઠુ બોલે સતી જાહેરે, બ્રમાંડ તુટી પડે તાહરે.
સતી નાર જો બોલે આલ, પ્રથવી બાધી જાએ પાતાલ.

જયારે ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છેઃ

સાચુ નહી બોલે આ દિશ, તેનુ હું છેદુ શિશ,
કહિ સતિ નહિ બોલુ ફોક, મુરખ સહુ દીસો છો લોક.

૧. ૨. ઘ. કિમ ધરશે ભુ ભાર. ચ. તો કેમ સહુ ભુતલ ભાર. ૩ ચ બ્રંમાંડ ભરે ભાગી પડે ૪૦૪. ૨. ઘ સત્ય બોલે સહુ કોય. ૩. ખ. માં આ બે ચરણ નથી. ૪. ક જો કૂલ ઉથલ હોએ. ગ. જો કુલ ઉચલ હોએ. ૪૦૫. ૧. ખ કોહો તો અગનીમાં નીકલુ. ઘ અગ્નિ ઉપાડિયે. ૨ ખ. આ ચરણ પહેલાં ખ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે છે.

કોહો તો ઝીજો સોઅ, કોહો તો તેલ ટાઢાં કરું.

૩. ઘ. ચ. હસ્તિ બાંધુ તાંતણે. ૪. ખ. ગ. ડ. એટલી રાખુ ધીર. ચ. કોડ કરી રાખુ ધીર. ૪૦૬. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છેઃ

જલ કાઢુ વસ્ત્રે કરી, કહો તે કરુ ઊપઅ
પુરણ દેખાડુ પારખુ, જે પ્રતીત થાઅ.

૧. ડ. કહે. પરધાન જેને માથે ચઢે. ૨. ખ. મેરુ ચડે. ગ. તે વનપગથીએ મેરૂ ચઢે. ૩. ખ. ગ. ઘ. રાંધે ખીર અગનીમાં જાઅ. ૪૦૭. ૧. ખ. ગ ડ. ચ. ગજ. ૨. ખ. ચ. ઉપાસે ધજ. ગ. ઉપાસંન ધજ. ૪. ઘ. ગમે તો વણવાંકે સાર. ૪૦૮. આ કડી ખ. ગ. ચ. માં નથી. તેને બદલે ખ. ગ. માં નીચે પ્રમાણે છે:

એકે વાત ન પોચે સાખ, ઊભી ખબર કરોડો લાખ.
અંનોઅંન તે વાતો કરે, દુધદા ચીત કોહોનુ નવ કરે.

જ્યારે ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

કાગ સર્વે વસ્ત ભક્ષ જ કરે, પોતે જાત માંસ પરહરે.
કવિ સર્વ બાધે બંધાણ, ન કરે પોતાનાં વખાણ.

ડ. માં નીચે મુજબ છે:

કવેશ્વર કરે વખાણ, ન કરે પુત્રીના પાણ.
મદપાની ઘેલો થઈ રહે, ગાંઠે ગરથ કોને નવ કહે.

૪૦૯. ૪૧૦. ખ. ગ. ચ. પ્રતોમાં આ કડીઓને બદલે નીચે મુજબ છે:

કો સાચો કો જુઠો કેહે, જેહવુ જેહના મનમાં લાહે.
કો કહે એ જુઠી નાર, કોહો કહે એ સતી વહેવાર.
કો કહે સાચો પરધાન, કો કહે જુઠો રાજંન.
કો કહે સતવાદી ભુપ, આવી વાતો થાએ અનુપ.
હાલે જીબ જમ પીપલ પાન, તે કાંમનીએ સાંભળીઉ કાંન.
વિપરીત વાતો લોકની સુણી, અસ્ત્રી ચાલી સલીતા ભણી.
કૌતગ જોવા ચાલા લોક, સતી જાણે તે પાંને સોગ.
નદી માહે તે નાહાવણ કરુ, ધાંન ઈસ્વરનું મંનમાં ધરુ.
કાસ્ટ તણો કીધો અંબાર, તે ઉપર જઈ બેઠી નાર.

જ્યારે ઘ. મા નીચે પ્રમાણે છે.

પદ્યપાન ઘેલો થઈ રહો, ગાંઠે ગરથ કોને નવ કહે.
તમ નારી સતિ શુભ હોય, પ્રગટ રુપ કરે નહિ કોય.
મલિ ખલકતાં જોવા ધણિ, વાતો કરે છે વિનતા તણિ.
બહુમુખિ બોલે છે લોક, કોઈ કહે સાચૂ, કોઈ કહે કોક.
જે રૂપ નારીમાં ઘણાં, તે વિનતાને વીધન ભલાં.

તે કામની એ સુણુ કાંન, લોક લાજ રહેમા આણ.
પ્રત્યક્ષ પારખુ પ્રમદા કહે જોઉ, વલતિ મેલ અમારો ધોઉ
સકલ તેડિને સાથ, ધરુ શ્રીફલ પોતાને હાથ.
સવિતાનુ છે નિર્મલ નિર, પોતિ પ્રમદા આણિ ધીર.
પ્રધાન પ્રજા ને પોતે રાય, કૌતુક જોવા સહુ કોય જાય.
રેત તણો કીધો અંબાર.

ચ. માં "રેત તણો અંબાર" છે. ડ. પ્રતમા નીચે મુજબ છે.

કાગ સકલ વસ્તુ ભક્ષ કરે, પોતે જાતમા સરસ ઠરે.
તેમ નારી સતી સુભ હોય, પરગટ જર કરે નહી કોઅ.
એક વાત ન પોચે સાખ, ખલક સહસ્ત્ર કરોડા લાખ.
અન્યોઅન્ય તે વાતો કરે, વ્હીધા ચીત સહુ કોતુ ઠરે.
કો સાચુ કો જુઠુ કેહે, જેહેવુ જેના મંનમા લેહે.
મલી ષલક જોવા તા ઘણી, વાતો કરે તે વીનતા તણી.
બહુસુખી બોલે છે લોક, કો કહે સાચુ કો કહે ફોક.
જે રૂપ નારીમા ઘણુ, ને વીનતાને વીધનજ ઘણુ.
કો કહે જુઠી નારી એહ, કો કહે એ સતીનો દેહે.
કો કહે સાચો પરધાન, કો કહે જુઠો રાજાંન.
કો કહે સત્યવાદી ભુપ, એવી વાત થાયે અનુપ.
હલે જીભ જેમ પીપલપાન, તે કાંમનીએ સાંભલુ કાન.
વપરીત વાત લોકોની સુણી, અસ્ત્રી ચાલી સલીતા ભણી.
કૌતક જોવા સભાનાં લોક. સાથે લક્ષાધી ચાલા લોક.
પરતક્ષ પારખુ પ્રેમદા કહે જુવો, વલ મેલ નંદાએ ધુઓ.
સલીતાનુ છે નીરમલ નીર, પોહોતી પ્રેમદા આણી ધીર.
નદીમાહા તે નાહાવણ કરુ, ધાન ઈશ્વરનુ મનમાં ધરુ
સકલ લોક તેડીને સાથ, ધરુ શ્રીફલ પોતાને હાથ.
પરધાન પરજા ને પોતે રાય, સ્ત્રીનુ સત્ય જોવા જાય.
રેત તણો કીધો અંબાર, તે ઉપર જઈ બેઠી નાર.

૪૧૧. ૧. ખ. અગની નહી ચીતાને પાસ. ગ. ઘ. અગની એંધણ કોઈ નહી પાસ. ડ. અગની ઇધણાં નહી તે પાર. ચ. આગ ઇધણાં તાંહાં નથી પાસ. ૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. સકલ લોક કરે છે હાસ.

૪૧૨. ૧.**ખ. ગ. ઘ.** માં આ કડી નથી. **૪૧૩.** ૧. **ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ.** જુઠા લોક ચડાવે આલ. ૨. **ચ.** ઊતરે મુજ મસ્તકની ગાલ. ૩. **ઘ** જુઠ હો તો નીરમુખ મેલ. ૪. **ઘ. ચ.** નહિકર સરસ્વતિમાં ભેલ. **૪૧૪.** ૧. **ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ.** માં આ કડી નથી. પણ તેને બદલે નીચેની કડીઓ વધારે છેઃ

વીના અગની જો બાલો મુને, તો પરતખ દેવતા જાણું તુને.
સ્તુતી કીધી ઘડી એક જાહરે, આપ સાહીત આવા તાહેરે.
પ્રતખ દેવનુ પ્રગટુ રુપ, ભાંમનીએ તે દીઠો ભુપ.
સાક્ષાતકાર જગતપત નાથ, આવી દીધા આડા હાથ.
તે તો ખલક ન દેખે કોએ, નારી એકલી દ્રસ્ટ જોએ.

૪૧૫ થી ૪૨૮. કડીઓને બદલે **ખ. ગ. ઘ.ઙ. ચ.** માં નીચેની કડીઓ છે.

કેહે પદમણી સુણ પરધાંન, મેલ તુ મનમાથી માંન.
અગની વીના બાલુ છુ દેહ, તાહારા મનનો ટાલુ સંધેહ.
એમ કહીને નારી નમી, તે વાત તો સહુને ગમી.
સદવાદી હસે પુરપતી, તો વણઅગનીએ બલસે સતી.
સાચુ સાચુ કહે સહુ કોઅ, વજીર બેઠો દ્રસ્ટે જોઅ.
એ વાતે માંતુ સહુનું મંન, તારે બોલો રાજાનો તંન.
પ્રધાન પાપી સાંભલ વાત, તાહારે મોઢે કહે સાક્ષાત.
વીના અગનીએ બલે જો એહ, તો સાચી એહ જુઠો તુજ દેહ.
રખે કોઈ સાથે વડો, લોક દેખતા સુલીએ ચડો

દુહા

કહે વજીર સુણ રાયજી, સાચો માહારો મરંમ.
સુખે મુજને મારજો, જો સુકે તાહારો ધામ.
માનનીના માથા ઉપરે, વરસે છે અગની મેહ.
એ બાધી બળી રહી, સું બાલે છે દેહ.
જઠરમાં અગની ભરો, જે બાલે જલને અંન.
તેહને એ પ્રગટ કરે, તેથી બાલે તંન.
નાસા જાલ નારી જલે, જાણે નોલી કરંમ
તેણે દેહ બાલી સકે, એમાં તે સો મરંમ.
એક સુરાપણ એહમાં, બીજો દેહમાં કરોધ.
ત્રીજું કલંક ઉતારવા, દેહ છેદે બહુ પ્રતીબોધ.

જુઠો રાજા મેં હણ્યો, જુઠી બલે એ નાર.
જુઠો તુ મારેસ મુજને, એમાં સો વેહેવાર.

ચોપાઈ

નારી બલતી હતી જેટલે, કાંને વચન સુણ્યું તેટલે.
કલંક માહારે માથે રહુ, અરે ઈસ્વર એ તે સુ કરુ.
અગનીમાંથી ઉભી થઈ, કર જોડી ને વાણી કહી.
સાંભલો સહુ નગરના લોક, વજીરનો સમે કમ સોક.
સી વાતે એ માને મુઢ, એનું રુદે વજરનાં પુઢ.
મેલ માંન કે સુલીએ ચડે, એને મંન કેમ અચરત અડે.
એની જેમ બોલાએ દાઝ, તે પ્રતીત દેખાડું આજ.
સાચુ તેહને સઘલુ જોર, એ જુઠો તે ચીતમાં ચોર.
સહુ કોણે પુછું પરધાન, ઉતારીએ માતુનીનુ માંન.
તું કેહે તે કરે નહી એહ, તો જુઠી નારીનો દેહ.
પછે વાત માંનો નહી તમો, તો પંચ ઈટાલી મારસુ અમો.

દુહા

વઈલોચન કહે સહુ સુણો, સાચી હોઅ એ આપ.
સતી જાણુ હુ એહને, જો જીવે રાઅનો બાપ.
સાચો હોઅ તો ઊઠસે, સજીવન જો થાએ.
તો માહારુ મન માને સહી, એ સતવાદી સાઅ.
ટાઢા તેલ ઊના કરે, ઊના સીતલ થાઅ.
જલને સ્થાનક સ્થલ કરે, પાર ન પ્રીછે કોઅ.
બ્રમાંડ બાધું ભાજે ઘડે, આદ સકલ સ્વરૂપ.
પ્રતીત મુજને સાચી પડે, જો જીવે એ ભુપ
તાર વીના માંતુ નહી, સાચો અખર આક.
રાજા થાસે જીવતો, હુ જુઠો માહારો વાંક.
પંચ ઈટાલો સહુ કરો, મારજો મુજને ઠાર.
સહુ દેખતા સુલી ચડું, એ સાચો વેવાર.

ચોપાઈ

સહુ સાંભલી છાના રહ્યા, પ્રતીઊતર તેના નવ થયા.
અચરત વાત અનેરી હોઅ, અસ્ત્રી સાહામુ જુવે સહુકોઅ.

કાંમનીએ મન ભેદુ કસ્ટ, પ્રતખ દેવ દેખે જે દ્રસ્ટ.
માહારાજ મોટા છો મહીપતી. સ્તુતી કરવા માડી બહુ સતી.
સુધનવા તલા જે જાંહા, સીતલ તેલ કરું તે તાંહા.
કાસ્ટભખ પાંડવે કરુ, દસ સેહસ્ત્રને ભોજન ભરુ.
પંચાલીનાં પુરાં ચીર, અનેક ભગતની રાખી ધીર.
માહાસંકટ અતીસે પડું, કલંક વણવાંકે સીર ચડું.
એમ કહીને જોડા હાથ, ધરતી વેર દીજે મુજ માત.

ગ. ઘ. ડ. ચ. માં. ૨૬–૩-૪ માં "કાસ્ટ ભક્ષ સીતાએ કહુ, સાક્ષાત દશરથ રાએ લહુ" છે. ચ. માં ૨૫ પછી નીચે મુજબ વધારે છે:

રૂકમણી શ્મણ કુંજર ળીળા, મંજરી વચંનની શમ્ય.
આગતશપદી દુર વૈકુંઠાન, દ્વારીકા કીમુ પીતો પીપી.

દુહા

ક્રસ્ન ક્રસ્નમ અક્રસ્ન કરુણા: ક્રસ્ન મીતજહી ક્રસ્ન,
કીંકરી કમલલોચનો હરી.

ચોપાઈ

દ્વારીકાં દુર જ નથી, શાહે કરો માહારી સરવથી

પછી ૨૬ મી કડી આવે છે.

૪૨૮. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. દીધો ધરતી માએ માગ. ચ. માં આ બે ચરણ નથી. ૨. ખ. ગ. ઙ. અસ્ત્રીએ જવાનો જોઓ લાગ. ઘ સ્ત્રિએ જાવાનો દિધો લાગ. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. અસ્ત્રી ધરતીમાં જાએ જેટલે. ઘ. સ્ત્રી ધસી જાય જેટલે. ૪૨૯. થી ૪૪૦ કડી ખ. ગ. ઘ. ઙ. માં નથી તેને બદલે નીચે મુજબ છે.

થઓ કાટકો મહા ધંન ઘોર, અંધકાર આધી થઈ જોર.
પ્રલે કાલ થઓ જંમ, તે કાલે થઉ તાં તંમ.
ધરતી જાંહાં દીધો થો માગ, સાખાતકાર આવો સેસનાગ.
માહા જોગેસ્વર કેરુ રુપ, અમૃત કલસ ભરેલ ભુપ.
નારી ઉપર આણો નેહ, મનુસાકાર દેવાંસી દેહ.
ઝાડ ચંપા તણુ છે જાંહ, અસ્ત કરકડો પડો છે તાહ.
રુદઆ માંહે રાખો ધીર, અસ્ત ઉપર એ સીચો નીર.

રાજા ઊઠી બેઠો થસે, તારા માથાનુ કલંક જ જસે.
એમ કહી અલોપ જ હોઅ, તે કો અંન ન જાણે કોઅ.
પ્રકાસ રવી તણો તે થઓ, રાઅને પુત્રે બોલ જ કહો.
કાં બાઈ સતી છે તુંહ, તે એકલો જાણું છું હું.
કુડાં બોલે છે બહુ લોક, આલપંપાલ લવે છે કોક.
તે સહુ માંને તેવું કરો, નીકર મંદીર પાછા ફરો
તે નારી ના પાછી વલે, ગઈ ઝાડ ચંપાને તલે.
નીકલો કડકો અસ્ત જ એક, જુએ ખલક તાંહાં કરી વીવેક
વીસ્વનાથનું કેરુ તાંહ, નાખુ અસ્ત આપે તે માંહે.
ઊપ્પર અંબર નાખુ ચીર, સીચુ અમ્રત કેરુ નીર.
ઘડી ત્રણ થઈ જાહેરે, સજીવન રાઅ થઓ તાહેરે.
સાચાનો બેલી ઇસ્વર એહ, કરે રખા તે નહી સંધેઅ.
સાચી વાત તે પ્રગટ હોઅ, પરતખ વખાણો સરવ કોઅ.
અંતરખ થકી ઉતરે ધરંમ, જો સાચો સઘલો હોએ મરમ.
અધ વસો સતનો છે જોર, તેણે બાધો ચાલે સંસાર.
સત આધારે રહે આકાસ, સતે તેજ પુરણ પ્રકાસ.
સતે જલમાં પ્રથવી રહે, સત રેતે સહુ કો કહે.
સત સાખી બોલે છેદ, સાચુ સત તેમા નહી ભેદ.
સત તાંહા ઈસ્વર કેરો વાસ, સત તણો દીવાકર દાસ.
સત કોટી બ્રંમાંડ જ નેહ, સત આધારે વરસે મેહ.
સત આધારે અગની જલ માહે, સતનુ બાધુ પાકે ધાંન.
અણુ માત્ર સત સુધી સૃસ્ટ, સત સુધી કરે મેહે વ્રસ્ટ.
સતનુ મુલ જસે જાહેરે, પ્રલેકાર થસે તાહેરે.
સરવ સૃસ્ટી પહેલુ સરજુ સત, મોટા પુરસ વીચારે મન.
સરજણહાર તે સત જ હોઅ, સત વીના બીજુ નહી કોઅ.
આદ નીરંજન કરતા કામ, સત રુપ તેહેનુ નાંમ.
આદ પુરસ કહો અનુકુલ, સતી તે સત કેરુ મુલ.
સત વીના ઈસ્વર રહે દુર, સત તે નારાએણનુ નુર.
અસત તાહાં અદકેરુ દુખ, સત વાતમાં સઘલુ સુખ.
જીતો જગ તેહનુ સત રહુ, સત મુકુ તે સરવે ગઉ.

સ્વરગ ગઆની વાર જ એહ, સત નાંમ ઓલખજે તેહ.
બ્રંમપદમી મોટેરી સત, તેહેનુ તનવ તે સાચ્યુ સત.
સત ઊપરે જેહેને કોડ, તેહેને આગલ ઈસ્વર રહે કરજોડ.
સત સાથે જેહને વેપાર, તે જાંણો ઈસ્વરઅવતાર.
સત ઊપર નીરમલ નેહ, તે જાંણો દેવાંસી દેહ.
સત આધારે સજીવન થઆ, આલસ મોડી ઊભા રાઅ.
પુસ્પવ્રસ્ટી તે સ્થાનક થઇ, સાબાસ સતી સહુ લોકે કહી.
જેજેકાર પુર બાધે થઓ, પાપી પ્રધાનને ખલકે કહેો.
નથી નંદરાજાને ગ્નાંન, સા માટે બાધો પરધાન.
સા સાટે મારો રાકને, કહો મુજને એના વાંકને.
પુરવ વરતાંત રાંજાને કહુ, તારે સાન પોતાને થઊ.
જોતામા છે માહારો વાંક, સુ કરે બાપડો એ રાંક.
હવે એહને મારો સા કોઅ, હોનાર વાત તે એમ જ હોઅ.
છોડી વજીર સભા આણીઓ, તતખણ તાહાસીરપાવ જ દીઓ
તે ઊપર નવ રાખી દાઝ, નંદે પુત્ર બેસાડો રાજ.
ભલી વાત રાખી ભાંમની, તે કંથને સોંપી કામની.
જોડા તે વજીરે હાથ, સ્તુતી કીધી રાજાની સાથ.
હુ અપરાધી છુ તાહેરો, હવે સંધે ભાગો માહરો.
મોતી પુસ્પ વધાવી નાર, પછે ગઆ પોતાને ઠાર
નીસ્કલંક થઈ તેહ, સતવારી રાજાની દેહ.

દુહા

પ્રીત કરે પરનાર સું, કો વેલા તજસે પ્રાણ.
લેસે અંત નારી તણો, તે હેતુ નાસ અજાણ.
પરનારી નંદે દુખ થસે, વંદે ખોસે જીવ.
પરનારી સુ ગોઠડી, તેહેને રુઠા દઈવ.
ચતુર હોઅ તે ચેતજો, એક ઘડીનુ સુખ.
પરનારીના ભોગથી, લાખ ઘણુ છે દુઃખ.
પરનારી પાલી થકી, ભુંઠી જાણો એહ.
ખણુ ખણુ કરતા કાપસે, દાડી દમસે દેહ.
આ લોકે અતી દુખ થસે, પરલોકે મહાપીડ.

નારી નરકની ખાંણુ છે, કોટી લક્ષક ક્રીડ.
પરનારી પેખી નહી, તે જીતો સંસાર.
ધન જીવુ તે નરતણુ, જેહને વીનતા નહી વેવાર.

ઘ. પ્રત–૨. થી પૂરી થઈ જાય છે, જ્યારે ચ. પ્રતમાં નીચે મુજબ છે.

વાઊ ફાટકો સાહાધંન ઘોર, આધી અંધકાર અતીશે જોર.
દીધો ધરતી સાતાએ માગ, સાક્ષાતકાર આવા શેશનાગ
સાંભલ નાર તુ માહારી વાંણુ, પરશંન થએો તુજને પરમાણ.
ચંપા ઝાડ તલે ડાટો જેહ, અસ્ત કટકો પડો છે તેહ
રૂદેમાંહાં રાખીને ધીર, અસ્ત ઊપર જઈ સાંચો નીર.
રાજા ઊઠી બેઠો થશે, તાહારા માથાનુ કલંકજ જશે.
તે કૌતીક નવ દેખે કોએ, એમ કહી અલોપજ હોએ.
નારી ઉપર આણો નેહ, મનશાકાર દેવાધીદેવ.
ગીરધારી નામ તો તાહારુ ખરુ, કીકરતુ એહેવુ કારજ સરુ.
હુ તમારી છુ અનાથ, પોતાની ગણી છે નાથ.
પ્રકાશ રવીતણો જારે થએો, તારે રાજાને પુત્રે બોલજ કહો.
અરે બાઈ સતી છે તુ, તે એકલો જાણુ છું હું.
નહીં તો મંદીર પાછાં પરવરો, નહી તો પ્રતક્ષ પારખુ સાચુ કરો.
જુઠુ બોલે છે બહુ લોક, જે બોલે તે ફોકજ ફોક.
પછી તે નારી પથે પલે, ગઈ વૃક્ષ ચંપાને તલે.
જોતાં અસ્ત કટકો નીકલો એક, જુએ કટકો કરી વીવેક.
પછી વીશ્વનાથનુ ડેહેરૂ જાહા, નાખુ અસ્ત તે આણી તાહા.
ને ઊપર અંબર નાખુ સહી, ઈશ્વર સાહામી ઊભી રહી.
સ્તુતી કરી ઘડી ત્રણ જેટલે, સજીવન રાએ થએો તેટલે.
અમ્રતરસ છાટો જેટલે, સજીવન રાએ થએો તેટલે.
સાચો ઇસ્વર બેલી જેહે, એહ વાતમા નહી સંદેહ
અંત્રીખથી ઊતરો ધરમ, જેમ ન કોએ સાચા કરંમ.
અદવસો છે સતનો પાર, તેણુ બાધો છે સંસાર.
સતે ધરા ને સતે આકાશ, સતે તેજ પ્રગણુ પરકાશ.
આદપાદ નીરંજન કેરા કામ, સત રુપ તે તે દેતુ નામ
સત તણો દીવાકર દાસ, સતે તેજ પ્રગણુ પરકાશ.

સત તણો જેહે વેહેવાર, તે જાણે ઈસ્વર અવતાર.
સત આધારે વરસે મેહ, સત આધારે અન પાકે તેહ.
સત ધરે સજીવન થાએ, આલસ મોડી ઊઠો રાએ.
પછી પુસપપ્રષ્ટી ઘઘંનથી થઈ, શાબાશ સતી સહુ લોકે કહી.
ગાજે જેજેકાર જુગ બાધે થઓ, પરધાંનને તાંહાં પાપી કહ્યો.
નથી નંદરાએને ગ્નાન, શા માટે બાંધો પરધાન.
પહેલુ સરવ દ્રષ્ટાંત જ કહુ, તારે ગ્નાન રાજાને થઉ.
જોતામાંહાં કાંઈ માહારો વાંક, શુ કરે બાપડો એ રાંક.
એહેને તમો ન મારો કોએ, હોનાર વાત તે એણી પેરે હોએ.
છોડો વજીર શરપાઓ ધરો, પ્રાણ થકી તે વલી ઊગરો.
ભલી લાજ રાખી ભાંમની, તે કંથને સોપી કાંમની.
પછી વજીરે જોડા હાથ, સ્તુતી કરી રાજાની સાથ.
હું અપરાધી છુ તાહરો, હાવે સંધેહ ભાગો માહેરો.
પછુ મોતીપુસ્પે વધાવી નાર, ગઆ સહુ આપ આપણે ઠાર.
નીકલંક નારી થઈ તેહ, સતવાદી રાજાની દેહ.

દુહો

પતીજ કરે પરનારની, તે વેલા તજશે પ્રાણ.
લેશે અંત નારી તણો, તેહેતુ નામ અનાણ.
નારી નંદે દુખ થશે, વંદે જીવને દુખ,
ચતુર હોએ તો ચેતજો, એક પલકતું સુખ.
સ્ત્રી થકી પાંડવ રડવડા, સ્ત્રી થકી રામચંદ્ર લંકા ચઢા.
પરનારી આણે બહુ કાલ, તેથી રાવણની ન જડી ભાલ.
વલી નીરખો વીક્રમ ભડભુપ, સકલ સેષ્ટ રાંમ માહારુપ.
વલી કરણ વીકરણ જુધીષ્ટર જોએ, નારીથી પ્રગટા સહુ કોએ.
વાસ, વસીષ્ટ, મારકડ મુંન, વેદવાસ કહીએ તે ધંન.
અનાંમી એહેકારી માહા શુર, નારીથી પ્રગટા તે નૂર.
નારી મોહોટી નારથી ઘણી, સ્તુતી કરજો તમો અંબાતણી.
તે શુ પ્રીત રાખજો ઘણી,
હરી ભજંનમાંહા રાખજો મંન, જાશે લાખ ટકાના દીન.

૪૪૧. ૪. ખ. ગ. સો ભગ પામો ।આપે ઈંદ્ર. ડ. સહત્ર ભગ

પામો આપે ઈંદ્ર ચ. મા આ કડી નથી ૪૪૨ ૧. ખ સોએ સમા. ૪૪૩. ૧ આ ચરણ પહેલા ખ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે: "અસ્ત્રીથી વધ થયો એ ચાલ, પરતારે એ આણ્યા કાલ ૨ ખ. સુકી માન મેહેનત માગીએ. ૩ આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. મા નીચેનાં ચરણે વધારે છે.

અસ્ત્રી તો જોરાવર કહેવાઅ, અજીત એ જીતી નવ જાઅ.
સ્ત્રી ખાંણ રતનાગર તણી, અસ્ત્રી બલવંત અતીસે ઘણી.
સ્રસ્ટમંડાણ તે અસ્ત્રીથી હોઅ, તેમાં સંધે રાખે સખો કોઅ.
નીરઘોષી વીક્રમ ભોજ ભડ ભુપ, સકલ સ્રસ્ટ રામાથી રુપ.
કરણ વીકરણ જુધીસ્ટર જોઅ, જનક સરખા જુવતીના હોઅ.
વાસ વસીસ્ટ મારકંડ મુન, વેદ ભાસા કરતા જે ધુન.
અનમી અહંકારી માહા સુર, એ નારીથી પ્રગટા એ તુર.
નારી મોટી નરથી ઘણુ, સ્રસ્ટી તેજ તે નારી તણુ.

૪૪૪. ૧. ખ. ડ. માં કડી નથી. તેને બદલે નીચેના ચરણો છે:

તે આગળ રહીએ કરજોડ, પુત્ર કરીએ પુરે કોડ.
તેથી જગતમાં જે પામીએ, ગરભવેદના દુખ વાંમીએ.
પરનારી પરુતુ ડાહા પુરુષ તે રેજો દૂર

જયારે ગ માં નીચે પ્રમાણે છે:

તે આગલ રહો કરજોડ, કરીએ વદ ત પુત્ર કોડ.
નથી જગતમાં જશ પામીએ, વેદના દુખ તણી વામીએ.
પરનારી જેમ નદીપુર, ડાહા પુરુષ તે રેહેજો દૂર.

ચ. માં આ કડી નથી. ૪૪૫–૪૪૬ આ બંને કડીઓ બીજી એકે પ્રતમાં નથી. ૪૪૭ ૪. ક. કોઈ ન ગ. ખોટ મ દેશો કોઅ. ૪૪૮ થી ૪૬૨ સુધી ખ. ગ. માં નીચે પ્રમાણે છે:

સાહાસીખ જસ નંદરાઅનો, સુણે સીખે મહીમાઅ.
વીજોગ ભાગે તેહનો, આસા પુરણ થાઅ.
ગનાન રુદેમાં ઊપજે, કબુધ ન વાપે દેહ.
સત ઊપર મનસા રહે, નારાઅણ સુ નેહ.
સત રાખુ સતી તણું, રાખું લોગમા નામ.

રાખો લાજ સહુ લોકની. જો કરે પરમારથ કામ.
શ્રીગોડમાલવી વીપ્ર સુભ, અનગપુરમાં વાસ.
સુત વીરેસ્વર તણો, વારુ બુધ પ્રકાસ.
માતર પરગણે મોહોરવી, સીહજ સકલ સુભ ગામ
કણબી કરણ સમો, રખીદાસજી નામ.
તેણે કાંને સાંભલુ, સાંમલ ભટની સાખ
તેણે તેડુ મોકલુ, સાચ કરી બહુ લાખ.
કવી તેડો કોડે કરી, સંતોખો દેઈ માન.
વસ્ત્ર આભુખણ આપીઆ, ભાવ ધરી બહુ માન.
નંદરાઅ તણી કથા, સુણી સંઆ સત માંહે.
કરુ પ્રાક્રમ પ્રીત સુ, ઈસ્ટ ઉપાસીક તાંહ.
સાંમલ ભટે સુભ કહુ, નંદતણુ આખાંન.
જેણે સીખે ને સાંભલે, તેહેને ગંગાઅસનાંન.
શ્રીગોડ બ્રામણ સોમકી, વેગંનપુરમાં વાસ.
નંદકથા તેણે કહી, કેહે, કવી શાવલદાસ.

ડ. માં ૯ સુધી ખ ગ. પ્રમાણે છે. પણ તે પછી નીચે પ્રમાણે છે.

શ્રીગોડ બ્રામણ શામકી, ઔદીચ બ્રામણ જાન મી:
ગોપીપરામાં વાસ,
નંદકથા તેણે કવી, કેહે કવી સાંમલદાસ.

ચ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

બતરીશી નંદરાએની, શીખે સુણે મહીમાએ.
વીજોગ ભાગે તેહેના, આશા પુરણ થાએ.
ગ્નાંન રુદેમાહાં ઉપજે, કબુધ ન આવે દેહ.
સત ઉપર મનસા રેહે, નારાએણ સુ નેહ.
રાખુ સત સતીતણુ, જાંણુ જુગમાંહા નાંમ.
કર જોડીને સાંભલે, સરે તે સઘલાં કાંમ
શ્રીગોડ વીપ્ર માલવી, શુભ વેગનપુર વાસ.
નંદતણી કથા કવી, કહે કવી શામલદાસ.
શીવપુજન કીરપા થકી, નંદરાએની કથા કહી.
શ્રોતાજન સહુ સાભલો, એક વાર બોલો શ્રીહરી.

૪૬૦. ક. માં આ ચરણ પહેલાં 'પા. વાણારસી કાસી દા.' શબ્દો વધારે છે.
ખ. પ્રતનો અંત:

ઈતીશ્રી નંદબત્રીસી સંમપુરણ: સુભંભવતુ કલાંણમસ્તુ: લીખીતંગ સરવ બ્રામણનો સેવક: બદેકા લખમીરામ રગુરામ શ્રી ઉજણવાલએ લખી છે. ગનાતી ઓદીચ બ્રામણની કાંમાવતી તથા નંદબત્રીસી લખી છે. જે ગોઈ પોથી વચવાને લઈ જાઅ ન લખવાને લઈ જાઅ ને ઓલવી રાખે તેનો સુક્રીત જાઅ અખર ખોટ હોઅ તો મક કરજ જવી હુતી તવ ઊતરીવું.
ગ. પ્રતનો અંત:

ઈતીશ્રી નંદબત્રીશીની કથા શંમપુર્ણા. સ્વત ૧૮૯૨ના શ્રવંણ સુદી ૭ સુકરે શંમપુરણ કરી છે. આ ચોપડી શુકલ હરીલાલ લાલાભાઈની છે. આ ચોપડી લઈ જાશે તેને બ્રંમહતાદીક પાપ છે આ ચોપડી ભાવનગર મધે પરી-બેચરભાઈ સાંમલદાસની દુકાન મધે લખી છે તે જાણજો
ઘ પ્રત પાછળથી તૂટક છે
ઙ. પ્રતનો અંત:

ઈતીશ્રી નંદબત્રીસીનું આક્ષાન સંપુરણ: શ્રીરસ્તુ કલ્યાણમસસ્તુ: શુભ ભવતુ સંવત ૧૮૯૮ના વર્ષે જયેષ્ટ સુદ ૭ વાર બુધ લખી છે લખતંગ મેહેતાજી કશ્ણરામ અબારામ સ્વહસ્તે પોતાતુ પુસ્તક કરૂ છે.
ચ. પ્રતનો અંત:

ઈતી નંદરાએની કથા સંમપુરણ સંવત ૧૮૯૮ના વરખે જેઠ સુદ ૪. લખીતંગ કઠોરવાસી તલાટી પ્રાણજીવન કેવલદાસે લખુ છે.
ક. પ્રતનો અંત

શ્રી રામજી સંવત ૧૭૯૬ સૂભે માધા માસ રવીવાર ત્રોયા તીથી. ભાવીક મળી ગ્રથ સસુરત સાથ ॥૧॥ શ્રી શ્રી શ્રી ૭ સંવત ૧૭૯૬ શાકે ૧૬૬૮ પ્રવર્ત્રમાને માઘ માસે શુક્લ પક્ષે ત્રતીયા રવીવાસે ઈદં પુસ્તકં લીખીતં ત્રીવાડી સાંમલજી વીરેસ્યર બાહારોટ ગાંમાન-સંઘજી સૂરસીઘજી ભગતસીઘજી પરઠ કારજયે પટલ શી રખીદાસજી મનીજી વાસણા કાહુજી ઈદં પુસ્તકં દતં પરમારથ કારજયે માહા પરશાયે॥ શ્રી જલાતુ રખે તીલાતૂ રેખંભૂ રષેતૂ શીથલબંધનાતૂ મુરખહસ્ત ન દાતબં હી દે વદંતી પુસ્તકં॥

ગુરુના, ચર્ણ ઘ. ગુરુજીનાં વદુ ચ ગુરૂજીના. ૨ ખ. આરાધુ, ઘ. અસરણ-શરણ. ચ. આરાધું, અસરણ શરણ. ૩. ઘ. રસકથા– ચ–પવીત્ર. ૪. ખ. વરણવું એહૂ ઘ. વરણવુ એહુવુ વીક્રમચરિત્ર ચ. વરણવું, વીક્રમચરીત્ર. ૫. ૧. ખ. જે, ઘ. જે, પાત્યક ચ. જે, પાતીક જાઅ. ૨. ખ. નરનારી સર્વ ઘ નરનારી ચ નરનારી, થાઅ. ૩ ખ. ચાલે ચતુરાઇ રૂડિ રિત્ય ઘ. ચાલે ચ. ચતુરાઈ રૂડી રીત ૪. ખ પ્રીંત ઘ. ઉપર્ય ચ. ઊપર, પ્રીત. ૬. ૧. ખ. ભિન્ન ઘ. ભ્રાતનો છે બહુ ભેદ ૨. ખ. વીક્રમચરીત્ર પાંચમો ચ. વીક્રમ જાંણે ૩. ખ. માહારાજધિરાજ રાજસરુપ ઘ. માહારાજધીરાજસ્વરુપ ચ. માહારાજાધીરાજસ્વરૂપ ૪ ઘ. ભોજરાય. ૭. ૧. ખ. નહિ, તુન ઘ. અલખતની ચ. અકલતણી ૨. ઘ. સરીખો મોહોટો-સુંન્ય ચ. સુન ૩. ખ. મહિપત્યનાં ચ. મહીપત્યના. ૪. ખ ઘ ચ. સરખા ૮. ૧. ખ. અગમનાગમ જે, લેહે. ગ અગંમનીગંમ લખાણા જે લેહે. ઘ. ચ. જે લક્ષણ. ૨; ખ. ભવીશ વર્તમાંન ગ. ભવીસ વ્રતમાંનજ કેહે ઘ. ચ. ભવીસ વરતમાંનજ ચ. ૩. ખ. દરશંન ગ. દાતાર દરસણા ઘ. દરસંન ચ. દેવરૂપી, દરસંન. ૪. ખ. પરસંન ગ. પોતે દાઠી ઘ કાલીકા, પરસંન ચ. પરસંન. ૯. ૧. ખ પંડીત બેસે પાશ ગ. પડીત તે વસે પાસ ઘ. પાંચસે હે, નેવસે. ચ. પંડીત બેસે પાસ ૨. ક. તેરસેં યોગીક પીતેં પાસ ખ, વારુ નવસેહે રુડા વાસ. ગ. તેરસેહે જોતીસક પ્રીતે પાસ. ચ. વારૂ નવસે રૂડા વ્યાસ. ૩ ખ. તેરસે જોતીક કવ્યતાસીધ. ગ. દેસ દેસ, ગામો ગામ. ઘ. દેસ દેસને બાહારે ગામે ગાંમ. ચ. દેસ દેસનેં ગામે ગામ. ૪. ખ. વીસસે વૈદ્ય પરમ પ્રસિધ. ગ. છે ગુણ જાંણીને ઠાંમો ઠાંમ. ક. ગામો ગાંમ. ચ વૈદ્ય વીસસે પરમ પ્રસીધ. ૧૦. ૧. ખ. ચ. દે સાખ ગ. કે સાદ. ઘ. જે સાક્ષ. ૨. ખ આપે. ગ સહેજે, આપ લાખ. ઘ આપે સવા લાખ. ચ. સેજ, પાંમે લાખ. ૩. ખ. ઘ. ફરે. ગ. ભાઠાર, જે ૪. ખ. કરો. ગ. હુકંમ કરે. ઘ કર. ચ. કરે. ૧૧. ૧ ખ. શ્લોક નથી. ગ એહેવાં કરે નીત નઊતંમ ઘ એહેવા કરે નીત્યે નઉતમ ચ. શ્લોક નથી ૨. ગ બ્રાંમણભોજ પડાવુ નામ ઘ બ્રહ્મભોજ પડાવ્યુ નાંમ. આ ચોપાઇના બે ચરણ જ ઉપલબ્ધ છે. ૧૨ ૧ ખ. દેવાંશી, મેહે જેવો છે ગરુયો ગ (દે)વ દેવાંસી દેહે મધ જેહેવો ગરો ગરૂવો ધાન ઘ. દેવદેવાંસીદેહ, જેહેવો ગ્યરૂઓ ધન. ચ દેવાસી, જેવો છે નરૂઓ ક. જેહવા ગુરુયા. ૨ ખ સાયરવત શરૂયો ગ કરણ સરખો દાતાર સાર રસ મહીપત માન. ઘ સાએર ન (મ)હિપત્ય મંન. ચ કરણા, સાત સાઅરવત ગરૂઓ.

૩ ખ શ્રીશીવત, હરીચંદરા સતે. ગ રીસવત, નાંમ કાંમ હરીચદ્ર રાએસને. ઘ. હરીચંદ્ર રાય સત્યે; ચ સીવવત, નામ, હરીચંદ કેહેવો. ૪. ખ પુણ્ય પરતાપ, બલરાયો પ્રણીત્યે; ગ. પુરાણે રવીપરતાપ આપ બલીરઓ પ્રાંણીપતે. ચ. પુન્ય પરકાસ આપબલ અરજુન જેહેવો નૃપતી ૫ ઙ. જોજ્ય યુધીષ્ટર સાર પોલી અકલખમાં લહે ખ જોડ જુધિષ્ટર સારખો લાયક લખણમાં લહો. ગ. સરખો, લોએક લખાણુ મ લેહે. ચ જુધીષ્ટર સારખો લાઅક, લહો. ૬. ખ. ભુપતી સાંમલજિ કવીયે કહો ગ ભુંપતી સાંમલભટ જે કવી કેહે. ઘ ભુપતી સાંમલ કવી એમ કહે. ચ. ભુપતી સાંમલજી કવીએ કહો. ૧૩. ૧. ખ લોક કોટ આવે, કવિ ગ કટલા લોક આવે નીત. ઘ. કરોડ લોક આવે. ચ. લોક કોટી આવે ૨. ખ લાવે, વિદ્યાની નવી. ગ લાવે નીત. ઘ લાવે નીત્ય વાતો. ચ. લાવો નીત્યે વાતો નવી ૧૩. ૩. ગ. ખરી વત તંણી ઘ જે ખેજ ૪ ગ ભ્રતખાંડમાં. ૧૪ ૧. ખ લાવો. સંહાસન વડુ. ગ. સ્વાંહાસંન વડુ. ઘ. સીધાસન વડ ચ. લાવા એક સીહાસન વડુ ૨. ખ. જડુ. ગ. રત્નં જડુ. ઘ. અમુલક નંગે જડુ. ચ. જડુ. ૧૪. ૨. પછી ખ. માં નીચેનો પાઠ વધારે છે: એક સમે શ્રી ગીર કૈલાશ વાસવ આવ્યો શીવને વાસ. ૧૫. ૧. ખ. દેવાંશીદેવા ગ. સંમે કૈઈલાસમાં વાસુદેવધીદેવા ઘ. કઈલાસ દેવાધીદેવા. ચ. કઈલાસવાસ દેવાંસીદેવા. ૨ ખ. બ્રહ્માં ઈશ ચંદ્ર સુર્જ કરે. ગ. ભ્રાંમા વીષ્ટુ ને રૂદ્ર. શુરજ કરે. ઘ. બ્રંહ્મા, ઈસ, કરે. ચ. ભ્રમા વીષ્ણુ ઈસિ કરે સસી સુરજ સેવા. ૩. ખ વીશકરમા, બેઠા જાંહાં જોગી. ગ. વીસકરમા. ગ. વીસ્વકરમા, બેઠા જયાંહાં જોગી. ચ. વીસ્વકમા, બેઠાં જાંણું જોગી. ૪. ખ. સૃષ્ટ, ગુણભોગી ગ. સેષ્ટી શરજાંણહાર, ગુણભોગી ઘ. સ્રષ્ટી, ગુણભોગી. ચ. સ્રષ્ટી, ગુણભોગી. ૫. ખ. સેહેલ, સોભુ જાંહાં એહાવુ, આવુ અતિ ગ. સેહેલ સરંગ, જંહિ એવુ, આપુ અતી ઘ સેહેલ સ્વરગ, જયાંહાં અહેવુ, આપુ. ચ. સેહેજ પ્રસંગ સોભુ જાંણું એવુ આસંન આપુ અતી. ૬. ખ. રીઝીયા, આદ્યપુરષ ઉમયાપતી ગ. રાજરાજેસ્વરજી એ આદપુરખ ઉમઆપતી. ઘ. રાજ્યરાજેસ્વરી રીઝીયા. ચ. શ્રી રાજરાજેસ્વ રીઝીઆ, આદપુરસ ઉમઆપતી. ૧૬. ૧. ખ. કોયેક, ઈંદ્ર કૈલાશે આવો. ગ. કોએક સંભવે, ઈંદ્ર કઈલાસે આવો. ઘ. કોઈક, કઈલાસે. ચ. કોઅક, ઇદ્ર કઈલાસે આવો ૨. ખ. ચંતામણી માંહે. ગ. ચંતામંણી માંહે, લાવો ઘ. ચીંતામણી માંહ. ચ. ચીંતામણી માંહે, લાવો. ૩. ખ. અતિ વીધ પુજા કીધ, શીશ

નમાવું. ગ. અતી વીધે પુજા ઈસ સીસ નમાવુ. ઘ. અતીવીધે પુજા ઈસ સીસ નમાવ્યું. ચ. અતી વીધ્ય પુજા, શીશ નમાવ્યુ. ૪. ખ. પધ્યત, સાખ. ગ. પધતી શાખ સંભળાવી કારણે. ઘ. પદયત, સાક્ષ સંભલાવિ ચ. પધતી, સાખ ૫. ખ. સેહસ્ત્ર, સેહજે, સ્થીર, થાપીયુ. ગ. સહસ્ત્ર, સહેજે ગઆં વચંન સ્થીર, સ્થીર થાપીયુ. ઘ સેહેજે, ('થાપ્યુ' સુધારીને પાછળથી) થાપ્યાઉ. ચ. ભગ સેહેજે ગઆ, સ્થીર, થાપીઊ. ૬. ખ. તાંહા પ્રસન થઇ પરીબ્રંમ અતિ સુભ. ગ પરસન શ્રી પઈભ્રાંમા થઆ અતી સુભ, આપીઉ ઘ. પરસંન શ્રી પરી-બ્રંહ્મ, અતીસુભ, આપીઉ ચ. પ્રસંન થઆ પરીબ્રમજી અતી સુભ, આપીઊ. ૧૭. ૧. ક. ફેરથી વેદના. ખ. સુરપતી, ઘેર. ગ. સુરપતી આવો ઘેર વ્યાંમો. ઘ. સુરપતી, ઘેર. ચ સુરપતી આવો ઘેર, વાંમો ૨. ખ. શીવપુજન પરતાપ, પામો ગ. શ્રીવપુજાંને પરતાપ, પાંમીઓ. ઘ. સીવપુજન પરતાપ, આસંન પાંમો. ચ. સીવપુજંન પ્રતાપ, પામો ૩. ખ. આપવંશમાં અંશ પત્ય હુયો ગ. આપવાંસમાં આસપત તેતો હુવો ઉજેણે. ઘ. આપવંસમાં અંસપત્ય હુઓ ઉજયેણે. ચ. આપવંસ અસવંત (બાકીની પંક્તિ ત્રૂટિત છે) ૪. ખ. તેણે ગ. સકળ કળા ગુણજાંણ પંચ ડાંડ જીતા તણે. ઘ. તેણે. ચ. ગુણ સાચ જીતા તેણે ૫. ખ. દુખ ભાંજણ દેવા કરો સોભો, સુભ, ગ. દુખભજન ૧૭. ૫. ગ. દેવે કરો સોભા સકળ શુભ, ઘ. દુખભંજણ, સોભો, ચ જેણે દુખ (બાકીના અક્ષરો ત્રૂટીત છે) દાવો કરો સોભો, સુભ, ૬ ખ. રીઝો પરે હેતે સંહીયાસન, ગ. મધવ તીંજે મહીપત પરે હેતે સીંહાસન, ઘ. મહીપત્ય પ્રત્યે હેતે આસન આપ્યુ, ચ. રીજો, પર હેતે સીહાસંન, ૧૮ ૧. ખ. મહીપત્ય રીઝો મંચ પુન્ય, ગ. મહીપતી રીજો મંન પુન પરમાંણુ. ઘ. રિઝયો મંન પુન્ય, પરમાંણુ ચ. રીઝો મંન પુન્ય, પરમાંમાણું. ૨. ખ. તાંહે એ, અણું ગ. ઉજણી, તાંહાં, તે આણીઉ. ઘ. ઉજયેણી, હેતે ત્યાંહાં આસન આંણું ચ. ઊજેણી, તાંહાં એ આસન આણું. ૩ ખ. અતીશેં, કોટિધા, કરાવાં. ગ અતીસે, અમુલ, ઘ. અતીસેહે, અમુલ, ચ. અતીશે, અમુલ, જતન કરાવા. ૪. ખ. બતરીસ, ધરાવાં. ગ. બતરીસ પુતળી પાત્ર, પાંચ ડંડ, ઘ. બતરીસ, પ્રચંડ ધરાવ્યાં ચ. બતરીસ છત્ર પંચડંડ સીર ધરાવા. ૫. ખ. આવીષ, અલખત્ય, સેહેજે થયુ ગ. અવીખ સુધી, સેહજે થઊ ઘ. આયુસ, સ્વરત્રસુખ સેહેજે, ચ. આઉસ, સેહેજે થઊ. ૬. ખ અધીપત તો ઈન્દ્રલોકે, અવ્યનીમાં રહું. ગ. અધીપતી ઈન્દ્રલોકે ગઓ આસાંન અવનીમાહે

ગઉ. ઘ. અધીપતી, અવ્યનીમાં ગયુ. ચ. અધીપત્ય તો, ગઓ, રહું. ૧૯. ૧. ક. વધુ વિક્રમને અંશે. ખ. કો કોયક કાલે વધો, દેવરૂપ, પ્રતાપીક અંશે. ગ. કોએક કાલે, વાધો વીકરંમને વેસ દેવરૂપ, અધી પ્રતાપી આસરે. ઘ. કોઇક કાલે(ક પ્રતના 'વધુ વિક્રમને અંશ'ને બદલે ત્યાં 'વધ્યો...વંસે' રાખ્યું) ચ. કોઅક કાલે, વધો વીક્રમનેં વંશે દેવરૂપ, પ્રતાપી અંસે. ૨. ખ. સરીખું રાજકાજ કરે એ રીતે, તણિ ચરચાય પરજા, બોહો પ્રીતે ગ. રાંમા સરીખુ રાજકાજ કરે, રીતે ધરંમ, પ્રીતે. ઘ. સરીખાં રાજ્ય કાજ કરે એહ રીતે, ચરચાય, પ્રીતે ચ. સરીખુ રાજ કારજ કરે, રીતે, પ્રીતે ૩. ખ. કોયેક, અનુ-સારથિ, ભાવિયુ ભુપત્યે કાહાડુ ભુમથિ અધીપતને, આવીયુ ગ. કોએકભાગ એનું તે સાર ભુપત એને સુખમન ભાવીઉ ભુપતે કહુ ભોમીથી અધીપત, આવીઓ. ઘ. ભાવીયુ ભુપતી કાહાડયુ ભોમથી અધીપત્ય, આવીયુ ચ. કોઅક ભાગ અનુંસારથી ભુપત, ભાવીઊ સીહાસન સ્વરગ લોકનુ ભોજ નૃપ હાથે આવીઊ. ૨૦. ૧. ક. એક મીત્ર વિપ્ર તે બાલેં વેશેં. ગ. બાલે વસે. ઘ. વેસે. ૨. ખ. પરદેસે. ગ ગંમ (લહીઆનાં પ્રમાદ) ગઆ પરદેસે. ઘ. પરદેસે. ચ. ગઆ પરદેસે. ૩. ખ. મોકલિયાં બ્રહ્મે ગ. શોની વતાંન મોકળીઆં બ્હાંને. ઘ. મોકલીઆં બ્રંહ્મેં. ચ. મોકલીઆ ભરમે. ૪. ખ. મુકર, કુડે કરમે. ગ. નામુકર ગઓ, કરમે. ઘ. મકરી, કુંડે કરમે. ચ. નામુગર, મંન, કર્મેં. ૫. ખ. રાડે. ગ. આવો દેસમાં રદે બદલ તે થઆ. ઘ. દેસમા રદબલ રાઢ, ચ. આવો, દેસમાં રીધી બદલ રાહોડ થઆ. ૬. ખ. નરપત કને ગુણ, બે ગયા. ગ. નરપત કને ગુણ જાંણને બે ગઆ. ઘ. ચકાવાં, કને ગુણ જાંણીને બહુ. ચ. નરપત કને ગુણવંત બે ગઆ. ૨૧. ૧. ખ. જુઠી, સાખ, વિપ્રસુ, ગ. જુઠો દીધો સાદ રાએ વીપ્રસુ રૂઠો. ઘ. જુઠે, સાક્ષ, વિપ્રસ. ચ. જુઠી, સાખ રાઅ વીપ્રસુ રૂઢો. ૨. ખ. કટુ કરીને કોપ જુગતે દીસે જુઠો. ગ. કાહાડો, વદેસ જોગ. ઘ. વદેસ જોગ્ય, ચ. કરીનેં, ૩. ખ. ગોવાંલ વચન ન્યાનાં. ગ. ગોવાળ વચન તે વાટે કીધો. ઘ. વચન નાવટ. ચ. ગઢ વચંન ન્યાના જે કીધા. ૪. ખ. દિધો ડંડ રત્ન બ્રાંહ્મણને દીધા. ગ સોનીને, ડંડ રત્ન બ્રામણનેં. ઘ ડંડ, બ્રાંહ્મણને, ચ. બ્રામણનેં ૫. ખ પરધાંને કહુ પટંતરે ભોજે જુગતે જાંણિયુ. ગ પરધાંને કહુ પટતરે ભોજે જુગતે જાંણીઉ. ઘ. પરધાંને કહુ પટંતરે ભોજે જુગત્યે જાંણીયુ. ચ. પ્રધાંને કહુ પટંતરે ભોજે જુગતે જાંણીઊ ૬. ખ. બોદી, સુભ સહાસન આંણિયુ. ગ. ત્રપે સભામાં

સઈસન આંણીઉ. ઘ. ભોજ (પછી બે અક્ષરની જગ્યા ખાલી છે.) સભા માંહે, આંણીયુ. ચ. ભુમી ખોદી ભોજ નરપ સુભ સીહાઅંન આંણીઊ. ૨૨. ૧. ખ. સમુહુરત રાજાને સુઝ્યુ. ગ. સમુરત રાજાને સુજીઉ. ઘ. સમુરત રાજા સુઝીયુ. ચ. સમુરત રાજાને સુજીઊ. ૨. ખ. પ્રીત. પુજિયુ. ગ. પ્રીત, પુજીઉ. ઘ. પુજ્યુ. ચ. પ્રીત, પુજીઊ. ૩. ખ. ચતુર ચલાવે જમણો. ગ. ચતુર પુરસઅ છે જંમણો ચરણ. ઘ. ચરણ. ચ ચતુર ચલાવે, ચરણ ૪. ખ. સબ્દ સભલીયો, ગ. સબદ એ સાભળો કરણ. ઘ સબ્દ સાંભલીયો કરણ. ચ સબ્દ સાંભ· લીઓ કરણ ૨૩. ૧. ખ સંકટહરણો જેહેનું, ગ. સકટહરણ જેહેનુ, છે સંકટહરણ જેહેનું ચ. સંકટહરણો જેહેનું નામ ૨. ખ. તેણે, ગ. પુતળી તેણે, ઘ. ચ તેણે, ૩. ખ. માં, સંઘાસન, ગ. માં કરસો સાંઈઆસન, ઘ. ભોજ ન કરીસ સિંહાસન, ચ. ભોજં, કર સીહાસન, ૪. ખ વિક્રમ સરખો, ગ. વીકરંમ સરખો, ઘ. ચ. સરખો, ૨૪. ૧. ખ. ઘ. ચ. કરે. ગ. કરોડ, કરે. ૨. ખ તે એ, પાગજ ધરે. ગ. પગ જ ધરે ઘ. ઉપર્ય, ધરે. ચ. તેએ આસન નૃપ, ધરે. ૩. ખ બાકી જો કરે, ગ. કરે સજોગ. ઘ. સંજયોગ. ૪. ખ. તજે કે વ્યાપે, ગ. તજે કે વાપે, ઘ. તજે કે થાયે, ચ. પ્રાણ તજે કે વ્યાપે. ૨૫. ૧. ખ. જાંણો, તમો. ગ. સતવાદી આંણો છો તેમો. ઘ. સસવંદિ જાંણો, તમો. ચ. સતવાદી જાંણો, તમો. ૨. ખ. ગ. ચેતાવુ, અમો. ઘ. ચેતાવુ, ચ. અમો. ૩. ખ. કેહે, કેવો, ગ. કેહે, કેવો રાઅ. ઘ કેહે, કેહેવો, ચ કેહે, કેહેવો રાએ. ૪. ગ. વીકરંમનો મહીમાઅ. ચ. મહીમાઅ. ૨૬. ૧. ખ. તેણે કેહેવુ, કરુ. ગ. તેણે કેહેવુ પ્રાકરંમજ કરૂ. ઘ. તેણે કેહેવુ, કરુ ચ. તેહેણે કેહેવું, કરૂં ૨. ખ. કેવુ હરુ. ગ. કેહેવુ જ હરૂ. ઘ. કેહેવુ હરુ. ચ. પાર...કેહેવું હરૂં. ૩. ખ. કેવો, ને કેવો, ગ. ઘ. કેહેવો, ને કેહેવો લોક. ચ. કેહેવો, કેહેવા, ૪. ખ. કેહી પેરે સમાવો, ગ. પેરે સંમાવો સોખ. ઘ. કેહી પેરે સમઝાવો, ચ. પેરે સમાંવો. ૨૭. ૧. ખ. કેહે સુણ, ગ. સંકટહરણ કેહે શુણ રાજા, ઘ. કેહે પુતલી સુણ તુ ભોજ. ચ. કેહે સુણ, ૨. ખ ચ. તુ ભોજ ગ. છે ભોજ. ઘ. વાતમાં તે છે ભોજ. ચ. પ્રતમાં ૨૭ મી ચોપાઈમાં નીચેની પંક્તિ પણ છે:

તેં પૂછી જે મુજને વાત કહુ તુજને દીલ થઈ રલીઆત.

૨૮. ૧. ખ માલવસુખ, જે તીરથ કેહે. ગ. માલવસુખ ઊજેણી તેણે તે કેહે. ઘ માલવસુખ, તેહેની તીર કેહ. ચ. માલણસુખ્ય ઊજેણુ તેહ તીરથ કેહે. ૨. ખ. ગંગા સમાંને, પાણી. ગ ગંગા સમાને જે ખીપ્રાનીર પ્રા પ્રવીત્ર

જલને નીરમલ નીર. ઘ. ગંગા સમાંન્ય ક્ષીપ્રા પવી જલ પુર પાંણી. ચ. ગંગા સમાંને પવીત્ર પુરણ પાંણી ૩. ખ. ખેલે બાવન, ચાલે ગ. તાંહાં ખેલે છે બાવન, ચોરાશી રેહે છે તે. ઘ. ખેલ બાવન વિર, ચાલે. ચ. ખેલે બાવન, ચાલે. ૪. ગ. ચોસટ, ભક્ત સાથે, માહાલે જે. ઘ. જોગ્યણી, હરસીધ જ, ચ. ચોસટ, 'હરસીધ, ૫. ખ. માંહાકાલેશ્વર માહાજતી જ્યોતલંગ વસે જાંહાં. ગ. માંહાં કાલેસ્વર તે મારાજ જોતીલીગ વસે છે જાં. ઘ. માંહાકાલેસ્વર માહાજતી જ્યોતિલીગ વસે જ્યાહા. ચ. માહાકાલેસ્વર માહાજતી જેતીલીગ વસે તાહાં. ૬. ખ. કરે, માગા વરસે તાંહાં. ગ. એ રાજ કરે તે વીક્રમ મેહે માંગા તે વરસ છે તાંહાં. ઘ. રાજ્ય કરે વિક્રમ, મેહે માગા વરસે ત્યાંહાં. ચ. નૃપરાજ મેહે માગા વરસે જાંહાં. ૨૯. ૧. ગ. સીધવડ તાં, ઘ. ચ. મોહોટો, ૨. ખ. તેની તીર ગ. તેહેને તીર. ઘ. તેહેની તીર. ચ. તેહે તીર ૩. ખ. વસે, દેશ જે રીધ. ગ. રેહે, દેસ દેસના વીર. ઘ. રેહે, દેસે જે રીધ. ચ. વસે, દેસે જે સીધ. ૪ ખ. વસે નરપત્યને. ઘ. વસે નરપતને નીધ. ઘ. વસે ન્રપતને નિધ. ૩૦. ૧. ખ. ગ. ચ. જીતો જેણે, ઘ. જીત્યો જેણે, ૨. ખ. રાખુ; ગ. ઘ. ચ. રાખુ, અનમીતુ, ૩. ખ પરવરે. ગ. સરગ, પરવરે. ઘ. સ્વરગ, પરવરો. ચ. સવરગ પીતલ, પરવરે. ૪. ખ. લઘુલાઘવિ, કરે. ગ. વીદા કરે. ઘ. વીધા ભણો. ચ. કરે. ૩૧. ૧. ખ. જાંણે પરવેશ. ગ. પરકાઅ કરે, ઘ. જાંણે, ચ પરકાઆ જાંણે પરવેશ. ૨. ખ. તેહેને, ગ. નાં વાપે તેહેને, ઘ. તેહેને દેસ. ચ. તેહેનેં દેશ ૩૨. ૧. ખ ઈંદ્રપુરી જેવી, ગ. ઈંદ્રપુરી એહેવો એ આંક. ઘ ઈંદ્રપુરી એહેવી અંક. ચ. ઈન્દ્રપુરી જેવી એ, ૨. ખ. લખણ જોના, ગ. લખણા જોતા, લાંક. ઘ ચ જોતે, ૩ ખ. વર્ણ, વસે જાં વાસ. ગ. વરણ અઢારે વસે તા વાંસ. ઘ. વરણ, વસે તે વાસ. ચ. વરણ... સે જાહાં વાસ. ૪. ખ. વસંત રત્ય સુભ બારે, ગ. વસંત બધે. ઘ. વસંત બાધે, ચ. વસંત રીતુ સુભ બારે,

[૩૧ મી ચોપાઈ પછી નીચેની પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ છે.–
ખ. નારાયણનુ મોહોટુ તુર મા હરસીધ હાજરાહજુર.
ગ. નારાઅણનુ મોટુ તુર હરસીધી રેહે હાજરાહજુ.
ઘ. નારાયણનુ મોહાટે તુર હરસીધ્ય છે હાજરાહજુર.
ચ. નારાઅણનુ મોહોટુ તુર હરસીધ.........જુ]

૩૩. ૧. ખ. આવંતી, સાખ શાહાસ્ત્ર દે, ગ. સાહાસ્ત્ર સાખ દે, ઘ. આવસતી,

સાખ સાહાસ્ત્ર દે, ચ. આવસ્થી, શાખ શાસાસ્ત્ર દે, ૨. ખ પ્રયુત અજાચીક, ગ. અગનાહોત્ર અતી ઉતંમ પ્રઉત અનીચીક, ઘ. અગ્નિહોત્ર, પ્રયુત અજયાચીક. ચ. પ્રઉત અજોચીક, ૩. ખ, સવા લાખ સાહાસ્ત્ર, વીખાંણે વેદે, ગ. સવા લાખ, સાહાસ્ત્ર, વખાંણે વેદ. ઘ. સવાલખ, સાહાસ્ત્ર...(બાકીના શબ્દો ૩ જા ચરણના છે) ચ. સવાલાખ, શાસ્ત્ર, વપાંણે વેદે. ૪. ખ. સેહેસ્ત્ર, ભણે ભારથ ઘણુ ભેદે, ગ. સુજાંણે ભણેં ભરથ ઘંણુ ભેદ, ઘ. ('સવાલખ તો સાહાસ્ત્ર' બીજા ચરણના શબ્દો ત્યાર પછી:) સુજાંણ ભણે ભારથ ઘણુ ભેદે, ચ. સુંજાણે ભણે ભારથ, ભેદે, ૫. ખ. જોતીક, કે લખણ લસે. ગ. જોતીક જાંણે પુરાંણ અતિ લાઅક છે લખણા બસે, ઘ. જોતીક પુરાણ અતી લાયક, લસે. ચ. જોતીક, અતી લાઅક, લશે. ૬. ખ, વીપ્રર વસે. ગ. અતી સુખ, વીસલાખ વીપ્ર, ઘ. અતીસુખ, બ્રાંહ્મણ વસે. ચ. અતીસુખ, વીપ્રો વસે. ૩૪. ૩. ખ. નીરમલ, માંનવ્યનાં મંન. ગ. માંન ચ નીરમલ સઊ માનવીનાં, ૨ ખ. અધીપત્ય સહુને પુરે અંન. ગ. અધીપતી પુરે સહુને આંન ઘ. અધીપતિ પુરે સહુને અંન. ચ. અધીપતી પુરે સહુને અંત. ૩. ખ. ચ. અનુસારે વરતે લોક. ગ. કરંમ અનુસારે વરતે લોક. ઘ. અનુસરે સહુ કરમે લોક. ૪. ખ. કોને, કે શોક, ગ. કોનેં વાધીને, ઘ. કોહોને ને એક. ચ. કોને વ્યાધી કે સોક. ૩૫. ૧. શી કહુ, ગ. વંણીક તંણા સા, વીવેંક. ઘ. તણા સા કહુ વવેક. ચ. તણો સો કહુ, ૨. ખ. એક એકધિ, ગ, છે અધીક એક. ઘ. એક થકી અધીક છે એક. ચ. એક એકથી અધીકા, ૩. ખ કેટલા વાંહાણવટી, વિદેશ. ગ. કેટલા વાંહાણવટી છે દેસ. ઘ. કેટલા વાંહણવટી છે દીસ. ચ. કેટલા વાંહાંવટી છે વીદેશ. ૪ ખ વેપારી, ગ. કઇ વેપારી નગરનરેસ ઘ કૈઈ વેહેપારી નગરનાવેસ ચ કઇ વ્યાપારી નગ્રનીવેશ. ૩૬. ૧. ખ. વોહોરે ઘાટ. ગ સતધરુમની વાહારે ચઢે ઘાટ ઘ. સત્યધર્મ વોહોરે વાટ. ચ. સત્યધરમના વોહોરે ઘાટ. ૨. ખ લે બ્રાંહ્મણને, ગ. લાંચ નાં લે બ્રાંમંણને, ઘ. ન લેએ બ્રાંહ્મણને, ચ. ન લેવો બ્રામણ ભાટ. ૩૭. ૧. ખ, લખમી વાસે ગ સહસ્ત્રે કોટીધજ પંચ જે ઘર લક્ષમીને વાસ ઘ સહસ્ત્ર કોટિધ્વજ, લક્ષમી વાસે ચ. જે ઘરમા લક્ષમી વાસે, ૨. ખ. સદાવૃતની સાખ ધીપતવત એ આસે. ગ. અધીમાં નાંમ આસે. ઘ. સદાવરતની, અધીપત વત અતી આસે. ચ સાખ અધીપાપ મન આસે ૩. ખ. લખપતિ લખ સાત, કરે જે વાદે. ગ. લખવંત વસે છે લાખ સાત, કરાંતા વાદે. ઘ. લક્ષવંતા,

કરતાં વાદે. ચ લક્ષપતી લક્ષ સાત, કરતા વાદે. ૪. ખ. સેહેસ્ત્રપતી, આદ્ય અકિચીત આદે. ગ. સાહાસ્ત્રપતી અઉત કંચંન આદે. ઘ. આદ અકંચંન આદે. ચ. સૌ લોક આદ અંકીચીત આદે. ૫. ખ. નવતેરી નગ્રી વીષે જુજુવી જુગતે જાંણીયા. ગ. નવતેરી નગરી વાસેખે જુજવી જુગતે સહુ જાંણીઆ. ઘ. નવતેરી નગરી વ્યખે જુજુઆ જુગત્યે જાંણુઆ. ચ. એ નવતેરી નગ્રી વીસે જુજુવા જુગતે જાંણીઆ. ૬. ખ. લખ સતર, કરે વણજજે, ગ. લાક્ષ સતર કહુ વણજ કરે જે વાણીઆં. ઘ. સાઉકાર લક્ષ સનર કહુ, કરે સહુ વાંણીઆ. ચ. લક્ષ સત કહુ, કરે જે વાંણીઆ. ૩૮. ૧. ઘ. ખેડુ જનનો, ચ. ખેડુ જનનેં રૂડો, ૨. ખ. પાંમે, ગ. પાંમે દેસમાં, ઘ. પાંમે દશમા, ચ પામે, ૩. ખ. એકવીસ લાખ એહેવાં, ગ. ઓગીઆર, એહેવાં હોળાં ફરે ઘ અગીઆર એહેવાં, ફરે, ચ. એકવીસ લાખ એવાં હળ ફરે. ૪. ખ. કોડેથી કરે. ગ કરણી લોક કોડેથી, ઘ કે.ડેથી કરે. ચ. ક્રસીકર્મ કોડેથી કરે. ૩૯. ૧. ખ મહીપત્યવત કરે મન ઠાઠ ગ મહીપત મંગ કરે ઠાઠ ઘ. મહીપત્ય મંગા કરે જે ઠાઠ. ચ મહીપત વાત કરે મન ઠાઠ ૨. ખ સેહેસ્ત્ર, ઘ ખુધ્યસાગર, ચ ખુધસારા, ૩. ખ. સેહેસ્ત્ર, ગ. ચૌઉદ ચારંણ ચતુરી ઘ. ચઉદ. ચ ચઊદ સહસ્ત્ર, ૪ ખ. અતી, ગ અતી અતુરી ચ અતી, ૪૦ ૧. ખ. ચારસે, ચોરાશી, ગ. ચારસે, ઘ ચારસેહે, ચ. ચારસે ચકલા ચોરસી વાટ, ૨ ખ સાત સેહેસ્ત્ર, ગ સેહે તંબોલી, ઘ. સેહે તબો-લિનુ, ચ....તબોલી, ૩. ખ.ગ બસેઆર, ઘ. બસેહેચાર, ચ બસેઆર, ૪. ખ બાંણુ, અધકી ઓટ. ગ. બાંણુ, અદકી ઓટ ઘ. બાણી, અદકી ઓટ. ચ. બાંણું, અદકી ૪૧. ૧. ખ. પંચાંણુ પુઠે હોયે, ગ. પંચાણુ પુઠે હોએ, ઘ. પંચાંણુ પુઠે હોય. ચ. પુઠે હોઅ ૨ ખ. સંખા, ગ. સાંક્ષા, નાં, કોએ, ઘ. સંક્ષા પાર, ચ કોઅ, ૩. ખ. અધકી સંમરધ્ય એથી ધણી, ગ. સમરધી ધણી. ઘ. અધકી, સમરધ્ય, ચ. અધકી સમરધ એથી ધણી. ૪, ખ. ઘ. એહેવો, ગ. એવો, ઉજેણી ધણી. ચ. એવો, ઊજેણી, ૪૨. ૧. ખ. લશકર, તેહેની લહુ. ગ. સાંક્ષા જેતી લહુ. ઘ. આ પ્રતમાં આ ચોપાઈ નથી. ચ. લસ્કરસંખ્યા તેની લહુ. ૨. ખ. કેહે, સંખેપે કહુ. ગ. કેહે, સાંક્ષે કહુ. ઘ. આ પ્રતમા આં ચોપાઈ નથી. ચ. કેહે, સંક્ષપે કહુ. ચ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિ પણ મળે છે—"હઅ હાથી રથ પ્યાદા તણી છે ચતુરંગી સેના ધણી. ૪૩. ૧. ખ. હાથી હગેલે લાખ હીમ અંબાડી હાલે. ગ. હડોલે, હુસેથી હાડે, ઘ.

છપો નથી. ચ. હાથી હરોલે લાખ હેમઅંબાડી માહાલે. ૨. ગ. નવરંગા, મદગરાંતા, ઘ. છપો નથી. ચ. ધજાને ની, ૩. ખ. ચ. ખંનર હજાર, વાજે. ગ. પાંખંર પાંક્ષ સહસ્ત્ર, વાજે. ઘ. છપો નથી. ૪. ખ. સેહેસ્ત્ર પર સુર ધણાં, ગાજે. ગ. પર શુર ધંણાં, ગાજે. ઘ. છપો નથી. ચ. પર સુર, ભારખાને ગાજે. ૫, ક. ઘણી લાહર બીજી, ખ. સાંહાંડી સીતરે હજાર આગલ લાહાર બિજિ ઘણી. ઘ. છપો નથી. ચ. હાંથી સાતેર હજાર છે બીજી લાહાર રચી ગણી ૬. ખ. હલમતારા હાથીયા તરતિબ સેન્ય, ગ. હલમતા હાથીઆ તરતીબ સેન વીક્રાંમ તણી. ઘ. છપો નથી. ચ. હલમલતા એમ હાથીઆ તરતીબ સૈન્ય વિક્રમ તણી. ૪૪. ૧. ક. અવલખ, અરાકી. ગ. અસ્વ, અતી. ઘ. અસ્વ, અતી અરાઠી. ચ. અસ્વ, અબલક અતી અરાડી. ૨. ખ. લાખે બેડાગ સુર પુર પરાઠી. ગ. લાખ વીડગ પુર સુપુર પરાઠી. ઘ. પુર સુપુર પરાડી. ચ. વેડાગ સુરપુરમાણ પરાકી. ૩. ખ. મુલતાંની, કેહેકાંણ, મુલી ઘોડા. ગ. મુલનાંની, કેહેકાંણ ઘણાં ઘણાં મુલે ઘોડા. ઘ. કેહેકાંણ, મુલે ઘોડા. ચ. મુલતાંની કેહેકાંણ ઘણા મુલી છે ઘોડા. ૪. ખ. પંક્તિ નથી. ગ. ગાંત્રીર નીર. ચ. ગંગાજલ સમતુલ મુલ્ય અમુલક જોડા. ૫. ખ. એહેવા અસ્વ અની સોભતા વંક, વખાંણીયે. ગ. ઝર પાક્ષર ઝવેર જડાં વેડાંગ વખંણીએ. ઘ. જીણ જવેર જડાં વાંકા વખાંણીયે. ચ. હીરે જડીત્ર પણંણ છે વીધ વીધે વેડાંગ વખાંણીએ. ૬. ખ. કલપના પાંચક લાખ પરમાણિયે. ગ. કલપન લાખ પાસે પરમાણએં. ઘ. કવિ સાંમલે, કલપના, પરમાંણીએ. ચ. સામલે, લક્ષ પાંસટ પ્રમાણીએ. ૪૫. ૧. ખ. સેહેસ્ર પ્રધાંન, દેવે. ગ. પંચ, દેવે, દાઆક. ઘ. દેવા દાયક. ચ. પ્રધાંન દાન દેવે, દાઅક. ૨. ખ. સેહેસ્ર પુર-લખણ ગુણલાયક. ૨. ગ. રાંણજુર પુરણ-લક્ષંણ ગુણ-લાઅકા. ઘ. પુરણ-લખણ ગુણ-લાયક. ચ. પુર-લક્ષણ ગુણલાઅક. ૩. ખ. સાંમદ, રાયોત, ભણિજે. ગ. સાંમદ રાએ, ભંણીજે ઘ. સાંમદ રાઓ, અણીજે. ચ. રાઓત, ભણીજે. ૪. ખ. સેહસ્ત્ર, ગુણવંત ગણિજેં. ગ. સહસ્ત્ર બળવંત ઘણા ગુણવંત ગણીજે. ઘ. ચ. સહસ્ત્ર ગુણવંત ગણીજે. ૫. ખ. દશ, દીવાન ડાહા દાખિયે. ગ. દીવાં દાહા દાક્ષીએ. ઘ. દીવાંન ઘણા દાહ્યા દાખીએ. ચ. દીવાંન ડાહા દાખીએ. ગ. દીવાં દાહા દાક્ષીએ. ઘ. દીવાંન ઘણે દાહ્યા દાખીએ. ચ. દીવાંન ડાહાં દાખીએ. ૬. ખ. વજીર વિસ, ભુપત વિક્રમ વિખાંણિયે.' ભુપન વીક્રાંમ ભાખીએ. ઘ. ભુપત્થ, ભાખીએ. ચ. વીસ હજાર, ભાખીએ. ૪૬. ૧. ખ. અબ્દરા અપરમપાર બોહો વિધે. ગ. અબછરા અપરંપાર વીધ-

વીધે. ઘ. અવછરા અપરમપાર નાટ્યક-ચેટક વીધ વીધ. ચ. બહુ વીધવીધ. ૨. ખ. પંક્તિ નથી. ગ. ખાસ ખેલ રંગરેલં રાજસ-ગુણ રીધરીધા ઘ. મેલ રાજા સુરીધ. ચ. મેલ રા...ધ. ૩. ચ. કરે જેકાર, ૪. ખ. ચાતુરી, ગ. ઠાઠ અહેનીસા, ચ. ત્રુટક પંક્તિ છે. ૫. ખ. આનંદ અતી અતી, ૬. ઘ રામરાજ્ય સરીખડો, વીક્રમ તણો ચ. ત્રુટિત પંક્તિ. ૪૭. ૧. ગ. મુઠી માંહી મુઠી ઓહોએ જંસ. ઘ. મઠ્ઠી જયમ. ચ. ત્રુટક પક્તિ. ૨. ખ. ઘ. વીખાંણ, ૪. ખ. રઠીઆલુ, ૪૮. ૧. ચ. દુખીઆ જાંહાં. ૨. ચ. કેહે તાંહાં. ગ. કરસો તંમે જાવાનું સુખ. ૪૯. ૧. ગ નગર ત્રંબાવટી, ચ નગ્રીનુ ગુણગામ. ૨. ખ નીરમલ ચાર છે, તેહેનાં નાંમ. ગ. ચાર તીન છે, ચ. ચાર, ૩. ચ. કનકાવંતી, રૂપવંતી. ૪. ગ ઘ ચ. ત્રંબાવટી. ૫૦. ૧ ખ છે નાંમ ગ ખાંભાવટી, ચ. ખંબાવતી. ૨ ખ આદ્ય ભોમ દેવસ્થલ-ઠાંમ્ય. ગ એધ ભોમ, ચ આદ ભોમી દેવસ્થલ હામ ૩. ખ ગ મહીસાગરનાં ચ મહીસાગરની ભારે તીર ૪. ગ તીરથનાં આભરંણ. ઘ. તીરથના છે. ચ. તીરથના આવે નીર. ૫૧. ૧. ગ. કોટીધજા, ૨ ગ લખવના, ચ લેખા વના, ૩. ખ વાંહાણ-વટી, ગ. વહીવારૂ વેપારી ૪. ખ અલખત્ય. ૧ દંતોશા કા દો. ભાર પૃ. ૪૦૪ ॥૫૧॥ ૫૨. ૧. ખ. વાંણ. ગ વીદેસથી આવાં, વાંણ. ઘ ચોપાઇ નથી ૨. ખ. ઉદયો ભાંણ ગ ચ. ઉદઓ. ૩. ખ કુવલચંદસા, ગ. કુંવલચંદસાહા નીગ્ગુણ નેટ. ઘ નગર-ગુણ-નેટ ચ, કામલચંદશા ૪ ખ. તેહને સપુત ગ તેહેને ડાહ્યો પુતર એક, ચ ડાહ્યો સપુત દતોશા. ૫૩. ૧. ખ. ચ. સતી. ગ. ઘેહેર ઘ. ઘેર. ૨. ખ. ધર્મ તે પાલતી ગ. પ્રતિ-વ્રતા નીત ક્રંમ પાળતી. ચ. પ્રતીવૃતા ધર્મ તે પાલતી. ૩. ખ. ઉગા, ગ. ધણાએક પુનનો ઉગો શુતર. ઘ. ધણાક, ચ. ઊગા સત્રુ. ૪. ગ. પાંમો પદંમણી, ઘ. પદ્મમની, ચ. પદમની, ૫૪. ૧. ખ. બતરીસ-લખણો, ગ. બત્રાસ-લખણો, ઘ. બતરીસ-લક્ષણ, ૨. ગ. ભારે ભુપ, ૩. ખ. કુંકુંમલોલ સરીખી કાય. ગ. કાકોલલોલ સરીખી કાઅ ઘ. સરીખિ. ચ. કુકુમલોલ સરીખી કાઅ. ૪. ખ. લખણ, રાયે. ગ. લક્ષંણ, રાઅ. ચ. અ. ૫૫ ૧. ખ. ઘ. સાહાવટ નાવટ કેરૂ ગ. સાહાવટ નાવટ કેરૂ રૂપ (રૂપ'ની નીચે 'તુર' લખ્યુ છે.) ચ. સાણવટ, ૨. ગ. પુન-પ્રતાપ ઘ. પુન્ય-પ્રતાપ, ૩. ખ. જાંણે, દેહે. ગ. જાંણે, દેવંસી દેહે. ઘ. જાંણે કોઇ, ૪. ખ. ચ. નારાઅણ, છે, ગ. નારાઅણ ઉપર બહુ જોહે. ઘ. છે, ૫૬. ૧. ખ. ચતુરવીધા,

ગ. ચડિદવીદા, ઘ. પરમાંણ, ૨. ગ. બત્રીસલક્ષખણ, પ્રેમરશ, ઘ. પુરણ પીધો. ૩. ખ. અતીસે, અંશ વંશ શુભ, ગ. અતીસે, સંગ રુડી ઘ. ચ. અતીસે, ૪. ચ. બહેકે ખાસ રસ પર બેસે પ્રીતે. ૫. ખ. બોહોતેરી બુધ, ગ. બોતેરી બુધ,

*છપન ક્રોડ ટકા ઘેર રોક વશ વરતે નગરના લોક
દેશ વિદેશ દુકાનો ઘણી આવે ઉપજબાર તણી ।।૫૭।।

બુ. કા. ભા. ૨. પૃ. ૪૦૪. ૫૭.* ૧. ગ. નાત તણે. ૨. ચ. દોલત ઘણી. ૫૮. ૨. ગ. વસે સહુ નગરમાં લોક. ૩. ચ. દેસ વીદેસે દુકાંનો ઘણી. ૪. ચ. આવે ઉપજ બંદર તણી. (આ શ્લોકમાં ૩ અને ૪ ચરણો માત્ર ચ પ્રતમાંજ છે.) ૫૯. ૧. ગ. સેહે સાત. ચ. સે સાત. ૨. ખ. વીખાંણૂં. ૩. ગ. ઘ. ચ. રંથ ગરથ ઘણો ઘેર. ૪. ગ. ભુંગલ સબ્દ, ઘ. ગેબી ઘેર. ચ. ગેબી તે. ૫. ખ. વાંહાંણ વીસ વિશે ગણાં હશે રીશા કાઠી ફરે. ગ. વાહાંણ વીસે વીસ ગુણ. ઘ. વાહાંણ વીસ વસે ઘણાં, ચ વાંહાણવટી વીદેસે ઘણા બૃ. કા. દો. માં અહીં બે પંક્તિ વધુ છે (છપાઈ પ્રમાણે ઉપર ખૂટે છે):—

નાવે ડહાપણ કીધ ના આવે વિદ્યા ભણતે
નાવે કરતે કૂડ નાવે ગુણ જ્ઞાન ગણંતે !

દશે દીસ કોટી ફરે. ૬. ખ દંતોશેઠ, વણજકાટિ. ગ દેસાવળ, વાંહાંણ કોટી એવાં વસે ફરે ચ. દંતાસેઠ દેસાવરી, વણજ કોટી એહેવા કરે ઘણા. ૬૦. ૧. ક. પહેલું ચરણ નથી ખ. પ્રતનો પાઠ અહીં ઉમેરવામાં આવ્યો છે. ગ. નાં આવે, ન આવે વીદા, છ ડાપેલી ૨. ક પહેલું ચરણ નથી. ખ. પ્રતનો પાઠ અહીં ઉમેરવામાં આવ્યો છે. ગ. કરતાં કુટ, ગુણગાનાં ગણીનાં. ૩. ખ. વેઠે દેહ, ગ ગાઅ વીદેસ, વેઠે દુ:ખ ઘ. ગયે વદેસ, દેહે, ૪. ગ. તજે સુખ દુખ ને ભુખ. ઘ. સુખેદુખે. ૫. ખ. પ્રક્રમ પરવશે, ગ. પ્રાક્રાંમ પ્રસેવંન, ઘ પરસેવના, છ. પરસેવના લાંચ થીકી. ૬. ખ છ. કરમસંચા થકી, ગ લક્ષ્મી લેહસે, કાંમ સાચા થકી. ઘ. લક્ષ્મીલેહેર આવે, જો હોય કર્મસંચા. ૬૧. ૧. ખ. નવ્ય જાય, ગ કહુ નાં જાએ, ઘ. કહુ ન જાય, મેહેન્યત, છ. કહુ ન જાય. ૨. ખ. ચીતમાંયૅ હેને પ્રાંણીપત પાગે. ગ. પ્રાંણીપત પાગે, છ. એહેજે ખ્યાલ, ૩. ખ. કોસર, નવ્ય, વાવરતાં ધાહાડી. ગ. કોસાર, ઘ. છ. કોસર્ય, નવ્ય રેહે, દાહાઢી ૪. ખ. ચરણ નથી. ગ દે, ગાલ ણાં ('ના'ના અર્થમાં) ઘ છ. દે, હાકી કે કાહાડી. ચ. પરંપચે નવ રેહે, નવ રેહે ઘરમાં

ગાડી. ૫. ખ. કરો માં એહની માંણી મમતા, ઘ એહેની, ચ. કરો માં, મર્મની. છ. અક્ષરો ભૂંસાઈ ગયા છે. ૬. ખ. લક્ષ્મી તે રહે, રેખા જે, ગ. સંમલ કેહે, કરંમની. ઘ જો કબુલ રેખ હોય કરમની. ચ. રેખ જે, છ. લક્ષ્મી રહે, ૬૨. ૧. ખ. લીલાલખમી લેહેને, ગ. ઘ. ચ. લક્ષ્મી, ૨ ગ વાધી ઘેહેર. ૩. ખ ચ. કોટ, કરે કલોલ. ગ. કોટી, કરે કલોળ. ૪. ગ. શ્રુતને, થઆં છે, ચ. થઆં છે, ૬૩. ૧. ખ. જાંહાં જાહાં વીવાની, ગ. જહાં જાંહાં વેહવાંરની, ઘ. જાહાં વીહીવાની, ચ. જાહાં વીવાની છ. જાંહા વિવાની, ૨. ખ. ગ. માતને તાત. ચ. માત નેં તાત ૩. ખ. ઘણાંક, આવ્યાં, ગ ઘણાંએક સીફલ, ઘ. છ. ઘણાં સીફલ, ચ ઘણા શ્રીફલ, ૪. ખ. ઘ. ચ. પરણાનિ, ગ. ના કરે પાંણીની પેર. છ. પ્રણાની પેર. ૬૪. ૧. ખ. ગ ઘ. પંચાસ, ચ. શો, છ. પાંચસે; ખ. ચ. ઠેકાણે, ગ છ. ઠેકાંણાં, ઘ. ઠેકાણાં; ૨. ખ. ના અખર કહો નીજ નામ, ગ. ના અક્ષર બીજુ નહી નાંમ, ઘ છ. ના અક્ષર કહે નીજ નાંમ, ચ. ના અક્ષર કેહે નીજ નામ; ૬૫. ૨. ગ. ઘ છ વીહીવા, ચ. માં ૬૫ થી ૧૦૮ કડીઓ નથી. ૬૬. ૨ ગ. કેરી જાર ખાસા ખેલ દલ દાવે ૬૬. ૩. ખ.દે દુખ દીલ, ગ. દેવે ખાંપણ, ૪. ખ. ગ. ઘ. અત, ખ એકથી તો ઘર ભંજે, ગ. એક રાંડથી ઘર ભાજે, ઘ. ચ. ઘરડેથી ઘર ભાજેપૂ ૬. ખ. ભાગ થકી તો ભંગ્યની મલે. ગ. મલાં ભાગે જો મલે, ઘ. મેહેલાં. ૬૮. ૧. ખ. ડાહી જો રીત્ય. ૬૯. ૧. ઘ. છ. કંન્યા. ૨. ખ. જે કો પ્રેમદા ગ. જે પ્રેમદા, ઘ. છ. જે પ્રેમદા પ્રાત્યે પુરુષસુ બસે; ૩ કુઅર પારખુ તેહેતુ કસુ. ખ. ગ. ઘ છ ૭૦. ૧. ખ. ઘ. આધ અષાડો, ગ. આવે અસાડી, સરવે વખાણે, ૪. ઘ હોય ખાખુલ્ય. ૪. ખ. તે ભેલાડે, ગ. ભાગે, ઘ. ભેલાઈ ભાજે, ૫. ખ ને ગોરડી લાભ સુત વછેરો જાંણિયે. ઘ.ખ મા 'કોક' શબ્દ નથી નીપને તો, ગ. નવી જનસ ને નીપજે વખાંણીએ, ઘ. નીપજે ૭૧. ૧. ગ. કો નાં, ૨. ખ કુખર પારખુ તેહેતુ કરો, ગ. ઘ કુંવર વિચારી તે. ૭૨. ૨. ખ. વિસ્તારી; ૩ ગ. ઘ ધાઓ; ૭૩ ૧. ખ ધાયો, ગ. ઘ. ધાઓ; ૭૪ ૨. ખ. ગ ઘ, કુલગોર ૪. ખ લખિ ધાયો એક ઉભો કરો, ૭૫ ૨ ખ. સંગ વીઠારે સૂણ, ગ. સાંગ વેગી રે સુણ. ઘ. સંગ વડા રે સુણ, ૩. ગ. જંમ કરંણ દાનકરણે કરા ૭૬. ૧. ખ. જાયે. ઘ. જાય, ગ. જાવો વલગો; ૨ ખ. દંતુસણ, ગ. ઘ. દંતુસર, ગ. અલગો; ૩. ખ. ચડે મેરુ. ગ. ચડો મેરી ગીરી મહી. ઘ. ચઢે ગીર મેરમાહ, ખ. શીશ જઈ સિંહ

વલગે. ગ. સસી જઈ સહીને બેસે. ઘ. સસી; ૪. ખ. ગ. ઘ. અરણવ જલ. ૫. ખ. ઘ. ત્રોહો, ગ. તોહી વેલ તાનથી તપે; ૬. ગ માં 'ન' નથી. જે નારિ, ૬. ઘ. સાંભલ કહે સરવે ખરુ પણ. ૭૮. ૧. ખ. જોયો, ગ. જાએ; ૩. ખ. ગ. ઘ. રેહે; ૪. ખ. ગ. ઘ. કેહે. ૭૯. ૧. ખ. કો સખી; ઘ. સાક્ષ; ૨. ગ. આખો દીવસ બ્રાંમણ ભંણતો ફરે, ઘ. ભણતો જાય. ૭૯. ૪. ઘ. જુએ, ખ. મેહેલ્યો ગર્વ. ૮૧. ૪. ગ. દખસણ. ૮૨. ૧. ગ. પાસીએ. ૮૩. ૧, ખ. ગ. ઘ. રાંમ; ૩. ક. જોગ્ય જોગ્યની; ખ. જુવતી જોયે, ગ. જોગ જોગણી જુગતે જોયે, ઘ. જોડ જોડની જગતે જોય. ૮૪. ૩. ક. ગંધારું. ખ. ધંધવતી ધંધારુ ગાંમ, ગ. ગંધાવહી. ૮૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. જાતો'તો. ૮૬. ૨. ક. જડર. ૮૮. ૩. ખ. કરમેં મારીયો; ૪. હૈડેથી હીમત હારીયો. ૮૯. પહેલા બે ચરણ મૂળમાં પણ નથી અને ગ. ઘ. માં પણ નથી. પરંતુ ખ માં એ મળે છે. જે નીચે આપી છે. ગ માં ચોથું ચરણ પણ નથી. આંખે આંસુધારો પડી ગલુ બંધ ન બોલો ઘડી. ૯૦. ૧. તે. ૨. પરજાસુ; ૯૨. ૩. ગ. પંચ. ૯૪. ૧. ક. કાલ. ૯૫. પછી ખ. માં બે શ્લોક વધારે છે તે નીચે આપ્યા છે.

૯૫. अ મને આશા મોહોટી હતી જો થાશે માહારુ કાંમ
જજમાંનને રાજી કરુ આપે જાજાં દાંન.
ब. કાંમ તેહેનુ પણ નષ્ય થયુ નષ્ય પોહોતી માહારી આશ
માટે મંદીર સુ જવુ? નીશ્ચે થયો નીરાસ.

૯૭ ૧. ગ. લાવો ગોર કાગળ જોઉ. ૯૮. ૪. ખ. ગ. ઉતારણ. ૯૯. ૨. ખ તે, ગ માં પહેલા બે ચરણ નથી. ૧૦૦. ૨ ખ. ગ. ઘ. છાપ ૩. કુલ નથી ૪. ક. આપેઆપ. ૧૦૩. ૨ ગ. ફેરો. ૧૦૬. ૨. ક. દમંતિ. ગ. દંમતિ, ઘ. દમતિ. ૩. ક. લાખણી; ગ થ. ગુણસાગર સલક્ષણી. ૧૦૬. પછી એક શ્લોક ખ. ચ. માં વધારે છે. જે નીચે આપ્યો છે.

૧૦૬. अ. અડધો ધાહો એણીયે પુરો કીધો કોડ.
સંસારમાં નહી એ સરખી એ જુવતી કેરી જોડ

૧૦૭ ખ ચ. રુપ કહુ હુ કેટલુ કેહેતાં નાવે પાર
વિરંચી કર આપે ઘડી આપે એકજ નાર

૧૦૮. ૧. ચ. માંગ. ૨. ખ. ચ. વરણાવ્ય. ૧૦૮. ૩. ગ. રૂડુ, ઘ. ઈડુ, છ

મદમોહન; ૪. ખ ગ. ઘ. ચ. છ નેન, ક. અંસુલે. ૫. ખ. ગ ડાડમકલી. ઘ. છ. ડાહાડમકલી, ચ. ડાઢમકલી; ૬. ખ ચ. ભાગ્ય સુભાગ્યે ભાંમની તે તુજને ભદ્રા મલી, ગ. ભઈ ભલી ૧૦૯. ૧. ખ. ચ. અકલ, ઘ. છ. અતીવંકો; ૨. ખ ચતુરા ચારુ ચખુક રંભા શુભ દીસે રૂપે. ગ. ચેહેન, ચખુક રૂંભા, ચ. ચતુરા, ચારુ, ચીત. 'ચીખુક' શબ્દ નથી; ૩. ખ. ચ. અધુર, મધુર, પરવાલ ઉજવલ પુરણ પાણી; ૪ ખ. કોલવન, ગ કોએલ બોલે, ઘ છ. કોલ્યવત ચ. કોકીલવત; ૧૦૯. ૫. ખ અતિ સુદરી કંવી કો ન જાએ કલી, ગ. સુખદાઇ કવી એ કંમ જાએ કલી ઘ. છ. કંમ જાયે, ચ. અતી સુદરી કોથી નવ જાએ કલી; ૬. ખ. ગ એ તુજને, ચ. ભામની ભદ્રા મલી. ૧૧૦, ૨. ખ. વર પોયણ. ખ. ઘ. જાંણુ મે નેહે નરખી, ગ. જાંણે મે આજ મેહે નરખી. ચ. જાંણી મેહે એહને નરખી, ૪. ઘ. છ સહેમત, ખ. રાલિ, ચ. ચાલે ૫. ખ. ઘ. છ નાભ, ઘ છ. તણુ, ગ. લક્ષણવંત ૬. ગ. કરી, ગ. ઘ. ચ. મેહે. ૧૧૧. ૧ ખ. ગ. સહીલંકી; ૨. ખ. વાસની, ચ. વેલ વાંસાની વાંકી; ૩. ખ. ઘ. ચ. છ. ભાંમની ગ. ગુદંભી ભામની ભારે; ૫. ખ. ચ. જાવક રંગ જુવતી જડી, ગ. નખક, ઘ. નીષ; ૬. ખ. ઘણી વીધે વીધાતાએ ઘડી, ગ. ઘણીએક વીધેથીધે ઘડી, ઘ. છ. ઘણુક વીધવાધે ઘડી, ચ. ઘણી વીધા વીધીએ ઘડી. ૧૧૨. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. રૂપ સાભલી રીઝે ઘણુ; ૨. તોલ ઘણુ તે તરુણી તણુ: ઘ. છ. માં ૩ જું અને ચોથું ચરણ નથી ૧૧૩. ૧. ખ ભીડ, ગ છ ભાવટ, ૨ ચ મલી હેતે. ૧૧૪ ૩. ખ જરદોરા; ગ ચ. જરદોરી, ઘ છ. જગદોરે; ૪. ખ ચ કેરાં ચીર, ઘ છ. નાં તો ચીર. ૧૧૫ ૨. ખ. ઘ છ. વસંત મોકલી, ઘ. છ. વીહીવા, ચ વસંત મોકલો. ૩. ઘ છ લાખીણુ સાર; ૪. ૧૧૬. ના ૩ જા ચરણથી ૧૧૯ ના બીજા ચરણ સુધીના શ્લોકો ઘ. છ મા નથી. ૧૧૬. ૪. ખ. ગેબી ધસે, ચ. ગેબી ધસમસે. ૧૧૭. ૧. ખ. ચ દેશવીદેશે વાંહાણુ; ૨, ખ. ચ. ખાત, ગ ખરી વાત સંમત વખાંણ, ૩. ખ ચ.બહુ કાજ; ૪. ખ ચ પુન્ય સરોવર બાંધે પ્રાજ. ૧૧૮. ૨. ખ. ચ કરે નહી લંડ. ૧૧૯. ૧. ખ, કોટી ધજ, ચ. કોટી ધ્વજ. ૩ ખ ઘ વાણીયો, ગ ચ છ વાંણીઓ. ૪ થું ચરણ ઘ મા નથી. ૧૨૦ ૧. ખ રુડો ઠામ પ્રથવી પર રચ્યો, ચ રૂઠો ઠામ પરથવી પર રચ્યો ૪. ખ. મનસાસીધ દીધા બો માંન, ચ મનસાસુધ દીધા બહુ માંન. ૧૨૧. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. મીઠા; ૪. ખ. છ. વાત. ૧૨૨ ૧. ખ. ઘ. છ.

નાત્સ, ગ ચ. નાત; ઘ રીત જ. ૨ ખ. વરતે, ગ. ઘ. ચ. વરરાએ, છ. વરરાયને; છ. માં ૩ જું ચરણ નથી ૧૨૪. ૧. છ. લસ ગરજ સાંમટા; ૨. ગ. તે મારે મંન સેહેલ, ૩. ગ. તુ એટલુ ૪. ગ. છ. મોહોટા કરાવજો મેહુલ ૧૨૫. ૩. ખ. મન થકી, ઘ. માનથી; ૪. ખ. ઘ. સરે આપણુ કાંમ ચ. છ. માં ૧૨૬ મો દુહો નથી. ૧૨૬. ૨. ખ. આપાવો એ વાસ, ગ ઘ. ઓપાવો એ અવાસ ૧૨૭. ૪. ગ. જે આવે. ૧૨૮. ચ. છ. માં નથી. ૧૨૮. ૧. ખ. ઘ. કરાવજો, ગ. ર્ક્યા; ૩. ઘ. અમ ઘેર આવો કામની. ૧૨૯. ૩. ખ. ઘ. માંનની મહીઅર મેહેલે રહી, ૪ ખ ઘ. આવ્યા સહુ વહી. ૧૩૦. ૨. ખ. ગ. બેઠાં માબાપ, ઘ. ચ. છ. બેઠો છે બાપ.

ન કરસ્યો માહરી ચિંતા લેશ પંથ વેગલો છે પરદેશ

આણુઆંણા પણ નહી કો સાથ એહવી હુંશ ધરું છું હાથ ॥ ૧૩૨

૧૩૪. ૨. ગ. તે પગ પાલે પંથ જ વલે. ખ. ઘ. માં ૧૪૦ અને ૧૪૧ ના છેલ્લા બે ચરણની વચમાં બીજા વધારાના ચરણો છે તે નીચે આપ્યા છે.

૧૪૦. अ જાંણુ સરવ વેપાર જ કરી ઘર સેઠતું આપુ ભરી

નાસુ લેખું જાંણુ અંનેક વેહેપાર સરવની કીધી વીવેક

૧૪૨. ૨. ખ. ઘ. ચાકર રાખે, ગ. ચાકર દાઠી; ૩. ખ. ઘ. વેહેવાઈનો. ૧૪૩. ૪. ખ. ગ. મસારો, ઘ. મુસારો. ૧૪૪. પછી ખ. ઘ. માં એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

૧૪૪. अ જો મુજમાં કાંઈ આવડ હસે તો સરવે શેઠજી સારૂ થશે.

નથી ગુણ જાણો કાંઈ તમો તો સો મસારો માગુ અમો ॥

૧૪૬. ૪. ખ. ગ. જ. ચ. છ. ઓ. ૧૪૭. ૪. ખ. ઘ કાંયક ચીત ચીતાયે પંથ, ગ. ચંતન ચીત જોવા આવો ચંત. ૧૪૮. ૨. ખ. ચેતી એમ મકર લાવીઓ. ચ. ચેતી એમ જેમ કર તાવીઓ. ૧૫૦. ૨. ખ. ગ. ચ. એક મોહોર. ૧૫૧. ૧. ખ. ચ. પસતાગીઆ વેચે બહુ સાક. ઘ. છ. માં ૧ લું અને ૨જું ચરણ જ નથી. ૨. ખ. ચ. પાક. ૩. ખ. બાબત જે કાંયે. ૪. ખ. રા તબ પોચતો રીઝે કરે, ગ. રા તબ ઘડી પોતે કરે, ઘ. છ. રાત્સ બ દાઢી પોત્યે કરે, ચ. તરતીબ પોહોચતાં રીજે કરે. ૧૫૨. ૩. ૪. ચરણો ક. ગ. ઘ. છ. માં નથી. ૧૫૩. ૪. ખ. ચ. રંગ. ૧૫૪. ૨. ખ, ચ. જોર જસ જરથી લીજે, ઘ. છ. ઘણો જસ જરથી લીજે; ૩. ખ. ચ. જરે જસ; જર દાતા જર દાવો; ૪. ખ. ચ. જરથી પામે

જોખજરથી આધા આવો; ૬; ખ. આવે કે રેહે, ગ જીવીઉ પીએ કરો કેહી, દા. છ. અપાએ કરે, ચ. અપાઅ કે રેહે. ૧૫૫ ખ. ગ. દા. ચ. છ. નર. ૧૬૦ ૨. ખ. ગ. દા. ચ. છ. જાય, ૪. ખ. ગ. દા. ચ છ. ખાય ૧૬૨. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. કરુ. ૧૬૬. ખ. ચ. ઘડી ચારમાં મારી ચોટ. ૧૭૧ ૨ ખ. સહી વાણોતર, ગ. ને વાણોતર, ઘ. તુ વાણોતર, ચ તે વાણોતર. ૧૭૪. ઘ. છ મા નથી ૧૭૪, ૧. ખ. ખાસે, ગ. પડો ખેસે, ચ પારખી લે ખરો. ૧૭૫ ૨. ખ. ગ ઘ. ચ છ. લોભે. ૧૭૬ ૨. ચ. ખોટ ન જાઅ કે ખાઅ. ૧૭૭. ૩. ખ. ચ. લાવ્યો પોઠ ગંધારમા, ગ લાવે પોઠ તુ ગાદરે, ઘ છ. લાવ્યો પોઠી ગાંદરે, ૪. ખ ચ. ઉતરો ગાંદરે ગામ, ગ. ગુણ ગંધારે ગાંમ, ઘ. છ માડુ. ૧૭૮. ૪ ખ. તેહેના માલ ભોગતારી તમો. ૧૭૯ ૨. ખ. ઘ. પાગ્રણ, ગ. પેહેરણ પગરણ ચ. પગરણ છ. પ્રાગ્રરણ. ખ. ચ. માં ૧૮૩ પછી એક શ્લોક વધારે છે. જે નીચે આપ્યો છે.

તમે કામ સુરખતુ કરૂ માહારૂ ઘર તો અભરે ભરૂ
ભલા વાંણોતર કરમે મલા રલી રોટલા ખાતા ટલા ॥૧૮૪ અ॥

૧૮૪. ૩. ખ. ચ. ચોકસ બેસો ચાકલે. ખ. ચ. માં ૧૮૫ પછી એક શ્લોક વધારે છે. જે નીચે આપ્યો છે.

મો ઠેંકાણે રાખજો ભાખજો મીઠી ભાખ
પારખને મે પ્રીછવ્યો સર્વે વાતની સાખ॥૧૮૫ અ॥

૧૮૯. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. પરઠણ. ૧૯૫. ૩. ખ. ઘ ચ. બે ચારેક, ગ. છ. બ ચારેક. ૧૯૬ ૩. ખ. સુરજખ રૂધી શરજખ સરવનો, ગ. સુરબક બાધી, ઘ. છ. સુરનક બાધી ચ. વ્યાપાર રૂંધી. ૧૯૭. ૧. ખ ચ. બંધી કરીશુ બહુ મલી. ગ. ઘ. છ. કરશુ બહુ. ૧૯૮. ૧. ખ. ચ કરગરી, ગ. કેહે તાહાઠીને, ઘ છ. કરડો થઈ; ૨. ખ. ગ ચ. વેચવી નથી એ વસ્ત. ખ. ચ. મા ૧૯૮ પછી એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

બધુ બંગાલે મોકલુ દાણેદાણો છેક
પંદર પોઠનો ખપ પડો તેહેમાં આવી એક ॥૧૯૮ અ॥

૧૯૯. પછી ખ. ચ. મા ચાર દુહાઓ વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

રડીએ જઈ રાજા કને કરીએ એહેતુ સુલ
લુટી લેસે લખપતી ફજેત થએ એ કુલ ॥૧૯૯ અ।

શાણો એક સમજુ હતો રૂડી જેહેની શાખ
તોલ નહી એ તમ તણુ વાત અહીથી રાખ ॥ ૧૯૯ च ॥

જાસુ જો દરબારમાં કરસુ ઝાઝું જોર
મેહેસુલ ભરસે એ માલનુ તેહેના માંને તોર ॥ ૧૯૯ क ॥

બોલબાલા એહના થસે જસે આપણી' લાજ
માટે મલીયે એહને કરીયે એહવુ કાજ ॥ ૧૯૯ ड ॥

૨૦૧ ૩. ખ. ઘ. ચ. છ. લેયુ. ૪. ખ ઘ. ચ. છ. લેવુ. ૨૦૩. ૪. ગ. દુરબલીની, ઘ. છ. મેહે આપુ દુબલીને સાથ, ચ. હુ સમજો દુબલીને સાથ. ૨૦૪. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ન રહી ઉણુમ. ૨૦૫. ૧. ખ. ચ. ઝલઝલ તું, ગ. ઝલહલ ઝલ, ઘ. છ. ઝલઝલાટ. ૨૦૬. ૩. ઘ. છ. દેશપતી તો, ૪. સઉએ કહ્યો. ૨૦૭. ૨. ખ. મા 'ચિત' શબ્દ નથી, ગ. ઘ. ચ. છ. નિત્ય. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ ગુણને આગલ, ૬. ખ. સાંચજો. ૨૦૮. ૪. ખ ઘ. છ. જો રેહે હંસને આગે, ગ. ના રેહે હંસ આગલે, ચ. જુએ પણ હંસ ન લાગે; ૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. કરા. ૨૧૧. ૨. ખ. સુરો ન, ગ. ચ. સુર ન, ઘ છ. સુરનર, ૪ ખ. જિવ્યો, ગ. ઘ. છ. જેહેવો, ચ. જીવો. ૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. મોતિયો, રતનો, 'જે' નથા. ૨૧૧. પછી ખ. ચ. માં ત્રણ છપ્પા વધારે છે.

એખે અમર મરંત નાંહાંનાં કૈઈ દીઠા ઘરડા
નાગો પેહેરે વસ્ત્ર વાઘ સંઘ કુતરે કરડા
પરવત ડુગર પરદેશમાં મંગલ દીઠો છે દુખીયો
સંતોકી અધકુ ખાય કાસદી કરે છે સખીયો
દેયાલમાહે દેયા નહી ખુશાલ રોતા કૈ ફરે
સામલ નાંમ પનોતીયો કૈ લાખ કુઆરા મરે

કુબેર નામ કેહેવાય દિઠા તે ગાઠે ખાલી
કરે ઘરમા બહુ પાપ નાહાલ ઘણાં ઘર ઘાલી
વાહાલો રાખે બહુ વેર બોલે કડવુ બહુ મીઠો
જોગી કરે વેપાર ભોગી ભીખંતો દિઠો
ઘેલા જાયે છે છેતરી બલીયોજી હારી જશે
રુડા કૈ કુડા કુટલ સામલ કે નામે શુ થશે ॥ ૨૧૧ च ॥

હાથી નાંમ કેહેવાય બીહે ઉદરને આદે
કપુર કાલો હોય સાંમલો વપુ શુભ વાદે
રૂપો હોયે કરૂપ ભુષણમા દુપણ ઝાઝા
કરપાલ રાખે કુડ ભુપત્ય કેઇ વેદે વ્યાજા
આશા ઈછા ઓલગ કરે કલંક નીરમલ શીર ચઢે
ફોગટ ફરે કૈ જોઈતા સાંમલ કેહે નાંમને સુ અડે. ।। ૨૧૧ ક ।।

૨૧૬. ૩. ૪. ખ. ચ. ભદ્રા આગલ દુબલી ગયો કેહે વાત જઈ ઊભો રહો. ૨૨૦. ૩. ચ. માં નથી. ૪. ખ. ચ. પાપી હાથ ઘસંતો જશે, ગ. હમણાં ધરવ મેહેલુ તે જશે. ૨૨૧ ૪થું ચરણ ગ. માં નથી. ઘ. છ. માં ૨૨૩ ના પહેલાં ત્રણ ચરણ નથી. અને ૨૨૪ નું ૨જું ચરણ નથી. ૨૨૩. ૨. ખ. ચ. ગામ ગ. ૧. ૨. બેઉ જણ ગઆ મંડા માહે વાત કરી છે આપે તાહાં સાંન કરી વણઝારા સાથ ત્રીજું ચરણ નથી. ૨૨૪. ૪. ગ. વંણજારે ભદ્રા દીઠી તાહારે. ૨૨૭. ૧. ખ. ચ. નાર, ૨. ખ. ચ. પનોતો સાર, ગ. ઘ. છ. નાર; ૪. ખ. ચ. તેહ. ૨૨૯. ૪. ખ. ચ. નાહાંતાં શોભાવે, ગ. નાહે સો હાથે અંગ, ઘ. છ. નાહ્ય સોભાવે અંગ; ૨૩૦. ૧. ખ. વાત, ૪. ખ. ચ. સુખે સીધ પંથે કીજીયે. ૨૩૧. ૩. ૪. ખ ચ. દુબલી તાહારો હુ વેચાંણ જિવત-દાંન દીધુ જમ જાંણ ગ. ૪. જીવ તે તુ રાખુ ઘ. છ. જીવ રક્ષણ તેતુ. ખ. ચ. મા એક ૨૩૧ પછી એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

દુબલી તાહારો ચાકર રેહુ મન મહુ તે માટે કહુ
માહારો જીવ રાખણ તે તુહ તે પ્રીત્યે બોલુ છુ હુ ।। ૨૩૧ અ ।।

૨૩૫. ૩. ખ. પાછાં લાવીયો. ૨૩૬. ૩. ખ. આપ. ૨૩૮. ૩. ખ. ગ. જોગવો, ઘ. ભોગવો છ કરો. ૨૩૯. ૩. ૪. ની વચમા ખ. ચ. મા નીચે પ્રમાણે વધારે છે.

વાહાણવટી ચાલે વ્યાપાર દોલત આવે અપરમપાર ।।૨૩૯।।
તમારૂ રૂડુ ચાહુ અમો ડાહા છો વિચારો તમો.

ચ. મા બીજી બે પંક્તિઓ વધારે છે.

છાનું પાપ કદી નવ રેહે, કોઈ જઈ કસ્તુરને કેહે.

૨૪૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. છ. પ્રીછુ સઘલો અર્થ. ૨૪૨. ૪. ખ ખરો હુનર છે ખેલ. ગ. ઘ. છ. હુનરનો. ૨૪૨. ચ. માં નથી. ૨૪૨. પછી ખ ચ. માં ત્રણ શ્લોકો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે. ૨૪૩. ૩. ખ. મુલ હેઠલ બહુ કાંટા, ગ. ઘ. છ. તલે, ચ. ૩૫ ઉપર.

વસ્ત્રમાં નાગુ વીશ્વ છે કોયે ન જાંણે પાર
કીડીની રક્ષા કરી હસ્તી હણે હજાર ॥૨૪૨ अ॥
માટી ચુલા મંદીરે મુખ ન બોલે કોય
ઢેડવાડો હર ગાંમમાં સેહેર સમીપે હોય ॥૨૪૨ ब॥
બુધી વડી જો ચુકશે વલતી ઘસસો હાથ
સુપનાની પેરે થસે જમ આભ ભરાય બાથ ॥૨૪૨क॥

૨૪૪. ૪. ખ ચ. મેડીયે ચડી. ૨૪૫. ૨. ખ. દીનવચનથી વાંણી કહી, ચ. વચનથી વાણી કહી, ગ. ભદ્રાબાઇ આવો માહારે બારણે ગ. માં ૨૪૫ ના ૩ જા ચરણથી ૨૫૨ સુધીના શ્લોકો નથી. ૨૪૬. ૧. ખ. ચ. આવે લાજ, ૨. ખ. ચ. પણ ભલો મેળ મલો છે આજ ખ. ચ. માં ૨૪૬ ના ૨ જા ચરણથી એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

ઘણાં વસ્ત્ર આભુષણ થશે દલદર સાત પરીયાતુ જશે ॥ ૨૪૬ ॥
કરો કોલ તો ભેદ ભાગીયે કામ થોડુ કહેતાં લાજીયે
સમજી ... ... ॥ ૨૪૬ अ॥

૨૪૮. ૨. ખ ઘ. ચ. છ. હરે. ૨૪૯. ૨. ખ. ચ. મીંઠા આગલ સાનો અંક, ઘ. મીડા આગલ સાનો અંક, છ. મીઠા આગલ સાનો અક. ૨૪૯. ૪. ખ. ચ. ભેદેભેદ જોવા આવીયો ૨૫૦. ૪. ખ. જખ મારે પીતાંબર સાથ, ચ, જખ મારે માવીતર સાથ. ૨૫૧. ખ. ચ. કાજ, ખ. ચ. લાજ મટે બોહોમાની, ઘ. કાજ મટે બહોમાની, છ. કાજ માટે બાહોમાંની; ૨. ખ. ચ. લોભે ઘટે વેહેવાર, ઘ. લોભે કટે વેહેવાર, છ. લોભે કટે વેહેપાર; ખ. ઘ. ચ છ. ભાર સોભા. ૨૫૧. ૩. ખ. ઘ. છ. ધરમે, ૫. ખ. ચ. સોયક કાંમતુ સુલ છે. ઘ. સોએક માંમે સુલ છ. માં અડધી લાઈન નથી. ૨૫૩. ૨. ઘ. છ. હેત, ૨૫૩ ૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. અગનમાં; ૬. ખ. ગ. ઘ. છ. નીચ, ચ નીચ માગણુ ૨૫૬. ૪. ખ. ઘ. ચ. જો તે. ૨૫૭. ૧. ગરજથી. ૨૬૧. ૩. ઘ. છ. નવા મેહેલ ૨૬૪. ૧. ખ. ચ. ચડો મોહોલ લાખો જાહરે. ગ. ઉચે માલીએ, ઘ. છ. ચોથે માલ; ૩. ખ. લલકારી બોલાવીઓ, ગ. લાલ કહી બોલાવીઓ, ઘ. છ. હલુએ બોલાવીઓ, ૪. ચ. ભાંમનીના મનમાં ભાવીઓ ૨૬૫. ૪. ખ. ઘ. ચ. છ. દીલમાં, ગ. દલ છે મીઠ. ૨૬૬. ૪. ખ. ઘ. ચ. છ. જંતર કેરો જોડ, ગ. જાત્ર કેરી જોડ, ૬. ખ. ચ. આરોગી આવીયે હેત વધે તરુણી તહી, ગ.

આરોગી આવીઆ તવ હસી તારુણી તાંહી, ઘ છ. આવિએ તો તરુણી–મંન માંને સહી. ૨૬૬. પછી ખ ચ. માં પાંચ શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

સરખે સરખી આપણ જોડ　　કરીયે પ્રીત જમ વાધે કોડ
નદી નાવ સંજોગે મલી　　હરખે દુધ સાકરમાં મલી ॥
એહેવુ અમલ આરોગો તમો　　તેહેવી વાતે રીઝુ અમો
એક રાત્ય રમત કીજીયે　　સુખ સ્વર્ગ તણુ લીજીયે ॥

૨૬૭. ૩. ખ. દોએક, ઘ. છ. ડોઠાં બમણા અમલ રંગ દીધ; ૪. ખ. ચ. લાખે લેઈને પાંણી પીધ, ગ. લાખે તે ઉપર પાંણી પીધ, ઘ. છ. લાખે પાંણી પુરુ પિધ. ૨૬૮. ૩ ગ. ધારણની, ખ. ચ. (દીવા જોત જોરાવર કરી, ૪. ખ. ચ. મેહેલુ પાંનદાંન બીડા ભરી) માં ૩. ૪. ચરણ કૌંસમા મૂક્યા છે તે છે અને મૂળના ૩ જા ૪ થા ચરણથી નવો શ્લોક શરૂ થાય છે. આમ ખ. ચ. માં ૨. ચરણો વધારે છે. ૨૬૯. ૩ જું ૪ થું ચરણ ખ. ચ. મા બીજાં છે અને વધારાના છે. કેફે ઘેરો નવ્ય બોલાય ખુશી વાત તો કમ બોલાય ૨૬૯. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જંત્ર. ૨ જું. ચરણ છ. માં નથી. ૨૭૦. ૧. ૨. ચરણો ઘ. છ માં નથી. ખ. ચ. માં એને બદલે બીજાં ચરણો છે. અને બીજો એક શ્લોક પણ વધારે છે.

ખ. ચ. તાન તાલ અલાપ જ કીધ　　મધુરો સ્વર કપાલી લીધ.
દ્રુપદ ખ્યાલ ને ભાવન ભેદ　　રીઝ રેખતાં માંડા વેદ ॥ ૨૭૦॥
ગાંનતાનની લાગી લેહેર　　ગઈ શાન ને વ્યાપુ ઝેર

૨૭૦. ૪. ખ. ગ ઘ. ચ. છ. ઘેહેનમાં ૨૭૧. ૪. ખ. શબવત સુંન કરે રાતમાં, ગ. સઈઅર સાથમાં, ઘ. છ. આપમાં, ચ. શબવત શૈન્ય કરૂ રાતમાં ૨૭૧. પછી ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

એહેની ગત તો એહેવી થઈ　　સુકી માંનની મંદીર ગઈ

૨૭૨. ૪. ખ. ચ. મેડીથી ઉતરીયો હેઠ. ૨૭૩. પછી ખ. ચ. માં એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

હારા જુવટે તેવુ થયુ　　ગુણ ને ગર્થ મલાં યે ગયુ
લાગો પસતાવો મનમાં થયો　　બોલ પછે બંધવને કહો ॥ ૨૭૩ અ ॥

૨૭૪. ૧. ખ. ચ. હું તમને સોપુ માતરા; ૪. ખ. ગયો. ૨૭૫. ૧. ખ. વનીતાયે વાહો બોલે વાંણ, ચ. વનીતાએ વાલો બહુ કાંહાંણ, ઘ. છ. માં એ

ચરણ જ નથી; ૨. ખ. ચ. જમ મધ દરિયામાં બુડાં વાંહાંણ. ખ. ચ. માં બે ચરણ વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

ખ. ચૌટા વિચ્ચે લીધુ લેહેણુ બલ હૈડુ ન રહુ કેહેણુ
ચ. ચીત રોડતે બે જમ લે લેહેણ બલે હીંઅુ ને ન રહુ કેણ

૨૭૫. ૧. ખ. ચ. ન ગયો ધર તણે વારીયે, ગ. ઘ. છ. ન ગયો. ૨૭૫ ૪. ખ. કરવત કાજ ગયો કાસીએ, ઘ. છ. વાત કરી, ચ. વીતક વાત કરી કાસીએ. ૨૭૬. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. રહો. ૨૭૬. ૩. ૪. થા ચરણથી ૨૮૬ ના ૨જા ચરણ સુધી ઘ. છ. માં શ્લોકો નથી. ૨૭૮. ૨. ખ. ચ. તો મનની માંની થાપે હેજ. ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

લો પોહોચી વલી કોહો જે તમો અત્ર ઘડી આંણી આપુ અમ્યો ॥

૨૭૮. ૪. ખ. ચ. આવો મેડીએ. ૨૭૯ ૨. ખ. ચ. સંકેત કરો તે તેહને સાથ, ગ. સત રાખો છે તેહેને સાથ ૩. ખ ચ. મેડી માપ ૨૮૦. ૩. ખ. ચ. અરુણ, ગ. તારુણી ઉગે તેહેવુ તેજ; ૨૮૦. પછી ખ. ચ. માં એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

જાઓ જઈને બેશો તમ્યો પરવારીને આવુ અમો
એમ કહી તે તીહાંથી ગઈ એ ભૈયા બેઠા તાંહાં જઈ ॥ ૨૮૦ अ ॥

૨૮૩ ૧. ખ. ચ. જોગમાયા; ૩. ખ. ચ. ગ. જાહરે. ૨૮૩. ના ૪ થા ચરણથી ૩૭૧ ના ૧ લા ચરણ સુધી ચ. માં શ્લોકો નથી ૨૮૪. ૧. ખ. હવડાં એ મનમા ધારશે, ગ. હણસે. ૨૯૦. ૨. ૩. ગ. માં ચરણો નથી. ખ. ૩. વેડાગ, ઘ. છ. ને જોડી વહેલ. ૪. ખ. ઈંદ્રાસનથી. ૨૯૨. ૧. ખ. દદેડી દાંમ, ગ. રેડીત, ઘ. છ. દ્રોડી તે ડાંમ ૨૯૪. ૪. ખ. નગર અમોલ. ૨૯૫. ૨. ખ. તરતીબ ઘણી તેમાં નહી મણા; ૪. ખ. ગ. ઘ. છ. વોલાવો ૨૯૬. ૨. ખ. ગ. ઘ. છ. વોલાવી ૨૯૭ ૨. ખ. વેગે તાહરે ૩૦૩. ૩. ખ ગ. ઘ છ. હાકવા. ૩૦૬. ખ. કાંહાંથી તમને, ગ. ઘ. છ. કંમ તમને; ૩૦૮ પછી ખ. મા બે શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે

તેની આશા મુક તુ તેહ મલે નહી કોય
તુ મુજ ઘેર રેહેજે માંનની માંન ઘણેરુ હોય ॥ ૩૦૮ अ ॥

તસકસને તો હરખ છે માંનની માહા ઉચાટ
તેહ સમે શુ નીપતુ ઈશ્વર કેર ઘાંટ ॥ ૩૦૮ ब ॥

૩૦૯. ૨. ખ. સુઢો તેહ, ગ. સાંડો તેહે સીકાર, ઘ. છ. સુડો; ૩૧૧ ૩. ખ ઘ છ. જાણસે. ૩૧૨. ૪. ખ. ગ. આવો. ૩૧૩. પછી ખ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

ચીલો વાટ અવાટે ચડો રાત અંધારી તે નવ્ય જડો

૩૧૪ ના ૨ જા ચ્યરણ પછી ખ. માં ૭ ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

બીજા જન જો મારગ ચડે તો કલંક માથા ઉપર પડે
બલે હેડુ ને બોલે લોક રોમરોમ પ્રગટે બહુ સોક
ઘણુ દુખ પડે જેટલે જીવ તજવો મુઝે તેટલે

૩૧૫. ૧. ખ પોતાને ઘેર, ૨, તેણે વીચારી મનમાં પેર, ખ. મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

વેહેલ બલદ બાઈઅરને દીધુ જાવા જાતરા મનદૂ કીધ

૩૧૮ ના ૨ જા ચરણ પછી ખ માં વધારે શ્લોકો છે જે નીચે આપ્યા છે.

૩૧૮. ૩. ૪. ખ. બોલી ભદ્રા તારે વ્રત મારે ખટમસવાડા વ્રત
સૌભાગ્ય કારણ શેવા કીધ પરમદેવી આપ પ્રસીધ
જાજુલમાન જાંણી મેં એહ મનવાછીત ફલ આપે તેહ ॥ ૩૧૮ व ॥
વરત પૂરૂ એ જારે થશે સંકટ મનનુ તારે જશે
તાર પછી જે કહેશો તમો માથે બોલ ચડાવુ અમો ॥ ૩૧૮ क ॥

૩૧૯ ૩ ખ. હુ અબલા નવ્ય ચાલે નેટ ૩૨૦. ૪. ખ સકંજામાહે, ગ. રાખી સકે છે જાજા માને, ઘ છ. સાંકડામાંહ ૩૨૧. ૨. ખ અઠી ૩૨૫. ૪. ખ. છ. આપે પે, ગ. આપે આ, ઘ. આપો યે ૩૨૯. ૧. ગ. સાચો કરવો જંમણો સંગ, ઘ છ. કર ફેરવ્યો; ૨. ખ. ગ. લંગ ઘ. છ લીગ ૩૨૯. પછી ખ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

ડાબો ફેર ફરે જેટલે સજડ લગ થયુ તેટલે

૩૩૫ ના પહેલાં બે ચરણો ખ. ગ. ઘ. છ. મા નથી. ૩૩૭. પછી ખ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે. ૩૩૮ છે પણ ઘણાં ફેરફાર સાથે છે તે પણ નીચે આપ્યો છે,

શીવડેરામાં સોધી જુયો નીરાસ થઈ નહીણેથી રુયે
અરે દૈવ આ તે શુ થયુ નારીને કોણ લેઈ ગયુ

નથી પવન પ્રવેશની જાગ્ય સાંભરે સુંદરી ને ઊઠે આગ્ય
નારી એ મહાદેવે ગલી ન મુકી જેણે ભીલડી વલી
સકે દેવ અંત્રીક્ષે હરે કેઈક મન મનસુબા કરે
હશે ઈંદ્ર તણી અવછરા એહેવા બોલ મન ધારા ખરા
શોભા રુપ સુદરા સુદરી આલોચ વિલાપ અતીસે કરી
નરપત્ય મંન વીચારે નેટ ખાયુ ઝેર કે મારુ પેટ

૩૩૯. ૧. ખ. માટે કુંઅરને સોપુ રાજ, ૨. શરીરેથી. ૩૪૩. ૨. ખ. લેયુ, ગ. દે દુબણો કરો દેઉ, ઘ. છ. એ દુખેથી દેહ દેઉ; ૪. ઘ. છ. કે તે. ૩૪૪. ૩. ગ. ઝાંઝર, ઘ. છ. ઝેહેર. ૩૪૫. પછી ખ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

વેહેલ લેઈ વાટે જતા ઉદયો આપે સુર
ચંદ્રવદની ચતુરા ચતુર નારાયણનુ નુર
નીરખીને હુ હરખીયો જાંણુ મલીયુ ભાગ્ય
કરમહીણ છાજુ નહી ઉદરે ઉઠી આગ્ય

૩૪૬. ૧. ખ. નરપત્ય નગર ગંબાવટી. ૩૪૮. ૨. ૩ ૪ જે વનીતાને વ્રત.

માંનની ગઈ ડેહરા વીષે તાંહાંથી ગઈ તેત્રત

૩૪૮. પછી ખ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

પરભાતે લીધી હતી તસકર કેરી તોલ
તેણીયે વરસ તણો કરો વાયદો બાબત બાબત બોલ

૩૪૯. ૧. ૨ ખ. તેહેનુ સુખ દીઠુ નહી ભાગી નહી તે ભુખ ૩. ખટ માસ રહી તે કામ્યની.

તસકર કેહે હુ તાહારો રાંક ક્ષમા કરો અમારો વાક
ત્રંબાવટી તણો જે રાય તે કર જોડી લાગો પાય ॥ ॥

૩૫૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. છ. વાટા ૩૫૯. ૧. ખ. લીધો તાંહાંથી લાખો ગ્રથ, ગ. લીધો તાંહાંથી લાવો ગ્રંથ, ઘ છ. લીધા તાંહાથી લાખો ગરથ, ગ. માં રજુ ચરણ નથી. ૩. ખ. કર્યાં પુન ઘણાં કાશીયે, ૪. દીધાં દાંન તિરથ વાશીયે. ૩૫૯. પછી ખ. માં થોડો વધારાનો પાઠ છે નીચે આપ્યો છે.

કર મુકાવ્યા કોડે કરી બ્રહ્મ પોરો આપી ધ્રન ભરી.

૩૬૧. ઘ. છ. માં નથી. ખ. ૧. ચારણ ૩૬૨ ૪. ખ. ઘ. છ. સારો, ગ. સારો ગરથ. ૩૬૬. ૧. ખ. વણુજ કેરુ, ગ. વણુજ કે સુખ ને; ૩૭૧. ના બે ચરણો પછી ખ ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

તાંણીને મુકો નીસવાસ   અરે દૈવ ન પોહોતી આસ
તે સહુ કોયે દીઠું દષ્ટ   કેહે સહુ તમને શુ કષ્ટ ?

૩૭૩. ૧. ૨. ખ ચ. આવી જે દહાડે ઘેર સુખ તે દાહાડે દીઠુતુ સુતતુ સુખ ખ. ચ. માં ૩૭૩ ના બે ચરણો પછી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

તે નારીયે પુત્ર જ લીધ   શું જાંણે જે કામણ કીધ

૩૭૩. ૪. ખ. ચ. માજી કહી. ૩૭૩ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

હેતપ્રીતથી કરતો વાત   તે દેખીને ઠરતો તાત

૩૭૪. ના ૨જા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

તેહેને તો વહુયે વસ કીધ   અકલ સાન ભુલાવી દીધ

૩૭૪. પછી ખ. ચ. ૧ માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

સરવ સાથ સાંભલીને રહા   છોકરાં આજનાં બેસુધ થઆ
તમે કહુ તે આડે આંક   વધતો કમ કહુ વહુનો વાક
અમ લોકે જે અદકુ કહુ   સાથ સેઠાણી દાસીયે લહુ
તે દાસી તો પોતા તણી   વાહાલાવંચી સાચી ઘણી
વાટે વાતમા જે જે લહુ   તે સેઠસેઠાંણી આગલ કહુ

૩૭૬. ૨. ખ. ઘ. ચ. છ. આ વાર; ગ. ઉતરો અડાળીથી પરશાળ ૩૭૮. ૨. ખ. મેચંદ ૩૭૯. ૪. ખ. ચ. કરમે લખુ છે, ઘ. છ. કબુલ છે. ૩૮૨. ૧. ઘ. છ. વીકરાલી. ૩૮૨. ૩. ખ. ચ જવ. ઘ. છ. ત્યમ વેહેપારે વધે વાંણિયો, ૩૮૫. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. નાદ. ૩૮૫ ના બીજા ચરણ પછી ચ. મા બે ચરણ વધારે છે જે અહી આપ્યા છે.

એ સઘલી કીધી હેઠીએ   ચઢ્યો ભદ્રા પાસે મેડીએ.

૩૮૬. ૨ ખ. જોખે, ચ. સુખે. ૩૮૬. ના બીજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

શાંણા ડાહા ચતુરા તમો   તો શી સીખાંમણ દીજે અમો
પોહોડે પંથે વાહાંણે જશું   કહી વાત તે મનમાં વસું

૩૮૬. ૩ ૪. ઘ. છ. કાંમ્યનીને સીખાંમણ દીધ ચાલો પરદેસે તે સીધ. ૩૮૭. ૨. ખ. માબાપે. ૩૮૯. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ છ. ચાલ્યાં. ૩૮૯. ના બીજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. સહુ સાંમગ્રી તોપો તણી સોભા સફરની સુંદર ઘણી
ચ. સઢ સલામી તો પોતા તણી સોભા સફરની સુદર ઘણી
ખ. ચ. જોયાં બંદર બોહોત અનેક એક એકથી ઉતમ એક.

૩૯૦. ૧. ખ ચ. એમ. ૨. ખ. નીર; ગ નર; ઘ. છ. નરને; ચ. શેહેજે ગઆ મસવાડા સાત. ૩૯૧. ૩. ૪ ચરણો ઘ. છ. માં નથી. ખ ૩. હોય, ૪. મહીમા કહી શકે નહી કોય ૩૯૨. ૩. ખ. ચ. વાંહાંણ થકી સર્વ બારણે. ૩૯૫. ના ૨જા ચરણ પછી ખ. ચ માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

ખ. મેલ મેલંતાં ભુલે કોય તે નર નીશ્ચે ઊચુ જોય ॥
ચ. મેલ મલતાં ભુલે કોઅ તે નર નીશ્ચે ઊચુ જોઅ ॥

૩૯૬. ૪ ખ. ચ ચરે. ૩૯૭. ૩.૪. ચરણે ઘ. છ. મા નથી. ૪૦૦. ૪ ખ. હુ થાકી શથલ થઈ છુ જાણ; ચ. થાકી શીથલ થૈ નીરવાણ. ૪૦૦. પછી ખ. ચ. મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે

તેણે મે બોલાતુ નથી તો વારંવાર શુ કહિયે કથી.

૪૦૪. પછી ચ. મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે, પીઊ પીઆને પુરણ પ્રીત રમે મલીને રસના રીત. ૪૦૫. ૧. ખ ચ. નીર, ખ. ઘ. ચ. છ. તીર, ગ. તીરથ. ૪૦૫ ૪ ખ. ચ. બાલ, ગ. બળદ. ૪૦૬ ૨. ખ તેહને ભદ્ર જાતીક તાં હોય; ગ. ભદ્રા કાંહાથી આવેલા હોએ; ઘ. છ તે વેલા; ચ. ભદ્રા જાતીક હસ્તી હોઅ ૪૦૬. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ પુનમ. ૪૦૭ ૪. ખ. ચ અરે દૈવ ન પોહોતી આસ, ૪૦૭. ના ૪ થા ચરણ પછી ખ. ચ. માં એક ચરણ વધારે છે જે નીચે આપ્યુ છે. નીરાસ થઈને બેઠો ધરણ. ૪૦૮. ૨. ખ. ચ સાભલે જંમ ૪૦૮. ના ૨જા ચરણ પછી ખ. ચ. માં ત્રણ ચરણ વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે. તણી તાણી મેલા તંમ હંસલી કાંન સુણુ જેટલે હંસ પ્રતે પુછુ તેટલે ૪૦૮. ના ૪થા ચરણ પછી ખ. ચ. મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે. ખાવા પીવા દોલત ઘણી કરે મોજ કરોડો તણી. ૪૦૯. ૧. ખ. ચ. તમે હંસ, ઘ. છ. હંસલી ૪૧૦ ૩. ૪. ચરણો ખ.ચ. માં નથી.

૪૧૧. ૨. ખ. હુશી, ગ. હંસે, ઘ. છ. હુસે, ચ. હંસી. ૪૧૧.૨જા ચરણ પછી ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

તમો વાત વનીતાને કહી સ્વાતી પુનમની મે લહી.

૪૧૩. ૧. ખ. ચ. આણે સમે કાંમની નવ્ય મલે, ગ. ઘ. છ. આ રાત્યે. ૪૧૩. ૨જા ચરણ પછી ખ ચ. મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

એક સમે ને બીજી વાણ તેથી કાંમ પણ જાશે જાંણ
જાયે સમો ને વલતી મલે તારે ભાગ્ય તે કાથી ભલે?
તેણે દુખે દાઝું છુ અમો કહી વાત જે પુછી તમો.

૪૧૬. ૨. ખ. ગ. ઘ ચ છ. પુછુ ઓશંકલ ૪૧૮. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઉદે. ૪૧૯. ૪. ખ. ચ. જાત. ગ. એકાંત. ૪૨૦. ૨. ખ. ચ. અંત્રીક્ષ, ગ અતરીક્ષ, ઘ છ. અંત્રીષ. ૪૨૧. ૧. ખ. ચ. આકાશ લગી ઊંચો ૪૨૧. ૩ ખ. ચ. ધનુશની પેરે, ઘ. છ. ધનુક તણી પેરે, ગ. ધંનુખ તણી પેએરે. ૪૨૪ ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જંતર. ૪૨૫ ૪. ખ ચ. અકલિત એહ અંકોર. ૪૨૬. ૪. ખ પાંમી અચરત આપ ચ. અચરત આપોઆપ. ૪૨૬. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે,

સનેહ ઘણેથી સુખ થયુ રાંમા રીઝી રંગ
સ્વાતી જોગ તે સાચવો સ્વાંમી કરો જો સંગ.

૪૩૨. ૨ જા ચરણ પછી બે ચરણો ખ. ચ. માં વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

વાતો કરતાં લાગી વાર હંસ હેતથી બેહો બાહાર

૪૩૨. ૪થા ચરણ પછી બે ચરણો ખ. ચ. માં વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

તુ તારે ગમે તો રેહે આવ્ય આંહાં કે ના પણ કેહે.

૪૩૪. ૪. ખ. ગ. ઘ. છ સંભાલ વસ્તુ, ચ. શંભાલ કસ્તુર સુજાણ. ૪૩૫. પછી ખ. ચ. મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

નીચંત થયો મંનમાં વાંણીયો કુશલખીમ ઘરનો જાંણીયો.

૪૩૬. ૨ ખ. આવો વાજસ વાયે, ઘ છ. વા વાયે સવાય, ચ. આવ્યા વાઅ સવાસ ૪૪૬. પછી ખ ચ માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

નાક ગયુ નવખંડમાં કુલટા કેહેશે લોક
પરદે રહો જે પ્રેમદા કાસુ કુલો તે ફોક.

૪૫૦. ૨. ખ. ઘ. ચ. છ. કેહેવાંણો ૪૫૦. ૪. ખ. ઘ. ચ છ કરીને ૪૫૧ ૪. ખ. ચ. રંક ત્રુઠાતુ, ઘ. છ. જોર રાંક ૪૫૨. ૫. ખ. ચ. રાંમ નાંમ વીણુ બોલવુ, ઘ છ. બાલ રાગ વીના જે બોલનો. ગ. બાલ ગાંમ નાંમ વણુ બોલને. ૪૫૨. ૬. ખ. ચ. સાંમલ પટંતર બોલવુ. ગ. તજ તોલનો, ઘ. છ. તજ તોલનો. ૪૫૪. ના બીજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આંપ્યો છે

નીચ કાંમ કરૂ એણીયે માલીયામા બેઠી તેણીયે
તે દૃષ્ટે જોઈ આવ્યાં અમો શાંણાં સર્વ વીચારો તમો

૪૫૭. ૧. ખ. ઉંકુ રૂપ તાહારૂ તે વાટ. ચ. આખી પંક્તિ નથી. ૨. ખ. માકુ કલંક ચડુ, ગ. કલંગ ચડુ, ઘ. મોહોરુ, ચડુ તેં, છ. ચરણ નથી. (પહેલું છે.). ૪૫૮. ૧. ગ. દંન. ૨. ખ. ખલસુ ક્ષાત ગ. ઘ. છ. ક્ષાલ. ૪. ખ. ચ. જે ધુતો ગ. સીધને ધુતે, ઘ. છ. સીધ જ ધુતો. ૫. ખ. ચ. ધણુ લાલચી; પંચ લે લાંચમાં. ગ. પરહર લાંચ લેએ પાંચમાં. ૬. ગ. આંન પુરૂખની. ઘ. અંન. ચ. અંન્યુ પુરૂસની. ૪૫૯. ૧. ખ. સહુયે. ઘ. છ. કાંમ્યની. ૨. ખ મેલી. ગ. પૈહરમાં મેહેલી. ઘ. છ. પીહર મસે મેહેલિ. ૪૬૦. ૨. ખ. ગઈ પીહર પીતાને ઘેર. ગ. પોતે પોતાને, ઘ. છ. જાંહાં છે અરણ્ય તમાંરે ઘેર, ચ. ગઈ પીતા પોતાતે ઘેર. ૪૬૦. ૩ ૪. ચરણો ઘ છ. માં નથી. ખ ચ. ૩, ૪. વીગત વાત માંડીને કહી ॥ માતપીતાએ મનમાં લહી. .૪૬૧ ખ. ચ. માં છે પરંતુ છપા પછી ચોપાઈ શરૂ થાય છે ત્યાં શરૂઆતમાં છે. ૧. ગ. આપો હતો જેહે, ઘ. છ. માં પહેલા બે ચરણો નથી. ૨. ગ. નીમેખ માત્ર ના રાખે નેહે. ૧. ખ આપ્યુ છે, ચ. ગરથે ઘર ભરી આપ્યુ છે તેહ. ૨. ખ. ચ. નીમેખ, તેણે. ૩. ગ ઘ. છ. સીર રામ. ૪૬૨. ૧. ખ. ગ. ચ. કેહે, ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. નહીં. ૩. ખ. માં નથી. ગ નાહાયો, ઘ. નાહો, છ. નોહો, ચ મા ૩જું અને ચોથું ચરણ જુદી રીતે લખાયા છે જે નાચે આપ્યા છે.

મીત્ર ન કેહે મીત્ર નારી કહે નહી નાથ ॥
પર્યા ન કહે પીત્રાઈ સગો ના થાઓ સાથ.

૪. ખ. કુટુંબ ન કે પીતરાઈ, ૪૬૩. ઘ. છ. માં નથી ૧. ક. જણુ, ગ. નાંણી, ૪. ક. કલ. ખ. ગ. ચ. મા 'કાં' શબ્દ નથી. ૪૬૪. ઘ. છ. માં નથી. ૪૬૫.

૧. ક. રુડે રુપ ગ. રૂડુ રુપ. ઘ. છ. ન સોભે ગુણ વિણ રૂપ. ૨. ખ ગ. ઘ. છ. સેન. ૩. ખ ગ. સાસ્ત્ર, ઘ. સ્હયસ્ત્ર, છ. સ્યાહાસ્ત્ર. ૪. ઘ. છ. સેન. ક. સુખ ઘેર ન નાણું, ગ સબ ઘેર નાંણુ, ૬. ખ. માનવ્ય રુડુ પણ માંન વીણ. ૪૬૬ થી ૪૭૧. સુધી ઘ. છ. મા શ્લોકો નથી. ૪૬૬. ૩, ક. તાર ૪. ગ. વેપાર ને વેહેવાર. ૪૬૭. ના ૨જા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

મોહોટા મસેમશે મેહેણૂ દીયે નીચ કહી પાણી નવ્ય પીયે
કરે એકઠા તડના લોક સંગ કરતા તો વાધે શોક

૪૭૦. ૧. ખ. માયે. ગ. ચ. માએ; ૨. ક. ઝૂટ. ૪૭૦. પછી ચ. મં થોડો પાઠ વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

જુઠુ ચાલે જા લગી આટામાં જમ લુણ
પણ જુઠુ વાદલ જેવડુ . તો સાચુ માને કુણ?

૪૭૧. ૧. ખ. નામ ચુકાવ્યો નારીયે, ચ. નાવ બુઝાવો નારીએ; ૪૭૨. ૪. ખ. વેદ પુરાંણે સાખ. ૪૭૩. ૨. ખ વાસણ વસ્ત્ર વીવેક, ચ વાસણ વસ્ત વીવેક ૪૭૪ ૩. ખ. મુકી જઈ અરણવ વીષે, ચ મુકી જઈ માહા વન વીખે; ૪ ખ. જાંહાં દુખ તણી બહુ આચ, ચ. જાંહા અરૂણ તણી બહુ આચ. ૪૭૫. ૧. ક. વારુ, ખ. સીઆલુયાં; ૨. ખ. ઘ. છ. શીગણ, ક, શૃંગ હરણાં સાપ, ચ શીહણ. ૪૭૬. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. વાણ, છ. કલાપે, ઘ. વાલા પે ૪૭૭. પછી ખ. ચ. માં વધાંરાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

તાતાતુ ટાહાડું કરે પતીજ કરંતે તેલ
ત્રૈલોકયમાં તમ પારખુ ખરો ખરાખર ખેલ
નોધારાં આધાર તુ આપત મુજને આજ
વાહારે ચડજે વીશ્વપત્ય રાખે માહારી લાજ

૪૮૨. ૨. ખ. તે આપે એકલી હીડે ધણું, ગ. ઘ. ચ. છ તે રેહે એકલી આપે અરણ ૪૮૩ ૪ થું ચરણ ગ. માં નથી ૪૮૪ ૩. ખ. ગ. વનમાં ૪૮૬ ૪. ખ. ઘ. ચ. છ. જેહ, ગ. એહ. ૪૮૭. ૧. ખ. ગ. ઘ. બલદાં; છ. બલદ; ૩. ખ. કમાંન, ગ. કાંમઠી, ઘ. છ. કમાંન્ય; ચ. કમાંન ચડાવી. ૪૮૯. ૧. ૨. ઘ. છ. માં નથી. ૧. ખ. લાખો કેહે રે સાચીહેન, ચ લાખો કેહે રે સાચી વીન. ૪૯૨. ૨. ખ. ચ. સમરથ સઘલી પાસે સર્વ. ૪૯૨. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. કોહો તમારે સાસરે સુખ નહી પીહરમાં પરકુ દુખ
કોહો આહાં કમ આવા તમો તે અચ્યરત પામાં છુ અમો
ચ. બેહેન તમારે સાસરે સુખ નથી પીહરમાં પણ દુખ
એકલાં કમ આવ્યા છો તમો ને અચરત પામાં છુ અમો

ખ. ચ. વીસ્તારીને મૂજને કોહો   સંધે ગયે સુખેથી રહો
ભાઈ વીતક વનેખા તણા   કેહેતાં પાર ન આવે ઘણા
દેવ ચરીત્ર સરખુ જે થયુ   મુજ જીભાન ન જાયે કહુ
સોને સાંમ ને સાચે જુઠ   દુરાચાર સહુ બોલે પુઠ
તરત આલ મુજ માથે   ચડુ તે દુખે નીસરવુ પડુ
સહુ શાતુકુલ જાહરે થશે   સંધે સર્વના મનનો જશે
હવડા તો હુ થઈ છુ ચોર   તેણે વનમા આવી ઘોર
માહા સંકટ પડે જેટલે   ઈશ્વર સાહ કરે તેટલે
આ વનમાં દુખ પામા અમો   પ્રભુ પ્રતાપ પધારા તમો
સંખેપે વીસ્તારીને કહી   વીર વણઝારા પાસે રહી

૪૯૩. ૨ ઘ. છ. કરે વણજારીયો વતો ત્યાહા

૪૯૩. ૩. ક. નટ

૪૯૪ નું ૩ જું અને ૪થું ચરણ ખ. ચ. માં છે જે નીચે આપ્યું છે.

હેત પ્રીત કરે છે અતી   જાંણૂ માંણસ ભલૂ જે સતી.

૪૯૫. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. અંબાર. ૪૯૬. ૩. ખ. ગ ઘ. ચ. છ. મોહોડે; ૪. ખ દીસે ખોટાં વાંન, ઘ. છ. જાંન, ચ. તે તો બહુ તોફાન. ૪૯૭. ૨. ખ. ચ ધ્રડતા જાણો ધીર, ઘ છ. અધીક એ સુ પ્રીત્ય. ૪૯૮, ઘ. છ. માં નથી ૪. ખ. ચ ગુણ રૂડીનેં ઘેર. ગ. કાહાડી મુકીએ કોઈ કેર. ૪૯૯. ૨. ખ ગ ઘ. ચ છ. ઠગપુર; ૩. ટાંડુ ગાંદરે. ૫૦૦. ૧. ખ. ગ ઘ ચ. છ. પોતાની, ગ. વેચે સરવ. ૫૦૧. ૧ ખ. લબાંનાં ઘ છ. લબાની, ચ. જાય વણજારીઓ. ૫૦૩ ૧. ખ. ગ. ચ. અતર અરગજો, ઘ. છ. મા પહેલાં બે ચરણો નથી. ૫૦૮. ૧. ખ. ચ. માં 'નહી' શબ્દ નથી. ૫૦૮. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપો છે.

તેહેને દેખે દેવ કો   કે બ્રંહ્મા કે ઈશ
તપ ચુકે માહા જોગીયા   દેખે પલક જે દીશ

૫૧૦. ૧. ખ. તું, ગ. ચ. તો ૩. ખ. ચ. હોશ હોવે તો દેખાડજો, ગ. દાસી હોઅ તો દેખાડજો, ઘ. છ. દાસ હોઅ તો દેખાડજો. ૪. ગ. ઘ. છ. તમારો. ૫૧૧ ૨જા ચરણ પછી ખ ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે. કહુ વાત જમ કામ જ થાયે સાલ અમ સરવતુ જાયે. ૫૧૧. ૪. ખ. ઘ. ચ. છ. દસ્ત્ર. ૫૧૬. ૪. ખ ચ. અમારો અરથ. ૫૧૮. ૧. ચ. ગુણકા મન ભાંમની ભાવીઆ; ૩. ખ. ઘ. છ તાચ. ગ. શાત, ચ પોતાની તાચ. ૫૧૮. પછી ખ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે :......

આવી સલ્લાંમ લાખાને કીધ   લાખે મઝરોં તેહેનો લીધ
તેણીયે રૂડો કીધો રાગ   જેથી રીઝે મણીધર નાગ

પ૨૦. ૨. ક. ભુવ. ઘ. છ. ભુખ પ૨૨. બીજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે:—

ગ્રભવંતી અમ ઘેર જ થઈ   વસની વાટ જુયે છે સહી.

પ૨૩. ૧. ક. માં 'લાખો' શબ્દ નથી; ૪. ચ. પાડે છે પ૨૭. પછી ચ. માં એક છપો વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

ભેદુ ઘરનો ચાહ   તો ગાંમ કોટ લુંટાવે
ભેદુ ઘરનો ચાહ   તો કટક બાહુ કુટાવે
ભેદુ ઘરનો ચાહં   તો કલંક પરીઆનું ખોલે
ભેદુ ઘરનો ચાહ   તો સવલું અવલું બોલે
ભેદુથી વઢીએ નહી   લોકમાં ઉપજાવે દુખ છે
સાંમલ કેહે ભેદુને માનીએ   તો સો પ્રકારે સુખ છે

પ૨૯. ૨. ખ. ચ. જંન. છ. માંન. ૩. ગ. દીવાળી આવે. છ. દિવાળી તો ૪. ગ. તે આવે. છ. દંન. પ૩૦. ૨. ખ. ક. પ્રતનુ ચોથું ચરણ અહીં બીજું તથા બીજું ચરણ અહીં ચોથા તરીકે લખાયું છે. ૩. ખ. નવાં પહેરણ નીત ધરો. ગ. નવાં પ્રઘ્રણા પેર ઘ. છ. નવાં ભુષણ ઘણાં. ચ. નવા પહેરણ નીત પાગરણ પ૩૧. ૧. ખ. ચ. નીતે અંગે ઘ. છ. નીત્ય નવી અંગ અરચના: ૨. ક. ચિંત. ખ. ગ. ચ. ચીત. ૩. ખ. ચ. નીત્ય નવુ નાંણૂ મલે. ૪. ખ. ચ. એહ આપણી રીત્ય. મુખ્ય પ્રત ક. માં આ પંક્તિ અ. પછીની સાખીમાં આવે છે. પ૩૨ ખ. ચ. માં પહેલાં ૩ ચરણો નથી. પ૩૩. ૧. ખ. ઘ. ચ. છ. જો કરે, ગ. જે કરે. પ૩૪. ૧. ખ. ચ. બીજી. ઘ. છ. બાંધિ પ૩૪. પછી. ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

કુલવંતીને કેદ છે   પરાપુરવનો પંથ
કાંણો લુલો આંધલો   કરમે ભાંગો કંથ
રલી મલે છે રોટલા   ધંધો કરતે ધાંન
કારાગ્રેહે એ ઉજલો   મહીમા ન મલે માંન
હવે ભાગ્ય તાહારૂ ભલુ   દીન રૂડા જો હોયે
જાર જુગતેથી રીઝવો   હોંસે આવે કોયે
ખાયો પીયો ખુબી કરો   ખસબોઈ અંગે નાઓ
રાજાની રાંણી થકી   અદકો લીજે લાહો

૫૩૫. ૩, ૪. ખ પેહેરે ઓહોડો પ્રીતથી સોહો સર્વથી ખેલ, ચ. પેહેરે ઓડો પ્રીતથી ખરો સર્વથી ખેલ. ૫૩૬. ૨. ખ. ચ. આજ. ૩. ખ. ચ. કેહેતાં. ૪. જાશે માહારી લાજ. ૫૩૭. ૧. ખ. ભવ. ચ. ભટ. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. નાર, ૨. ખ. ચ. ભઠ ૩. ખ. ભવ. ૪. ખ. ભવ ૫૩૭. ૫. ઘ. છ. પરસેવના. પછીનો શબ્દ નથી. ખ. પરઘેર, ગ. પરસેવનાં પરઘેહેર ચ. પરઘરે. ૬. ખ. ભઠ કેહે સામલ સદા શુભકુલને ગુણકાપણુ, ગ. ભટ ઘ છ. ધીક. ચ. ભટ સાંમલ કહે અવતાર ભઠ શુભકુલને ગુણકાપણુ. ૫૩૮ ૧. ખ. ચ. કેહે. ૪. ખ. વ્યાથ, ચ. વાત જુઠી ઉડાડે. ૫. ખ. સસર ગ. સાસરા, ઘ. સસરો, ચ. સાસર, છ. સાસરો. ખ. ઘ ચ. છ. બાપને. ૬. ખ. ચ. સલક્ષણા. ૫૩૯. અને ૫૪૦. ખ. ચ. માં નથી. ૫૩૯. ૧. છ. એહને કુનો એહે વેહેપાર. ૩ જું અને ૪ થું ચરણ ગ. ચ. છ. માં નથી. ૫૪૦. ૫. ગ. બાપને, ઘ. છ. સોધે તે ખાંપને. ૫૪૧. ૪. ખ. ચ. હૈડે. ૫૪૨. ૨. ખ. ચ. મનમાં. ૪, ખ ગ. ચ. છ. જાર. ઘ. જાહાર. ૫૪૫. ૩. ખ. ચ. થઈ. ૫૪૮. ૩. ખ. છે. ૫૫૧. મૂળમાં બીજું ચરણ નથી જે ખ. માંથી લીધું છે. બીજી બધી પ્રતોમાં છે. ૪. ખ. ચ. લોક હસારત લાગેં વહુ. ૫૫૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. આપુ. ૫૫૮. ૪. નીચમાં નીચ તે દાસી તેહ. ૫૫૮. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

નીચ સર્વથી કરવુ કાંમ- કિમ રાજી રેહેશે શ્રી રાંમ
બાલહત્યા વડેરુ પાપ દાશીયે દલ વીચારુ આપ

૫૫૯. નુ ૧ લુ ચરણ ખ. ચ. માં ૨જું છે અને ૨જું ચરણ ૧ લું છે. ૫૫૯. ૧. ખ. ચ. છુટીસ કેમ આ માઠાં કર્મ. ૪. ખ. તે ત્રઠ ઉપર, ગ. ઘ. છ. તેડ ઉપર, ચ. કુવાનાં થાલામાં. ખ. ચ. માં ૩ જું ચરણ મૂળમાં જે ૪ થું ચરણ છે તે છે અને ૪ થું ચરણ આ પ્રમાણે છે. દેયા પ્રગટી દાસીને મંન. ૫૬૨. ૩ ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ડાકણ ઉતરી. ૫૬૩. ૨. ગ. કોઈ પ્રકારે એહેવાં કોતક કીધ. ૫૬૩. ના બીજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે. ચ. માં વચલી ૧ કડી નથી.

કો કેહે તુ ઊંધે છે બાહુ કટકટ કરે છે સાહુ
પંચે પાંણીઝલી કરી શોક ઘણો મનમાં સુંદરી
નીચ સંગ નારીને નેટ વલી દુખ પુત્રનુ પેટ

૫૬૪. ૨. કાંમ. ૩. ખ. ગ ઘ. ચ. છ. ભુડી, ખ. વાત ભુડી જે લોકે, ગ. નાથ ભુડી જે લોકે, ઘ. છ. તાથ ભુડી જે લોકે, ચ. ખ્યાત ભુડી જે લોકે. ૪. ખ. ચ. શોકે. ગ. ઘ છ. સોકે. ૫૬૪. ૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. કાસદુ ૫૬૫. ના પહેલાં બે ચરણો ઘ. છ. માં નથી ૫૬૫ ૪. ક. વિજો વણ, ગ. વિજોગ વણ. ૫૬૭ ૨. ખ. ગ. ચ વલશે, ઘ. છ. વોલશે. ૫૬૮. ખ ચ. માં થોડા ફેરફાર સાથે છે.

કાલ્ય કહેવાયે જે રુડુ થશે　　જીવતો નર ભદ્રા પામશે
એમ સર્વે બોલે છે લોક　　જોયુ તે સાચું કે ફોક

૫૭૦. ૨. ખ. વેડાગ હોયે વાજી, ગ. વગડા વાડી, ઘ. છ. વેગડ વાજી, ચ. વેડાગે વાજી. ૩. ખ. ગ. ઘ ચ. છ. સુંદર. ૪. ખ. રીઝે, ઘ. છ. રોઈ મરવું ૫૭૨. ૨. ચ. જોઈએ એટલો લેને ગરથ. ૫૭૨. ના ૨જા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

પાડા પાડીનું શું કામ　　વાસણ દુધ ભરાવો ઠામ

૫૭૩. પછી ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

એહ કથા એટલેથી રઈ　　કેહું બાલકની શી ગત થઈ.

૫૭૪. ૧. ખ તે એકલો. ૫૭૪. ચ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

એક રાક્ષય ઉત્તમ હતો　　રેહેતો તે વનમાંહે
જલ પીવા કારણ ગઓ　　દીઠો કુંવર તાહે

૫૭૫. ૩. ૪. ખ. ચ ગયો લેઈ ગુફા વીષે સાથે તેહેને ઘેર. ૫૭૯. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ચોપાઈ

ખ. પ્રાંણ થકી વાહાલો તે સુત્ર　　જાંણે જક્ષણી માહારો પુત્ર
પાડુ રાજરતન તે નાંમ　　અહરનીશ એહને સુ કામ

દુહો

પાડુ નામ કરે જતંન　　અંત એ દાહાડી કાંમ
કોડે પાડુ કુઅરતુ　　રાજરતન તે નાંમ
છીંકે જારે છોકરો　　મોહોટો તે મહીમાય
પડે રત્ન પ્રથવી વીષે　　સર્વ એકઠાં થાય
ચ. પ્રાંણથી વાહાલો તેહ છે　　જાંણે માહારો પુત્ર
સાચવે પ્રીત ઘણી કરી　　સાચે દલથી સુત્ર

૫૮૦. ૪. ગ. ઘ. છ. રતનક્રોટીધા કાંમ ૫૮૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઝાલીએ. ૪. ખ. તેહ તલેટી, ઘ: છ. એ તલેટી ચ. તાંહાં તલેથી. ૫૮૨. નાં પહેલા બે ચરણો ખ. ચ. માં નથી. પરંતુ ત્રીજું અને ચોથું ચરણ પહેલાં અને બીજાં ચરણ તરીકે છે અને ત્યાર પછી વધારાનો પાઠ તેમાં છે જે નીચે આપ્યો છે. ૫૮૨. ૨. ખ. ચ. કોહો તેમાં વીક્રમ વીવેક ખ જુવો વાત બટાઈ તે કેહે જેમ મંદીરમાં માંનની લેહે ચ. ઊભી વાટ બડાઇ તે કેહે જેમ મંદીરમાં માંનની લેહે ખ. ચ. કાંમ્યની કાન માંડો જેટલે પછે ભાટ ભણો તેટલે ૫૮૩. ૧. ખ. રુપ તો શોમણ કામ શાંમ સૃષ્ટીમાં સુરો, ગ. ઘ છ. સરુપ, સાંમ સપુતે સુરો ચ. રૂપ સીરોમણ કાંમ સાંમ છબીમાં સુરો. ૨. ખ. ગ. માં નથી. છ. માં 'નામ' પછીના શબ્દો નથી. ૩. ગ. તારૂણી તો રૂડી તારા તેજ ઘ. છ. તરુણી તો રૂડા તેજે, ચ. તરુણી. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઈંદ્ર આસન. ૫૮૩. પછીનો છપ્પો ખ. ચ. માં નથી. ૫૮૪. ૧. ગ. નાહાનો, છ. નાનો. ૩. ગ. ઘ. છ. માંન, ગ. આંન. ૪. ગ. આપ માનવીને માંન. ઘ. છ. તેહનું ૫૮૪. ૫. ગ. જસે, ઘ. છ. થશે. ૫૮૫. ૧. ખ. ચ. એહેવુ પથ જતે વાટમાં, ગ. પંથી ૨. ખ. ચ. વીધા ઘણી છે તે ભાટમાં. ૪. ખ. ચ. માંનની મંન વીચારૂ માંન ૫૮૬ નાં પહેલાં બે ચરણો ખ. ચ. માં નથી. પરંતુ ૫૮૫ પછી ૫૮૬ ના ૩ જા ચરણ સુધી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે. ખ. ચ. પરદુખભંજન કેહે છે સહુ દુખ સુજને દાવાનલ બહુ.

તતબીર અકલ ચલાવીજોયુ   સંધે માહારા મનનો ખોયુ
લાગે તીર કે તકો હસે   થશે કાંમ કે સંધે જસે

૫૮૬. ૩: ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ભિક્ષા ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. નાખે ટેહેલ ૫૮૭. ૨. ખ. ચ. મનનો મર્મ, ઘ. માહારુ મરમ, છ. માહારુ મંન. ૩ જું અને ૪ થું ચરણ ખ. ચ માં નથી. ૪. ઘ. છ. રાખી, ૫૮૮. ૪. ક. ઉજેણી ધણી. ૫૮૮. પછી ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે. અને ત્યાર પછી ૫૮૭ નાં છેલ્લાં બે ચરણો જે નો'તાં તે અહી આ વધારાના ચરણો પછી છે.

ખ. ચ. હું અબલા ને બ્રાહ્મણ તમો   ચરણુ નમીને કહુ છુ અમો

૫૯૩. પહેલી બે કડી મૂળમાં નથી. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. માં છે જે નીચે આપી છે. ઈંદ્રપુરી આકાર વર્ણ અરાડ ભરી છે. વીસ્વકરમાયે વીસવસા જાંણે લંક કરી છે. ૩. ખ. ચ. ક્ષીત્રા, ગ. તુરાંગ, ઘ. તુરંગ ક્ષીત્રા, છ. તોરગ ક્ષીત્રા તેડ ઠરી

છે. ૪ ચ. સુર સરી છે. ૫. ખ. ગ. ઘ. છ. કામદેવની, ચ કોઈ. ૫૯૪. ૩. ખ. ચ. ધરમધોરંધર એહવો ધીર, ૪. ખ. ચ. વીક્રમસેન સમો નહી વીર. ગ. વડો વીક્રમ. ૫૯૬. ઘ. છ. માં નથી ૧. ખ. ચ. રસાતની, ગ. હરે સુ તાંણી સોએ. ૨ ખ ચ. દેવ. ૩ ખ ગ ચ માં 'એક' નથી. ખ. ચ. પનર રહ્યા. ૪. ખ. ચ. સોલે સત પુરી. ૫૯૯ ૨. જા ચરણ પછી ખ. ચ માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે પરદુખે જેતુ દક્ષ બલે તેહેને નેત્ર આંસુ ગલે. ૬૦૦. ૨. ખ ગ. ઘ ચ. છ. કાગ જ. ૪. ચ. ભુત અંતરમાં મલીયો. ૫. ઘ. છ. એહવી લોભ છે. ક. માત્ર 'કથી'. છ. ખ. વારુ કરવા કો નર નથી, ગ સારૂ કરવા કો નર નથી. ઘ છ. માં 'વીણ' નથી. વખાણ કરવા કો નથિ. ચ ન્યારૂ કરવા કો નર નથી. ૬૦૧. ૧. ખ. ગ. ચ. ગરધવીયોના, ૨. ચ. કાગણ, ઘ. છ. કાગલ, ખ ચ. એક રહી છે. ૫. ખ. ચ. રૂખીજણી, ઘ. છ. રુક્ષમણી, ગ. રૂખસમણી. ૬. ખ. ગ. ઘ છ. કરવા કો. ૬૦૨. ૧. ખ. તાં બુધ બરાસ તણી છે, ઘ. છ ત્યાંહાં બુદ બરાસ તણી છે. ચ. તાં અત્તર શીશી ઢલી છે. ૨. ખ. ગ. ઘ. છ. મોટ, ચ. સુરખના જુથમાંહ, ખ. ભાગ ભલી છે. ચ. એક ભાગવંતી ભલી છે. ૩. ગ છે અંબોર, ઘ. બે ઢગ, છ. છે. ઢગ. ખ. ચ. કીંચીન કસ્તુરી ભલી છે. ૪. ખ. ચ ઝેર તણી છે શીથ સાકર માહે મલી છે, ચ. ઝેર તણી છે શીપ સાકર માહે મલી છે. ૬. ખ. ચ. સાહે સંકટમાં કો નથી ૬૦૨. પછી ખ. ચ માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ ચ. કરે પરમેશ્વર પ્રીત્ય રીત્ય તાહારી મેં જાંણી
વદે વેદ વચંન તન મન કાયે વાંણી
બ્રાહ્મણ ભાટ ને ચારણે પંડીત જે પ્રથવી રહે
કરે કવીત કે ગીત રીત રુપક જે જસ લેહે
સારો કેહે સંસાર વારંવારે શુ કહુ કથી
માહાદુખ સંકટ માંહે તાં તુજ વણ વીક્રમ કો નથી.

ચોપૈ

જો થાએ તો કરજો સાહે નહી તો નીશ્વે લખજો નાયે
ઉતાવલો ઉતર આવશે રેહેશે લાજ કે જીવ જ જશે
નીદાંન વાત લખી છે અમો સમરથ હો તો કરજો તમો

૬૦૪. ૧. ખ. સાંડ આપ મોરોયે ભરી, ગ. સાંઢ સાત મોહોરે તે ભરી, ઘ. છ. બલદ બે આપ્યા જોતરિ, ચ. સાંઢ સોત મોહોરો ભરી. ૨. ઘ. છ.

ધરી. ૩. ખ. ચ. મંદીર જાયો મોહોટા માહારાજ. ૬૦૫. ૪. ક. બોલાવ્યો. ૬૦૬. ૪. ખ. હરિને ભજી. ચ. ભુધરને ભજી. ગ ભાંમની ભણી. ૬૦૭. ૨. ખ. ઠગ પર પાટણ તેણે ગાંમ, ગ. ઠગ પુર પાટણ ગુણકાનું ગાંમ, ઘ. છ. ઠગ. ચ. ઠગ પુર પાટણ તેણે ગાંમ. ૬૦૮. ૨. ખ. ચ. ડાઢય લેવાને. ૪. ખ ચ. કરુ ચરીત્ર ને સાંઢ જ લેઊ. ગ. છ. સાંમ દામ કરી સાંઢ જ લેઊ, ઘ. સાંમદ કરી સાંઢ જ લેઊ ૬૦૯. ના ૨જા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે. હાવ ભાવ ભાંમની બહુ કરે માહાસુની સેરખા પણ ફરે ૬૧૦. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. અટારિયે. ૬૧૩ ના ૨જાચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ચતુરા ચાલીસે નવ ગમી દેખાડજો કોયક હોય સમી

૬૧૪. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. ગુણકા હોય તો હરખે મંન આ નારનુ દાઝે તંન
એમ મન મારાયે જાણીયુ તરત તોલ તેણે આંણીયુ
ચ. ગુણકા હોઅ તો હરખે મન આ નારનું દાઝે છે તંન

૬૧૫. ૪. ગ. સતી. ૫. ખ. અવનિ કેલનુ રુખડુ, ઘ. છ. કેલવૃક્ષ, ચ. વનીતા કેલનું રૂખડું. ૬. ક. જોવા. ૬૧૬. ૧. ચ. સાંમા સમતુલ ૨. ખ. કેહે આ માંનની કેરુ મુલ, ચ. કહો માંનની એતું મુલ. ૬૧૯. ૪. ખ ઘ. ચ. છ. હોડ બદી આ દીસ, ગ. હોડ બાંધી આ દીસ. ૬૨૧. ૧. ગ. ઘ. છ લોકનાં ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ છ. સાખી રાખો રાજ. ૬૨૨. ૩. ક મેંની. ૬૨૫. ૧. .ક વૈતારલ. ૬૩૪. ૨ ખ. ચ. માહારે માથે મોટો વાંક. ઘ. છ. હરી નારી એ તો વાક. ૬૪૦. ૪. ખ. ગ. ઘ રુદયા સાથે ધરુ. ૬૪૫. ૨. ખ. અકલ બ્રાહ્માંડ જો ઉથલ હોય, ઘ. છ. બ્રહ્માંડ પડ, ચ. સકલ બ્રહ્માંડ જો ઉથલ હોય. ૬૪૬. ૨. ખ. આશીશ રૂડો રાજાને દીયો, ગ. ઘ. છ ચ. રૂડો. ૬૪૮. ૩. ખ. ગ. ચ. બાહાદુર. ઘ. છ. માં ૩જું અને ૪થું ચરણ નથી. ૬૫૦. ૧. ખ. કરી વીચાર ૬૫૧, પહેલાં ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. ચ. રામા રહી જે મેહેલમાં કરે ઈશ્વરનો જાપ
રાજા રાજ સુખે કરે આનંદ અતીશે આપ

૬૫૧. નું ૨જું ચરણ ખ. ચ. માં ફેર છે અને ત્યારપછી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

વાહાંણે ચડીઓ જેહ
મુલક બંદર બહુ ફરે તરતીબ કહુ હું તેહ
ટરી બંદર એક હાઉકે વેચો ઝાઝો માલ
સોદો ભરો તે સેહેરનો ચાતુરનો જયંમ ચાલ

૬૫૨. ૨. ખ. આવે વદશી વીર, ગ વલો વદેશી વીર, ઘ. છ. વલો વદેસે વીર, ચ. આવો વીદેશી વીર. ૩. ખ. ચ. અરણવ તો આઘાતથી. ૪. ખ. ચ. ધારણ રાખી ધીર. ૬૫૨. પછી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

મુલતાંન નગર વીચ આવીઆ જુગલ થઈ મુલતાંન
તે મધે ગુણકા રહે તે ઊતારે બહુ માન

૬૫૩. ૧. ખ. ચ. ગુણવંતી ગુણઆગલી ૬૫૪ ૩. ખ. ગ. ખણુ, ઘ. ચ. છ ક્ષણુ. ૬૫૬. ૪. વીસ્તારી કેહે ખાત ચ. વીસ્તારી કેહે વાત. ૬૫૯. ૨. ચ. કંટક. ૬૬૦. ૨. ખ. ચ. તે તું વાત જ ખોલ. ગ. બાબત ૬૬૦. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ના કહેતે મુરખ થશો જાશો જશ ને ભાર
મુરખને અમો લુટીયે સુનો કરીયે સાર
કેહે મુયુ કે જીવતુ જે કો સાચુ થાયે
તે મંદીર જાયે મલપતો દેખે સર્વ સભાયે
સરત અમારે એટલી બે વસ્તની આંણુ
મુરખ થઈ ચાલો તમે કે થાયો સાહા સુજાંણ
વીચાર કરે સહુ વાંણીયા એહમા મોહોટી ફુટ
જમ તમ લેશે માલને જાંણુ મનમાં લુટ
ના કેહેતે નવ્ય છુટીયે હા કેહેતે પણ હાંણ
વીચારી જોતે વાંતમાં બે પાસાં નહી વાંણ
મુઉ કહીએ તો ચાલને

૬૬૧. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

મુયુ કહીશુ માનવી તો તે મંદીર જાયે
કઉતક એહેમાં કારમુ મન વીમાંસણ થાયે

૬૬૫. ૧. ખ. ચ. કરી એમ. ૪. ખ તાત ઘણુ સમરથ. ૬૬૬. ૨. ખ. ચ. જો તે, ૩. ખ. ચ. છ. છીંકનાં. ૪. ખ. ઢગલે ઢગલે ધંન, ચ. ડગલે ડગલે. ધંન. ૬૬૯. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

શો પુત્ર પરીવાર છે   શી છે ઘરની રીત્ય
નામ એહેતુ મ સાંભલુ   તાત માહારાને પ્રીત્ય

૬૭૧. ૪. ખ. તેહુને મા બાપ, ઘ. છ. મુકી વંન તેહેને સંતાપ ચ. તેહેને તે બાપ. ૬૭૪. ૩. ૪. ખ. ચ. એનુ નામ ન લેશો તમો પુછુ તો કહીયે છે અમો ગ. ઘ. છ. માં છે નહીં. ૬૭૫. ૨ ખ. ચ. ઊઠી અંગે ઝાલ, ગ. જુગતે જાંણુ, ઘ છ. જુગતે ૬૮૧. ૧. ખ. માહાવદ મછા ચતુરદશી ૨. ખ. સમરપવા માંડુ શીશ ૬૮૩. ૧. ક. છેં તે ૬૮૪. ૨. ખ. ચ. મહીપત, ગ. મહુરત, ઘ. છ. મુહુરત, ૬૮૬. ૪. ખ. ચ. જો મુખથી નવ બોલે વાંણ. ૬૮૭. ૪. ખ. દંતક્રોમલ તે માહારો બાપ. ચ. દંતકુવલ કોટીધ્વજ બાપ. ૬૯૧. ૨. ક. ખુંચી છત છોડય. ગ. ઘ. છ. લીધો માલ ખોંચી છત છોડ. ચ. લીધો માલ ખોંચીને કરોડ. ૬૯૨. થી ૭૦૧ સુધી ગ. માં શ્લોકો નથી. ૬૯૨. ૨. ખ. ચ. વીનતા ગર્ભ રહ્યો તે નાર. ૬૯૩. ૧. ખ. ચ. સાંભલી વાત ને ન રહુ ધીર, ઘ છ ન રહુ ધીર. ૪. ખ. ચ. અપાર દુઃખ હવે જાંઉ કાંહ, ઘ. છ. સાગર દુખ એથી કયમ જાય. ૬૦૭. ૧. ખ. ચ. ખેડુ, ઘ. ક્ષેડયુ, છ. છપુ. ૨. ખ. ઘ. જઈ પોહોતુ મુલતાંને તીર, ચ. જઈ પોહોચ્યું મલતાને તીર, છ. જઈ પોતુ મુલતાનની તીર' ૪. ખ. ચ. હવે ભાગશે માહારી ભુખ. ૬૦૭. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નાચે આપ્યો છે. હવે ભક્ષ ભલુ આવીયુ રાજધાર તેણે કાવીયુ ૭૦૦ ઘ. છ. માં નથી. ૭૦૦. ૧. ખ. ચ. દરબાર તે રાજા સમેત, ૨. ખ. ચ. આવુ. ૩. ૪. ચરણો ખ. ચ. માં નથી. ૭૦૧. ૩ ક. ખલક. ૭૦૨. ૩. ખ. ચ. કૈ લાખોને ભોલવ્યા, ઘ. છ. કૈં લખપતિ રાંક કરા. ૭૦૬ ૪. ખ. ચ. ને વલતુ, ગ. વળી તે, ઘ. છ. વલતો ખેદુ ૭૦૭. ૧. ક. કર્યાં ૭૦૯. ૨. ક. ખાતાં. ૪. ખ તે હુસે પાડિ હોડ, ગ. ધરાવી, ઘ છ. હુસે હરવા. ચ. હોંશ. ૭૧૪. ૧. ખ. ચ. પાલવે. ૩. ખ ચ. જે ૪. ખ. ચ. એ તાહારો મહીમાય. ૭૧૮. ૪. ચ. વાંહાણ. ૭૨૦. ૧. ઘ. છ. દાંમ કરોડા ગમે, ચ. ક્રોડા ગમો. ૪ ખ. ચ. ભાગી મનની ભ્રાંત ગ. ઘ. છ. કાંઈ ભ્રાંત્ય. ૭૨૪. ૧. ખ. ઘ. ચ. છ. સરજણ, ગ. સરજન. ચ. સંહારણી. ૭૨૯. ૨. ખ. ચ. અકલ

ધરીને અંથ. ૩. ખ. ચ. વશે વીંધાચલ વેગલો. ૪. ખ. ચ. ફેરે. ગ પાસે. ૭૩૦ ૩. ખ. ગ. દંડુક. ઘ. છ. ડંડુક, ચ. દંડક. ૪. ખ. ચ. તેત્રીશ, ગ. તે રીધ. ૭૩૪. ૧ ૨. જું ચરણુ ઘ. છ. માં નથી. ૨. ખ. ચ. ઉદે થએ, ગ. અઊસદીએ. ૭૩૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જા. ૭૩૬. ૩. ૪. ચરણો ખ. ચ. માં નથી. ૭૩૮. ૧. ૨. ચરણો ઘ. છ. મા નથી. ૨. ખ. ગ. ચ. 'કહે' નથી ખ. ચ. છે. માહરું. ગ. થઅુ માહરુ ૭૪૧. ૨. ઘ ચ છ. મોહોલ જ. ૪. ખ. ગ. ઘ ચ. છ. ઘોર. ૭૪૨. ૩. ક. સુંપે ૭૫૩. ૨. ખ. ચ. સરવ. મલો સંજોગ. ૭૫૫. ૪. ઘ. માં નથી. ૭૫૮ ૪. ખ. ચ. એહેને અંક, ઘ. છ. ઉજ્વલ અંક. ૭૬૦. ૪. ખ. ચ. એહેવો પુત્ર મલે તે કાએ. ૭૬૩. ૨. ક. ગ. મલ્યા. ૭૬૪ ૨. ક. કાઢિ. ૭૬૬. ૨. ચ. બહુ પેરે દીધા સનમાંન ૭૬૬. ૩ જા ચરણથી ૭૭૦ સુધી ઘ. છ. માં પાઠ નથી. ૭૬૭. ૩. ૪. ચરણો ખ ગ. ચ. માં નથી. ૭૬૯. ૨ ખ. ગ ચ ઘોડલા. ૪. ખ. ચ. સરવે સારો અર્થ, ગ. દશ દીધા ૭૬૯. પછી ગ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

વરકના પરણા થકી આપે ધંહંણુ ગરથ
કલજુગમાં તે કોટે ધંહંણુ થાએ પુન એ મંન
એવુ સાંભલી આપસે સુરધા થકી જે દાંન
આ લોક ફલ પાંમસે સત લોકે વીમાંન

૭૭૦. ૪. ખ. ચ. લીધાં. ૭૭૩. ૩. ખ. લખાવજો પાંનિયે, ચ. લખાવજો. ૪ ખ. ઘ ચ છ. નહાં તો, ગ નીકર ૭૭૪. ૪. ખ. ચ. એહનુ રાજ્ય. ૭૭૫. ૧. ઘ છ. લાવ્યો. ૭૭૮. ૪. ખ. પુરણ, ચ. થઈ રહી લીલા લેહેંર. ૭૮૦. ૨. ક. આપ ૩. ખ. ગ ઘ. ચ. છ. કરમ કથા માંડી કહી. ૪. ખ. ગ ઘ. ચ છ. સજન સહુને સાથ. ૭૮૧. ૧. ખ. ચ. ગ. ચાર નાર, ઘ. છ. આપ નારય. ૪. ખ અમુલક, ગ ઘ. ચ છ. અનોપમ. ૭૮૨. ૧. ખ. ખૂટના, ઘ. નવ ગણા, ચ. નવ લાખના છ. નવ ડકાં ને નવ ગણા ૨. ઘ. છ: નારય ઉતારી ત્રણ્ય ૭૮૩. ૩. ધન કવી સામલદાસને. ૭૮૪. ખ. ગ ઘ. ચ. છ. માં નથી. ૭૮૫ ૨. ક. ઉપ. ૭૮૮. ૧. ખ. ને. ૨. ખ. વસ્ત્ર દખણા દાંન, ગ દખેણાએ દાંન, ઘ. જ. ચ. વસ્ત્રનાં. ૪. ખ. ગ. બહુ માંન, ઘ. છ. ગંગાફલ શુભ માંન. ૭૯૦. ૩. ખ. ગ. ઘ. છ. વરતનું. ૭૯૧ થી ૭૯૮ સુધીનો પાઠ ગ. ઘ. છ. માં નથી. ૭૯૩. થી ૮૦૩ સુધીનો પાઠ ખ. માં નથી ૭૯૩. ૨ ચ. ગ્યાંન. ૩. ચ.

વદને ૪. ચ. દીવ્ય દીધા ૭૯૪. ૧. ચ. ને. ૭૯૫. ૧. ચ. સીહજ. ૨. ચ. સાહોદરા બ્રાહ્મણ. ૩. ચ. સીધુ. ૪. ચ. ચાંણે. ૭૯૬. ૨. ચ. લેખયામાં. ૭૯૭. ૩. ચ સુધી. ૭૯૮. ૩. ચ. પુરણ. ૮૦૨. ૪ ગ. ઘણુમુલી રેણુ ગજ. ઘ. છ. ધણમુલી રેણુ ગજ ઘણમુલીને મુજ. ૮૦૪ ઘ. છ. માં ૮૦૫. છે. અને ૮૦૫ એ ૮૦૪ છે. ૮૦૫. ક. માં એહ નથી.

અંત :—

ખ

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ
એહ કથા પુરણ હવી કેહે કવી સાંમલદાસ,

ઇતીશ્રી સિહાસન બત્રીસૈ : વીક્રમચરીત્રે : કવી શ્રી સાંમલદાસ વીરચીતાયં વારતા વસ્તુરચંદની સંપુરણ : ॥ શ્રી રસ્તુ : શુભં ભવતુ કલાંણમસ્તુ ॥ શ્રી બાહુચરાજી સત્ય છે. શ્રી રામજી સત્ય છે. શ્રી ક્રસ્નજી સત્ય છે.

અંત :—

ગ

એમ કહીને પુતળી ગઈ આપે આકાસ
એ કથા પુરંણ થઈ કેહે કવી શાંમળદાસ.

ઈતીશ્રી વીક્રાંમચરીત્ર : સીહાંસાંન બત્રીસે : ભોજ પુતળી સંવાદે : કવી કેહે શ્રી સાંમળદાસ : વીરચાલ : કસ્તુરચંદ ભદ્રાની : પુતળી સંકટહરંણુની કથા સંમપુરણ : સંમાપત : સ્વંત ૧૮૭૬ નાં માહાગસર વદી ૯ બ્રગુવાસરે દીનપુરંણ થઇ સંમાપત : શ્રી રસતુ : કલાંણમસ્તુ : શ્રી ભાંડેરેસ્વરની કીપાએ સીહોરના પ્રોત : જાગેસ્વર હરીસંકરે પ્રત પરમાંણે લખી છે. શ્રી રસ્તુ : સ્વંત ૧૯૦૫ નાં આસો શુધી ૩ વાર શુધ : લખતંગ ઉજમગાંમ લાલભાઈના હાથે કાલુપરનાં દરવાજે લખી છે. પરતપરમાણે ઉતારી છે. ભુલ હોય તો મુને દોસ નથી જેગે કોઈ વાચે તેહેને માંહારો દંડવત વાંચવો. શ્રી ક્રસણ. શ્રી રામગાંમ. નમસકાર વાચજો : નોકરી ઉપર દરવાજે હતા તે લખી છે. સ્રી બાહુચરજી સત છે. અંબાબાઈની જેગે હજો. શ્રી મહાદેવજીની કીરપા હજો. શ્રી. સારદાની કીરપા ઘંણી હજો :

★

અંત :—

ઘ

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ
એ કથા પુરણ થઈ કેહે કવી સાંમલદાસ
સોતા–વગતા સાંભલો કેહે કવિતા કરજોડય
સાંમલ ભટ મુખથી કહે બોલો જે જે શ્રી રણછોડ

ઈતીશ્રી વિક્રમચરીત્ર સીહાસંનબત્રીસી કસ્તુરચંદની વાત સંપૂર્ણમ્‌:

✶

ચ

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ
એહ કથા પુરણ હવી કેહે કવી સાંમલદાશ ॥૮૯૬॥
કસ્તુરચંદ શ્રીરસ્તુ ॥ કલ્યાંણમસ્તુ : ॥ ॥છ॥ ॥છ॥ ॥છ॥ ॥છ॥

શમાપત

★

અંત :–

છ

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ,
એ કથા પુરણ થઈ કુહે કવી સામલદાસ.
સોતા–વિગતા સાંભલો કહે કવીતા કર જોડય,
સાંમલ ભટ મુખથી કહે બેલા જે જે શ્રી રણછોડ

ઇતિ વિક્રમચરીત્ર સીહાસનબત્રીસ કસ્તુરચંદની વાત સંપુર્ણ ॥

લખીતંગ ભટ અભેરામ, અંબારામ, શ્રી અમદાવાદ મધ્યે માંડવીની પોલ મધ્યે જોઈતાં ધોલાની પોલ મધ્યે લખી છે. શ્રી રસ્તુ. કલ્યાંણમસ્તુ ॥ પત્ર–પર ॥

સંવ ૧૮૮૯ વર્ષે માગર સુદિ ૨ વાર ગરેઉ લખી છે. આ વાત જે કોઈ બોલવે તેને બ્રંહ્મહતાનુ પાપ છે॥ પછે અસ્રીહત્યાનુ પાપ છે॥ શ્રી બહુચારાજી સત્ય છે॥ શ્રી અંબાજિ સત્ય છે॥ શ્રી રણછોડજિ સત્ય છે॥ શ્રી રાંમજિ સત્ય છે. શ્રી ક્રસ્નજિ સત્ય છે.

★

(કેટલાક નોંધપાત્ર શબ્દો)

શબ્દસૂચિ

અઘાટ	૩૮૭.૧	પૂરેપૂરું
અચાલે	૭૭.૧	અનિવાર્ય
અજારો	૨૧૨.૧	ઇજારો
અણાથ	૩૧૭.૨	ગરીબ
અનરગલ	૬૩.૪	અનર્ગલ
અસ્ત	૩૮૦.૪	અસ્થિ
અહરુપરુ	૩૫૪.૩	આમતેમ
અંકોર	૪૯.૨	અંકૂર, મૂળ, બીજું
આઢ્ય	૩૧૮.૨	સમૃદ્ધિ
આર	૩૦૧.૨	આહાર
આલિંઘન	૫૯.૨	આલિંગન
આસ્વાગત	૧૫૪.૧	સ્વાગત
ઉલગ	૨૫૧.૩	દાસ
ઉજલ	૧૧૮ ૨	ઉજ્વલ
કરપી	૮૫ ૧	કૃપણ
કરો	૭૨.૨	ઘરની બાજુની દિવાલ
કસો	૪૪૮ ૪	જાણો
ખંચે	૪૫.૨	ધીરજ રાખે
ખાંવંન	૧૦૧.૩	ખાવિંદ
ખુરુણા	૯૦.૨	?
ખુઉ	૨૧૦૨ ૨	ખુવે
ખેદુ	૨૬.૪	છેદું
ગ્રત	૧૨૦૨.૨	ઘૃત
ગયંદ	૩૨૧ ૧	ગજેન્દ્ર
ઘડ	૨૦.૨	ગઢ
ચત્રુવાક	૧૧૭.૨	ચક્રવાક

ચીગટ	૩૪૨.૧	ચીકાશ
છીલાજી	૨૨૫.૨	?
જસ	૪૫૪.૨	જેની
જુયા	૧૮૯.૩	જુદા
જીપે	૩૦૮.૨	જીતે
ડાહાકણ	૨૭ ૨	ડાકણ
તર	૨૫૪.૩	તરવા પડેલા
તાજણ	૨૯૬ ૧	તર્જન
દખ	૧૧.૪	દક્ષ
દખણી	૨૪૫.૧	દુખણી
દખણાવંત	૨૫૪.૨	દક્ષિણાવર્ત
દદાંમાં	૨૫૬.૨	દુંદુભિ
દાયો	૨૪૦ ૨	દાવ
દ્યેઉ	૨૧૧.૩	દઉં
ધીંગડમલ	૩ ૧	ધીંગા મલ્લ જેવા
ના	૧૭.૨	ન્યાય
નાહાલવા	૧૨૮.૪	ન્યાળવા, નિહાળવા
નિસાલગરણું	૧૩૬.૩	નિશાળે બેસાડવું
નેટ	૩૨૫.૨	નક્કી
નોહોતરાં	૨૦૨.૨	નોતરાં
પટકૂલ	૪૪.૧	પટોળું
પટંતરે	૩૨.૪	ગુપ્ત રીતે
પરૂ	૭૮.૨	દૂર
પરતો	૪૫૧ ૨	પરચો
પાખી	૮૭.૧	વિના
પારજાતીક	૪૭.૩	પારિજાતક
પીયાવો	૧૯૮.૨	પીવાના પૈસા ?
પ્રીભુત	૪૫૬.૩	પ્રભૂત, પુષ્કળ
પ્રેમલ	૪૨.૩	પીમળ—પરિમલ
પોહ	૩૧૦.૪	પહો, સવાર
બાઠ	૧૪૭.૨	?
ભઈ	૫૯ ૨	થઈ

મસવાડા—માસ ; મહિના	[૩૮—૩૯૦]
મસીયારો—માહવારો પગાર	[૧૭—૧૪૩]
મુકરી—નામુક્કર જવું, કહીને ફરી જવું.	[૪— ૨૦]
મુહમાં—મોઢામાં	[૭— ૪૭]
રાઉ—રાય	[૭— ૪૫]
રાઢે—રાઢ=રાટ, કજિયો	[૪— ૨૦]
લબાંનીયા—વણજારણો	[૪૮—૫૦૧]
લગર—સદાવ્રત	[૪—૬૭૪]
લંચા—(સં. લંચા) લાંચ	[૯— ૬૦]
વાયસ—'વાયુ'ના અર્થમાં	[૪૨—૪૩૬]
વીરુવો—વરવો વિરૂપ	[૧૬—૧૩૬]
વીલોમ—વિપરીત ઊલટી	[૫૮—૬૦૦]
વેડાંગ—ઘોડો	[૫— ૪૪]
વોલસ્યેં—વળશે	[૫૪—૫૬૭]
સણગ—શણગાર	[૧૬—૧૨૭]
સમાંણસાં—સજજનો	[૫૧—૫૩૮]
સરૂ—ચરુ ઉચ્ચારને અનુસરીને 'ચ'નો 'સ' લખ્યો છે.	[૫૮—૬૦૨]
સાતાં—સાત	[૫૭—૫૯૬]
સુમ—કૃપણ	[૪૫—૪૬૫]
સુલ—મુશ્કેલી કે ઝઘડાનો નિકાલ.	[૫૮—૬૦૧]
સેંગીયા—ગુટિકા (?)	[૨૯—૨૬૭]
સેંવાસ—સહવાસ	[૪૩—૪૪૫]
હલુયા—હળવા ; નમ્ર	[૨૭—૨૫૩]
હેજેં—હેતે	[૫૬—૫૮૪]

★

